

Prop. 63 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av en
frihandelsavtale mellom EFTA-statene og
Colombia og en bilateral landbruksavtale
mellom Norge og Colombia, begge av
25. november 2008

Prop. 63 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av en
frihandelsavtale mellom EFTA-statene og
Colombia og en bilateral landbruksavtale
mellom Norge og Colombia, begge av
25. november 2008

Innhold

1	Innledning og sammendrag	5	4.6	Beskyttelse av immaterielle rettigheter	20
2	Forhandlingene mellom EFTA og Colombia	6	4.7	Offentlige anskaffelser	22
2.1	Forhandlingsprosessen	6	4.8	Konkurranse	23
2.2	Handelen mellom EFTA og Colombia	6	4.9	Innsyn og åpenhet	24
2.3	Handelen mellom Norge og Colombia	7	4.10	Samarbeid	24
2.4	Colombia i verdensøkonomien	7	4.11	Administrasjon av avtalen	24
2.5	Menneskerettighetssituasjonen i Colombia	7	4.12	Tvisteløsning	24
			4.13	Avsluttende bestemmelser	26
3	De viktigste forhandlingsresultatene	8	5	Tolkningsvedlegg	27
3.1	Generelt	8	6	Vedleggene til avtalen	27
3.2	Avtalens innledning og generelle bestemmelser	8	7	Den bilaterale landbruksavtalen	27
3.3	Industrivarer	9	8	Gjennomføring i norsk rett	27
3.4	Bearbeidede landbruksvarer	9	9	Økonomiske og administrative konsekvenser	28
3.5	Ubearbeidede landbruksvarer	10	10	Konklusjon og tilrådning	28
3.6	Opprinnelsesregler og gjensidig tolladministrativt samarbeid	10		Forslag til vedtak om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008	29
3.7	Handelstiltak (antidumping mv.) ..	10		Vedlegg	
3.8	Tjenester	11	1	Frihandelsavtale mellom Republikken Colombia og EFTA-statene	30
3.9	Investeringer	11	2	Landbruksavtale mellom Republikken Colombia og Kongeriket Norge	126
3.10	Immaterielle rettigheter	12			
3.11	Offentlige anskaffelser	13			
3.12	Konkurranse	13			
3.13	Tvisteløsning	13			
4	Nærmere om de enkelte bestemmelsene i frihandelsavtalen	13			
4.1	Innledende bestemmelser	14			
4.2	Handel med varer	15			
4.3	Bearbeidede landbruksprodukter ..	17			
4.4	Handel med tjenester	18			
4.5	Investeringer	19			

Utrykte vedlegg:

Frihandelsavtalen inneholder 20 vedlegg (vedlegg I-XX) som er en integrert del av avtalen. I tillegg kommer den bilaterale avtalen med vedlegg

Vedlegg I	omhandler elektronisk handel.
Vedlegg II	lister de produktene fra HS-kapitlene 25-97 som er unntatt fra det generelle tollfritaket i artikkel 2.2.
Vedlegg III	lister partenes forpliktelser når det gjelder handel med bearbeidede landbruksprodukter.
Vedlegg IV	lister partenes forpliktelser når det gjelder handel med fisk og andre marine produkter.
Vedlegg V	inneholder opprinnelsesregler og bestemmelser om administrativt samarbeid.
Vedlegg VI	inneholder bestemmelser for gjensidig administrativ assistanse innen tollsaker.
Vedlegg VII	omhandler partenes forpliktelser når det gjelder handelsforenkling.
Vedlegg VIII	inneholder Colombias tollnedtrappingsliste for industrielle varer.
Vedlegg IX	lister opp unntakene Colombia har for eksportavgifter i artikkel 2.8.
Vedlegg X	inneholder spesifikke colombianske unntak til avsnitt 1 og 2 i avtalens artikkel 2.9 (import- og eksportrestriksjoner).
Vedlegg XI	inneholder lister over unntak fra bestevilkårsregelen for handel med tjenester.
Vedlegg XII	inneholder bestemmelser om godkjenning av tjenestetilbyderes kvalifikasjoner.
Vedlegg XIII	inneholder bestemmelser om personbevegelser relatert til levering av tjenester.
Vedlegg XIV	unntar sentralbanken i Colombia fra forpliktelsene under artikkel 4.13 og 5.10 om betalinger og kapitalbevegelser.
Vedlegg XV	inneholder bindingslister for tjenester.
Vedlegg XVI	inneholder bestemmelser om finansielle tjenester.
Vedlegg XVII	inneholder bestemmelser om telekommunikasjonstjenester.
Vedlegg XVIII	lister opp unntakene fra nasjonal behandling i investeringskapitlet.
Vedlegg XIX	inneholder spesifiseringer knyttet til artikkel 7.1 (dekningsområde).
Vedlegg XX	inneholder spesifiseringer knyttet til artikkel 7.1 (generelle merknader).

Prop. 63 S

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 4. april 2014,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning og sammendrag

EFTA-statene og Colombia undertegnet 25. november 2008 en frihandelsavtale. Avtalen omfatter handel med varer, handel med tjenester, investeringer, offentlige anskaffelser, immaterielle rettigheter, konkurranse, tvisteløsning og teknisk bistand.

Hovedmålsettingen med frihandelsavtalen er å stimulere til økt samhandel og økonomisk samarbeid mellom partene. Frihandelsavtalen gir Norge betydelig forbedret markedsadgang for industrivarer, inkludert fisk. For de viktigste norske eksportvarene innrømmer Colombia full eliminering av toll fra første dag etter at frihandelsavtalen trer i kraft. Avtalen gir gode betingelser for norsk eksport av tjenester, som får bedre betingelser enn med WTOs avtale om handel med tjenester (GATS). I frihandelsavtalens fortalebestemmelser bekrefter partene blant annet sitt engasjement og respekt for miljø, grunnleggende menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, herunder prinsippene i konvensjoner som partene har tiltrådt under Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO).

Frihandelsavtalen er en avtale mellom Colombia på den ene siden og EFTA-statene på den andre. Den vil ikke regulere handelen mellom EFTA-statene. Handelen med ubearbeidede landbruksprodukter er regulert i en separat bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia.

Frihandelsavtalens geografiske virkeområde omfatter partenes territorier i overensstemmelse med nasjonal rett og folkeretten. Artikkel 1.3 unntar Svalbard fra avtalens virkeområde, med unntak for handel med varer.

På EFTAs ministermøte i juni 2010 ble det enighet om en felles plattform for å inkludere miljø og arbeidstakerrettigheter i fremtidige frihandelsavtaler som inngås. EFTA vil, i tråd med etablert praksis, arbeide for at kapitlet om handel og bærekraftig utvikling tas inn i frihandelsavtalen i forbindelse med gjennomgang av avtalen i første møte i Den blandede komité.

Norge og Colombia undertegnet et Memorandum of Understanding (MoU) om politiske konsultasjoner som inneholder eksplisitte referanser til arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter 17. februar 2014 i Bogotá. MoUen er ikke direkte knyttet til frihandelsavtalen, men etablerer

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

en hensiktsmessig mekanisme for jevnlig dialog med Colombia om arbeidstakerrettigheter.

I og med at frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksavtalen anses som en sak av særlig viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grl. § 26, annet ledd.

Frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksavtalens hoveddeler i engelsk originalversjon med oversettelse til norsk følger som trykte vedlegg til proposisjonen. Vedleggene til avtalene overleveres Stortinget som utrykte vedlegg. Vedleggene er også tilgjengelig elektronisk på <http://www.regjeringen.no>.

2 Forhandlingene mellom EFTA og Colombia

2.1 Forhandlingsprosessen

EFTA-statene og Colombia undertegnet en samarbeidserklæring i Bern 17. mai 2006. Samarbeidserklæringen opprettet blant annet en blandet komité. Under det første møtet i komiteen i oktober 2006 kom det frem at Colombia ønsket å inngå en frihandelsavtale med EFTA-statene. På bakgrunn av dette gjennomførte EFTA-statene interne konsultasjoner med sikte på å avklare om det var ønskelig å starte forhandlinger med Colombia. Norske industriinteresser og mulighetene for diskriminering av norsk eksport sammenlignet med andre land som norske bedrifter konkurrerer med i Colombia, talte for at Norge kunne akseptere at EFTA innledet frihandelsforhandlinger med Colombia.

EFTA var i gang med en tilsvarende prosess med Peru, og Colombia og Peru tilbød å forhandle parallelt slik at avtalene kunne være relativt likelydende for begge land. Forutsetningen var at resultatet av forhandlingene ville være selvstendige og separate frihandelsavtaler med EFTA. EFTA-statene startet på denne bakgrunn forhandlinger med Colombia og Peru i juni 2007.

Etter tre forhandlingsrunder der Colombia og Peru forhandlet i fellesskap kom man til et punkt der det ble naturlig for Colombia og Peru å opptre helt adskilt. De to siste forhandlingsrundene forhandlet derfor Colombia alene med EFTA-statene. Forhandlingene ble avsluttet 12. juni 2008, etter fem forhandlingsrunder. Avtalen ble undertegnet på EFTAs ministermøte i Genève 25. november 2008.

EFTAs felles forhandlingsposisjoner ble utviklet gjennom konsultasjoner mellom EFTA-

statene. Sveits var EFTAs talsmann i forhandlingene.

Nærings- og fiskeridepartementet¹ ledet de norske forhandlingsdelegasjonene og gjennomførte forhandlingene om markedsadgang for varer, tjenester og investeringer. Finansdepartementet, ved Toll- og avgiftsdirektoratet, forhandlet frem bestemmelsene om toll- og opprinnelses-spørsmål, gjensidig bistand og handelsforenklinger. Utenriksdepartementet fremforhandlet de horisontale og institusjonelle bestemmelsene i avtalen, mens Landbruks- og matdepartementet fremforhandlet den bilaterale avtalen mellom Norge og Colombia om ubearbeidede landbruksvarer, samt tollreduksjonene for bearbeidede landbruksvarer. Klima- og miljødepartementet har fremforhandlet deler av kapitlet om immaterialrett, spesielt bestemmelsene om forholdet til genetiske ressurser og Biodiversitetskonvensjonen.

EFTAs faste råd i Genève og EFTA-ministrene har vært holdt løpende orientert om utviklingen i forhandlingene. På norsk side har hovedspørsmålene under forhandlingene vært avklart i en egen interdepartemental gruppe for EFTA og tredjelandsspørsmål. Det har også vært redegjort for forhandlingene i møter med sivilsamfunnsorganisasjoner og i EFTAs konsultative komité.

Frihandelsavtalen trådte i kraft mellom Colombia og henholdsvis Sveits og Liechtenstein 1. juli 2011. For Norge vil avtalen tre i kraft den første dagen i den tredje måneden etter at Norge har deponert sine ratifikasjons- eller godkjennelsesinstrumenter.

2.2 Handelen mellom EFTA og Colombia

Handelen for varer mellom EFTA-statene og Colombia er av begrenset omfang, og utgjorde i 2012 totalt 759 millioner amerikanske dollar. Av EFTA-statene er Sveits den største handelspartnern til Colombia og står for den største delen av EFTA-statenes eksport til landet. EFTA-statenes viktigste eksportprodukter er farmasøytiske produkter, organiske kjemikalier, maskiner og optiske instrumenter. Fra Colombia importerer EFTA-statene hovedsakelig edelstener, kaffe og te, frukt og nøtter, sukker og diverse tekstiler.

¹ Nærings- og fiskeridepartementet ble opprettet med virkning fra 1. januar 2014. Fra samme dato ble Nærings- og handelsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet lagt ned.

2.3 Handelen mellom Norge og Colombia

Handelen for varer mellom Colombia og Norge er beskjeden og beløp seg i 2013 til 787 millioner kroner. Norge eksporterte varer for 222 millioner kroner i 2013, noe som er en økning med hele 71 prosent fra 2012. Norsk eksport til Colombia består i hovedsak av kunstgjødsel og maskiner. Norge importerer hovedsakelig landbruksprodukter som kaffe, blomster og frukt fra Colombia.

Det er kun et fåtall norske bedrifter som er etablert i Colombia

Colombia er det fjerde latinamerikanske landet EFTA inngår en frihandelsavtale med. EFTA har tidligere inngått frihandelsavtaler med Mexico, Chile og Peru. I tillegg har EFTA undertegnet en frihandelsavtale med Costa Rica og Panama, og forhandler med Guatemala med sikte på at Guatemala skal tiltre den avtalen som er inngått med Costa Rica og Panama. Frihandelsavtalen med Colombia legger til rette for økt økonomisk samkvem med Latin-Amerika.

2.4 Colombia i verdensøkonomien

Colombia strekker seg over et område som er dobbelt så stort som Frankrike, og landet har en befolkning på om lag 45 millioner. Colombia er Latin-Amerikas tredje største økonomi, og har de siste årene hatt en gjennomsnittlig vekst i brutto nasjonal produkt (BNP) på ca. fem prosent.

Colombia har siden begynnelsen av 2000-tallet vært inne i en periode med sterk økonomisk vekst. Som følge av blant annet den økonomiske krisen i Europa og USA ble veksten svakere enn forventet i 2012, men tok seg opp igjen mot slutten av 2013. Det colombianske statistikkbyråets foreløpige tall viser en økonomisk vekst for 2013 på 5,1 prosent. Utenlandsinvesteringene i Colombia har økt betydelig de siste årene.

I verdenssammenheng er Colombia nå et øvre mellominntektsland med en BNP på 332 milliarder amerikanske dollar. Dette tilsvarer en BNP per innbygger på 7 067 amerikanske dollar. Målt i kjøpekraftsparitet har BNP per innbygger nå passert 10 000 amerikanske dollar. Landet preges av store økonomiske ulikheter. OECD vedtok i mai 2013 å invitere Colombia til å starte en tiltredelsesprosess.

Colombia har siden 2002 jobbet aktivt for å internasjonalisere økonomien. Frihandelsavtaler er fremforhandlet med USA, Mercosur, EFTA og med landene i Det nordlige triangel (El Salvador, Honduras og Guatemala). Colombia konkluderte også nylig en frihandelsavtale med EU.

Colombia har siden 1990 prioritert å fremme handelsliberalisering og økonomisk integrering i Latin-Amerika. Landet har derfor søkt å styrke den økonomiske veksten gjennom integrasjon, harmonisering samt økonomisk og sosialt samarbeid for å skape et latinamerikansk fellesmarked. Colombia er et aktivt medlem i Stillehavsaftens, en handelsblokk bestående av Chile, Colombia, Mexico og Peru, som ble etablert i 2012.

Colombia var en pådriver for integrasjonen i Det andinske fellesskapet (Comunidad Andina; CAN), som består av Bolivia, Colombia, Ecuador og Peru, samt flere assosierte medlemsstater. CAN samarbeider i økende grad med den andre søramerikanske organisasjonen Mercosur, som består av landene Brasil, Argentina, Paraguay og Uruguay.

CAN har opprettet preferanseavtale med USA. CAN og EUs frihandelsavtaleforhandlinger resulterte etter ni forhandlingsrunder i en avtale mellom EU og to av medlemsstatene i CAN; Peru og Colombia.

Colombia deltar også i et samarbeid med Mexico og Venezuela gjennom Grupo de los Tres (G-3). G-3 ble skapt på midten av 1980-tallet for å styrke samarbeidet mellom landene på flere områder. Det ble opprettet en frihandelssone i 1995 for å avskaffe toll på de fleste varer innen 10 år. Reduksjon av ikke-tariffære handelshindringer er også inkludert i avtalen. Venezuela trakk seg fra avtalen i 2006.

2.5 Menneskerettighetssituasjonen i Colombia

Situasjonen for menneskerettigheter i Colombia er alvorlig. De alvorligste overgrepene skjer overfor menneskerettighetsforkjempere som forsvare konflikten, ofre, de som arbeider med tilbakeføring av jord til internt fordrevne, urfolksledere og fagforeningsaktivister. Alle partene i den komplekse colombianske konflikten; geriljaen, regjeringshæren og post-paramilitære/illegale væpnede grupper anklages for overgrep, men sistnevnte anses å stå bak flertallet av truslene og drapene. Straffefrihet er et omfattende problem.

Rapporter fra både FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), Den internasjonale Røde kors-komiteen (ICRC) og Human Rights Watch i 2013 berømmer dagens regjering i Colombia for å erkjenne problemene i landet og for å ha gjennomført flere viktige reformer for å styrke rettsstaten og vernet om menneskerettigheter.

hetene. Gjennomføringskapasiteten i statsapparatet er imidlertid en utfordring.

Norge har over lengre tid hatt et betydelig humanitært engasjement i Colombia. De siste årene har det vært bevilget ca. 80 millioner kroner til humanitære formål, demokratistøtte, menneskerettigheter og fredsfremmende formål. Støtten kanaliseres i hovedsak gjennom FN-organisasjoner, Den internasjonale Røde kors-komiteen (ICRC), samt via norske, internasjonale og lokale organisasjoner. Regjeringen erkjenner at situasjonen for menneskerettighetsforkjempere og fagforeningsorganiserte i Colombia er vanskelig. Derfor har Norge gitt støtte til samarbeidet mellom LO og CUT (colombiansk LO), til Høykommissæren for menneskerettigheters kontor i Bogotá, til ILOs arbeid for arbeidstakerrettigheter og til lokale MR-baserte NGOer. I juni 2013 ble det inngått en avtale mellom Norge og ILO om et prosjekt for direkte støtte til de tre hovedsammenlutningene CUT, CGT og CTC for å bidra til å styrke deres arbeid samt bekjempe straffefrihet når det gjelder drap på fagforeningsledere- og aktivister.

Nærings- og fiskeridepartementet har hatt egne møter og dialog med representanter fra LO, UNIO, Amnesty og Flyktninghjelpen om situasjonen for blant annet fagforeningsrepresentanter og internt fordrevne i Colombia. Menneskerettighetssituasjonen i Colombia ble også tatt opp i samtaler med colombianske myndigheter både under forhandlingene og i forbindelse med undertegningen av frihandelsavtalen i november 2008.

Regjeringen vil fortsette å benytte etablerte multilaterale og bilaterale kanaler for å ta opp situasjonen for menneskerettigheter og arbeidstakers rettigheter i Colombia. I tillegg er det nå gjennom inngåelsen av en MoU om politiske konsultasjoner etablert en mekanisme for at norske myndigheter regelmessig vil kunne diskutere menneskerettigheter og arbeidstakers rettigheter direkte med colombianske myndigheter.

I forhandlingene fikk EFTA-statene gjennomslag for å inkludere referanser til ILO-konvensjoner og grunnleggende menneskerettigheter. Både Colombia og EFTA bekrefter i avtalen sitt engasjement og sin respekt for grunnleggende menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, herunder konvensjonene i Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) som de er parter i. Colombia har ratifisert alle de sentrale ILO-konvensjonene.

3 De viktigste forhandlingsresultatene

3.1 Generelt

Frihandelsavtalen mellom EFTA og Colombia vil gi Norge bedre markedsadgang i Colombia for industrivarer, inkludert fisk. Frihandelsavtalen innebærer full eliminering av toll for 85 prosent av EFTAs industrivareeksport fra den dagen avtalen trer i kraft. Toll for de resterende varene fjernes over henholdsvis fire og ni år. Frihandelsavtalen gir også gode betingelser for eksport av fisk og marine produkter til Colombia. Norsk eksport av tjenester får bedre betingelser, inkludert rett til etablering i de fleste sektorer i Colombia. Norske bedrifter får i tillegg bedre muligheter til å delta i anbudskonkurranse om offentlige anskaffelser.

Enkelte produkter har ved en inkurie blitt listet i både vedlegg IV til frihandelsavtalen og i vedlegg II til den bilaterale landbruksavtalen mellom Norge og Colombia. Ved implementering av avtalen vil disse produktene innrømmes nulltoll i henhold til vedlegg IV.

3.2 Avtalens innledning og generelle bestemmelser

I avtalens fortale bekrefter partene sine forpliktelser til prinsipper om demokrati, rettsikkerhet, menneskerettigheter og fundamentale rettigheter, herunder prinsippene i FN-pakten og FNs menneskerettighetserklæring.

Partene bekrefter sine forpliktelser til økonomisk og sosial utvikling og arbeidstakers fundamentale rettigheter, herunder prinsippene i ILOs konvensjoner som Colombia og EFTA-statene er part i. Partene anerkjenner samspillet mellom god forvaltningsskikk, bedriftenes samfunnsansvar og økonomisk utvikling, og bekrefter sin støtte til prinsippene om bedrifters samfunnsansvar i FNs Global Compact. Partene bekrefter også sine intensjoner om å fremme åpenhet og å bekjempe og forebygge korrupsjon.

Fortalen viser til det ulike utviklingsnivået hos partene og behovet for å styrke partenes konkurranseevne.

Det understrekes videre at partene skal søke å implementere avtalen i samsvar med prinsippene om bærekraftig utvikling, og styrke sitt samarbeid rundt miljømessige spørsmål.

Frihandelsavtalens formål er å etablere et frihandelsområde som oppfyller vilkårene fastsatt i WTO, det vil si GATT artikkel XXIV og GATS artikkel V, som innebærer at frihandelsavtalen

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

skal eliminere tollsatser og andre handelshindre for den vesentlige delen av handelen mellom partene.

Avtalen skal ikke forringe de rettigheter eller forpliktelser som partene har i henhold til WTO eller andre internasjonale avtaler.

3.3 Industrivarer

Frihandelsavtalen vil legge til rette for økt norsk industrivareeksport til Colombia. Colombias gjennomsnittlige tollsatser var på 7,8 prosent i 2012, mens de bundne tollsatserne var på hele 34,4 prosent. Differensen mellom bundne og anvendte tollsatser medfører betydelig uforutsigbarhet med hensyn til norsk eksport til Colombia.

Under frihandelsavtalen vil Colombia fjerne toll på alle tradisjonelle industrivarer fra EFTA-statene over en periode på ni år etter at avtalen trer i kraft. Ca. 85 prosent av EFTA-statenes samlede eksport av industrivarer vil være gjenstand for full frihandel (nulltoll) ved avtalens ikrafttredelse.

Kunstgjødsel er Norges klart viktigste eksportprodukt til Colombia. Fullgjødsel (NPK-gjødsel) pålegges i dag en tollsats på 10 prosent ved import til Colombia. Tollen for dette produktet vil fjernes umiddelbart ved frihandelsavtalens ikrafttredelse. Frihandelsavtalen vil være fordelaktig for norsk kunstgjødseleksport i konkurranse med utenlandske produsenter. Frihandelsavtalen er asymmetrisk fordi Colombia vil fjerne tollsatser for sine sensitive industrivarer etter en avtalefestet periode på fra fire til ni år, mens EFTA-statene binder seg til å avvikle all toll fra avtalens ikrafttredelse. Colombia unntar ingen industrivarer fra tollnedtrapping. Avtalens vedlegg VIII foreskriver hvordan Colombia skal fjerne toll i henhold til tre kategorier:

- For varer i kategori A, blant annet fullgjødsel, aluminium, skipspumper og solceller, skal toll elimineres ved avtalens ikrafttredelse. I alt dreier dette seg om 3 949 produkter.
- For varer i kategori B, blant annet råolje, propan, deler til boremaskiner og avispirruller, skal toll trappes gradvis ned og elimineres fire år etter avtalens ikrafttredelse. I alt dreier dette seg om 1 594 produkter.
- For varer i kategori C, blant annet etylenpolymerer, plastrør, tilhengere, hagestoler og malerier, skal toll trappes gradvis ned og elimineres ni år etter avtalens ikrafttredelse. I alt dreier dette seg om 554 produkter.

Vurdert etter reell markedsadgang fremstår avtalen som mer symmetrisk fordi Norge har en

betraktelig lavere gjennomsnittlig anvendt tollsats for industrivarer enn Colombia (0,5 prosent). Avtalen innebærer således større tollreduksjoner for Colombia enn for Norge.

Fisk og andre marine produkter

I forhandlingene om frihandelsavtalen oppnådde EFTA et tilfredsstillende resultat for fisk og sjømat, og avtalen legger til rette for økt eksport av norsk fisk og sjømat.

I dag har Colombia tollsatser på import av fisk og sjømat i sjiktet 5 til 20 prosent.

Avtalens vedlegg IV foreskriver hvordan Colombia skal fjerne toll på all fisk og sjømat i henhold til tre kategorier:

- For fiskeprodukter i kategori A, blant annet fersk laks og ørret (inkludert fileter), fersk kveite, fersk torsk, frossen laks, frossen sild og frossen makrell, skal toll elimineres ved avtalens ikrafttredelse. I alt dreier dette seg om 28 fiskeprodukter.
- For fiskeprodukter i kategori B, blant annet røkelaks, filetter av torsk, sei, sild, makrell og hyse, skal toll gradvis trappes ned og elimineres fem år etter avtalens ikrafttredelse. I alt dreier dette seg om 117 fiskeprodukter.
- For fiskeprodukter i kategori C, blant annet tran, sildeolje og reker, skal toll gradvis trappes ned og elimineres 10 år etter avtalens ikrafttredelse. I alt dreier dette seg om 13 fiskeprodukter.

Sveits og Liechtenstein kan opprettholde importkontroll for enkelte produkter med opprinnelse i Colombia. Colombia har importforbud av hvalkjøtt på grunnlag av konvensjonen om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES-konvensjonen).

3.4 Bearbeidede landbruksvarer

Frihandelsavtalen omfatter bearbeidede landbruksprodukter slik det fremgår av avtalens vedlegg III. EFTA-statene og Colombia gir tollkonseksjoner for bearbeidede landbruksvarer i henhold til varelistene i vedlegget. For Norges del omfatter dette blant annet bakervarer, sjokolade, supper, sauser, tørket og hermetisert frukt og grønnsaker, fruktsafter, nøtter, mais, sukkerholdige produkter, matolje og matoljeprodukter. EFTA-statene skal gi Colombia de samme tollreduksjoner de har gitt EU, mens Colombia skal gi tollreduksjoner til EFTA-statene i henhold til tabell 2 i vedlegget. Norge viderefører dagens

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

system med råvarepriskompensasjon overfor Colombia.

3.5 Ubearbeidede landbruksvarer

Handelen med ubearbeidede landbruksvarer er regulert i en egen bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia. Frihandelsavtalens artikkel 1.1 viser til at de bilaterale landbruksavtalene, sammen med frihandelsavtalen, utgjør frihandelsområdet som etableres mellom EFTA-statene og Colombia. Frihandelsavtalen og den supplerende landbruksavtalen vil bli notifisert samtidig til WTO for å tilfredsstille GATT-avtalens artikkel XXIV om at handelsavtalen skal omfatte den vesentlige delen av samhandelen. Landbruksavtalen mellom Norge og Colombia inneholder lister over tollkonsesjoner fra norsk og colombiansk side. Opprinnelsesreglene i frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia gjelder også for varene omfattet av den bilaterale landbruksavtalen. Avtalen inneholder en klausul som forplikter partene, innenfor deres respektive landbrukspolitikk, til å søke å oppnå ytterligere liberalisering av handelen med landbruksvarer. Ved avtalens iverksettelse opphører GSP-ordningen Norge har med Colombia. Colombia får imidlertid bedre adgang for landbruksprodukter gjennom avtalen enn de hadde med GSP-ordningen.

3.6 Opprinnelsesregler og gjensidig tolladministrativt samarbeid

Bestemmelser om opprinnelsesregler, inkludert tilhørende tollsamarbeid om kontroll av opprinnelsesbevis mv., er nedfelt i frihandelsavtalens artikkel 2.3 punkt 1 og i vedlegg V til avtalen. Bestemmelser om gjensidig administrativt samarbeid i tollspørsmål er nedfelt i avtalens artikkel 2.3 punkt 2 og i vedlegg VI til avtalen.

Opprinnelsesreglene avgrenser de fordeler som frihandelsavtalen gir til bare å gjelde varer som har tilstrekkelig tilknytning til avtalepartene. Opprinnelsesreglene presiserer derfor kravene om lokalt innhold som må være oppfylt for at ferdigvaren skal oppnå status som frihandelsvare (opprinnelsesstatus).

Vilkårene for å få opprinnelsesstatus er:

- at produktet anses som fremstilt i sin helhet i en av avtalepartene i henhold til vedleggets artikkel 4;
- at produktet tilfredsstiller bestemmelsene om kumulasjon med innsatsmaterialer som er opprinnelsesprodukter fra en annen avtalepart; eller,

- at produktet, i samsvar med bestemmelsen i de spesifikke listereglene nevnt i tillegg 2 til vedlegg V (se omtale nedenfor) anses for tilstrekkelig bearbeidet.

Det er også i vedleggets artikkel 6 tatt inn en bestemmelse over hvilke enkle former for bearbeiding, eller foredling utført på ikke-opprinnelsesmaterialer, som *ikke* anses som tilstrekkelig for at produktet kan anses som opprinnelsesprodukt.

Fordi Colombia ikke har ratifisert FNs havrettskonvensjon er en definisjon av partenes territorium utelatt fra opprinnelsesreglenes artikkel 1, og bestemmelsene om havfiske og produkter utvunnet fra havbunnen utenfor partene formulert til å lyde «utenfor det geografiske virkeområde for denne avtalen (definert i artikkel 1.3 i denne avtalen (geografisk virkeområde))».

I motsetning til det som er mest vanlig for EFTAs frihandelsavtaler, inneholder avtalen mellom EFTA-statene og Colombia ikke bestemmelser om forbud mot bruk av tollrestitusjon. Med tollrestitusjon forstås tilbakebetaling av toll for tidligere innfortollede innsatsmaterialer som er brukt til fremstilling/produksjon av produktene som utføres. Som tollrestitusjon anses også ordninger med tilsvarende virkning, for eksempel tollfri innførsel av en vare når tollfriheten er betinget av at varen skal gjenutføres.

Det vil heller ikke være mulighet for å benytte såkalt «utenlands bearbeiding» ved fremstilling av varer som skal eksporteres som opprinnelsesprodukter under denne avtalen.

Vedlegget inneholder detaljerte bestemmelser om administrativt samarbeid mellom avtalepartenes tollmyndigheter, som blant annet innebærer at det skal etableres et samarbeid mellom nasjonale tollmyndigheter om utferdigelse og kontroll av opprinnelsesbevis. I Colombia er det ikke tollmyndighetene som formelt godkjenner opprinnelsessertifikater. Dette medfører at det i de relevante bestemmelser er referert til «kompetente myndigheter».

Avtalen legger til rette for at eksportører som et alternativ til opprinnelsesbevis EUR.1 kan benytte seg av opprinnelseserklæring som opprinnelsesdokumentasjon.

3.7 Handelstiltak (antidumping mv.)

Partenes muligheter til å treffe handelstiltak er regulert av avtalens kapittel 2 om handel med industrivarer. Bestemmelsene om handelstiltak gjelder også for den bilaterale landbruksavtalen mellom Norge og Colombia.

EFTA-statene ønsket et forbud mot bruk av antidumpingstiltak mellom partene. Dette ville Colombia imidlertid ikke avtalefeste, fordi et slikt forbud blant annet ville kreve lovendringer i Colombia. Resultatet ble at man avtalefestet at WTO-regelverket om antidumpingstiltak skal gjelde. Imidlertid skal berørte parter konsulteres før en antidumpingundersøkelse igangsettes, slik at man søker å finne en løsning som er akseptabel for alle parter.

For subsidier og antisubsidietiltak gjelder WTO-regelverket. Før en part setter i gang en undersøkelse av subsidier, skal den berørte part informeres og det skal innledes konsultasjoner med henblikk på å finne en gjensidig akseptabel løsning.

Bestemmelsen om globale beskyttelsestiltak fastsetter at partene unntar hverandres import fra slike tiltak dersom denne importen ikke forårsaker alvorlig skade eller trussel om dette på den innenlandske industri.

En part kan, for en begrenset periode, iverksette bilaterale beskyttelsestiltak hvis den innenlandske industri blir eller kan bli sterkt skadelidende av økt import som er et resultat av tollkonseksjonene som følger av denne avtalen. Slike tiltak kan kun anvendes i en overgangsperiode på ti år fra ikrafttreddelsen av avtalen. En part som benytter seg av bilaterale beskyttelsestiltak skal bli enig med den andre parten om handelsliberaliserende kompensasjon som tilsvarer effekten av tiltaket. Etter at tiltaket er avsluttet skal tollsatsen være på det nivået den ville ha vært uten tiltaket.

3.8 Tjenester

Reglene om handel med tjenester er nedfelt i avtalens kapittel 4. Både avtalestuktur og bestemmelsene om handel med tjenester er basert på WTOs avtale om handel med tjenester (GATS). Som i GATS er forpliktelsene om markedsadgang ført inn i egne lister over spesifikke forpliktelser. Listene følger som vedlegg XV til avtalen.

Ettersom partenes WTO-forpliktelser er eldre enn frihandelsavtalen, var det en målsetting i forhandlingene å reflektere regelutviklingen hos partene etter at deres WTO-forpliktelser ble gjort i frihandelsavtalen. Dette ble i all hovedsak oppnådd, samtidig som partene ikke forpliktet seg på områder som anses som sensitive, for Norges del eksempelvis på kultursektoren.

I listen over spesifikke forpliktelser er Colombia bundet ut over sine WTO-forpliktelser for blant annet skipsfart, telekommunikasjon, forsikringstjenester, miljøtjenester, bygg- og anleggs-

tjenester og en rekke forretningstjenester, herunder ingeniørtjenester. Colombias liste over spesifikke forpliktelser inneholder handelsforpliktelser på de fleste tjenesteområder med overveiende få eller ingen restriksjoner. Forhandlingsresultatet svarte i det vesentlige til de norske forventningene.

Et særlig prioritert område for Norge i forhandlingene med Colombia var skipsfart. Dette er en sektor hvor norske rederier har sterke eksportinteresser. Colombia har i liten grad har tatt forpliktelser på denne sektoren i WTO. I frihandelsavtalen har Colombia fjernet alle restriksjoner for internasjonal skipsfart, samt visse typer innenlandsk sjøtransport. Avtalen sikrer videre at norske rederier kan forestå vegtransport i Colombia som del av transportoppdraget, så fremt rederiet er representert i landet med en lokal agent som er juridisk ansvarlig for rederiets aktiviteter der.

Et annet område hvor norske tilbydere har sterke eksportinteresser er sjøforsikring. Colombia har i listen over spesifikke forpliktelser forpliktet seg til å gi norske tilbydere av sjøforsikring tilgang til det colombianske markedet på samme vilkår som nasjonale tilbydere.

Colombia har store forekomster av olje og gass. Produksjonen av både olje og gass har økt betydelig de senere år. I sine spesifikke lister har Colombia forpliktet seg til å sikre markedsadgang for norske tilbydere av et bredt spenn av energi-relaterte tjenester, herunder teknisk prøving og analyse.

3.9 Investeringer

Formålet med kapittel 5 om investeringer er å oppnå vesentlig samme regulering for investeringer i varesektoren som for investeringer i tjenestesektoren. Investeringskapitlet fokuserer på markedsadgang og er basert på leveringsmåte 3 (etablering) i GATS. Kapitlet gjelder bare for investeringer som ikke er dekket av frihandelsavtalens kapittel 4 om handel med tjenester. EFTA-statene og Colombia garanterer hverandre nasjonal behandling for investeringer, med de forbehold som er tatt inn i reservasjonslistene. Colombia har tatt reservasjoner knyttet til antall utenlandske arbeidere i arbeidsstokken, salg av statlig eiendom, elektrisitetsproduksjon, rettigheter til minoritetsgrupper samt fiske. Norge har enkelte bestemmelser knyttet til nasjonalitetskrav ved oppkjøp av fiskefartøyer mv., og dette er ivaretatt i den norske reservasjonslisten. Det er videre gjort unntak for norske lover og tiltak som har til formål å beskytte og fremme språklig og kulturelt

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

mangfold og politikk knyttet til kulturområdet og det audiovisuelle området for å ivareta handlefriheten på kultur- og medieområdet. Videre er olje- og energisektorene unntatt.

Kapitlet forplikter partene til å tillate personer fra den andre parten, og nøkkelpersonell ansatt av en person fra den andre parten og deres ektefelle og barn, midlertidig tilgang til og opphold i sitt territorium innenfor rammen av sine lover og reguleringer.

I kapitlet fastslås det at en part i utgangspunktet ikke skal anvende restriksjoner på løpende transaksjoner og kapitalbevegelser relatert til kommersiell tilstedeværelse som reguleres av kapitlet.

3.10 Immaterielle rettigheter

Bestemmelsene om beskyttelse av immaterielle rettigheter er inntatt i frihandelsavtalens kapittel 6.

Forhandlingene om immaterielle rettigheter skal sikre effektivt vern av norske aktørers immaterielle rettigheter, samtidig var det Norges posisjon at vi ikke skulle påtvinge Colombia bestemmelser som begrenser Colombias handlingsrom etter WTOs avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPS-avtalen) når det gjelder patentbeskyttelse, beskyttelse av fortrolige testdata og plantesortsbeskyttelse.

Colombia har en godt utviklet nasjonal lovgivning om immaterielle rettigheter og har allerede påtatt seg internasjonale forpliktelser som går ut over TRIPS-avtalen. Forhandlingsresultatet går utover TRIPS-avtalen når det gjelder beskyttelse av plantesorter, ved at partene forplikter seg til enten å være tilsluttet den internasjonale konvensjonen for beskyttelse av nye plantesorter av 1978 (UPOV 1978) eller konvensjonen med samme navn av 1991 (UPOV 1991). Colombia er allerede tilsluttet UPOV 1978 (fra 1996), slik at avtalen på dette punktet ikke innebærer nye forpliktelser for Colombia. Også når det gjelder beskyttelse av fortrolige testdata går forhandlingsresultatet utover TRIPS-avtalen, men reflekterer forpliktelser som Colombia har i andre internasjonale avtaler. Forhandlingsresultatet for patenter innebærer ingen rettslige forpliktelser for Colombia til å tilby patentbeskyttelse ut over TRIPS-avtalen. Avtalen inneholder imidlertid enkelte ikke-rettslig bindende føringer om patentbeskyttelse ut over TRIPS-avtalen tilsvarende føringer som gjelder i henhold til Colombias forpliktelser etter andre internasjonale avtaler.

I frihandelsavtalen bekrefter partene at de kan iverksette tiltak for å beskytte folkehelsen i sam-

svar med Doha-erklæringen om TRIPS-avtalen og folkehelse og den nye bestemmelsen i TRIPS-avtalen som skal følge opp denne erklæringen. Denne bestemmelsen i TRIPS-avtalen ble vedtatt i WTO i desember 2005 og trer i kraft når 2/3-deler av WTOs 153 medlemmer har godkjent endringen.

Colombia krevde at kapitlet om immaterialrett i avtalen skulle innholde bestemmelser om forholdet til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) og urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap. Norges holdning er at slike ønsker fra utviklingsland skal støttes så langt som ønskene ligger innenfor gjeldende norsk rett. Norge støttet derfor Colombias ønsker og arbeidet aktivt for å få slike bestemmelser inn i avtalen. Det forelå ikke andre handelsavtaler med slike bestemmelser som partene kunne ta utgangspunkt i og det var derfor nødvendig å finne frem til helt nye løsninger. Norge spilte en viktig rolle i utformingen av disse bestemmelsene.

I forhandlingsresultatet gjentas prinsippet i CBD om at landene har suverene rettigheter over genetiske ressurser på eget territorium, og at det kan kreves samtykke for tilgang til slike ressurser. Partene anerkjenner videre viktigheten av biologisk mangfold og verdien av urbefolkningers og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap og bruk av genetiske ressurser. Videre anerkjennes adgangen til å innføre krav om samtykke for tilgang til slik kunnskap. For at patentsystemet skal støtte oppunder disse prinsippene inneholder også avtalen bestemmelser om at det i patentsøknader skal gis opplysninger om opprinnelsen eller kilden for genetisk materiale og tradisjonell kunnskap som oppfinneren har hatt tilgang til og om eventuelle krav til samtykke for bruk av slike ressurser eller slik kunnskap er oppfylt. På grunn av ulik regulering av dette spørsmålet i EFTA-statenes patentlovgivning er det tatt forbehold om forholdet til nasjonal lov i bestemmelsen om opplysningsplikt. Etter den norske patentloven må patentsøker opplyse om opprinnelsen for biologisk materiale eller tradisjonell kunnskap som oppfinnelsen gjelder eller anvender og om eventuelle nasjonale krav til samtykke i leverandørlandet er oppfylt. Det Internasjonale senteret for handel og bærekraftig utvikling («International Centre for Trade and Sustainable Development»; ICTSD), viser til at dette er første gang så omfattende forpliktelser om forholdet mellom immaterialrett og CBD og tradisjonell kunnskap er blitt tatt inn i en frihandelsavtale og omtaler avtalen som et viktig eksempel for andre.² Selv om avtalen ikke inneholder forpliktelser ut over det som fremgår av nasjonal lov hos de enkelte parter, er dette like-

vel første gang man mellom utviklingsland og industriland får traktatfestet bestemmelser om blant annet opprinnelsesangivelse for genetiske ressurser. Dette er bestemmelser som mange utviklingsland har lagt stor vekt på i den nord/sør-polariserte debatten om immaterielle rettigheter og genetiske ressurser de siste 15 årene.

Minst like viktig som et godt materielt vern for immaterielle rettigheter er å sikre effektiv håndheving av rettighetene. Avtalen inneholder derfor flere bestemmelser om håndheving av immaterielle rettigheter, blant annet om grensekontroll for å holde tilbake varer der import vil gjøre inngrep i opphavsrettigheter eller varemerkerettigheter. Disse bestemmelsene bygger på TRIPS-avtalen, men gir på enkelte punkter rettighetshaver en sterkere stilling enn TRIPS-avtalen gir.

3.11 Offentlige anskaffelser

Colombia er ikke tilsluttet WTOs plurilaterale avtale om offentlige anskaffelser («Government Procurement Agreement; GPA»), mens samtlige EFTA-stater er tilsluttet denne WTO-avtalen. Dette innebærer at Colombia ikke hadde noen bindende forpliktelser for offentlige anskaffelser overfor EFTA-statene før frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia.

Frihandelsavtalens bestemmelser om offentlige anskaffelser er inntatt i kapittel 7, og er basert på den reviderte WTO-avtaleteksten om offentlige anskaffelser fra 2006. Under forhandlingene var denne teksten akseptert midlertidig i WTO, i påvente av at resultatene av de samlede forhandlingene om en ny eller revidert GPA-avtale³. Frihandelsavtalens regler gir garantier om åpenhet og reell konkurranse for offentlige anbudskonkurranser.

Frihandelsavtalen innebærer at EFTA-statene gir Colombia de vilkårene som EFTA-statene har i WTOs plurilaterale avtale om offentlige anskaffelser, mens Colombia gir et parallelt forpliktelsesnivå til EFTA-statene, både med hensyn til hvilke institusjoner som er omfattet, terskelverdier og unntak.

3.12 Konkurranse

Frihandelsavtalens bestemmelser om konkurranse er nedfelt i avtalens kapittel 8, og forplikter

partene til å bruke sitt konkurranseregelverk for å forhindre samarbeid mellom foretak som begrenser konkurransen eller misbruker sin dominerende markedsposisjon. Partene forplikter å håndheve sine konkurranseregler på en ikke-diskriminerende måte og i samsvar med prinsippene om åpenhet og rettssikkerhet i prosessen.

Partene oppfordres til samarbeid på konkurranserettens område. Partene kan kreve konsultasjoner i Den blandede komité, men kapitlet om konkurranse er unntatt fra reglene om tvisteløsning.

3.13 Tvisteløsning

Avtalen tar sikte på å etablere en relativt omfattende og effektiv tvisteløsningsmekanisme. Første skritt er konsultasjoner mellom tvistepartene, med mulighet til å be om opprettelsen av et voldgiftspanel dersom enighet ikke oppnås. Øvrige EFTA-stater har da adgang til å delta som tredjeparter. Voldgiftspanelet skal fremlegge en første rapport for tvistepartenes kommentarer, hvorpå en endelig rapport skal fremlegges. Utgangspunktet er at tvistepartene skal rette seg etter panelets avgjørelse omgående. Dersom gjennomføring anses som upraktisk skal den tapende part tilby kompensasjon. Dersom tvisteparten ikke gjennomfører innen tidsfristen eller retter seg etter avtalen om kompensasjon innen tidsfristen kan den annen part iverksette mottiltak på nærmere vilkår. Tvist om hvorvidt gjennomføring har funnet sted til riktig tid, og hvorvidt mottiltak er berettiget kan bringes inn for et voldgiftspanel.

Den blandede komité skal vedta prosedyreregler for voldgiftspanelet innen seks måneder etter avtalens ikrafttredelse.

4 Nærmere om de enkelte bestemmelsene i frihandelsavtalen

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia består av 13 kapitler og 20 vedlegg (vedlegg I–XX) samt en tolkningsbestemmelse. Vedleggene er en integrert del av frihandelsavtalen. Hver av de fire EFTA-statene har i tillegg inngått separate bilaterale avtaler om handel med ubearbeidede landbruksvarer. De bilaterale avtalene om handel med ubearbeidede landbruksvarer regnes som en integrert del av avtalene mellom EFTA og Colombia som etablerer frihandelsområdet.

² Bridges Trade; BioRes; Trade and Environment Review, Volume 3 Issue 2, oktober 2009, utgitt av ICTSD

³ Den reviderte GPA-avtalen ble ferdigforhandlet 15. desember 2011 og formelt vedtatt 30. mars 2012.

4.1 Innledende bestemmelser

Avtalens fortale kan beskrives som partenes uttalelser om motiver, formål og omstendigheter som gjør at avtalen kan ses i det riktige perspektiv. Det sies ofte noe om relevante politiske, økonomiske, historiske eller kulturelle hensyn som har vært retningsgivende for partene i deres forhandlinger og formuleringer i avtalen. Fortalen har først og fremst rettslig betydning som tolkningsgrunnlag for avtalen.

Frihandelsavtalens *fortale* redegjør for hvem som er partene i avtalen og de forhold partene legger vekt på i gjennomføringen av denne. Colombia og EFTA har vektlagt vennskap, samarbeid og eliminering av handelshindre. Videre stadfester partene sine forpliktelser gjennom diverse internasjonale fora. Innledningen vektlegger hensynet til menneskerettigheter, miljø og bærekraftig utvikling, helse, arbeidstakerrettigheter, demokrati, rettssikkerhet, god forvaltnings-skikk, bedrifters samfunnsansvar og arbeid mot korrupsjon.

4.1.1 Artikkel 1.1 om opprettelse av et frihandelsområde

Artikkelen fastslår at avtalen og de komplementære landbruksavtalene oppretter et frihandelsområde mellom Colombia og hver enkelt EFTA-stat, i overensstemmelse med artikkel XXIV i GATT 1994 og artikkel V i GATS.

4.1.2 Artikkel 1.2 om formål

Formålet med frihandelsavtalen er å oppnå liberalisering av handel med varer og tjenester, å øke investeringsmulighetene betydelig, å oppnå videre gjensidig liberalisering markedet for offentlige anskaffelser, å fremme konkurranse, å sikre tilstrekkelig og effektiv beskyttelse av immaterielle rettigheter, å bidra til en harmonisk utvikling og utvidelse av verdenshandelen ved å fjerne handels- og investeringsbarrierer samt å sikre samarbeid knyttet til oppbygging av handelskompetanse.

4.1.3 Artikkel 1.3 om geografisk virkeområde

Frihandelsavtalens geografiske virkeområde omfatter partenes territorier i overensstemmelse med nasjonal rett og folkeretten. Artikkelen unntar Svalbard fra avtalens virkeområde, med unntak for handel med varer.

4.1.4 Artikkel 1.4 om forholdet til andre internasjonale avtaler

I denne artikkelen bekrefter partene sine rettigheter og forpliktelser under WTO-avtalen, avtalene forhandlet under WTO-avtalen og andre internasjonale avtaler som de er part i. Formålet med denne bestemmelsen er at det ikke skal skapes et hierarki mellom frihandelsavtalen og eksisterende avtaler mellom partene som berører samme tema.

4.1.5 Artikkel 1.5 om handel og økonomiske forhold som omfattes av avtalen

I denne bestemmelsen slås det fast at avtalen gjelder handel og økonomiske forhold mellom de individuelle EFTA-statene og Colombia, men ikke handelsrelasjoner mellom de individuelle EFTA-statene. Artikkelen fastslår videre at Sveits skal representere Liechtenstein i saker som er dekket av traktaten av 29. mars 1923, som etablerer en tollunion mellom disse to statene.

4.1.6 Artikkel 1.6 om sentrale, regionale og lokale myndigheter

Bestemmelsene i artikkelen fastslår at hver part i avtalen skal sikre at regionale og lokale myndigheter, samt organisasjoner som utfører oppgaver på vegne av sentrale, regionale og lokale myndigheter, etterlever avtalen.

4.1.7 Artikkel 1.7 om skatt

I denne bestemmelsen innføres det et utgangspunkt om at avtalen ikke innskrenker partenes fiskale suverenitet til å vedta skattetiltak. Unntak gjelder for det generelle kravet til nasjonal behandling for varer, tjenester og investeringer, samt bestevilkårskravet for tjenester. I kapitlene om tjenester og investeringer gjøres det egne unntak for skatt, basert på bestemmelsene i GATS. Artikkelen fastslår videre at avtalen ikke skal påvirke rettighetene og forpliktelser en part har etter skatteavtaler. Ved eventuell motstrid mellom frihandelsavtalen og en skatteavtale skal skatteavtalene gå foran.

4.1.8 Artikkel 1.8 om elektronisk handel

Artikkelen omhandler elektronisk handel, og viser til at partene har etablert et rammeverk for å styrke samarbeidet om elektronisk handel i vedlegg I.

4.1.9 *Artikkel 1.9 om definisjoner som får generell anvendelse*

I bestemmelsen defineres en rekke begreper som brukes i flere kapitler i avtalen.

4.2 **Handel med varer**

4.2.1 *Artikkel 2.1 om definisjoner*

I bestemmelsen defineres begreper som anvendes i kapittel om varer.

4.2.2 *Artikkel 2.2 om virkeområde*

Artikkelen angir hvilke produkter som dekkes av kapitlet om handel med varer. Kapitlet omfatter produkter i kapittel 25 til 97 i det harmoniserte systemet (HS), med unntak av noen få produkter opplistet i vedlegg II. Kapitlet omfatter også bearbeidede landbruksprodukter spesifisert i vedlegg III samt fisk og marine produkter spesifisert i vedlegg IV.

4.2.3 *Artikkel 2.3 om opprinnelsesregler og gjensidig administrativ bistand i tollsaker*

I artikkelen fremgår det at bestemmelser om opprinnelsesregler og tollprosedyrer reguleres i vedlegg V. Bestemmelser om gjensidig administrativ bistand i tollsaker reguleres i vedlegg VI.

4.2.4 *Artikkel 2.4 om handelsforenkling*

Partene skal legge til rette for handel ved å forenkle prosedyrene for handel med varer og relaterte tjenester, ved å samarbeide for å legge til rette for deltakelse i utviklingen og gjennomføringen av internasjonale konvensjoner og tilrådninger om handelsforenkling, samt ved å samarbeide om handelsforenkling innen rammen til Den blandede komité. Nærmere bestemmelser om dette finnes i vedlegg VII.

4.2.5 *Artikkel 2.5 om nedsettelse av en underkomité for opprinnelsesregler, tollprosedyrer og handelsforenkling*

Det etableres en underkomité for opprinnelsesregler, tollprosedyrer og handelsforenkling. Underkomiteen skal utveksle informasjon, se på utviklinger, forberede tekniske endringer til vedleggene II, III, IV, V, VI, VII og VIII, samt assistere Den blandede komité.

4.2.6 *Artikkel 2.6 om avvikling av importavgifter*

Artikkelen omhandler nedtrapping av tollsatser på import. Når avtalen trer i kraft skal Colombia trappe ned alle sine tollsatser på import av produkter med opprinnelse i en EFTA-stat, i overensstemmelse med vedlegg III, IV og VIII. EFTA-statene skal ved avtalens ikrafttredelse eliminere all toll på import av produkter med opprinnelse i Colombia, med mindre annet er spesifisert i vedlegg III og IV. Det skal holdes konsultasjoner om raskere eliminering av tollsatsene om en av partene ønsker dette. I artikkelen forplikter partene seg til ikke å øke anvendte tollsatser eller introdusere nye tollavgifter eller andre endringer når det gjelder import av produkter med opprinnelse i en av partene. Dette gjelder ikke endringer som er i overensstemmelse med avtalen. I noen tilfeller må partene øke tollsatsene sine (for eksempel dersom dette blir pålagt dem ved tvisteløsning i WTO).

4.2.7 *Artikkel 2.7 om basistollsats*

Det stadfestes at det er de anvendte MFN-tollsatsene brukt 1. april 2007 som skal være basistollsatsen som danner utgangspunktet for tollreduksjonene beskrevet i vedlegg III, IV og VIII. Artikkelen sier også at hvis en part etter at avtalen har trådd i kraft reduserer sin anvendte MFN-tollsats, så skal den tollsatsen kun gjelde hvis den er lavere enn tollsatsen som følger av det relevante vedlegget.

4.2.8 *Artikkel 2.8 om eksportavgifter*

Partene pålegges å eliminere all toll og omkostninger knyttet til eksport av varer til en avtalepart, med unntak listet i vedlegg IX. Artikkelen forbyr i tillegg partene å innføre nye eller øke eksisterende tollsatser og omkostninger knyttet til eksport av varer til en avtalepart.

4.2.9 *Artikkel 2.9 om import- og eksportrestriksjoner*

Artikkelen forbyr andre restriksjoner enn toll eller andre skatter og avgifter på import og eksport av varer mellom avtalepartene, med unntak som er definert i vedlegg X. Artikkelen forbyr videre avtalepartene å vedta eller opprettholde tiltak som er inkonsistente med WTO-avtalen om prosedyrer for importlisens.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4.2.10 *Artikkel 2.10 om administrative gebyrer og formalia*

Det slås fast at alle gebyrer og omkostninger som ikke er import- eller eksportavgifter, eller skatter referert til i artikkel III i GATT 1994, skal anvendes i henhold til avsnitt 1 i artikkel VIII i GATT 1994. Artikkelen sikrer videre at konsulære transaksjoner i forbindelse med import av andre avtaleparters varer ikke skal inntreffe, samt at avtalepartene skal gjøre oppdatert informasjon om gebyrer og omkostninger i tilknytning til import og eksport tilgjengelig gjennom Internett.

4.2.11 *Artikkel 2.11 om nasjonal behandling*

Partene plikter å gi hverandres varer nasjonal behandling i tråd med artikkel III i GATT, med de unntak som er definert i vedlegg X.

4.2.12 *Artikkel 2.12 om statlige handelsforetak*

Det stadfestes at partenes rettigheter og plikter innen statlige handelsvirksomheter skal reguleres av artikkel XVII i GATT 1994 og av Avtale om fortolkning av artikkel XVII i GATT 1994.

4.2.13 *Artikkel 2.13 om veterinære og plantesanitære tiltak*

I bestemmelsen slås det fast at veterinære og plantesanitære tiltak skal reguleres av WTO-avtalen om anvendelse av veterinære og plantesanitære tiltak (SPS-avtalen) og beslutninger i SPS-komiteen for veterinære og plantesanitære tiltak. For å forenkle tilgang til de respektive markedene, skal Colombia og EFTA-statene utarbeide bilaterale avtaler når dette er nødvendig. Videre sier artikkelen at partene skal etablere et forum for SPS-eksperter som blant annet skal overvåke utviklingen og implementeringen av avtalen.

4.2.14 *Artikkel 2.14 om tekniske reguleringer*

I denne bestemmelsen forplikter partene seg til å følge WTO-avtalen om tekniske handelshindringer (TBT-avtalen). Partene skal styrke sitt samarbeid innen tekniske reguleringer, standarder og samsvarsvurderinger for å øke den felles forståelsen om partenes systemer og forenkle tilgangen til partenes markeder. Partene er videre enige om at man skal tilstrebe å besvare forespørsler fra en part om informasjon eller forklaringer med hen-

visning til bestemmelser i denne artikkelen innen 60 dager. Hvis en av avtalepartene er av den oppfatning at en annen part har gjennomført tiltak som ikke er i overensstemmelse med TBT-avtalen og som sannsynligvis vil påvirke eller har påvirket tilgangen til dets marked, kan det bes om tekniske konsultasjoner. Disse konsultasjonene kan avholdes både innenfor og utenfor rammen av blandet komité, og de skal avholdes innen 40 dager etter forespørselen om en konsultasjon.

4.2.15 *Artikkel 2.15 om subsidier og utjevningstiltak*

Artikkelen fastslår at partenes rettigheter og plikter relatert til subsidier og utjevningstiltak skal reguleres av artikkel VI og XVI i GATT 1994 og av WTO-avtalen om subsidier og utjevningstiltak. Før en part iverksetter undersøkelser for å fastslå eksistensen, graden og effekten av påståtte subsidier i Colombia eller i en EFTA-stat, skal den parten som vurderer iverksettelse av en undersøkelse, skriftlig underrette den parten som kan bli gjenstand for undersøkelse, samt sette av 30 dager for å kunne avholde konsultasjoner med sikte på å finne en omforent løsning. Om en part ber om det skal konsultasjoner finne sted i blandet komité innen 15 dager etter mottakelsen av underrettelsen.

4.2.16 *Artikkel 2.16 om antidumping*

Rettigheter og plikter knyttet til antidumping skal reguleres av artikkel VI i GATT 1994 og WTO-avtalen om antidumping. I bestemmelse fastslås det videre at før antidumpingundersøkelser iverksettes skal parten som har varer som påstås dumpet, få en skriftlig underrettelse, samt at det skal settes av 20 dager for å kunne avholde konsultasjoner med sikte på å finne en omforent løsning.

4.2.17 *Artikkel 2.17 om globale beskyttelsestiltak*

I denne artikkelen slås det fast at beskyttelsestiltak mellom partene skal reguleres av artikkel XIX i GATT 1994 og WTO-avtalen om beskyttelsestiltak. Dersom tiltak treffes skal unntas import av opprinnelsesprodukter fra den eller de parter hvis import ikke forårsaker alvorlig skade eller trussel om dette. Artikkelen sier videre at ingen part kan anvende bilaterale beskyttelsestiltak og tiltak under artikkel XIX i GATT 1994 og WTO-avtalen om beskyttelsestiltak på samme vare og til samme tid.

4.2.18 *Artikkel 2.18 om bilaterale beskyttelsestiltak*

I bestemmelsen fremgår det at en part kan iverksette bilaterale beskyttelsestiltak hvis partens industri i en overgangsperiode, definert som ti år fra ikrafttreddelsen av avtalen, blir eller kan bli sterkt skadelidende av økt import som et resultat av reduserte eller eliminerte tollsatser som følger denne avtalen. En part som ønsker å iverksette bilaterale beskyttelsestiltak under denne artikkelen må øyeblikkelig, og ikke senere enn 30 dager før tiltaket gjennomføres, underrette de andre partene og den blandede komité. Artikkelen fastslår videre at en part som benytter seg av bilaterale beskyttelsestiltak skal bli enig med den andre parten om en handelsliberaliserende kompensasjon med tilsvarende handelseffekt eller tilsvarende verdi som de ekstra avgiftene som man forventer tiltaket vil gi. I utgangspunktet kan ikke bilaterale beskyttelsestiltak opprettholdes lenger enn 2 år. Etter at tiltaket er avsluttet skal tollsatsen være på det nivået den ville ha vært uten tiltaket. Midlertidige beskyttelsestiltak kan iverksettes i kritiske situasjoner. Ethvert midlertidig beskyttelsestiltak skal avsluttes innen 180 dager.

4.2.19 *Artikkel 2.19 om generelle unntak*

Artikkelen omhandler generelle unntak, og inkorporerer og gjør artikkel XX i GATT 1994 til del av avtalen.

4.2.20 *Artikkel 2.20 om nasjonal sikkerhet*

Denne artikkelen omhandler nasjonal sikkerhet. Artikkelen inkorporerer og gjør artikkel XXI i GATT 1994 til en del av avtalen.

4.2.21 *Artikkel 2.21 om betalingsbalanse*

Bestemmelsen refererer til betingelsene etablert under GATT 1994 og Avtale om bestemmelser om tiltak for å beskytte betalingsbalansen i GATT 1994, og fastslår at en part som har eller kan få alvorlige problemer med betalingsbalansen kan ta i bruk handelsbegrensende tiltak.

4.3 **Bearbeidede landbruksprodukter**

4.3.1 *Artikkel 3.1 om virkeområde*

Det fastslås at bearbeidede landbruksprodukter skal reguleres av kapittel 2 (Handel med varer), med mindre annet er beskrevet i dette kapitlet. I artikkelen bekrefter partene sine rettigheter og

forpliktelser i WTO-avtalen om landbruk, med mindre annet fremgår av kapitlet.

4.3.2 *Artikkel 3.2 om prisutjevningstiltak*

Det utelukkes ikke at det kan legges en avgift på import for å kunne ta hensyn til prisforskjellen på landbruksråvarer i produktene som det refereres til i kapittel 3. Artikkelen sier videre at avgiften skal være basert på, men ikke overstige, forskjellen mellom den innenlandske prisen og verdensmarkedsprisen til landbruksråvarene i de aktuelle produktene.

4.3.3 *Artikkel 3.3 om tollkonsesjoner*

EFTA-statene forplikter seg til å gi produkter opplistet i tabell 1 i vedlegg III med opprinnelse i Colombia minst like gode vilkår som gitt til EU 1. januar 2008. Colombias reduksjon i tollavgifter for produkter med opprinnelse i en EFTA-stat spesifiseres i tabell 2 i vedlegg III.

4.3.4 *Artikkel 3.4 om eksportsubsidier for landbruksvarer*

Partene skal ikke ta i bruk, opprettholde, innføre eller gjeninnføre eksportsubsidier, som definert i WTO-avtalen om landbruk, i deres handel med produkter som er gjenstand for tollkonsesjoner i henhold til denne avtalen. Hvis en part ikke overholder dette kan den andre parten øke tollsatsen på slik import opp til den anvendte MFN-tollsatsen.

4.3.5 *Artikkel 3.5 om prissjiktssystem*

Colombia gis adgang å opprettholde sin prisstabiliseringsmekanisme for landbruksprodukter som beskrevet i tabell 3 i vedlegg III.

4.3.6 *Artikkel 3.6 om underretning*

EFTA-statene pålegges å underrette Colombia om alle anvendte tiltak under artikkel 3.2 senest før ikrafttreddelsen av denne avtalen. Artikkelen pålegger videre EFTA-statene å informere Colombia om alle endringer i vilkårene gitt til EU.

4.3.7 *Artikkel 3.7 om konsultasjoner*

I denne bestemmelsen forplikter partene seg til å avholde periodisk konsultasjoner for å gjennomgå utviklingen i handelen med produkter dekket av dette kapitlet.

4.4 Handel med tjenester

4.4.1 *Artikkel 4.1 om virkeområde og omfang*

Artikkelen fastslår at kapitlet gjelder tiltak innført eller opprettholdt av partene som påvirker handel med tjenester, og at det gjelder alle tjenestesektorer. Artikkelen definerer at parter i dette kapitlet til å inkludere sentrale, regionale eller lokale myndigheter og autoriteter, samt organisasjoner som utfører oppgaver på vegne av disse. Artikkelen fastslår videre at kapitlet ikke gjelder tiltak som påvirker luftfartsrettigheter og tjenester direkte relatert til luftfartsrettigheter. Unntak for dette er beskrevet i avsnitt 3 i GATS-vedlegget om lufttransporttjenester. I artikkelen spesifiseres det at ingenting i dette kapitlet skal pålegge noen forpliktelser vedrørende offentlige anskaffelser.

4.4.2 *Artikkel 4.2 om definisjoner*

I denne bestemmelsen defineres en rekke begreper som er sentrale for forståelsen av kapitlet.

4.4.3 *Artikkel 4.3 om bestevilkårsbehandling*

I denne artikkelen forplikter partene seg til, med unntak gitt i listen over MFN-unntak i vedlegg XI, å gi hverandres tjenester og tjenestetilbydere minst like gode vilkår med hensyn til alle tiltak som påvirker tilbudet av tjenester som det gis tilsvarende tjenester og tjenestetilbydere fra land som ikke er part i avtalen. Dette gjelder ikke vilkår gitt av en part på grunnlag av andre avtaler som er rapportert under GATS artikkel V eller artikkel V *bis* eller vilkår gitt i overensstemmelse med GATS artikkel VII.

4.4.4 *Artikkel 4.4 om markedsadgang*

Det slås fast at partene gir hverandres tjenester og tjenestetilbydere den markedsadgang som er beskrevet i bindingslistene og fastsetter de markedsrestriksjoner det ikke er tillatt å beholde eller innføre for sektorer der partene påtar seg forpliktelser for markedsadgang, med mindre forbehold er tatt i bindingslistene.

4.4.5 *Artikkel 4.5 om nasjonal behandling*

I artikkelen forplikter partene seg til å gi hverandres tjenester og tjenestetilbydere nasjonal behandling i de sektorer som omfattes av partenes bindingslister, med de eventuelle unntak som er beskrevet i de samme bindingslistene.

4.4.6 *Artikkel 4.6 om tilleggsforpliktelser*

Det åpnes for at partene kan forhandle om forpliktelser for tiltak som påvirker handel med tjenester på andre måter enn de tiltak som må skrives inn i bindingslisten etter artikkel 4.4 og 4.5.

4.4.7 *Artikkel 4.7 om innenlandsk regulering*

Myndighetstiltak (som ikke omfattes av artikkel 4.4 og 4.5) som påvirker handel med tjenester skal forvaltes på en rimelig, objektiv og upartisk måte, og det redegjøres for prosedyrene for slike tiltak. Artikkelen inneholder også en bestemmelse om at i sektorer der partene har påtatt seg spesifikke forpliktelser, skal tiltak knyttet til kvalifikasjonskrav og -prosedyrer, tekniske standarder og lisenskrav være basert på objektive kriterier og ikke være mer byrdefulle enn nødvendig for å sikre kvaliteten på tjenesten. Det er presisert i tolkningsvedlegget at denne siste bestemmelsen ikke er ment å gå lenger enn det som følger av GATS artikkel VI punkt 5 jamfør VI punkt 4.

4.4.8 *Artikkel 4.8 om godkjenning*

I artikkelen forplikter partene seg til å overveie grundig utdannelsen, erfaringen, lisenser og sertifikater oppnådd i den andre parten ved vurdering av om relevante standarder og kriterier for autorisasjon, lisensiering eller sertifisering av tjenestetilbydere er oppfylt. En hver part som gjennom avtale eller på eget initiativ innrømmer godkjenning av utdanning, krav og kvalifikasjoner med stater som ikke er part i avtalen, skal gi de andre avtalepartene anledning til å forhandle tilsvarende godkjenning. En part skal ikke innrømme godkjenning av autorisasjonen, lisensieringen eller sertifiseringen av tjenestetilbydere på en måte som diskriminerer mellom land.

4.4.9 *Artikkel 4.9 om bevegelighet for fysiske personer*

Artikkelen gjelder tiltak vedrørende personer som er en av partenes tjenestetilbydere og personer som er ansatt hos en tjenestetilbyder for å kunne tilby tjenesten. Artikkelen slår fast at kapitlet ikke gjelder tiltak vedrørende personer som søker tilgang til en av partenes arbeidsmarked, eller tiltak vedrørende statsborgerskap, bosetting eller oppholdstillatelse på permanent basis.

4.4.10 *Artikkel 4.10 om åpenhet*

Partene skal publisere alle relevante generelle tiltak som angår eller påvirker virkningen av dette kapitlet. Dette omfatter også internasjonale avtaler som angår eller påvirker handel med tjenester. Artikkelen spesifiserer at ingenting i dette kapitlet krever at en part skal legge frem fortrolig informasjon.

4.4.11 *Artikkel 4.11 om monopoler og tjenesteytere med enerett*

Partene forplikter seg til å sikre at monopoler opptrer konsistens med partens forpliktelser under artikkel 4.3, og at monopoler ikke misbruker sin monopolmakt på områder parten har tatt på seg spesifikke forpliktelser i avtalen. Artikkelen gjelder også for tilfeller hvor et land har eksklusive tjenestetilbydere, enten ved at kun et begrenset antall tjenestetilbydere tillates eller det er vesentlig inngrep i konkurransen mellom et lands tjenestetilbydere.

4.4.12 *Artikkel 4.12 om forretningsmetoder*

Ved en parts forespørsel skal partene konsultere for å forsøke å eliminere enkelte tjenestetilbyderes forretningskikk som hemmer konkurransen og dermed begrense hendelen med tjenester.

4.4.13 *Artikkel 4.13 om betalinger og overføringer*

Det slås fast at en part ikke skal anvende restriksjoner på internasjonale overføringer og betalinger for løpende transaksjoner med en annen part, med unntak for omstendigheter beskrevet i artikkel 4.14 og vedlegg XIV. Ingenting i dette kapitlet skal påvirke rettighetene og forpliktelsene til partene under artiklene i IMF-avtalen.

4.4.14 *Artikkel 4.14 om restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen*

Artikkelen inkorporerer og gjør artikkel XII i GATS til en del av kapitlet. Partene skal etterstrebe unngåelse av å innføre tiltak for å beskytte betalingsbalansen.

4.4.15 *Artikkel 4.15 om generelle unntak*

I artikkelen gis det en oversikt over generelle unntak fra avtalens bestemmelser under henvisning til blant annet beskyttelse av offentlig moral og mennesker, dyrs og planters liv og helse.

4.4.16 *Artikkel 4.16 om sikkerhetsunntak*

Det slås fast at ingenting i kapitlet skal konstrueres slik at det strider mot en parts sikkerhetsinteresser.

4.4.17 *Artikkel 4.17 om bindingslister over spesifikke forpliktelser*

Hver part skal oppgi de forpliktelsene parten tar etter artikkel 4.4, 4.5 og 4.6 i en bindingsliste.

4.4.18 *Artikkel 4.18 om gjennomgang*

Partene forpliktes til jevnlig å gå over sine bindingslister og lister over MFN-unntak for å redusere eller eliminere diskriminering mellom partene.

4.4.19 *Artikkel 4.19 om vedlegg*

Artikkelen fastslår at vedleggene XI, XII, XIV, XV, XVI og XVII er en integrert del av dette kapitlet.

4.5 **Investeringer**

4.5.1 *Artikkel 5.1 om omfang*

Det slås fast at kapitlet gjelder all kommersiell tilstedeværelse i alle sektorer med unntak for tjenestesektoren.

4.5.2 *Artikkel 5.2 om definisjoner*

I denne bestemmelsen defineres en rekke begreper som er sentrale for forståelsen av kapitlet.

4.5.3 *Artikkel 5.3 om nasjonal behandling*

I artikkelen forplikter partene seg til å gi nasjonal behandling til kommersielt tilstedeværende personer fra den andre parten, men unntak for reservasjoner/tiltak som ikke er i samsvar med bestemmelsene beskrevet i vedlegg XVIII.

4.5.4 *Artikkel 5.4 om forbehold/avvikende tiltak*

I denne bestemmelsen beskrives det hva den nasjonale behandlingen i artikkel 5.3 ikke skal omfatte, og hvordan man eventuelt skal kunne innføre nye reservasjoner.

4.5.5 *Artikkel 5.5 om nøkkelpersoner*

Partene forplikter seg til å tillate personer fra den andre parten, og nøkkelpersonell ansatt av en per-

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

son fra den andre parten, midlertidig tilgang til og opphold i sitt territorium innenfor rammen av sine lover og reguleringer. Det samme gjelder for ektefelle og barn til slik nøkkelpersonell for den samme perioden.

4.5.6 *Artikkel 5.6 om rett til regulering*

Artikkelen fastslår partenes rett til å regulere kommersiell tilstedeværelse innenfor de ramene avtalen gir.

4.5.7 *Artikkel 5.7 om forholdet til andre internasjonale avtaler*

Det stadfestes at kapitlet ikke skal berøre rettigheter og forpliktelser partene har etter andre internasjonale avtaler som Colombia og en eller flere av EFTA-statene er part i. Det gjøres videre klart at tvisteløsningsmekanismer under eksisterende investeringsavtaler mellom Colombia og en EFTA-stat ikke kan anvendes ved påståtte brudd på investeringskapitlet i frihandelsavtalen.

4.5.8 *Artikkel 5.8 om unntak*

Artikkelen inkorporerer og gjør artikkel XIV i GATS til en del av kapitlet.

4.5.9 *Artikkel 5.9 om gjennomgang*

Det fastslås at partene jevnlig, innenfor rammen av blandet komité, skal vurdere muligheten for å videreutvikle partenes forpliktelser.

4.5.10 *Artikkel 5.10 om betalinger og overføringer*

Artikkelen fastslår at en part ikke skal anvende restriksjoner på løpende transaksjoner og kapitalbevegelser relatert til kommersiell tilstedeværelse som reguleres av kapitlet. Unntakssituasjoner fra dette er beskrevet i artikkel 5.11 og vedlegg XIV. Rettigheter og forpliktelser under IMF-avtalen påvirkes ikke av dette kapitlet.

4.5.11 *Artikkel 5.11 om restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen*

Partene forpliktes til å begrense bruken av beskyttelsestiltak for å ivareta betalingsbalansen. GATS artikkel XII avsnitt 1 til 3 skal regulere bruken av slike restriksjoner.

4.6 **Beskyttelse av immaterielle rettigheter**

4.6.1 *Artikkel 6.1 om generelle bestemmelser*

Artikkelen fastslår kapitlets generelle bestemmelser for beskyttelse av immaterielle rettigheter. Artikkelen stadfester nasjonal behandling og bestevilkårsbehandling med hensyn til vern av immaterielle rettigheter. Unntak må være i overensstemmelse med TRIPS-avtalen.

4.6.2 *Artikkel 6.2 om grunnleggende prinsipper*

Betydningen av beskyttelsen av immaterielle rettigheter bekreftes. Artikkelen åpner samtidig for tiltak som er nødvendige for å ivareta hensynet til folkehelse og ernæring og for å fremme offentlighetens interesse i sektorer som er vitale for den sosioøkonomiske og teknologiske utviklingen.

4.6.3 *Artikkel 6.3 om definisjon av immaterielle rettigheter*

Artikkelen definerer immaterielle rettigheter.

4.6.4 *Artikkel 6.4 om internasjonale konvensjoner*

Partene bekrefter sine forpliktelser etter en rekke konvensjoner og avtaler på området som de er parter i, herunder TRIPS-avtalen i WTO.

4.6.5 *Artikkel 6.5 om tiltak med hensyn til biologisk forhold*

I artikkelen bekrefter partene sine suverene rettigheter over sine ressurser, og vektlegger betydningen og verdien av biologisk mangfold. Artikkelen gir videre flere bestemmelser knyttet til biodiversitet, blant annet i 6.5.5 og 6.5.7 som søker å øke samsvaret mellom IPR-kapitlet og Biodiversitetskonvensjonen. I ledd 5 innføres blant annet en plikt til å oppgi kilde for genetiske ressurser som patentsøkeren har hatt adgang til i forbindelse med oppfinnelsen.

4.6.6 *Artikkel 6.6 om varemerker*

Partene forplikter seg til å beskytte merkevarerettigheter for varer og tjenester.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4.6.7 Artikkelen 6.7 om geografiske betegnelser, herunder opprinnelsesbetegnelser og kildeangivelser

Artikkelen fastslår at partene i sine nasjonale lover skal sikre at geografiske indikasjoner og opprinnelsesindikasjoner beskyttes. Artikkelen sier videre at opprinnelsesindikasjoner ikke kan brukes i handel med varer eller tjenester hvis indikasjonen er feilaktig eller misledende.

4.6.8 Artikkelen 6.8 om opphavsrett og nærstående rettigheter

Artikkelen forplikter partene til å sikre at opphavsrettighetene for blant annet forfattere og artister beskyttes.

4.6.9 Artikkelen 6.9 om patenter

Det slås fast at alle oppfinnere skal ha mulighet til å ta patent for produkter og prosesser som er nye, inneholder et oppfinnelseselement og kan anvendes industrielt. Unntak fra dette kan gjøres blant annet for å beskytte menneskers, dyrs eller planters liv eller helse.

4.6.10 Artikkelen 6.10 om mønstre

Partene forplikter seg til å beskytte industrielt design i sine nasjonale lover.

4.6.11 Artikkelen 6.11 om fortrolige opplysninger/ tiltak med hensyn til visse regulerte produkter

I artikkelen forplikter partene seg til å beskytte informasjon som ikke er avdekket i overensstemmelse med artikkel 39 i TRIPS-avtalen. Artikkelen søker å beskytte utnyttelsen av informasjon om kjemiske stoffer som er avgitt av sikkerhetshensyn. Partene kan gjøre tiltak for å beskytte folkehelsen i tråd med Doha-erklæringen om TRIPS og helse fra 2003.

4.6.12 Artikkelen 6.12 om erverv og opprettholdelse av immaterielle rettigheter

Partene skal sørge for at prosedyrene for tildeling og registrering av en immateriell rettighet skal være på samme nivå som gitt under TRIPS-avtalen.

4.6.13 Artikkelen 6.13 om håndheving av immaterielle rettigheter

Partene skal i sine nasjonale lover etablere bestemmelser for gjennomføringen av immaterielle rettigheter som er på samme nivå som gitt under TRIPS-avtalen.

4.6.14 Artikkelen 6.14 om rett til opplysninger ved sivilrettslig og administrativ behandling

Partene kan sørge for at overtredere beordres til å informere om tredjepersoner som er involvert i produksjonen og distribusjonen av den krenkende varen eller tjenesten og om deres distribusjonskanaler.

4.6.15 Artikkelen 6.15 om vedkommende myndigheters suspensjon av frigivelse for fri omsetning

Partene skal etablere prosedyrer slik at rettighetsholdere som mistenker at varer som bryter med opphavsretten eller merkevaren importeres kan søke skriftlig om å suspendere den frie sirkulasjonen av slike varer.

4.6.16 Artikkelen 6.16 om rett til inspeksjon

Artikkelen fastslår at de som søker om å få suspendert en vare skal få mulighet til å inspisere varer som har blitt suspendert eller holdes i varetekt. Artikkelen åpner for at det skal kunne tas prøver for analyse og for å lette den følgende prosedyren.

4.6.17 Artikkelen 6.17 om ansvarserklæring, garanti eller tilsvarende sikkerhet

Artikkelen gir myndighetene autoritet til å kreve sikkerhet fra de som søker om å få suspendert en vare.

4.6.18 Artikkelen 6.18 om fremme av forskning, teknologisk utvikling og nyskaping

Artikkelen omhandler forskning, teknologisk utvikling og innovasjon. Artikkelen har en utviklingsklausul for samarbeid mellom Colombia og Norge på området.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4.7 Offentlige anskaffelser

4.7.1 Artikkel 7.1 om virkeområde

Artikkelen fastslår kapitlets virkeområde.

4.7.2 Artikkel 7.2 om definisjoner

I bestemmelsen defineres en rekke begreper som er sentrale for forståelsen av kapitlet.

4.7.3 Artikkel 7.3 om unntak

Artikkelen beskriver unntakene fra kapitlet.

4.7.4 Artikkel 7.4 om generelle prinsipper

Artikkelen angir de generelle prinsippene og omfatter nasjonal behandling, ikke-diskriminering, bruk av elektroniske midler, gjennomføringen av anskaffelser, opprinnelsesregler, gjenkjøp og tiltak som ikke er spesifikke for anskaffelser.

4.7.5 Artikkel 7.5 om offentliggjørelse av generelle opplysninger om anskaffelser

Det slås fast at partene skal offentliggjøre generelle tiltak som gjelder anskaffelser, for eksempel lover og forskrifter, samt opplysninger om modifisering av slike tiltak.

4.7.6 Artikkel 7.6 om kunngjøring av konkurranser

Artikkelen fastslår at offentlige anskaffelser skal kunngjøres, med unntak for tilfeller beskrevet i avsnitt 8 i artikkel 7.8. Artikkelen omtaler hvilke opplysninger som skal fremgå av kunngjørings teksten og på hvilken måte denne skal kunngjøres.

4.7.7 Artikkel 7.7 om vilkår for deltakelse

Det beskrives hvilke betingelser for deltakelse som kan og ikke kan stilles til leverandørene.

4.7.8 Artikkel 7.8 om konkurransegrunnlaget og tekniske spesifikasjoner

Artikkelen beskriver krav til konkurransegrunnlaget og tekniske spesifikasjoner.

4.7.9 Artikkel 7.9 om tidsfrister

Partene skal operere med tidsfrister for mottak av forespørsel om å delta og for mottak av tilbud i

henhold til bestemmelsene beskrevet i tillegg 3 i vedlegg XX.

4.7.10 Artikkel 7.10 om anskaffelsesprosedyrer

Prosedyrene for offentlig anskaffelser beskrives. Hovedprosedyren er åpen og begrenset anbuds-konkurranse. Under særlige vilkår kan også konkurranse uten forutgående kunngjøring anvendes.

4.7.11 Artikkel 7.11 om informasjonsteknologi

Det slås fast at partene i størst mulig grad skal bestrebe seg på å benytte elektroniske kommunikasjonsmidler.

4.7.12 Artikkel 7.12 om elektroniske auksjoner

Artikkelen beskriver krav til informasjonsutsendelse i forkant av en elektronisk auksjon.

4.7.13 Artikkel 7.13 om forhandlinger

Det åpnes for at offentlige anskaffelser kan skje etter forhandlinger. Det skal ikke under forhandlingene diskrimineres mellom deltakende leverandører.

4.7.14 Artikkel 7.14 om åpning av tilbud og tildeling av kontrakter

Artikkelen fastlegger regler for behandlingen av mottatte tilbud og tildelingen av kontrakt.

4.7.15 Artikkel 7.15 om opplysninger om konkurranseresultatet

Det slås fast at leverandører som har levert inn et tilbud skal informeres om hvem som har blitt tildelt kontrakten. Artikkelen sier videre at konkurranseresultatet skal kunngjøre, og det beskrives.

4.7.16 Artikkel 7.16 om utlevering av opplysninger

I artikkelen fastslås det at en part på oppfordring raskt skal stille informasjon som kan avsløre om en anskaffelse ble utført rettferdig, upartisk og i overensstemmelse med dette kapitlet til rådighet. Konfidensiell informasjon kan ikke avsløres.

4.7.17 Artikkel 7.17 om nasjonale prosedyrer for prøving av klager fra leverandører

Artikkelen omhandler leverandørenes klagerettigheter ved brudd på kapitlet og prosedyrer for dette.

4.7.18 *Artikkel 7.18 om endringer eller beriktigelser av dekningsomfang*

Det fastslås at en part kan gjøre beriktigelser av en formell art til dekningsområdet under dette kapitlet eller mindre tillegg til sin bindingsliste i vedlegg XIX. De andre partene må innen 30 dager skriftlig underrettes om slike endringer. Andre endringer i kapitlets dekningsområde kan gjøres ved å tilby en akseptabel kompensasjonsjustering slik at nivået på dekningsområdet opprettholdes, men kun hvis den andre parten aksepterer dette. Kompenserende justeringer er ikke nødvendig i alle tilfeller.

4.7.19 *Artikkel 7.19 om deltakelse av små og mellomstore bedrifter*

Det bekreftes at partene vektlegger deltakelsen til små og middels store bedrifter (SMB) i offentlige anskaffelser, og er enige i å samarbeide for å fremme SMBers rolle i offentlige anskaffelser.

4.7.20 *Artikkel 7.20 om samarbeid*

Partene forplikter seg til å etterstrebe samarbeid innen blant annet utvikling og bruk av elektronisk kommunikasjon i offentlige anskaffelser samt utveksle erfaring og informasjon.

4.7.21 *Artikkel 7.21 om videre forhandlinger*

Artikkelen forplikter en part som tilbyr en ikke-part en gunstigere avtale, til å gå inn i forhandlinger med de andre avtalepartene for å gi dem tilsvarende fordeler på gjensidig basis.

4.8 Konkurransen

4.8.1 *Artikkel 8.1 om målsetting*

Det gjøres klart at partene anerkjenner at konkurransebegrensende adferd potensielt kan undergrave avtalens liberaliseringsgevinst. Slik atferd er uforenelig med avtalen dersom adferden kan påvirke handelen mellom Colombia og en EFTA-stat. Partene forplikter seg til å anvende sine konkurranselover med sikte på å forby slik adferd og til å samarbeide om forhold dekket av dette kapitlet. Dette samarbeidet inkluderer notifikasjon, informasjonsutveksling, teknisk assistanse og konsultasjoner.

4.8.2 *Artikkel 8.2 om konkurransebegrensende metoder*

Konkurransebegrensende adferd defineres som (i) avtaler mellom foretak, alle beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak og alle former for samordnet praksis mellom foretak som har som formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen og (ii) ett eller flere foretaks utilbørlige utnyttelse av sin dominerende stilling. Det åpnes for at Colombia kan gjennomføre sine forpliktelser i denne artikkelen gjennom Det andinske fellesskapets konkurranselover og Den andinske håndhevelsesmyndigheten.

4.8.3 *Artikkel 8.3 om samarbeid*

Artikkelen fastslår at partene skal etterstrebe samarbeid når det gjelder håndhevelsen av konkurransereglene. Partene oppfordres til å utveksle informasjon og om håndheving av konkurransereglene som kan ha en effekt på den andre partens interesser, herunder informasjon som ikke er offentlig tilgjengelig, så fremt dette ikke hindrer en pågående undersøkelse av saken. All informasjonsutveksling skal skje i henhold til partenes nasjonale lovgivning om behandling av fortrolige opplysninger. En part kan også ta opp konkurransebegrensende adferd den mener kan påvirke dens interesser med en annen parts konkurransemyndighet og eventuelt anmode om at det igangsettes undersøkelse av saken.

4.8.4 *Artikkel 8.4 om konsultasjoner*

Artikkelen fastslår at en part kan be om konsultasjoner gjennom Den blandede komité for å ta opp saker som faller under dette kapitlet.

4.8.5 *Artikkel 8.5 om offentlige foretak og utpekte monopoler*

Det slås fast at konkurransekapitlet ikke er til hinder for at avtalepartene etablerer eller opprettholder statlige foretak og/eller statlig utpekte monopoler. Partene skal sikre at statlige foretak og statlig utpekte monopoler ikke etablerer eller opprettholder konkurransehindrene praksis, i den utstrekning anvendelsen av reglene ikke hindrer dem i å utføre de særlige oppgaver de er tillagt. Artikkelen gjelder ikke offentlige anskaffelser.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4.8.6 *Artikkel 8.6 om tvisteløsning*

Artikkelen unntar dette kapitlet fra avtalens tvisteløsningsmekanisme.

4.9 **Innsyn og åpenhet**

4.9.1 *Artikkel 9.1 om kunngjøring og utlevering av opplysninger*

Artikkelen fastslår at partene skal sikre at lover, forskrifter, administrative vedtak med generell anvendelse, og internasjonale avtaler, som kan ha innvirkning på avtalen, publiseres eller gjøres offentlig tilgjengelig på annet vis. Partene skal videre søke å publisere eller på annet vis gjøre offentlig tilgjengelig dommer som kan ha innvirkning på avtalen. Partene forplikter seg også til raskt å besvare spørsmål fra de andre partene samt å utlevere etterspurt informasjon innen disse områdene. Bestemmelsen inneholder et unntak for konfidensiell informasjon.

4.9.2 *Artikkel 9.2 om notifisering*

Det fastslås at en notifisering til en part skal anses mottatt når den har blitt levert til og bekreftet mottatt av den ansvarlige myndighet hos parten. Hver part skal utpeke en ansvarlig myndighet som skal motta notifiseringer og slik utpeking skal meddeles til de andre partene innen 90 dager etter avtalens ikrafttredelse.

4.10 **Samarbeid**

4.10.1 *Artikkel 10.1 om virkeområde og målsetting*

Artikkelen fastslår at partene skal samarbeide om å bygge opp handelskapasitet for å utvide og forbedre fordelene med avtalen.

4.10.2 *Artikkel 10.2 om metoder og midler*

Det slås fast at partene skal samarbeide om å identifisere og benytte seg av de mest effektive metoder og midler for å implementere kapitlet. Samarbeidet skal utføres gjennom EFTA-aktiviteter, bilateralt eller gjennom en kombinasjon av de to.

4.10.3 *Artikkel 10.3 om den blandede komité og kontaktpunkter*

EFTA-sekretariatet og det colombianske handels-, nærings- og turistdepartementet angis som kon-

taktpunktene for implementeringen av kapitlet. Kontaktpunktene skal være ansvarlig for prosjektene og være bindeleddet til Den blandede komité. Den blandede komité skal med jevne mellomrom gå gjennom implementeringen av kapitlet og om nødvendig være et koordinerende organ.

4.11 **Administrasjon av avtalen**

4.11.1 *Artikkel 11.1 om Den blandede komité*

Artikkelen etablerer Den blandede komité og det fastslås at komiteen skal overvåke gjennomføringen av avtalen. Bestemmelsen angir komiteens myndighet samt prinsippene og retningslinjene for dens arbeid. Den blandede komité kan blant annet beslutte endringer i tollsatseliminerende bindingslister i vedlegg II, IV og VIII, spesifikke opprinnelsesregler i vedlegg V og listen over enheter i tillegg 1 til 3 i vedlegg XX. Slike beslutninger må være enstemmige. Komiteen skal normalt møtes hvert annet år. Komiteen kan også møtes ekstraordinært når en avtalepart ber om det.

4.11.2 *Artikkel 11.2 om avtalekoordinatorer og kontaktpunkter*

Det slås fast at hver part skal utpeke en avtalekoordinator som skal meddeles de andre partene innen 90 dager etter avtalens ikrafttredelse. Bestemmelsen beskriver avtalekoordinatorens oppgaver.

4.12 **Tvisteløsning**

4.12.1 *Artikkel 12.1 om samarbeid*

Partene skal etterstrebe enighet om tolkningen og anvendelsen av frihandelsavtalen. Partene skal gjennom samarbeid, konsultasjoner eller andre midler skal gjøre alt de kan for å nå frem til en gjensidig tilfredsstillende løsning på spørsmål som kan påvirke avtalen.

4.12.2 *Artikkel 12.2 om virkeområde*

Artikkelen fastslår at tvisteløsningsbestemmelsene i dette kapitlet skal gjelde for løsningen av alle tvister mellom partene om tolkningen og anvendelsen av avtalen, særlig om en part anser at en annen part iverksetter tiltak som er i uoverensstemmelse med dennes forpliktelser, med mindre annet er bestemt i avtalen.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4.12.3 *Artikkel 12.3 om valg av forum*

I tvister som oppstår både under frihandelsavtalen og WTO-avtalen, og som gjelder samme sak, kan den klagende part velge mellom å bruke enten frihandelsavtalen eller WTO-avtalen som tvisteløsningsforum. En part som planlegger å anlegge sak mot en annen part under WTO-avtalen, skal underrette den annen part om dette.

4.12.4 *Artikkel 12.4 om vennskaplig mellomkomst, forlik eller mekling*

Artikkelen fastslår at partene kan benytte frivillige tvisteløsningsprosedyrer som mekling dersom partene er enige om dette.

4.12.5 *Artikkel 12.5 om konsultasjoner*

Det etableres prosedyrer for konsultasjoner mellom partene. Konsultasjoner skal finne sted i Den blandede komité dersom partene er enige om dette. Dersom partene ikke er enige om sted for konsultasjoner, skal disse avholdes på den innklagede parts territorium.

4.12.6 *Artikkel 12.6 om anmodning om opprettholdelse av et panel*

Dersom tvister ikke kan løses gjennom konsultasjoner innen nærmere angitte tidsfrister, kan en part begjære voldgift. Bestemmelsen beskriver prosedyrene for dette. De øvrige avtalepartene skal motta en kopi av voldgiftsanmodningen slik at de kan bestemme hvorvidt de ønsker å delta i tvisten.

4.12.7 *Artikkel 12.7 om tredjeparters deltakelse*

Artikkelen gir tredjeparter rett til på nærmere vilkår å inngi skriftlige og muntlige innlegg til voldgiftspanelet, motta skriftlige innlegg fra partene og delta på høringer.

4.12.8 *Artikkel 12.8 om panelmedlemmers kvalifikasjoner*

Det oppstilles kvalifikasjonskrav for medlemmene av voldgiftspanelet og fastsetter prosedyren for eventuell fjerning av et medlem.

4.12.9 *Artikkel 12.9 om utvelgelse av panelet*

Artikkelen fastslår at et voldgiftspanel skal bestå av tre medlemmer og angir prosedyrene for utvelgelsen av disse.

4.12.10 *Artikkel 12.10 om panelets rolle*

Bestemmelsen angir voldgiftspanelets kompetanse og det fastslås at avgjørelser kan tas ved flertall. Voldgiftspanelets rapporter skal offentliggjøres med mindre partene avtaler noe annet.

4.12.11 *Artikkel 12.11 om standardregler- og prosedyrer*

Den blandede komité skal innen seks måneder etter avtalens ikrafttredelse godkjenne et sett modellregler for voldgiftsprosedyren. Med mindre annet er bestemt i avtalen, eller tvistepartene enes om noe annet, skal disse gjelde. Bestemmelsen angir enkelte elementer som skal inngå i modellreglene, herunder rett til åpen høring.

4.12.12 *Artikkel 12.12 om konsolidering av saker*

Artikkelen fastslår at når mer enn én part ber om at et voldgiftspanel skal opprettes i forbindelse med samme sak eller tiltak, så bør det om mulig kun etableres ett panel.

4.12.13 *Artikkel 12.13 om panelets rapporter*

Voldgiftspanelet skal levere to rapporter, en foreløpig og en endelig rapport, og bestemmelsen inneholder en beskrivelse av hva rapportene skal inneholde. En tvistepart kan skriftlig kommentere den foreløpige rapporten innen 14 dager.

4.12.14 *Artikkel 12.14 om anmodning om avklaring av rapporten*

Det åpnes for at tvistepart skriftlig kan be panelet klargjøre slutninger i rapporten som parten finner uklare innen 10 dager etter fremleggelsen av den endelige rapporten.

4.12.15 *Artikkel 12.15 om utsettelse og avslutning av sakens behandling*

Artikkelen fastslår prosedyrene for suspensjon eller avslutning av en tvist før panelet har lagt frem sin endelige rapport.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4.12.16 Artikkel 12.16 om gjennomføring av rapporten og kompensasjon

Artikkelen fastslår hvilke deler av panelets rapport som skal være bindende for de involverte partene. Artikkelen beskriver videre kravene til gjennomføring av panelets rapport. Hver av partene er forpliktet til omgående å treffe de tiltak som er nødvendige for å følge opp avgjørelsen, med mindre voldgiftspanelet har fastsatt en gjennomføringsfrist eller partene har blitt enige om en slik frist. Den part som skal gjennomføre avgjørelsen skal notifikere den annen part, innen 30 dager etter den endelige rapporten, om når og hvordan dette vil bli gjort, eventuelt om den anser gjennomføringen som upraktisk og derfor vil tilby kompensasjon.

4.12.17 Artikkel 12.17 om manglende gjennomføring og oppheving av fordeler

Artikkelen fastslår prosedyren som gjelder om den innklagede parten ikke gjennomfører voldgiftspanelet avgjørelse, herunder at mottiltak kan iverksettes på nærmere vilkår. En tvistepart kan be voldgiftspanelet avgjøre om rapporten er tilstrekkelig gjennomført, og mottiltak kan ikke iverksettes før slik avgjørelse foreligger. Mottiltak skal varsles før iverksettelse, og eventuell tvist om rettmessigheten av disse skal avgjøres ved voldgift før eventuell iverksettelse. En tvistepart kan også be voldgiftspanelet avgjøre om det er grunnlag for å oppheve iverksatte mottiltak.

4.13 Avsluttende bestemmelser

4.13.1 Artikkel 13.1 om vedlegg, tillegg og fotnoter

Det slås fast at vedleggene, tilleggene og fotnotene i avtalen er en integrert del av avtalen.

4.13.2 Artikkel 13.2 om ikrafttredelse

Avtalen skal ratifiseres, godtas eller godkjennes i overensstemmelse med partenes respektive rettslige og konstitusjonelle krav. Avtalen trer i kraft mellom Colombia og en EFTA-stat den første dagen i den tredje måneden etter at Colombia og EFTA-staten har deponert sine ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjennelsesinstrumenter. For EFTA-stater som deponerer sine ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjennelsesinstrumenter etter at avtalen er trådt i kraft, skal avtalen tre i kraft den første dagen i den tredje måne-

den etter at EFTA-staten har deponert sitt instrument.

4.13.3 Artikkel 13.3 om endringer

Artikkelen fastslår at forslag til endringer i avtalen skal forelegges Den blandede komité. Med mindre partene bestemmer noe annet, skal endringer tre i kraft første dag i den tredje måneden etter at siste ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjennelsesinstrumentet er deponert.

4.13.4 Artikkel 13.4 om tiltredelse

Det åpnes for at enhver stat som blir medlem av EFTA kan ta del i avtalen på vilkår besluttet mellom den tiltredende staten og partene i frihandelsavtalen, forutsatt at Den blandede komité godtar statens tiltredelse.

4.13.5 Artikkel 13.5 om oppsigelse og opphør

Partene gis anledning til å si opp avtalen med seks måneders varsel. Avtalen opphører dersom Colombia sier opp avtalen.

4.13.6 Artikkel 13.6 om forholdet til andre internasjonale avtaler

Artikkelen slår fast at avtalen ikke skal tre i kraft mellom Colombia og en EFTA-stat med mindre den bilaterale landbruksavtalen trer i kraft samtidig, og at en oppsigelse av landbruksavtalen også medfører en oppsigelse av frihandelsavtalen.

4.13.7 Artikkel 13.7 om forbehold

Det gis ikke adgang til å ta forbehold etter Wienkonvensjonen om traktatretten artikkel 2 (d) og artikkel 19 til 23.

4.13.8 Artikkel 13.8 om autentiske tekster

Artikkelen fastslår at med unntak for enkelte nærmere angitte deler av vedlegg som kun er inngått på spansk eller engelsk, så er de engelske og spanske avtaletekstene like gyldige og autentiske. Ved motstrid skal den engelske teksten ha forrang.

4.13.9 Artikkel 13.9 om depositar

Artikkelen fastslår at Norge skal være depositar for avtalen.

5 Tolkningsvedlegg

I forbindelse med avtalen har partene blitt enige om et tolkningsvedlegg som klargjør hvordan enkelte av avtalens bestemmelser om tjenester, blant annet artikkel 4.7 om innenlandske reguleringer, skal forstås.

6 Vedleggene til avtalen

Avtalen inneholder 20 vedlegg (vedlegg I–XX) som er en integrert del av frihandelsavtalen.

Vedlegg I omhandler elektronisk handel.

Vedlegg II lister de produktene fra HS-kapitlene 25–97 som er unntatt fra det generelle tollfritaket i artikkel 2.2.

Vedlegg III lister partenes forpliktelser når det gjelder handel med bearbeidede landbruksprodukter.

Vedlegg IV lister partenes forpliktelser når det gjelder handel med fisk og andre marine produkter.

Vedlegg V inneholder opprinnelsesregler og bestemmelser om administrativt samarbeid.

Vedlegg VI inneholder bestemmelser for gjensidig administrativ assistanse innen tollsaker.

Vedlegg VII omhandler partenes forpliktelser når det gjelder handelsforenkling.

Vedlegg VIII inneholder Colombias tollnedtrapingsliste for industrielle varer.

Vedlegg IX lister opp unntakene Colombia har for eksportavgifter i artikkel 2.8.

Vedlegg X inneholder spesifikke colombianske unntak til avsnitt 1 og 2 i avtalens artikkel 2.9 (import- og eksportrestriksjoner).

Vedlegg XI inneholder lister over unntak fra bestevilkårsregelen for handel med tjenester.

Vedlegg XII inneholder bestemmelser om godkjenning av tjenestetilbyderes kvalifikasjoner.

Vedlegg XIII inneholder bestemmelser om personbevegelser relatert til levering av tjenester.

Vedlegg XIV unntar sentralbanken i Colombia fra forpliktelsene under artikkel 4.13 og 5.10 om betalinger og kapitalbevegelser.

Vedlegg XV inneholder bindingslister for tjenester.

Vedlegg XVI inneholder bestemmelser om finansielle tjenester.

Vedlegg XVII inneholder bestemmelser om telekommunikasjonstjenester.

Vedlegg XVIII lister opp unntakene fra nasjonal behandling i investeringskapitlet.

Vedlegg XIX inneholder spesifiseringer knyttet til artikkel 7.1 (dekningsområde).

Vedlegg XX inneholder spesifiseringer knyttet til artikkel 7.1 (generelle merknader).

7 Den bilaterale landbruksavtalen

Handelen med ubearbeidede landbruksvarer er ikke regulert i EFTA-konvensjonen. WTOs regelverk forutsetter imidlertid at frihandelsavtalen skal eliminere toll og andre handelsrestriksjoner for den vesentlige del av samhandelen. Det er derfor fremforhandlet individuelle bilaterale avtaler om handel med ubearbeidede landbruksvarer mellom den enkelte EFTA-stat og Colombia.

I de bilaterale forhandlingene om ubearbeidede landbruksvarer har det vært en forutsetning at hver avtalepart skal kunne gjennomføre sin egen nasjonale landbrukspolitik. Avtalen mellom Norge og Colombia inneholder lister over tollkonsesjoner fra henholdsvis colombiansk og norsk side.

Landbruksavtalen medfører at Norge og Colombia skal gi hverandre tollkonsesjoner på landbruksvarer (opprinnelsesprodukter fra avtalepartene) som spesifisert i avtalens vedlegg. Dersom en av partene ønsker det, skal partene konsultere om videre liberalisering av handelen med landbruksvarer. I landbruksavtalens artikkel 6 vises det til enkelte artikler i handelsavtalen mellom Colombia og EFTA som skal gjelde, med de nødvendige tilpasninger (*mutatis mutandis*), for landbruksavtalen. Partene forplikter seg blant annet til å løse eventuelle tvister og uenigheter i Den blandede komité.

Den bilaterale landbruksavtalen er ellers tilknyttet bestemmelsene i WTO-avtalen om landbruk. Den bilaterale landbruksavtalen trer i kraft samtidig som frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia trer i kraft mellom Norge og Colombia, og opphører dersom Norge eller Colombia sier opp frihandelsavtalen.

8 Gjennomføring i norsk rett

I Prop. 1 LS (2013–2014) Skatter, avgifter og toll 2014 gis Finansdepartementet fullmakt til å iverksette tollreduksjoner og andre tollmessige forhold som følger av frihandelsavtaler fremforhandlet med en annen stat for budsjettperioden 2014. Avtalene med Colombia vil bli gjennomført ved endring av tolltariffen. De nødvendige endringer vil også bli gjennomført i Finansdepartementets forskrift av 13. desember 2004 nr. 1702 om preferensielle opprinnelsesregler.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia og den bilaterale avtalen om handel med landbruksvarer mellom Norge og Colombia vil ikke medføre budsjettmessige konsekvenser av betydning. Norske forbrukere vil kunne tjene på økt import fra Colombia gjennom lavere priser og bredere vare- og tjenesteutvalg. Økt handel med varer og tjenester vil gi en samfunnsøkonomisk gevinst for Norge og Colombia. Utover vanlige oppgaver i forbindelse med Den blandede komité samt toll- og opprinnelsesrelaterte spørsmål, vil ikke avtalene ha administrative konsekvenser av betydning.

10 Konklusjon og tilråding

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia og avtalen om handel med landbruks-

varer mellom Norge og Colombia vil bidra til økt handel og verdiskaping.

Frihandelsavtalen og avtalen om handel med landbruksvarer er forelagt samtlige departementer som alle anbefaler at ratifikasjon finner sted.

Nærings- og fiskeridepartementet tilrår at frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Colombia og avtalen om handel med landbruksvarer mellom Norge og Colombia ratifiseres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008 i samsvar med et vedlagt forslag.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

Forslag

**til vedtak om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale
mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral
landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av
25. november 2008**

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en avtale om handel med landbruksvarer mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008.

Vedlegg 1

Free Trade Agreement between the Republic of Colombia and the Efta States

Preamble

The Republic of Colombia (hereinafter referred to as “Colombia”) on one part, and the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway and the Swiss Confederation (hereinafter referred to as “the EFTA States”) on the other part, each individual State referred to as a “Party” or collectively as the “Parties”:

RESOLVED to strengthen the special bonds of friendship and co-operation between them and desirous, by way of the removal of obstacles to trade, to contribute to the harmonious development and expansion of world trade and provide a catalyst for broader international co-operation, in particular between Europe and South America;

CONSIDERING the important links existing between Colombia and the EFTA States, in particular the *Joint Declaration on Co-operation signed in Bern* on 17 May 2006 and wishing to strengthen these links through the creation of a free trade area, thus establishing close and lasting relations;

REAFFIRMING their commitment to democracy, the rule of law, human rights and fundamental freedoms in accordance with their obligations under international law, including the principles set out in the *United Nations Charter* and the *Universal Declaration of Human Rights*;

ACKNOWLEDGING the relationship between good corporate and public sector governance and sound economic development, and affirming their support to the principles of corporate governance in the *UN Global Compact*, as well as their intent to promote transparency and prevent and combat corruption;

BUILDING on their respective rights and obligations under the *Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization* (hereinafter referred to as “the WTO Agreement”) and the other agreements negotiated thereunder and

Frihandelsavtale mellom Republikken Colombia og EFTA-statene

Fortale

Republikken Colombia (heretter kalt «Colombia») på den ene siden, og Republikken Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det sveitsiske edsforbund (heretter kalt «EFTA-statene») på den andre siden, hver enkelt stat heretter kalt «part» eller samlet kalt «partene»,

SOM HAR BESLUTTET å styrke de særlige vennskaps- og samarbeidsbåndene dem imellom, og som ved å fjerne handelshindringer ønsker å bidra til en harmonisk utvikling og utvidelse av verdenshandelen og virke som pådriver for et bredere internasjonalt samarbeid, særlig mellom Europa og Sør-Amerika,

SOM TAR I BETRAKTNING de viktige båndene som eksisterer mellom Colombia og EFTA-statene, særlig *Felles erklæring om samarbeid* undertegnet i Bern 17. mai 2006, og som ønsker å styrke disse båndene ved å opprette et frihandelsområde og på den måten etablere nære og varige forbindelser,

SOM PÅ NYTT BEKREFTER sin oppslutning om demokratiet, rettsstaten, menneskerettighetene og de grunnleggende friheter i samsvar med sine forpliktelser etter folkeretten, herunder prinsippene nedfelt i *De forente nasjoners pakt* og *Verdenserklæringen om menneskerettighetene*,

SOM ERKJENNER sammenhengen mellom gode styringsmåter for privat og offentlig sektor og sunn økonomisk utvikling, og som på nytt bekrefter sin støtte til prinsippene for styring av foretak i *FNs Global Compact*, samt sin intensjon om å fremme innsyn og forebygge og bekjempe korrupsjon,

SOM BYGGER PÅ sine respektive rettigheter og forpliktelser etter *Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon* (heretter kalt «WTO-avtalen») og de øvrige avtalene som er

other multilateral and bilateral instruments of co-operation;

REAFFIRMING their commitment to economic and social development and the respect for the fundamental rights of workers, including the principles set out in the *International Labour Organisation (ILO) Conventions* to which the Parties are party;

AIMING to create new employment opportunities, improve health and living standards and to ensure a large and steadily growing volume of real income in their respective territories through the expansion of trade and investment flows, thereby promoting broad-based economic development in order to reduce poverty;

WILLING to preserve their ability to safeguard the public welfare;

INTENDING to enhance the competitiveness of their firms in global markets;

DETERMINED to create an expanded and secure market for goods and services in their territories and to ensure a predictable legal framework and environment for trade, business and investment by establishing clear and mutually advantageous rules;

RECOGNISING that the gains from trade liberalisation should not be offset by anti-competitive practices;

RESOLVED to foster creativity and innovation by protecting intellectual property rights while maintaining a balance between the rights of the holders and the interests of the public in general, particularly in education, research, public health and access to information;

DETERMINED to implement this Agreement in a manner consistent with environmental protection and conservation, promote sustainable development, and strengthen their co-operation on environmental matters;

HAVE AGREED, in pursuit of the above, to conclude the following Free Trade Agreement (hereinafter referred to as “this Agreement”):

Chapter 1

General Provisions

Article 1.1

Establishment of a Free Trade Area

The Parties to this Agreement, consistent with Article XXIV of the WTO *General Agreement on Tariffs and Trade 1994* (hereinafter referred to as “the GATT 1994”) and Article V of the WTO *General Agreement on Trade in Services* (hereinafter

forhandlet fram innen rammen av den, samt andre multilaterale og bilaterale samarbeidsavtaler,

SOM PÅ NYTT BEKREFTER sin oppslutning om økonomisk og sosial utvikling og respekten for arbeidstakeres grunnleggende rettigheter, herunder prinsippene fastsatt i *Den internasjonale arbeidsorganisasjons (ILO) konvensjoner* som partene er part i,

SOM TILSTREBER å skape nye sysselsetningsmuligheter, forbedre helse- og levestandard og sikre en høy og jevnt stigende vekst i realinntektsvolumet på sine respektive territorier gjennom utvidelse av handelen og økte investeringsstrømmer for på den måten å fremme bred økonomisk utvikling med sikte på å redusere fattigdom,

SOM ER VILLIGE til å opprettholde sin evne til å trygge offentlig velferd,

SOM HAR TIL HENSIKT å styrke sine foretaks konkurranseevne i globale markeder,

SOM ER FAST BESTEMT PÅ å skape et utvidet og stabilt marked for varer og tjenester på sine territorier og sikre et forutsigbart rettslig rammeverk og miljø for handel, forretningsvirksomhet og investeringer ved å fastsette tydelige regler til felles fordel,

SOM ERKJENNER at gevinstene ved handelsliberalisering ikke må motvirkes av konkurransebegrensende praksis,

SOM HAR BESLUTTET å fremme kreativitet og nyskapning ved å gi immaterielle rettigheter vern samtidig som det opprettholdes en balanse mellom rettighetshavernes rettigheter og offentlighetens interesser, særlig med hensyn til utdanning, forskning, folkehelse og tilgang til informasjon,

SOM ER FAST BESTEMT PÅ å gjennomføre denne avtale på en måte som søker å verne og bevare miljøet, fremmer bærekraftig utvikling og styrker deres samarbeid i miljøspørsmål,

ER ENIGE OM, for å nå ovennevnte mål, å inngå følgende frihandelsavtale (heretter kalt «denne avtale»):

Kapittel 1

Generelle bestemmelser

Artikkel 1.1

Opprettelse av et frihandelsområde

I samsvar med artikkel XXIV i WTOs *Generalavtale om tolltariffer og handel 1994* (heretter kalt «GATT 1994») og artikkel V i WTOs *Generalavtale om handel med tjenester* (heretter kalt «GATS») oppretter avtalepartene herved et fri-

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

referred to as “the GATS”), hereby establish a free trade area by means of this Agreement and the complementary Agreements on Agriculture, concurrently concluded between Colombia and each individual EFTA State.

Article 1.2

Objectives

The objectives of this Agreement are:

- (a) to achieve the liberalisation of trade in goods, in conformity with Article XXIV of the GATT 1994;
- (b) to achieve the liberalisation of trade in services, in conformity with Article V of the GATS;
- (c) to substantially increase investment opportunities in the free trade area;
- (d) to achieve further liberalisation on a mutual basis of the government procurement markets of the Parties;
- (e) to promote competition in their economies, particularly as it relates to economic relations between the Parties;
- (f) to ensure adequate and effective protection of intellectual property rights;
- (g) to contribute, by the removal of barriers to trade and investment, to the harmonious development and expansion of world trade; and,
- (h) to ensure co-operation related to trade capacity building, in order to expand and improve the benefits of this Agreement, specially for small and medium-sized enterprises.

Article 1.3

Geographical Scope

1. This Agreement shall, unless otherwise specified therein, apply to the territories of the Parties, in accordance with their domestic law and international law.
2. This Agreement shall not apply to the territory of Svalbard, with the exception of trade in goods.

Article 1.4

Relation to Other International Agreements

The Parties confirm their rights and obligations under the WTO Agreement and the other agreements negotiated thereunder to which they are a party and any other international agreement to which they are a party.

handelsområde gjennom denne avtale og de supplerende avtalene om landbruk som samtidig inngår mellom Colombia og hver enkelt EFTA-stat.

Artikkel 1.2

Mål

Målene for denne avtale er:

- a) å oppnå en liberalisering av handelen med varer i samsvar med artikkel XXIV i GATT 1994,
- b) å oppnå en liberalisering av handelen med tjenester i samsvar med artikkel V i GATS,
- c) å styrke investeringsmulighetene betydelig i frihandelsområdet,
- d) å oppnå en ytterligere liberalisering på gjensidig grunnlag av partenes markeder for offentlige anskaffelser,
- e) å fremme konkurranse i partenes økonomier, særlig fordi det er relatert til økonomisk samkvem mellom partene,
- f) å sikre tilstrekkelig og effektivt vern av immaterielle rettigheter,
- g) å bidra til en harmonisk utvikling og utvidelse av verdenshandelen ved å fjerne hindringer for handel og investeringer, og
- h) å sørge for samarbeid om oppbygging av handelskompetanse med sikte på å utvide og styrke fordelene ved denne avtale, særlig for små og mellomstore foretak.

Artikkel 1.3

Territorielt virkeområde

1. Med mindre noe annet er fastsatt i avtalen, får denne avtale anvendelse på partenes territorium i samsvar med deres internrett og folkeretten.
2. Denne avtale får ikke anvendelse på Svalbards territorium, med unntak av handel med varer.

Artikkel 1.4

Forholdet til andre internasjonale avtaler

Partene bekrefter sine rettigheter og forpliktelser etter WTO-avtalen og de øvrige avtaler som er forhandlet fram innen rammen av den, og som de er part i, samt enhver annen internasjonal avtale de er part i.

*Article 1.5***Trade and Economic Relations Covered by this Agreement**

1. The provisions of this Agreement apply to the trade and economic relations between, on the one side, each individual EFTA State and, on the other side Colombia, but not to trade relations between individual EFTA States, unless otherwise provided for in this Agreement.
2. As a result of the customs union established by the *Treaty of 29 March 1923 between Switzerland and the Principality of Liechtenstein*, Switzerland shall represent the Principality of Liechtenstein in matters covered thereby.

*Article 1.6***Central, Regional and Local Government**

Each Party shall ensure within its territory the observance of all obligations and commitments under this Agreement by its respective central, regional and local governments and authorities, and by non-governmental bodies in the exercise of governmental powers delegated to them by central, regional and local governments or authorities.

*Article 1.7***Taxation**

1. This Agreement shall not restrict a Party's fiscal sovereignty to adopt taxation measures, except for the disciplines referred to hereafter:
 - (a) Article 2.11 (National Treatment) and such other provisions of this Agreement as are necessary to give effect to that Article to the same extent as does Article III of the GATT 1994;
 - (b) Articles 4.3 (Most Favoured Nation Treatment) and 4.5 (National Treatment) to the extent relevant for taxation according to Article 4.15 (General Exceptions); and
 - (c) Article 5.3 (National Treatment) to the extent relevant for taxation according to Article 5.8 (Exceptions).
2. Notwithstanding paragraph 1, this Agreement shall not affect the rights and obligations of a Party under any tax convention. In the event of any inconsistency between this Agreement and such convention, the latter

*Artikkel 1.5***Handelssamkvem og økonomisk samkvem omfattet av denne avtale**

1. Bestemmelsene i denne avtale får anvendelse på handelssamkvem og økonomisk samkvem mellom EFTA-statene på den ene siden og Colombia på den andre siden, men ikke på handelssamkvem mellom de enkelte EFTA-stater, med mindre noe annet er fastsatt i denne avtale.
2. Som et resultat av tollunionen som ble opprettet ved *Traktat av 29. mars 1923 mellom Sveits og Fyrstedømmet Liechtenstein*, skal Sveits representere Fyrstedømmet Liechtenstein i spørsmål som omfattes av traktaten.

*Artikkel 1.6***Sentrale, regionale og lokale myndigheter**

Hver part skal innenfor sitt territorium påse at alle forpliktelser etter denne avtale overholdes av dens respektive sentrale, regionale og lokale administrative enheter og myndigheter samt ikke-statlige organer når disse utøver offentlig myndighet delegert til dem av sentrale, regionale og lokale administrative enheter eller myndigheter.

*Artikkel 1.7***Avgiftsbelastning**

1. Denne avtale skal ikke innskrenke en parts fiskale suverenitet til å innføre avgiftstiltak, men ikke på områdene nevnt under:
 - a) artikkel 2.11 (Nasjonal behandling) og andre tilsvarende bestemmelser i denne avtale når de er nødvendige for at nevnte artikkel skal få virkning i samme utstrekning som artikkel III i GATT 1994,
 - b) artikkel 4.3 (Bestevilkårsbehandling) og 4.5 (Nasjonal behandling) i den utstrekning de er relevante for avgiftsbelastning i samsvar med artikkel 4.15 (Generelle unntak), og
 - c) artikkel 5.3 (Nasjonal behandling) i den utstrekning den er relevant for avgiftsbelastning i samsvar med artikkel 5.8 (Unntak).
2. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 1 skal denne avtale ikke påvirke en parts rettigheter og forpliktelser etter noen skatteavtale. Dersom det er motstrid mellom denne avtale

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

shall prevail to the extent of the inconsistency.

og en slik skatteavtale, skal sistnevnte gå foran i den utrekning det er motstrid.

Article 1.8

Electronic Commerce

The Parties recognise the growing role of electronic commerce for trade between them. With a view to supporting provisions of this Agreement related to trade in goods and services the Parties undertake to intensify their co-operation on electronic commerce for their mutual benefit. For that purpose the Parties have established the framework contained in Annex I (Electronic Commerce).

Article 1.9

Definitions of General Application

For purposes of this Agreement, unless otherwise provided for, or clearly understood from the specific context in which it is used:

- (a) “days” means calendar days;
- (b) “juridical person” means any legal entity duly constituted or otherwise organised under applicable law, whether for profit or otherwise, and whether privately-owned or governmentally-owned, including any corporation, trust, partnership, joint venture, sole proprietorship or association;
- (c) “measure” means any measure by a Party whether in the form of a law, regulation, rule, procedure, requirement, provision, administrative action, or in any other form;
- (d) “person” means a natural person or a juridical person.

Chapter 2

Trade in Goods

Article 2.1

Definitions

For the purposes of this Agreement, unless otherwise specified:

- (a) “customs authority” means the authority that according to the legislation of a Party is responsible for the administration of its customs legislation;
- (b) “customs duties on imports” means any duty or a charge of any kind imposed on, or in connection with, the importation of goods,

Artikkel 1.8

Elektronisk handel

Partene erkjenner at elektronisk handel spiller en økende rolle i handelen mellom dem. Med sikte på å utfylle bestemmelsene om handel med varer og tjenester i denne avtale er partene enige om å intensivere sitt samarbeid om elektronisk handel til gjensidig fordel. For dette formål har partene fastsatt rammebestemmelsene i vedlegg I (Elektronisk handel).

Artikkel 1.9

Definisjoner som får generell anvendelse

For formålene i denne avtale, med mindre noe annet er fastsatt eller tydelig fremgår av den bestemte sammenhengen begrepet er brukt i, menes med:

- a) «dager», kalenderdager,
- b) «juridisk person», enhver juridisk enhet som er behørig stiftet eller på annen måte organisert i henhold til den lovgivning som får anvendelse, enten den har et økonomisk formål eller ikke, og enten den er i privat eller offentlig eie, herunder enhver form for selskap, forvaltningsfond (*trust*), partnerskap, fellesforetak (*joint venture*), personlig foretak eller sammenslutning (lag),
- c) «tiltak», ethvert tiltak truffet av en part, enten i form av lov, forskrift, regel, prosedyre, krav, bestemmelse eller forvaltningstiltak, eller i enhver annen form,
- d) «person», en fysisk eller juridisk person.

Kapittel 2

Handel med varer

Artikkel 2.1

Definisjoner

For formålene i denne avtale, med mindre noe annet er fastsatt, menes med:

- a) «tollmyndighet», myndigheten som i henhold til en parts lovgivning har ansvaret for å håndheve partens tollregelverk,
- b) «importavgift», enhver toll eller avgift uansett art som ilegges ved eller i forbindelse med import av varer, herunder enhver form

including any form of surtax or surcharge, except:

- (i) charges equivalent to an internal tax imposed consistently with Article III.2 of the GATT 1994;
 - (ii) antidumping or countervailing duties that are applied pursuant to Article VI of the GATT 1994; or
 - (iii) fees or other charges in connection with importation commensurate with the cost of services rendered.
- (c) “customs legislation” means any legal or regulatory provision adopted by a Party, governing the import, export, or transit of goods and their placing under any customs procedure, including measures of prohibition, restriction and control.

Article 2.2

Scope

This Chapter applies to the following products traded between the Parties:

- (a) products falling within Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (hereinafter referred to as “the HS”), excluding the products listed in Annex II (Excluded Products);
- (b) processed agricultural products specified in Annex III (Processed Agricultural Products) with due regard to the arrangements provided for in Chapter 3 (Processed Agricultural Products); and
- (c) fish and other marine products as provided for in Annex IV (Fish and Other Marine Products).

Article 2.3

Rules of Origin and Mutual Administrative Assistance in Customs Matters

1. The provisions on rules of origin and customs procedures are set out in Annex V (Rules of Origin and Mutual Administrative Co-operation in Customs Matters).
2. The provisions on mutual administrative assistance in customs matters are set out in Annex VI (Mutual Administrative Assistance in Customs Matters).

Article 2.4

Trade Facilitation

To facilitate trade between Colombia and the EFTA States, the Parties shall:

for tilleggsavgift eller tilleggsavgift, med unntak av:

- i) avgifter som tilsvarende en innenlandsk avgift ilagt i samsvar med artikkel III.2 i GATT 1994,
 - ii) antidumping- eller utjevningstoll som anvendes i henhold til artikkel VI i GATT 1994, eller
 - iii) gebyrer eller andre avgifter i forbindelse med import når de tilsvarende kostnadene for tjenester som ytes.
- c) «tollregelverk», enhver bestemmelse i lov eller forskrift som en part har vedtatt, og som regulerer import, eksport eller transitt av varer og deres angivelse til en tollprosedyre, herunder tiltak i form av forbud, restriksjon eller kontroll.

Artikkel 2.2

Vareomfang

Dette kapittel får anvendelse på følgende varer som handles mellom partene:

- a) varer som hører under kapittel 25 til 97 i Det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer (heretter kalt «HS»), med unntak av varer oppført i vedlegg II (Unntak),
- b) bearbeidede landbruksvarer oppført i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer) med tilbørlig hensyn til ordningene fastsatt i kapittel 3 (Bearbeidede landbruksvarer), og
- c) fisk og andre marine produkter som fastsatt i vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter).

Artikkel 2.3

Opprinnelsesregler og gjensidig administrativ bistand i tollsaker

1. Bestemmelsene om opprinnelsesregler og tollprosedyrer er fastsatt i vedlegg V (Opprinnelsesregler og gjensidig administrativt samarbeid i tollsaker).
2. Bestemmelsene om gjensidig administrativ bistand i tollsaker er fastsatt i vedlegg VI (Gjensidig administrativ bistand i tollsaker).

Artikkel 2.4

Forenkling av handelen

For å forenkle handelen mellom Colombia og EFTA-statene skal partene:

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

(a) simplify, to the greatest extent possible, procedures for trade in goods and related services; (b) promote multilateral co-operation among them in order to enhance their participation in the development and implementation of international conventions and recommendations on trade facilitation; and (c) co-operate on trade facilitation within the framework of the Joint Committee,	a) i størst mulig grad forenkle prosedyrene for handel med varer og tilhørende tjenester, b) fremme multilateralt samarbeid seg imellom med sikte på å styrke sin deltakelse i utviklingen og gjennomføringen av internasjonale konvensjoner og anbefalinger om forenkling av handelen, og c) samarbeide om forenkling av handelen innen rammen av Den blandede komité,

in accordance with the provisions set out in Annex VII (Trade Facilitation).

i samsvar med bestemmelsene i vedlegg VII (Forenkling av handelen).

Article 2.5

Establishment of a Sub-Committee on Rules of Origin, Customs Procedures and Trade Facilitation

1. A Sub-Committee on Rules of Origin, Customs Procedures and Trade Facilitation is hereby established.
2. The functions of the Sub-Committee shall be to exchange information, review developments, prepare technical amendments relating to Annexes II (Excluded Products), III (Processed Agricultural Products), IV (Fish and Other Marine Products), V (Rules of Origin and Mutual Administrative Co-operation in Customs Matters), VI (Mutual Administrative Assistance in Customs Matters), VII (Trade Facilitation) and VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Products), and assist the Joint Committee.
3. The Sub-Committee shall be chaired alternatively by a representative of Colombia or an EFTA State for an agreed period of time. The chair shall be elected at the first meeting of the Sub-Committee. The Sub-Committee shall act by consensus.
4. The Sub-Committee shall report to the Joint Committee. The Sub-Committee may make recommendations to the Joint Committee on matters related to its functions.
5. The Sub-Committee shall meet as often as required. It may be convened by the Joint Committee, by the chair of the Sub-Committee on his or her own initiative, or upon request of any Party. The venue shall alternate between Colombia and an EFTA State.
6. A provisional agenda for each meeting shall be prepared by the chair in consultation with the Parties, and forwarded to them, as a gen-

Artikkel 2.5

Nedsettelse av en underkomité for opprinnelsesregler, tollprosedyrer og forenkling av handelen

1. Det nedsettes herved en underkomité for opprinnelsesregler, tollprosedyrer og forenkling av handelen.
2. Underkomiteens oppgaver skal være å utveksle informasjon, gjennomgå utviklingen, forberede tekniske endringer i tilknytning til vedlegg II (Unntak), vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer), vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter), vedlegg V (Opprinnelsesregler og gjensidig administrativt samarbeid i tollsaker), vedlegg VI (Gjensidig administrativ bistand i tollsaker), vedlegg VII (Forenkling av handelen) og vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer) samt bistå Den blandede komité.
3. Underkomiteen skal ledes vekselvis av en representant for Colombia og en representant for en EFTA-stat for en omforent tidsperiode. Lederen skal velges på underkomiteens første møte. Underkomiteen skal treffe sine beslutninger ved samstemmighet.
4. Underkomiteen skal rapportere til Den blandede komité. Underkomiteen kan gi anbefalinger til Den blandede komité i saker forbundet med dens oppgaver.
5. Underkomiteen skal møtes så ofte som nødvendig. Den kan innkalles av Den blandede komité, av underkomiteens leder på eget initiativ eller på anmodning fra en part. Møtestedet skal være vekselvis i Colombia og i en EFTA-stat.
6. Før hvert møte skal lederen utarbeide en foreløpig sakliste i samarbeid med partene

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

eral rule, not later than two weeks before the meeting.

og oversende sakslisten til dem, generelt senest to uker før møtet skal finne sted.

Article 2.6

Dismantling of Import Duties

1. Upon entry into force of this Agreement, Colombia shall dismantle its customs duties on imports of products originating in EFTA States, as provided in Annexes III (Processed Agricultural Products), IV (Fish and Other Marine Products) and VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Products).
2. Upon entry into force of this Agreement, the EFTA States shall eliminate all customs duties on imports of products originating in Colombia, unless otherwise provided for in Annexes III (Processed Agricultural Products) and IV (Fish and Other Marine Products).
3. At the request of a Party, consultations shall be held to consider accelerating the elimination of the customs duties set out in the respective Annexes. An agreement between the Parties to accelerate the elimination of a customs duty shall supersede any duty rate or dismantling category set out in Annexes III (Processed Agricultural Products), IV (Fish and Other Marine Products) and VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Products), if approved by the Parties in accordance with their internal legal requirements.
4. No new customs duties or other charges in relation to the importation of originating products to a Party shall be introduced nor shall those already applied be increased, except as provided for in this Agreement.
5. The Parties recognise that they may:
 - (a) following a unilateral tariff reduction, raise a customs duty to the level established in the tariff dismantling schedules of each Party, for the respective year;
 - (b) maintain or increase a customs duty as authorised by the WTO Dispute Settlement Body, based on the preferential duty set out in the tariff dismantling schedules of the Party concerned;
 - (c) increase a customs duty pursuant to Article 12.17 (Non-Implementation and Suspension of Benefits).

Artikkel 2.6

Avvikling av importavgifter

1. Colombia skal ved denne avtales ikrafttredelse avvikle sin toll på import av varer med opprinnelse i EFTA-stater, som fastsatt i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer), vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter) og vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer).
2. EFTA-statene skal ved denne avtales ikrafttredelse fjerne all toll på import av varer med opprinnelse i Colombia, med mindre noe annet er fastsatt i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer) og vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter).
3. På anmodning fra en part skal det holdes konsultasjoner for å vurdere raskere fjerning av toll fastsatt i de respektive vedleggene. En avtale mellom partene for å påskynde fjerningen av toll skal erstatte en toll eller en avviklingskategori fastsatt i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer), vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter) og vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer) dersom den er godkjent av partene i samsvar med deres internrettslige krav.
4. Det skal ikke innføres noen ny toll eller andre avgifter i forbindelse med import av opprinnelsesvarer til en part, og de som allerede anvendes, skal ikke økes, med unntak av hva som er fastsatt i denne avtale.
5. Partene erkjenner at de:
 - a) etter en ensidig tollnedsettelse kan sette en toll opp til det nivået som er fastsatt i hver parts tidsplan for avvikling av toll for det aktuelle året,
 - b) kan opprettholde eller sette opp en toll i samsvar med det som tillates av WTOs tvisetleingsorgan, basert på preferansetollen fastsatt i vedkommende parts tidsplan for avvikling av toll,
 - c) kan sette opp en toll i samsvar med artikkel 12.17 (Manglende gjennomføring og oppheving av fordeler).

Article 2.7

Base Rate

1. For each product the base rate of customs duty, to which the successive reductions set out in Annexes III (Processed Agricultural Products), IV (Fish and Other Marine Products) and VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Products) are to be applied, shall be the most-favoured nation rate of duty applied on 1 April 2007.
2. If at any moment after the date of entry into force of this Agreement a Party reduces its applied most favored nation customs duty, that customs duty shall apply only if it is lower than the customs duty calculated in accordance with the relevant Annexes.

Article 2.8

Export Duties

1. The Parties shall, upon entry into force of this Agreement, eliminate all customs duties and other charges, including surcharges and other forms of contributions, in relation to the exportation of goods to a Party, except as provided for in Annex IX (Export Duties).
2. No new customs duties or other charges in relation to the exportation of goods to a Party shall be introduced nor shall those already applied be increased.

Article 2.9

Import and Export Restrictions

1. No prohibitions or restrictions other than duties, taxes or other charges, whether made effective through quotas, import or export licenses or other measures, shall be instituted or maintained in trade between the Parties in accordance with Article XI of the GATT 1994, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement *mutatis mutandis*.
2. The Parties understand that paragraph 1 prohibits a Party from adopting or maintaining:
 - (a) export and import price requirements, except as permitted in enforcement of countervailing or anti-dumping measures and undertakings; or
 - (b) import licensing conditioned on the fulfillment of a performance requirement, except as provided for in Annex X (Import and Export Restrictions and National Treatment).

Artikkel 2.7

Basistollsats

1. For hver vare skal basistollsatsen, som de gradvise reduksjonene fastsatt i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer), vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter) og vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer) skal få anvendelse på, være bestevilkårssatsen som gjelder per 1. april 2007.
2. Dersom en part på et tidspunkt etter denne avtales ikrafttredelse reduserer sin gjeldende bestevilkårssats, skal denne tollsatsen gjelde bare dersom den er lavere enn tollsatsen beregnet i samsvar med de aktuelle vedleggene.

Artikkel 2.8

Eksportavgifter

1. Partene skal ved denne avtales ikrafttredelse fjerne all toll og andre avgifter, herunder tilleggsavgifter og andre former for avgifter, i forbindelse med eksport av varer til en part, med unntak av hva som er fastsatt i vedlegg IX (Eksportavgifter).
2. Det skal ikke innføres noen ny toll eller andre avgifter i forbindelse med eksport av varer til en part, og de som allerede anvendes, skal ikke økes.

Artikkel 2.9

Import- og eksportrestriksjoner

1. I samsvar med artikkel XI i GATT 1994, som herved innlemmes i denne avtale og gjøres til en tilsvarende del av den, skal det i handelen mellom partene ikke innføres eller opprettholdes noen forbud eller restriksjoner, bortsett fra toll og andre avgifter, enten de er gjennomført ved kvoter, import- eller eksportlisenser eller andre tiltak.
2. Partene er innforstått med at bestemmelsene i nr. 1 forbyr en part å vedta eller opprettholde:
 - a) priskrav ved eksport og import, med unntak av hva som er tillatt ved gjennomføring av utjevnings- eller antidumpingtiltak og tilleggsforpliktelser i den forbindelse, eller
 - b) importlisensiering betinget av oppfyllelse av et ytelseskrav, med unntak av hva som er fastsatt i vedlegg X (Import- og eksportrestriksjoner og nasjonal behandling).

3. No Party shall adopt or maintain a measure that is inconsistent with the *WTO Agreement on Import Licensing Procedures*. Any new import licensing procedure and any modification of its existing import licensing procedures or list of products, shall be published whenever practicable, 21 days prior to the date when the requirement becomes effective but in any event no later than that date.
4. Paragraphs 1 and 2 shall not apply to the measures set out in Annex X (Import and Export Restrictions and National Treatment).
3. Ingen part skal vedta eller opprettholde tiltak som er i strid med *WTO-avtalen om importlisensieringsordninger*. Enhver ny importlisensieringsordning og enhver endring av eksisterende importlisensieringsordninger eller vareliste skal, dersom det er praktisk mulig, kunngjøres 21 dager før den datoen kravet får anvendelse, men ikke under noen omstendighet senere enn nevnte dato.
4. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 får ikke anvendelse på tiltakene fastsatt i vedlegg X (Import- og eksportrestriksjoner og nasjonal behandling).

Article 2.10

Administrative Fees and Formalities

1. Each Party shall ensure that all fees and charges of whatever character other than import and export duties and of taxes referred to in Article III of the GATT 1994 are applied in accordance with paragraph 1 of Article VIII of the GATT 1994 and its interpretive notes.
2. No Party shall require consular transactions, including related fees and charges, in connection with the importation of any good of another Party.
3. Each Party shall make available and maintain through the Internet updated information about the fees and charges it imposes in connection with importation or exportation.

Article 2.11

National Treatment

Except as provided for in Annex X (Import and Export Restrictions and National Treatment), the Parties shall apply national treatment in accordance with Article III of the GATT 1994, including its interpretative notes, which is hereby incorporated and made part of this Agreement, *mutatis mutandis*.

Article 2.12

State Trading Enterprises

The rights and obligations of the Parties in respect of state trading enterprises shall be governed by Article XVII of the GATT 1994 and the *Understanding on the Interpretation of Article XVII of the GATT 1994*, which are hereby incorporated into and made part of this Agreement *mutatis mutandis*.

Artikkel 2.10

Administrative gebyrer og formaliteter

1. Hver part skal sørge for at alle avgifter og gebyrer uansett art, bortsett fra import- og eksportavgifter nevnt i artikkel III i GATT 1994, anvendes i samsvar med artikkel VIII nr. 1 i GATT 1994 og dens forklarende merknader.
2. Ingen part skal kreve konsulære transaksjoner, herunder tilknyttede avgifter og gebyrer, i forbindelse med import av varer fra en annen part.
3. Hver part skal gjennom Internett tilgjengeliggjøre og oppdatere opplysninger om avgifter og gebyrer som den ilegger i forbindelse med import eller eksport.

Artikkel 2.11

Nasjonal behandling

Med unntak av hva som er fastsatt i vedlegg X (Import- og eksportrestriksjoner og nasjonal behandling), skal partene anvende nasjonal behandling i samsvar med artikkel III i GATT 1994, herunder dens forklarende merknader, som herved innlemmes i denne avtale og gjøres til en tilsvarende del av den.

Artikkel 2.12

Statlige handelsforetak

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til statlige handelsforetak skal reguleres av artikkel XVII i GATT 1994 og *Avtale om fortolkning av artikkel XVII i GATT 1994*, som herved innlemmes i denne avtale og gjøres til en tilsvarende del av den.

*Article 2.13***Sanitary and Phytosanitary Measures**

1. The Parties confirm their rights and obligations under the *WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures* (hereinafter referred to as “the SPS Agreement”) and resulting from the decisions on the application of the SPS Agreement adopted by the WTO Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures. For the purpose of this Chapter and for any communication on sanitary and phytosanitary related matters between the Parties, the definitions in Annex A of the SPS Agreement, as well as the glossary of harmonised terms of the relevant international organisations, shall apply.
2. The Parties shall work together in the effective implementation of the SPS Agreement and of the provisions set forth in this Article with the purpose of facilitating bilateral trade, without prejudice to the right to adopt measures necessary to protect human, animal or plant health and to achieve the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection.
3. In accordance with the SPS Agreement, the Parties shall not use their sanitary and phytosanitary measures related to control, inspection, approval or certification to restrict market access without scientific justification, without prejudice to paragraph 7 of Article 5 of the SPS Agreement.
4. The Parties shall strengthen their co-operation in the field of sanitary and phytosanitary measures, with a view to increasing the mutual understanding of their respective systems and to improving their sanitary and phytosanitary systems.
5. Colombia and any of the EFTA States shall, whenever necessary, for facilitating access to their respective markets, develop bilateral agreements including those between their respective regulatory authorities.
6. The Parties agree to designate and notify upon the entry into force of this Agreement to each other, contact points for notification and information exchange on issues related to sanitary and phytosanitary systems matters.
7. The Parties hereby establish a forum for SPS experts. The forum shall meet when requested by one of the Parties. In order to permit the efficient use of resources, the Par-

*Artikkel 2.13***Veterinære og plantesanitære tiltak**

1. Partene bekrefter sine rettigheter og forpliktelser etter WTOs *Avtale om veterinære og plantesanitære tiltak* (heretter kalt «SPS-avtalen») og påfølgende beslutninger om anvendelsen av SPS-avtalen truffet av WTO-komiteen for veterinære og plantesanitære tiltak. For formålene i dette kapittel og ved all kommunikasjon mellom partene om saker forbundet med veterinære og plantesanitære forhold, gjelder definisjonene fastsatt i vedlegg A til SPS-avtalen samt relevante internasjonale organisasjoners ordliste med harmoniserte termer.
2. Partene skal samarbeide om en effektiv gjennomføring av SPS-avtalen og bestemmelsene fastsatt i denne artikkel med sikte på å forenkle bilateral handel, men uten å berøre retten til å treffe tiltak som er nødvendige for å beskytte menneskers, dyrs og planter helse og for å oppnå et nødvendig nivå med hensyn til veterinært og plantesanitært vern.
3. I samsvar med SPS-avtalen skal partene ikke bruke veterinære og plantesanitære tiltak knyttet til kontroll, inspeksjon, godkjenning eller sertifisering for å begrense markedsadgang, med mindre dette er vitenskapelig begrunnet, uten at bestemmelsene i SPS-avtalens artikkel 5 nr. 7 derved berøres.
4. Partene skal styrke sitt samarbeid om veterinære og plantesanitære tiltak med sikte på å øke den gjensidige forståelsen av sine respektive systemer og forbedre sine veterinære og plantesanitære systemer.
5. For å lette adgangen til sine respektive markeder skal Colombia og hver av EFTA-statene om nødvendig utarbeide bilaterale avtaler, herunder avtaler mellom sine respektive reguleringsmyndigheter.
6. Partene er enige om å utpeke kontaktpunkter som skal forestå underretninger og utveksling av informasjon i spørsmål knyttet til forhold rundt veterinære og plantesanitære systemer og om å underrette hverandre om hvem som er utpekt, når denne avtale trer i kraft.
7. Partene oppretter herved et forum for SPS-eksperter. Forumet skal holde møte på anmodning fra en av partene. For å muliggjøre en effektiv ressursutnyttelse skal par-

ties shall, to the extent possible, endeavour to use technological means of communication, such as electronic communication, video or telephone conference, or arrange for meetings to take place in conjunction with Joint Committee meetings or with relevant SPS meetings. The forum shall inter alia:

- (a) overview and ensure the implementation of this Article;
- (b) consider measures that any Party considers are likely to affect, or have affected, access to the markets of another Party with the aim of finding appropriate and timely solutions in conformity with the SPS Agreement;
- (c) assess progress on market access interests of the Parties;
- (d) discuss further developments of the SPS Agreement;
- (e) consider the Parties obligations related to sanitary and phytosanitary matters in other international agreements; and
- (f) establish technical expert groups, as needed.

Article 2.14

Technical Regulations

1. The rights and obligations of the Parties in respect of technical regulations, standards and conformity assessment shall be governed by the *WTO Agreement on Technical Barriers to Trade* (hereinafter referred to as “the TBT Agreement”), which is hereby incorporated and made part of this Agreement, *mutatis mutandis*.
2. The Parties shall strengthen their co-operation in the field of technical regulations, standards and conformity assessment, with a view to increasing the mutual understanding of their respective systems and facilitating access to their respective markets. To this end, they shall in particular co-operate in:
 - (a) reinforcing the role of international standards as a basis for technical regulations, including conformity assessment procedures;
 - (b) promoting the accreditation of conformity assessment bodies on the basis of relevant Standards and Guides of the International Organization for Standardization (ISO) and the International Electrotechnical Commission (IEC);

tene så vidt mulig bestrebe seg på å benytte teknologiske kommunikasjonsmidler som elektronisk kommunikasjon og video- eller telefonkonferanse eller legge til rette for at møtene holdes i forbindelse med møter i Den blandede komité eller relevante SPS-møter. Forumet skal blant annet:

- a) overvåke og sikre gjennomføringen av denne artikkel,
- b) vurdere tiltak som en part anser trolig har, eller har hatt, betydning for adgangen til en annen parts markeder, med sikte på å finne hensiktsmessige og rettidige løsninger i samsvar med SPS-avtalen,
- c) vurdere utviklingen i partenes interesse for markedsadgang,
- d) drøfte den videre utviklingen av SPS-avtalen,
- e) vurdere partenes forpliktelser i tilknytning til veterinære og plantesanitære forhold i andre internasjonale avtaler, og
- f) ved behov opprette tekniske ekspertgrupper.

Artikkel 2.14

Tekniske forskrifter

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til tekniske forskrifter, standarder og samsvarsvurdering skal reguleres av bestemmelsene i *WTO-avtalen om tekniske handelshindringer* (heretter kalt «TBT-avtalen»), som herved innlemmes i denne avtale og gjøres til en tilsvarende del av den.
2. Partene skal styrke samarbeidet på området tekniske forskrifter, standarder og samsvarsvurdering med sikte på å øke den gjensidige forståelsen av sine respektive systemer og lette adgangen til sine respektive markeder. For dette formål skal de særlig samarbeide om:
 - a) å styrke internasjonale standarders rolle som grunnlag for tekniske forskrifter, herunder prosedyrer for samsvarsvurderinger,
 - b) å fremme akkreditering av organer som foretar samsvarsvurderinger, på grunnlag av relevante standarder og veiledninger fra Den internasjonale standardiseringsorganisasjonen (ISO) og Den internasjonale elektrotekniske kommisjonen (IEC),

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (c) promoting mutual acceptance of conformity assessment results of conformity assessment bodies, which have been recognised under appropriate multilateral agreements between their respective accreditation systems or bodies; and
 - (d) reinforcing the transparency in the development of technical regulations and conformity assessment procedures of the Parties to, among others, ensure that all adopted technical regulations are officially published on the Internet with free and public access. Where a Party detains at a port of entry goods originating in the territory of another Party due to a perceived failure to comply with a technical regulation, it shall immediately notify the importer of the reasons for the detention.
3. The Parties shall exchange names and addresses of designated contact points for technical barriers to trade (TBT) related matters in order to facilitate technical consultations and the exchange of information on all matters that may arise from the application of specific technical regulations, standards and conformity assessment procedures.
4. If a Party requests any information or explanation pursuant to the provisions of this Article, the requested Party or Parties shall provide such information or explanation in print or electronically within a reasonable time. The requested Party or Parties shall endeavor to respond to such a request within 60 days.
5. If a Party considers that another Party has taken measures, not in conformity with the TBT Agreement, which are likely to affect or have affected access to its market, it may request, through the responsible contact point established pursuant to paragraph 3, technical consultations with a view to finding an appropriate solution in conformity with the TBT Agreement. Such consultations, which can take place both within and outside the framework of the Joint Committee, shall be held within 40 days from the request. Consultations may also be held via phone or video-conferences. Consultations within the Joint Committee shall constitute consultations under Article 12.5 (Consultations).
- c) å fremme gjensidig godkjenning av resultater av samsvarsvurderinger foretatt samsvarsvurderingsorganer som er anerkjent i henhold til en relevant multilateral avtale mellom deres respektive akkrediterings-systemer eller akkrediteringsorganer,
 - d) å styrke innsynet i utviklingen av partenes tekniske forskrifter og prosedyrer for samsvarsvurdering for blant annet å sikre at alle vedtatte tekniske forskrifter blir offisielt kunngjort på Internett med kostnadsfri tilgang for offentligheten. Dersom en part i en anløpshavn holder tilbake varer med opprinnelse på en annen parts territorium på grunn av antatt manglende samsvar med en teknisk forskrift, skal den umiddelbart underrette importøren om hvorfor varene holdes tilbake.
3. Partene skal utveksle navn og adresser til utpekte kontaktpunkter for saker relatert til tekniske handelshindringer (TBT) med sikte på å gjøre tekniske konsultasjoner og utveksling av opplysninger lettere i alle saker som kan oppstå ved anvendelsen av særskilte tekniske forskrifter, standarder og prosedyrer for samsvarsvurdering.
4. Dersom en part anmoder om opplysninger eller redegjørelse i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel, skal den anmodede part eller de anmodede parter legge fram opplysninger eller redegjørelse som nevnt skriftlig eller elektronisk innen rimelig tid. Den anmodede part eller de anmodede parter skal bestrebe seg på å besvare anmodningen innen 60 dager.
5. Dersom en part anser at en annen part har truffet tiltak som ikke er i samsvar med TBT-avtalen, og som trolig har, eller har hatt, betydning for adgangen til den annen parts marked, kan den gjennom det ansvarlige kontaktpunktet opprettet i henhold til nr. 3 anmode om tekniske konsultasjoner med sikte på å finne en hensiktsmessig løsning i samsvar med TBT-avtalen. Slike konsultasjoner, som kan finne sted både innenfor og utenfor rammen av Den blandede komité, skal holdes innen 40 dager etter at anmodningen er fremsatt. Konsultasjoner kan også holdes via telefon- eller videokonferanser. Konsultasjoner innen Den blandede komité skal utgjøre konsultasjoner i henhold til artikkel 12.5 (Konsultasjoner).

*Article 2.15***Subsidies and Countervailing Measures**

1. The rights and obligations relating to subsidies and countervailing measures shall be governed by Articles VI and XVI of the GATT 1994 and the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, subject to paragraph 2.
2. Before a Party initiates an investigation to determine the existence, degree and effect of any alleged subsidy in Colombia or in an EFTA State, as provided for in Article 11 of the *WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*, the Party considering initiating an investigation shall notify in writing the Party whose goods may be subject to investigation and allow for a 30 days period with a view to finding a mutually acceptable solution. The consultations shall take place within 15 days from the receipt of the notification in the Joint Committee if any Party so requests.
3. Chapter 12 (Dispute Settlement) shall not apply to the present Article, except to its paragraph 2.

*Article 2.16***Anti-Dumping**

1. The rights and obligations relating to anti-dumping measures shall be governed by Article VI of the GATT 1994 and the *WTO Agreement on the Implementation of Article VI of the GATT 1994* (hereinafter referred to as the "WTO Anti-Dumping Agreement"), subject to paragraph 2.
2. When a Party receives a properly documented application and before initiating an investigation under the WTO Anti-Dumping Agreement, the Party shall notify in writing the other Party whose goods are allegedly being dumped and allow a 20 day period for consultations with a view to finding a mutually acceptable solution. If such a solution cannot be reached, each Party retains its rights and obligations under Article VI of GATT 1994 and the Agreement on Implementation of Article VI of the GATT and the WTO Anti-Dumping Agreement.
3. The Joint Committee shall review the present Article in order to determine whether its content is still necessary to achieve the policy objectives of the Parties.

*Artikkel 2.15***Subsidier og utjevningstiltak**

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til subsidier og utjevningstiltak skal reguleres av artikkel VI og XVI i GATT 1994 og *WTO-avtalen om subsidier og utjevningssavgifter*, med forbehold for nr. 2.
2. Før en part iverksetter en undersøkelse for å fastslå eksistensen, omfanget og effekten av en påstått subsidiering i Colombia eller i en EFTA-stat, slik artikkel 11 i WTO-avtalen om subsidier og utjevningssavgifter fastsetter, skal den part som vurderer å iverksette undersøkelsen, skriftlig underrette den part hvis varer kan bli gjenstand for undersøkelse, og gi en frist på 30 dager for å finne en løsning som begge parter kan godta. Konsultasjonene skal finne sted innen 15 dager etter at underretningen er mottatt, i Den blandede komité dersom en av partene ber om det.
3. Kapittel 12 (Tvisteløsning) får ikke anvendelse på denne artikkel, med unntak av nr. 2.

*Artikkel 2.16***Antidumping**

1. Rettigheter og forpliktelser med hensyn til antidumpingtiltak skal reguleres av artikkel VI i 1994 og *WTO-avtalen om gjennomføring av artikkel VI i GATT 1994* (heretter kalt «WTO-avtalen om antidumping»), med forbehold for bestemmelsene i nr. 2.
2. Når en part mottar en behørig dokumentert henvendelse, og før det igangsettes en undersøkelse i samsvar WTO-avtalen om antidumping, skal denne part skriftlig underrette den part hvis varer angivelig blir dumpet, og gi en 20 dagers frist for konsultasjoner med sikte på å finne en løsning som begge parter kan godta. Dersom det ikke lar seg gjøre å nå en slik løsning, beholder hver part sine rettigheter og forpliktelser etter artikkel IV i GATT 1994 og Avtalen om gjennomføring av artikkel VI i GATT 1994 og WTO-avtalen om antidumping.
3. Den blandede komité skal gjennomgå denne artikkel for å avgjøre om innholdet i den fortsatt er nødvendig for at partene skal nå sin policymålssetting.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4. The Chapter 12 (Dispute Settlement) shall not apply to the present article, except to its paragraph 2.

Article 2.17

Global Safeguard Measures

1. The Parties confirm their rights and obligations under Article XIX of the GATT 1994 and the *WTO Agreement on Safeguards* (hereinafter referred to as “the Safeguard Agreement”).
2. In taking measures under these WTO provisions, a Party shall exclude imports of an originating product from one or several Parties if such imports do not in and of themselves cause or threaten to cause serious injury. The Party taking the measure shall make such exclusion in accordance with WTO jurisprudence.
3. No Party may apply, with respect to the same good, at the same time:
 - (a) a bilateral safeguard measure; and
 - (b) a measure under Article XIX of the GATT 1994 and the Safeguard Agreement.

Article 2.18

Bilateral Safeguard Measures

1. During the transition period¹, where, as a result of the reduction or elimination of a customs duty under this Agreement, a product originating in the territory of a Party is being imported into the territory of another Party in such increased quantities, in absolute terms or relative to domestic production, and under such conditions as to constitute a substantial cause² of serious injury or threat thereof to the domestic industry of like or directly competitive products in the territory of the importing Party, the importing Party may take safeguard measures to the minimum extent necessary to remedy or prevent the injury, subject to the provisions of this Article.

¹ “Transition period” means ten years from the date of entry into force of this Agreement. For any product for which the Schedule to Annex VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Product) of the Party applying the measure provides for tariff elimination of more than ten years, transition period means the tariff elimination period for the products set out in that Schedule.

² “Substantial cause” means a cause which is more important than any other cause.

4. Kapittel 12 (Tvisteløsning) får ikke anvendelse på denne artikkel, med unntak av nr. 2.

Artikkel 2.17

Globale beskyttelsestiltak

1. Partene bekrefter sine rettigheter og forpliktelser etter artikkel XIX i GATT 1994 og *WTO-avtalen om beskyttelsestiltak* (heretter kalt «avtalen om beskyttelsestiltak»).
2. Når en part treffer tiltak etter disse WTO-bestemmelsene, skal parten unnta import av varer med opprinnelse i en eller flere parter dersom slik import i og for seg ikke volder eller truer med å volde alvorlig skade. Den part som treffer tiltaket, skal gjøre unntaket som nevnt i samsvar med WTOs rettspraksis.
3. Ingen part kan med hensyn til samme vare og på samme tidspunkt anvende:
 - a) et bilateralt beskyttelsestiltak, og
 - b) et tiltak etter artikkel XIX i GATT 1994 og avtalen om beskyttelsestiltak.

Artikkel 2.18

Bilaterale beskyttelsestiltak

1. Dersom en vare med opprinnelse på territoriet til en part i overgangsperioden¹, og som et resultat av at toll er redusert eller avviklet i henhold til denne avtale, blir importert til enn annen parts territorium i slike økte mengder, absolutt eller i forhold til innenlandsk produksjon, og under slike forhold at det utgjør en vesentlig årsak² til alvorlig skade, eller truer med å gjøre det, for innenlandsk industri som produserer tilsvarende eller direkte konkurrerende varer på importpartens territorium, kan importparten iverksette beskyttelsestiltak i den utstrekning det er absolutt nødvendig for å rette opp eller hindre skaden, med forbehold for bestemmelsene i denne artikkel.

¹ Med «overgangsperiode» menes ti år regnet fra det tidspunkt denne avtale trer i kraft. Med hensyn til varer der tidsplanen i vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer) for den part som anvender tiltaket, fastsetter at toll avvikles over mer enn ti år, er overgangsperioden for varene fastsatt i nevnte tidsplan den samme som perioden for avvikling av toll.

² Med «vesentlig årsak» menes en årsak som er viktigere enn noen annen årsak.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

2. Safeguard measures shall only be taken upon clear evidence that increased imports have caused or are threatening to cause serious injury pursuant to an investigation in accordance with the procedures and definitions laid down in Articles 3 and 4 of the Safeguard Agreement.
 3. The Party intending to take or extend a safeguard measure under this Article shall, immediately and in any case no later than 30 days before taking a measure, make notification to the other Parties and the Joint Committee. The notification shall contain all pertinent information, which shall include evidence of serious injury or threat thereof caused by increased imports, a precise description of the product involved, and the proposed measure, as well as the date of completion of the investigation procedure referred to in paragraph 2, expected duration and timetable for the progressive removal of the measure.
 4. A Party applying a bilateral safeguard measure shall, after consultations with the other Party, provide mutually agreed trade liberalisation compensation in the form of concessions having substantially equivalent trade effects or equivalent to the value of the additional duties expected to result from the measure. The Party applying the measure shall provide an opportunity for such consultations no later than 15 days after the application of the bilateral safeguard measure.
 5. If the conditions in paragraphs 1 and 2 are met, the importing Party may to the extent necessary to prevent or remedy serious injury or threat thereof:
 - (a) suspend the further reduction of any rate of duty provided for under this Agreement for the product; or
 - (b) increase the rate of customs duty for the product to a level not to exceed the lesser of:
 - (i) the Most-Favoured Nation (hereinafter referred to as "MFN") applied rate of duty in effect at the time the measure is imposed; or
 - (ii) the MFN applied rate of duty in effect on the day immediately preceding the date of the entry into force of this Agreement.
 6. No Party may maintain a bilateral safeguard measure:
2. Beskyttelsestiltak skal iverksettes bare dersom det foreligger klare bevis for at økt import har voldt eller truer med å volde alvorlig skade ifølge en undersøkelse i samsvar med prosedyrer og definisjoner fastsatt i artikkel 3 og 4 i avtalen om beskyttelsestiltak.
 3. En part som har til hensikt å iverksette eller utvide et beskyttelsestiltak etter denne artikkel, skal umiddelbart og ikke under noen omstendigheter senere enn 30 dager før tiltaket iverksettes, underrette de øvrige parter og Den blandede komité. Underretningen skal inneholde alle relevante opplysninger og omfatte bevis for at økt import har voldt eller truer med å volde alvorlig skade, en nøyaktig beskrivelse av varene det gjelder, og det foreslåtte tiltaket, samt angivelse av tidspunktet da undersøkelsesprosedyren omtalt i nr. 2 ble avsluttet, forventet varighet og en tidsplan for gradvis avvikling av tiltaket.
 4. En part som anvender et bilateralt beskyttelsestiltak, skal etter konsultasjoner med den andre parten sørge for omforent handelsliberaliserende kompensasjon i form av konseksjoner som i hovedsak har tilsvarende virkning på handelen, eller en verdi som svarer til tilleggstollen tiltaket forventes å innbringe. Den part som anvender tiltaket, skal sørge for mulighet for slike konsultasjoner senest 15 dager etter at det bilaterale beskyttelsestiltaket er satt i verk.
 5. Dersom vilkårene i nr. 1 og 2 er oppfylt, kan importparten i den utstrekning det er nødvendig for å hindre eller rette opp skade eller fare for skade:
 - a) utsette ytterligere reduksjon av en eventuell tollsats for varen etter denne avtale, eller
 - b) bringe tollsatsen for varen opp til et nivå som ikke skal overstige det laveste av:
 - i) gjeldende bestevilkårssats (heretter kalt «MFN-sats») på det tidspunktet tiltaket settes i verk, eller
 - ii) gjeldende MFN-sats dagen umiddelbart før denne avtale trer i kraft.
 6. Ingen part kan opprettholde et bilateralt beskyttelsestiltak:

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (a) except to the extent, as may be necessary to prevent or remedy serious injury and to facilitate adjustment;
 - (b) for a period exceeding two years. The period may be extended by up to one year if the competent authority of the importing Party determines, in conformity with the procedures set out in paragraphs 2 and 3 above, that the measure continues to be necessary to prevent or remedy serious injury and to facilitate adjustment and that there is evidence that the domestic industry is adjusting; or
 - (c) beyond the expiration of the transition period.
7. No bilateral safeguard measure shall be applied to the import of a product, which has previously been subject to such a measure.
8. Within 30 days from the date of notification specified in paragraph 3, the Party conducting a safeguard proceeding under this Chapter, shall enter into consultations with a Party whose product is subject to that proceeding, in order to facilitate a mutually acceptable resolution of the matter and shall notify to Joint Committee the results of the consultations. In the absence of such resolution, the importing Party may adopt a measure pursuant to paragraph 5.
9. In the absence of such resolution, the importing Party may adopt a measure pursuant to paragraph 5 to remedy the problem, and, in the absence of mutually agreed compensation, the Party against whose product the measure is taken may take compensatory action. The safeguard measure and the compensatory action shall be immediately notified to the other Parties and the Joint Committee. In the selection of the safeguard measure and the compensatory action, priority must be given to the action which least disturbs the functioning of this Agreement. The compensatory action shall normally consist of suspension of concessions having substantially equivalent trade effects or concessions substantially equivalent to the value of the additional duties expected to result from the safeguard measure. The Party taking compensatory action shall apply the action only for the minimum period necessary to achieve the substantially equivalent trade effects and in any event, only while the measure under paragraph 5 is being applied.
- a) unntatt i den utstrekning det kan være nødvendig for å hindre eller rette opp alvorlig skade og gjøre tilpasning lettere,
- b) i en periode som overstiger to år. Perioden kan forlenges med inntil ett år dersom vedkommende myndighet hos importparten i samsvar med fremgangsmåten fastsatt i nr. 2 og 3 fastslår at tiltaket fortsatt er nødvendig for å hindre eller rette opp alvorlig skade og gjøre tilpasning lettere, og at det foreligger bevis for at innenlandsk industri tilpasser seg, eller
- c) utover overgangsperiodens utløp.
7. Et bilateralt beskyttelsestiltak skal ikke anvendes på nytt for import av en vare som tidligere har vært gjenstand for et slikt tiltak.
8. Innen 30 dager regnet fra datoen for underretningen omhandlet i nr. 3 skal en part som iverksetter en beskyttelsesprosess etter dette kapittel, innlede konsultasjoner med en part hvis vare er gjenstand for denne prosessen, for å gjøre det lettere å finne en gjensidig akseptabel løsning av saken, og skal underrette Den blandede komité om utfallet av konsultasjonene. Dersom det ikke lykkes å finne en løsning som nevnt, kan importparten treffe tiltak i samsvar med nr. 5.
9. Dersom det ikke lykkes å finne en løsning som nevnt, kan importparten vedta tiltak i samsvar med nr. 5 for å avhjelpe problemet, og dersom det ikke oppnås enighet om kompensasjon, kan den part hvis vare er gjenstand for tiltaket, iverksette kompensasjonstiltak. De øvrige parter og Den blandede komité skal umiddelbart underrettes om beskyttelsestiltaket og kompensasjonstiltaket. Ved valg av beskyttelsestiltak og kompensasjonstiltak skal det gis prioritet til tiltak som griper minst mulig forstyrrende inn i gjennomføringen av denne avtale. Kompensasjonstiltaket skal normalt bestå i en utsettelse av tollkonsesjoner som i hovedsak har samme virkning på handelen, eller konsesjoner som i hovedsak svarer til verdien av tilleggstollen beskyttelsestiltaket forventes å innbringe. En part som iverksetter kompensasjonstiltak, skal anvende tiltaket bare så lenge det er absolutt nødvendig for å oppnå en i hovedsak tilsvarende virkning på handelen, og under alle omstendigheter bare så lenge tiltaket etter nr. 5 anvendes.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

10. In order to facilitate adjustment in a situation where the expected duration of a safeguard measure is one year or more, the Party applying the measure shall progressively liberalise it at regular intervals during the period of application.
11. Upon the termination of the measure, the rate of customs duty shall be the rate which would have been in effect but for the measure.
12. In critical circumstances, where delay would cause damage which would be difficult to repair, a Party may take a provisional safeguard measure pursuant to a preliminary determination that there is clear evidence that increased imports constitute a substantial cause of serious injury, or threat thereof, to the domestic industry. The Party intending to take such a measure shall immediately notify all the Parties and the Joint Committee. During the time of the application of the provisional safeguard measure, the pertinent requirements and procedures set out in paragraphs 2 to 9 shall be met.
13. Any provisional safeguard measures shall be terminated within 180 days at the latest. The following modalities shall apply:
 - (a) the period of application of any provisional measure shall be counted as part of the duration of the measure set out in paragraph 6 and any extension thereof.
 - (b) such measures may only be imposed as a tariff increase pursuant to paragraph 5. Any additional duty actually paid shall be promptly refunded, and any guarantee shall be liberated, if the investigation described in paragraph 2 does not result in a finding that the conditions of paragraph 1 are met.
 - (c) any mutually agreed compensation, or compensatory action, shall be based on the total period of application of the provisional safeguard measure and of the safeguard measure.
10. For å gjøre tilpasning lettere i en situasjon der den forventede varigheten av et beskyttelsestiltak er ett år eller lenger, skal den part som anvender tiltaket, gradvis liberalisere tiltaket med jevne mellomrom i løpet av anvendelsesperioden.
11. Når tiltaket er opphevet, skal tollsatsen være den samme som den ville ha vært dersom tiltaket ikke var blitt iverksatt.
12. I kritiske situasjoner der forsinkelse vil medføre skade som det vil være vanskelig å rette opp, kan en part iverksette et midlertidig beskyttelsestiltak i henhold til en midlertidig påvisning av at det foreligger klart bevis for at økt import utgjøre en vesentlig årsak til alvorlig skade, eller truer med å gjøre det, for innenlandsk industri. En part som har til hensikt å iverksette et midlertidig beskyttelsestiltak, skal umiddelbart underrette alle parter og Den blandede komité. I den tiden det midlertidige beskyttelsestiltaket anvendes, skal de aktuelle kravene og prosedyrene fastsatt i nr. 2 til 9 overholdes.
13. Et midlertidig beskyttelsestiltak skal oppheves innen senest 180 dager. Følgende fremgangsmåte skal få anvendelse:
 - a) Anvendelsestiden av et midlertidig tiltak skal regnes som del av varigheten av tiltaket som er fastsatt i nr. 6 og enhver forlengelse av denne.
 - b) Slike tiltak kan iverksettes bare som en økning i tollsatsen i samsvar med bestemmelsene i nr. 5. Enhver tilleggsgjeld som faktisk er betalt, skal omgående refunderes og eventuelle garantier frigis dersom undersøkelsen omtalt i nr. 2 ikke gir som resultat at vilkårene i nr. 1 er oppfylt.
 - c) En kompensasjon eller et kompensasjonstiltak det foreligger enighet om, skal være basert på den samlede anvendelsestiden av det midlertidige beskyttelsestiltaket og beskyttelsestiltaket.

Article 2.19

General Exceptions

For the purpose of this Chapter, the rights and obligations of the Parties in respect of general exceptions shall be governed by Article XX of the GATT 1994, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement, *mutatis mutandis*.

Artikkel 2.19

Generelle unntak

For formålene i dette kapittel skal partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til generelle unntak reguleres av artikkel XX i GATT 1994, som herved innlemmes i denne avtale og gjøres til en tilsvarende del av den.

Article 2.20

National Security

For the purpose of this Chapter, the rights and obligations of the Parties in respect of security exceptions shall be governed by Article XXI of the GATT 1994, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement, *mutatis mutandis*.

Article 2.21

Balance-of-Payments

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictive measures for balance of payments purposes.
2. A Party in serious balance of payments difficulties, or under imminent threat thereof, may, in accordance with the conditions established under the GATT 1994 and the *WTO Understanding on the Balance of Payments Provisions of the GATT 1994*, adopt trade restrictive measures, which shall be of limited duration and non-discriminatory, and may not go beyond what is necessary to remedy the balance of payments situation.
3. The Party introducing a measure under this Article shall promptly notify the other Parties thereof.

Chapter 3

Processed Agricultural Products

Article 3.1

Scope

1. Processed agricultural products shall be governed by Chapter 2 (Trade in Goods), unless otherwise provided for in this Chapter.
2. The Parties confirm their rights and obligations under the *WTO Agreement on Agriculture*, unless otherwise specified in this Agreement.

Article 3.2

Price Compensation Measures

1. In order to take account of differences in the cost of the agricultural raw materials incorporated into the products referred to in Article 3.3 (Tariff Concessions), this Agreement does not preclude the levying, upon import, of a duty.
2. The duty, levied upon import, shall be based on, but not exceed, the differences between

Artikkel 2.20

Nasjonal sikkerhet

For formålene i dette kapittel skal partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til sikkerhetsunntak reguleres av artikkel XXI i GATT 1994, som herved innlemmes i denne avtale og gjøres til en tilsvarende del av den.

Artikkel 2.21

Betalingsbalanse

1. Partene skal bestrebe seg på å unngå å iverksette restriktive tiltak av hensyn til betalingsbalansen.
2. En part som har, eller som står i umiddelbar fare for å få, alvorlige problemer med betalingsbalansen, kan i samsvar med de vilkår som er fastlagt i GATT 1994 og *WTO-avtalen om bestemmelsene om betalingsbalanse i GATT 1994*, innføre handelsrestriksjoner, som skal ha en begrenset varighet, sikre likebehandling og ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å rette opp situasjonen for betalingsbalansen.
3. En part som iverksetter et tiltak etter denne artikkel, skal omgående underrette de øvrige parter om dette.

Kapittel 3

Bearbeide landbruksvarer

Artikkel 3.1

Virkeområde

1. Bearbeidede landbruksvarer skal reguleres av kapittel 2 (Handel med varer) med mindre noe annet er fastsatt i dette kapittel.
2. Partene bekrefter sine rettigheter og forpliktelser etter *WTO-avtalen om landbruk* med mindre noe annet er fastsatt i dette kapittel.

Artikkel 3.2

Prisutjevningstiltak

1. For å ta hensyn til forskjellene i kostnadene for landbruksråvarer innarbeidet i varene omhandlet i artikkel 3.3 (Tollkonsesjoner) skal denne avtalen ikke være til hinder for illegging av avgift ved import.
2. Avgift ilagt ved import skal være basert på, men ikke overstige, forskjellene mellom

the domestic price and the world market price of the agricultural raw materials incorporated into the products concerned.

innenlandsk pris og verdensmarkedspris for landbruksråvarene som innarbeides i de aktuelle varene.

Article 3.3

Tariff Concessions

1. Taking into account the provisions laid down in Article 3.2 (Price Compensation Measures) the EFTA States shall accord for products listed in the Table 1 of Annex III (Processed Agricultural Products), originating in Colombia, treatment no less favourable than that accorded to the European Community on 1 January, 2008
2. For products listed in Table 2 of Annex III (Processed Agricultural Products), and originating in an EFTA State, Colombia shall reduce its customs duties as specified therein.

Article 3.4

Agricultural Export Subsidies

1. The Parties shall not adopt, maintain, introduce or re-introduce export subsidies, as defined in the *WTO Agreement on Agriculture*, in their trade on products subject to tariff concessions in accordance with this Agreement.
2. Should a Party adopt, maintain, introduce or re-introduce export subsidies, as defined in paragraph 1, on a product subject to a tariff concession in accordance with Article 3.3 (Tariff Concessions), the other Parties may increase the rate of duty on such imports up to the applied MFN tariff in effect at that time. If a Party increases the rate of duty, it shall notify the other Parties within 30 days.

Article 3.5

Price Band System

Colombia may maintain its Price Stabilization Mechanism for agricultural products as set out in Table 3 to Annex III (Processed Agricultural Products).

Article 3.6

Notification

The EFTA States shall notify Colombia at an early stage, at the latest before the entry into force of this Agreement, of all measures applied under

Artikkel 3.3

Tollkonsesjoner

1. EFTA-statene skal, idet de tar hensyn til bestemmelsene fastsatt i artikkel 3.2 (Prisutjevningstiltak), gi varer oppført i tabell 1 i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer) med opprinnelse i Colombia, vilkår som er minst like gode som dem de gav Det europeiske fellesskap per 1. januar 2008.
2. Med hensyn til varer oppført i tabell 2 i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer) og med opprinnelse i en EFTA-stat, skal Colombia redusere sine tollsatser som nærmere angitt i vedlegget.

Artikkel 3.4

Eksportsubsidier for landbruksvarer

1. Partene skal ikke vedta, opprettholde, innføre eller gjeninnføre eksportsubsidier som definert i *WTO-avtalen om landbruk* i handelen med varer som er gjenstand for tollkonsesjoner i samsvar med denne avtale.
2. Skulle en part vedta, opprettholde, innføre eller gjeninnføre eksportsubsidier som definert i nr. 1 for en vare som er gjenstand for en tollkonsesjon i samsvar med artikkel 3.3 (Tollkonsesjoner), kan de øvrige parter bringe tollsatsen for slik import opp til den anvendte MFN-tollsatsen som er i kraft på det aktuelle tidspunktet. Dersom en part setter opp tollsatsen, skal den underrette de øvrige parter innen 30 dager.

Artikkel 3.5

Prissjiktssystem

Colombia kan opprettholde sin ordning for stabilisering av priser for landbruksvarer som omhandlet i tabell 3 til vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer).

Artikkel 3.6

Underretning

EFTA-statene skal underrette Colombia i en tidlig fase, senest før denne avtale trer i kraft, om alle tiltak som er gitt anvendelse etter artikkel 3.2 (Pris-

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

Article 3.2 (Price Compensation Measures). The EFTA States shall inform Colombia of all changes in the treatment accorded to the European Community.

Article 3.7

Consultation

The Parties shall review periodically the development of their trade in products covered by this Chapter. In the light of these reviews and taking into account the arrangements between the Parties and the European Community or in the WTO, the Parties shall decide on possible changes to this Chapter.

Chapter 4

Trade in Services

Article 4.1

Scope and Coverage

1. This Chapter applies to measures adopted or maintained by Parties affecting trade in services. It applies to all services sectors.
2. For the purpose of this Chapter, “measures by Parties” means measures adopted or maintained by:
 - (a) central, regional, or local governments and authorities; and
 - (b) non-governmental bodies in the exercise of powers delegated by central, regional, or local governments or authorities.
3. In respect of air transport services, this Chapter shall not apply to measures affecting air traffic rights as well as measures affecting services directly related to the exercise of air traffic rights, except as provided for in paragraph 3 of the GATS Annex on Air Transport Services. The definitions contained in paragraph 6 of the GATS Annex on Air Transport Services shall apply for the purpose of this Chapter.
4. Nothing in this Chapter shall be construed to impose any obligation with respect to government procurement, which is subject to Chapter 7 (Government Procurement).

Article 4.2

Definitions

For the purpose of this Chapter:

utjevningstiltak). EFTA-statene skal underrette Colombia om alle endringer i vilkårene som de gir Det europeiske fellesskap.

Artikkel 3.7

Konsultasjon

Partene skal regelmessig gjennomgå utviklingen i handelen dem imellom med produkter omfattet av dette kapittel. I lys av denne gjennomgangen og under hensyn til ordningene som er avtalt mellom partene og Det europeiske fellesskap eller i WTO, skal partene treffe beslutning om mulige endringer av dette kapittel.

Kapittel 4

Handel med tjenester

Artikkel 4.1

Virkeområde og omfang

1. Dette kapittel gjelder tiltak som berører handel med tjenester, og som er truffet eller opprettholdt av partene. Det får anvendelse på alle tjenestesektorer.
2. I dette kapittel menes med «partenes tiltak» tiltak som er truffet eller opprettholdt av:
 - a) sentrale, regionale eller lokale forvaltningsorganer og myndigheter, og
 - b) ikke-statlige organer når disse utøver myndighet som er delegert til dem av sentrale, regionale eller lokale forvaltningsorganer og myndigheter.
3. Med hensyn til luftfartstjenester får dette kapittel ikke anvendelse på tiltak som berører luftfartsrettigheter, samt tiltak som berører tjenester som er direkte forbundet med utøvelse av luftfartsrettigheter, med unntak hva som er fastsatt i nr. 3 i GATS-vedlegget om luftfartstjenester. Definisjonene som er inntatt i nr. 6 i GATS-vedlegget om luftfartstjenester, får anvendelse i dette kapittel.
4. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal fortolkes slik at den pålegger noen forpliktelse med hensyn til offentlige anskaffelser, som omhandles i kapittel 7 (Offentlige anskaffelser).

Artikkel 4.2

Definisjoner

For formålene i dette kapittel defineres:

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (a) “trade in services“ is defined as the supply of a service:
 - (i) from the territory of one Party into the territory of any other Party;
 - (ii) in the territory of one Party to the service consumer of any other Party;
 - (iii) by a service supplier of one Party, through commercial presence in the territory of any other Party;
 - (iv) by a service supplier of one Party, through presence of natural persons of a Party in the territory of any other Party;
- (b) “services“ includes any service in any sector except services supplied in the exercise of governmental authority;
- (c) “a service supplied in the exercise of governmental authority“ means any service which is supplied neither on a commercial basis nor in competition with one or more service suppliers;
- (d) “measure“ means any measure by a Party, whether in the form of a law, regulation, rule, procedure, decision, administrative action, or any other form
- (e) “supply of a service“ includes the production, distribution, marketing, sale and delivery of a service;
- (f) “measures by a Party affecting trade in services“ includes measures in respect of:
 - (i) the purchase, payment or use of a service;
 - (ii) the access to and use of, in connection with the supply of a service, services which are required by that Party to be offered to the public generally;
 - (iii) the presence, including commercial presence, of persons of a Party for the supply of a service in the territory of another Party;
- (g) “commercial presence“ means any type of business or professional establishment, including through:
 - (i) the constitution, acquisition or maintenance of a juridical person; or
 - (ii) the creation or maintenance of a branch or a representative office, within the territory of a Party for the purpose of supplying a service;
- (h) “sector“ of a service means:
 - (i) with reference to a specific commitment, one or more, or all, subsectors of that service, as specified in a Party’s Schedule,
 - (ii) otherwise, the whole of that service sector, including all of its subsectors;
- a) «handel med tjenester» som yting av en tjeneste:
 - i) fra en parts territorium til en annen parts territorium,
 - ii) på en parts territorium til en annen parts tjenesteforbruker,
 - iii) av en parts tjenesteyter ved kommersielt nærvær på en annen parts territorium,
 - iv) av en parts tjenesteyter ved fysiske persons nærvær på en annen parts territorium,
- b) «tjenester» som enhver tjeneste i enhver sektor med unntak av tjenester ytet ved utøvelse av offentlig myndighet,
- c) «en tjeneste ytet ved utøvelse av offentlig myndighet» som enhver tjeneste som ytes verken på kommersiell basis eller i konkurranse med en eller flere tjenesteytere,
- d) «tiltak» som ethvert tiltak en part treffer i form av lov, forskrift, regel, fremgangsmåte, vedtak, administrativ avgjørelse eller i hvilken som helst annen form,
- e) «yting av en tjeneste» som fremstilling, distribusjon, markedsføring, salg og yting av en tjeneste,
- f) «tiltak en part treffer som har innvirkning på handel med tjenester», som tiltak med hensyn til:
 - i) kjøp av, betaling for eller bruk av en tjeneste,
 - ii) tilgang til og bruk av, i forbindelse med yting av en tjeneste, tjenester som etter pålegg av denne parten tilbys publikum i sin alminnelighet,
 - iii) nærvær, herunder kommersielt nærvær, av personer fra en part for å yte en tjeneste på territoriet til en annen part,
- g) «kommersielt nærvær» som forretningsvirksomhet av enhver art eller yrkesvirksomhet, blant annet gjennom:
 - i) opprettelse, erverv eller opprettholdelse av en juridisk person, eller
 - ii) etablering eller opprettholdelse av en filial eller et representasjonskontor innenfor en parts territorium med det formål å yte en tjeneste,
- h) en tjenestes «sektor» som:
 - i) med hensyn til en spesifikk forpliktelse, en, flere eller alle samtlige undersektorer av denne tjenesten, som nærmere angitt i en parts bindingsliste,
 - ii) i øvrige tilfeller, hele denne tjenestesektoren, herunder samtlige av dens undersektorer,

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (i) “service of a Party” means a service which is supplied:
- (i) from or in the territory of a Party, or in the case of maritime transport, by a vessel registered under the laws of a Party, or by a person of a Party which supplies the service through the operation of a vessel and/or its use in whole or in part; or
 - (ii) in the case of the supply of a service through commercial presence or through the presence of natural persons, by a service supplier of a Party;
- (j) “service supplier” means any person that supplies, or seeks to supply, a service;³
- (k) “monopoly supplier of a service” means any person, public or private, which in the relevant market of the territory of a Party is authorised or established formally or in effect by that Party as the sole supplier of that service;
- (l) “service consumer” means any person that receives or uses a service;
- (m) “person” means either a natural person or a juridical person;
- (n) “natural person of another Party” means a natural person who, under the legislation of that other Party, is:
- (i) a national of that other Party who resides in the territory of any WTO Member; or
 - (ii) a permanent resident of that other Party who resides in the territory of any Party, if that other Party accords substantially the same treatment to its permanent residents as to its nationals in respect of measures affecting trade in services. For the purpose of the supply of a service through presence of natural persons (Mode 4), this definition covers a permanent resident of that other Party who resides in the territory of any Party or in the territory of any WTO Member;
- i) «en parts tjeneste» som en tjeneste som ytes:
- i) fra eller på en parts territorium, eller med hensyn til sjøtransport, fra et fartøy registrert i henhold til en parts lovgivning, eller av en person fra en part som yter tjenesten gjennom drift av et fartøy og/eller hel eller delvis bruk av det, eller
 - ii) når det gjelder ytelse av en tjeneste gjennom kommersielt nærvær eller gjennom fysiske personers nærvær, av en tjenesteyter fra en part,
- j) «tjenesteyter» som enhver person som yter eller søker å yte en tjeneste³,
- k) «tjenesteyter med monopol» som enhver offentligrettslig eller privatrettslig person som i det aktuelle markedet på en parts territorium har tillatelse fra eller formelt eller reelt er etablert av denne parten som eneste yter av denne tjenesten,
- l) «tjenesteforbruker» som enhver person som mottar eller bruker en tjeneste,
- m) «person» som enten en fysisk person eller en juridisk person,
- n) «fysisk person fra en annen part» som en fysisk person som i henhold til vedkommende parts lovgivning er:
- i) en borger av denne parten, men som oppholder seg på territoriet til et hvilket som helst medlem av WTO, eller
 - ii) en person med fast opphold i denne andre parten, men som oppholder seg på territoriet til en av partene, dersom denne andre parten i alt vesentlig gir personer med fast opphold samme behandling som den gir sine egne borgere med hensyn til tiltak som berører handelen med tjenester. Dersom en tjeneste ytes gjennom fysiske personers nærvær (type 4), omfatter denne definisjonen en person som har fast opphold i denne andre parten, men som oppholder seg på territoriet til en hvilken som helst part eller på territoriet til et hvilket som helst medlem av WTO,

³ Where the service is not supplied or sought to be supplied directly by a juridical person but through other forms of commercial presence such as a branch or a representative office, the service supplier (i.e. the juridical person) shall, nonetheless, through such commercial presence be accorded the treatment provided for service suppliers under this Chapter. Such treatment shall be extended to the commercial presence through which the service is supplied or sought to be supplied and need not be extended to any other parts of the service supplier located outside the territory where the service is supplied or sought to be supplied.

³ Dersom tjenesten ikke ytes eller søkes ytet direkte fra en juridisk person, men gjennom andre former for kommersielt nærvær, slik som en filial eller et representasjonskontor, skal tjenesteyteren (dvs. den juridiske personen) ikke destod mindre gjennom dette kommersielle nærværet gis den samme behandling som er fastsatt for tjenesteytere i henhold til dette kapittel. Behandlingen skal utstrekkes til det kommersielle nærværet som tjenesten ytes eller søkes ytet gjennom, men behøver ikke utstrekkes til eventuelle andre deler av tjenesteyteren som befinner seg utenfor territoriet der tjenesten ytes eller søkes ytet.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (o) “juridical person” means any legal entity duly constituted or otherwise organised under applicable law, whether for profit or otherwise, and whether privately-owned or governmentally-owned, including any corporation, trust, partnership, joint venture, sole proprietorship or association;
- (p) “juridical person of another Party” means a juridical person which is either:
- (i) constituted or otherwise organised under the laws of that other Party, and is engaged in substantive business operations in the territory of:
 - (A) any Party; or
 - (B) any Member of the WTO and is owned or controlled by natural persons of that other Party or by juridical persons that meet all the conditions of subparagraph (i) (A);
 or
 - (ii) in the case of the supply of a service through commercial presence, owned or controlled by:
 - (A) natural persons of that other Party; or
 - (B) juridical persons of that other Party identified under subparagraph (p) (i);
- (q) a juridical person is:
- (i) “owned” by persons of a Party if more than 50 per cent of the equity interest in it is beneficially owned by persons of that Party;
 - (ii) “controlled” by persons of a Party if such persons have the power to name a majority of its directors or otherwise to legally direct its actions;
 - (iii) “affiliated” with another person when it controls, or is controlled by, that other person; or when it and the other person are both controlled by the same person;
- (r) “direct taxes” comprises all taxes on total income, on total capital or on elements of income or of capital, including taxes on gains from the alienation of property, taxes on estates, inheritances and gifts, and taxes on the total amounts of wages or salaries paid by enterprises, as well as taxes on capital appreciation.
- o) «juridisk person» som ethvert rettssubjekt som er behørig opprettet eller på annen måte organisert i henhold til gjeldende lovgivning, uansett om det har et økonomisk formål eller ikke, og uansett om det er privat eller offentlig eid, herunder enhver form for selskap, forvaltningsselskap (trust), kompaniskap, foretakssammenslutning, enkeltpersonforetak eller forening,
- p) «juridisk person fra en annen part» som en juridisk person som enten er:
- i) opprettet eller på annen måte organisert i henhold til denne andre partens lovgivning og driver en vesentlig forretningsvirksomhet på territoriet til:
 - A) en hvilken som helst part, eller
 - B) et hvilket som helst medlem av WTO og er eid eller kontrollert av fysiske personer fra denne andre parten eller av juridiske personer som oppfyller alle vilkår etter punkt i) A),
 eller
 - ii) når det gjelder ytelse av en tjeneste gjennom kommersielt nærvær, eid eller kontrollert av:
 - A) fysiske personer fra denne andre parten, eller
 - B) juridiske personer fra denne andre parten som nevnt under bokstav p) i),
- q) en juridisk person er:
- i) «eid» av personer fra en part dersom over 50 prosent av egenkapitalen er eid av personer fra denne parten,
 - ii) «kontrollert» av personer fra en part dersom slike personer har rett til å oppnevne et flertall av dens styremedlemmer eller på annen måte lovlig kan styre dens virksomhet,
 - iii) «tilknyttet» en annen person når den kontrollerer eller er kontrollert av denne andre personen, eller når den og den andre personen begge kontrolleres av samme person,
- r) «direkte skatter» som alle skatter på samlet inntekt, på samlet formue eller på deler av inntekt eller formue, herunder skatt på gevinst ved avhendelse av eiendom, skatt på boet, arveavgift og skatt på gaver, og skatter på de samlede lønnsutbetalinger fra foretak så vel som skatter på verdistigning av formue.

*Article 4.3***Most-Favoured-Nation Treatment**

1. Except as provided for in its List of MFN Exemptions contained in Annex XI (Lists of MFN Exemptions), a Party shall accord immediately and unconditionally, in respect of all measures affecting the supply of services, to services and service suppliers of another Party treatment no less favourable than the treatment it accords to like services and service suppliers of any non-party.
2. Treatment granted under other agreements concluded by one of the Parties and notified under Article V or Article V *bis* of the GATS, as well as treatment granted in accordance with Article VII of the GATS, shall not be subject to paragraph 1.
3. If a Party enters into an agreement notified under Article V or Article V *bis* of the GATS, it shall upon request from another Party afford adequate opportunity to that Party to negotiate the benefits granted therein.
4. The provision of this Chapter shall not be so construed as to prevent any Party from conferring or according advantages to adjacent countries in order to facilitate exchanges limited to contiguous frontier zones of services that are both locally produced and consumed.

*Article 4.4***Market Access**

1. With respect to market access through the modes of supply identified in subparagraph (a) of Article 4.2 (Definitions), each Party shall accord services and service suppliers of any other Party treatment no less favourable than that provided for under the terms, limitations and conditions agreed and specified in its Schedule.⁴

⁴ To the extent that a market-access commitment is undertaken by a Party in its Schedule of Commitments, and where the cross-border movement of capital is an essential part of a service supplied through the mode of supply referred to in subparagraph (a)(i) of Article 4.2 (Definitions), that Party is hereby committed to allow such movement of capital. To the extent that a market-access commitment is undertaken by a Party in its Schedule of Commitments, and where a service is supplied through the mode of supply referred to in subparagraph (a)(iii) of Article 4.2 (Definitions), that Party is hereby committed to allow related transfers of capital into its territory.

*Artikkel 4.3***Bestevilkårsbehandling**

1. Med unntak for hva som er fastsatt i partenes liste over MFN-unntak inntatt i vedlegg XI (Liste over MFN-unntak), skal en part, med hensyn til alle tiltak som berører yting av tjenester, umiddelbart og uten vilkår gi en annen parts tjenester og tjenesteytere en behandling som ikke er mindre gunstig enn den behandling den gir tilsvarende tjenester og tjenesteytere fra en ikke-part.
2. Behandling som gis i henhold til andre avtaler som en av partene har inngått, og som det er gitt underretning om i henhold til artikkel V eller artikkel Va i GATS, skal ikke omfattes av bestemmelsene i nr. 1.
3. Dersom en part inngår en avtale som det er gitt underretning om i henhold til artikkel V eller artikkel Va i GATS, skal vedkommende part på anmodning fra en annen part gi sistnevnte tilstrekkelige muligheter til å forhandle seg fram til de samme fordeler som er gitt i nevnte avtale.
4. Bestemmelsene i dette kapittel skal ikke fortolkes slik at de hindrer en part i å overdra eller gi fordeler til tilgrensende stater med sikte på å lette utveksling begrenset til tilstøtende grensesoner av tjenester som både fremstilles og forbrukes lokalt.

*Artikkel 4.4***Markedsadgang**

1. Med hensyn til markedsadgang gjennom ytelsesmåten nevnt i artikkel 4.2 (Definisjoner) bokstav a), skal hver part gi tjenester og tjenesteytere fra enhver annen part en behandling som ikke er mindre gunstig enn den som er fastsatt i henhold til omforente vilkår, begrensninger og betingelser som er inntatt i partens bindingsliste⁴.

⁴ I den utstrekning en part i sin bindingsliste har påtatt seg en forpliktelse med hensyn til markedsadgang, og dersom grenseoverskridende kapitalbevegelse er en vesentlig del av en tjeneste ytet på den måten som er nevnt i artikkel 4.2 (Definisjoner) bokstav a) i), skal vedkommende part herved være forpliktet til å tillate slik kapitalbevegelse. I den utstrekning en part i sin bindingsliste har påtatt seg en forpliktelse med hensyn til markedsadgang, og dersom en tjeneste ytes på den måten som er nevnt i artikkel 4.2 (Definisjoner) bokstav a) iii), skal vedkommende parten herved være forpliktet til å tillate tilknyttede kapitaloverførsler til sitt territorium.

2. In sectors where market-access commitments are undertaken, the measures which a Party shall not maintain or adopt either on the basis of a regional subdivision or on the basis of its entire territory, unless otherwise specified in its Schedule, are defined as:
 - (a) limitations on the number of service suppliers whether in the form of numerical quotas, monopolies, exclusive service suppliers or the requirements of an economic needs test;
 - (b) limitations on the total value of service transactions or assets in the form of numerical quotas or the requirement of an economic needs test;
 - (c) limitations on the total number of service operations or on the total quantity of service output expressed in terms of designated numerical units in the form of quotas or the requirement of an economic needs test;⁵
 - (d) limitations on the total number of natural persons that may be employed in a particular service sector or that a service supplier may employ and who are necessary for, and directly related to, the supply of a specific service in the form of numerical quotas or the requirement of an economic needs test;
 - (e) measures which restrict or require specific types of legal entity or joint venture through which a service supplier may supply a service; and
 - (f) limitations on the participation of foreign capital in terms of maximum percentage limit on foreign shareholding or the total value of individual or aggregate foreign investment.
2. I sektorer der en part har påtatt seg forpliktelser med hensyn til markedsadgang, skal parten ikke opprettholde eller treffe, verken på regionalt plan eller for hele sitt territorium, med mindre noe annet er fastsatt i partens bindingsliste, tiltak som defineres slik:
 - a) begrensninger av antall tjenesteytere, enten i form av tallmessige kvoter, monopoler, tjenesteytere med enerett eller krav om økonomisk behovsprøving,
 - b) begrensninger av den samlede verdi av tjenestetransaksjoner eller aktiva, i form av tallmessige kvoter eller krav om økonomisk behovsprøving,
 - c) begrensninger av det samlede antall tjenestevirksomheter eller av den samlede mengde tjenester som ytes, uttrykt ved angitte tallmessige enheter, i form av kvoter eller krav om økonomisk behovsprøving⁵,
 - d) begrensninger av det samlede antall fysiske personer som kan være ansatt i en bestemt tjenestesektor, eller som en tjenesteyter kan ha ansatt, og som er nødvendig for og direkte relatert til ytingen av en bestemt tjeneste, i form av kvoter eller krav om økonomisk behovsprøving,
 - e) tiltak som begrenser eller krever bruk av bestemte selskapsformer eller fellesforetak (joint ventures) som en tjenesteyter kan yte en tjeneste gjennom, og
 - f) begrensninger på deltakelse av utenlandsk kapital uttrykt ved en prosentuell maksimumsgrense for utenlandsk aksjeinnehav eller ved totalverdien av individuelle eller samlede utenlandske investeringer.

Article 4.5

National Treatment

1. In the sectors inscribed in its Schedule, and subject to any conditions and qualifications set out therein, each Party shall accord to services and service suppliers of any other Party, in respect of all measures affecting the supply of services, treatment no less favourable than that it accords to its own like services and service suppliers.⁶

⁵ Subparagraph 2(c) of Article 4.2 (Definitions) does not cover measures of a Party which limit inputs for the supply of services.

Artikkel 4.5

Nasjonal behandling

1. Innenfor de sektorene som er oppført i partens bindingsliste, og med forbehold for eventuelle vilkår og kvalifikasjoner som er angitt der, skal hver part med hensyn til samtlige tiltak som berører yting av tjenester, gi enhver annen parts tjenester og tjenesteytere en behandling som ikke er mindre gunstig enn det den gir sine egne tilsvarende tjenester og tjenesteytere⁶.

⁵ Artikkel 4.2 (Definisjoner) nr. 2 bokstav c) dekker ikke tiltak som en part treffer, og som begrenser tilførsler for yting av tjenester.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

2. A Party may meet the requirement of paragraph 1 by according to services and service suppliers of any other Party, either formally identical treatment or formally different treatment to that it accords to its own like services and service suppliers.
3. Formally identical or formally different treatment shall be considered to be less favourable if it modifies the conditions of competition in favour of services or service suppliers of the Party compared to like services or service suppliers of any other Party.
2. En part kan oppfylle kravet i nr. 1 ved å gi enhver annen parts tjenester og tjenesteytere enten en behandling som er formelt identisk med eller formelt forskjellig fra den som den gir sine egne tilsvarende tjenester og tjenesteytere.
3. Formelt identisk eller formelt forskjellig behandling skal anses for å være mindre gunstig dersom den endrer konkurransevilkårene i favør av tjenester eller tjenesteytere hos parten sammenlignet med tilsvarende tjenester eller tjenesteytere fra en annen part.

Article 4.6

Additional Commitments

Parties may negotiate commitments with respect to measures affecting trade in services not subject to scheduling under Articles 4.4 (Market Access) or 4.5 (National Treatment), including those regarding qualifications, standards or licensing matters. Such commitments shall be inscribed in a Party's Schedule.

Article 4.7

Domestic Regulation

1. Each Party shall ensure that all measures of general application affecting trade in services are administered in a reasonable, objective and impartial manner.
2. Each Party shall maintain or institute as soon as practicable judicial, arbitral or administrative tribunals or procedures which provide, at the request of an affected service supplier of another Party, for the prompt review of, and where justified, appropriate remedies for, administrative decisions affecting trade in services. Where such procedures are not independent of the agency entrusted with the administrative decision concerned, the Party shall ensure that the procedures in fact provide for an objective and impartial review.
3. Where authorisation is required by a Party for the supply of a service, the competent authorities of that Party shall, within a reasonable period of time after the submission

⁶ Specific commitments assumed under this Article shall not be construed to require any Party to compensate for any inherent competitive disadvantages which result from the foreign character of the relevant services or service suppliers.

Artikkel 4.6

Tilleggsforpliktelser

Partene kan forhandle om forpliktelser med hensyn til tiltak som berører handel med tjenester, og som ikke er skal oppføres i bindingslisten i henhold til artikkel 4.4 (Markedsadgang) eller 4.5 (Nasjonal behandling), herunder de som vedrører kvalifikasjoner, standarder eller forhold i forbindelse med lisensiering. Slike forpliktelser skal tas inn i en parts bindingsliste.

Artikkel 4.7

Innenlandsk regulering

1. Hver part skal sørge for at alle tiltak med generell anvendelse som berører handel med tjenester, blir administrert på en rimelig, objektiv og upartisk måte.
2. Hver part skal opprettholde eller så snart som mulig opprette domstoler, voldgiftsdomstoler eller administrative domstoler eller ordningerr som omgående kan foreta en gjennomgang når en berørt tjenesteyter ber om det, og, når det er berettiget, omgjøre administrative vedtak som berører handel med tjenester. Når slike prosedyrer ikke gjennomføres uavhengig av det organ som har myndighet til å treffe vedkommende administrative vedtak, skal parten sørge for at ordningen i realiteten innebærer en objektiv og upartisk gjennomgang.
3. Dersom det kreves tillatelse fra en part for å yte en tjeneste, skal vedkommende myndighet hos denne parten innen en rimelig tidsfrist etter at det er innlevert en søknad som

⁶ Spesifikke forpliktelser inngått i henhold til denne artikkel skal ikke fortolkes slik at det kreves at en part må yte erstatning for iboende konkurransemessige ulemper som er en følge av at vedkommende tjenester eller tjenesteytere er utenlandske.

of an application is considered complete under that Party's domestic laws and regulations, inform the applicant of the decision concerning the application. At the request of the applicant, the competent authorities of that Party shall provide, without undue delay, information concerning the status of the application.

4. In sectors where specific commitments are undertaken, each Party shall ensure that measures relating to qualification requirements and procedures, technical standards, and licensing requirements:
 - (i) are based on objective and transparent criteria, such as competence and the ability to supply the service;
 - (ii) are not more burdensome than necessary to ensure the quality of the service; and
 - (iii) in the case of licensing procedures, are not in themselves a restriction on the supply of the service.
5. In determining whether a Party is in conformity with the obligation under paragraph 4, account shall be taken of international standards of relevant international organisations⁷ applied by that Party.
6. Each Party shall provide for adequate procedures to verify the competence of professionals of any other Party.

Article 4.8

Recognition

1. For the purpose of the fulfilment of its relevant standards or criteria for the authorisation, licensing or certification of service suppliers, each Party shall give due consideration to any requests by another Party to recognise the education or experience obtained, requirements met, or licences or certifications granted in that other Party. Such recognition may be based upon an agreement or arrangement with that other Party, or otherwise be accorded autonomously.
2. Where a Party recognises, by agreement or arrangement, the education or experience obtained, requirements met, or licences or certifications granted in the territory of a non-party, that Party shall afford another Party adequate opportunity to negotiate its accession to such an agreement or arrange-

ances for å være fullstendig i henhold til partens interne lover og forskrifter, underrette søkeren om vedtaket i forbindelse med søknaden. På anmodning fra søkeren skal vedkommende myndighet hos denne parten uten unødig opphold opplyse om søknadens stilling.

4. I sektorer der en part har påtatt seg særlige forpliktelser, skal parten sørge for at tiltak som vedrører krav til og fremgangsmåter i forbindelse med kvalifikasjoner, tekniske standarder og krav til lisens:
 - i) blir basert på objektive og åpne kriterier, slik som kompetanse og kapasitet til å yte tjenesten,
 - ii) ikke blir mer byrdefulle enn nødvendig for å sikre tjenestens kvalitet, og
 - iii) når det dreier seg om fremgangsmåter for lisensiering, ikke i seg selv utgjør en restriksjon på ytingen av tjenesten.
5. Ved avgjørelsen av om en part opptre i samsvar med forpliktelsen i henhold til nr. 4, skal det tas hensyn til relevante internasjonale organisasjoners⁷ internasjonale standarder som anvendes av vedkommende part.
6. Hver part skal sørge for passende fremgangsmåter for å kontrollere kompetansen til yrkesutøvere en annen part.

Artikkel 4.8

Godkjenning

1. For å oppfylle sine relevante standarder eller kriterier for autorisasjon eller lisensiering av eller attestutstedelse for tjenesteytere, skal hver part behørig vurdere enhver anmodning fra en annen part om å godkjenne gjennomgått utdanning eller oppnådd erfaring, oppfylte krav eller lisenser eller attester som er gitt hos den andre parten. Slik godkjenning kan bygge på en avtale eller ordning med den andre parten eller på annen måte gis på frittstående grunnlag.
2. Når en part, gjennom en avtale eller ordning, godkjenner gjennomgått utdanning eller oppnådd erfaring, oppfylte krav eller lisenser og attester som er gitt på territoriet til en ikke-part, skal vedkommende part gi en annen part tilstrekkelig mulighet til å forhandle om tiltredelse til en slik avtale eller

⁷ The term "relevant international organisations" refers to international bodies whose membership is open to the relevant bodies of all Parties.

⁷ Uttrykket «relevante internasjonale organisasjoner» viser til internasjonale organer som relevante organer hos samtlige parter kan bli medlem av.

ment, whether existing or future, or to negotiate a comparable agreement or arrangement with it. Where a Party accords recognition autonomously, it shall afford adequate opportunity for another Party to demonstrate that the education or experience obtained, requirements met, or licences or certifications granted in the territory of that other Party should also be recognised.

3. A Party shall not accord recognition in a manner which would constitute a means of discrimination between countries in the application of its standards or criteria for the authorisation, licensing, or certification of service suppliers, or a disguised restriction on trade in services.

Article 4.9

Movement of Natural Persons

1. This Article applies to measures affecting natural persons who are service suppliers of a Party, and natural persons of a Party who are employed by a service supplier of a Party, in respect of the supply of a service.
2. This Chapter shall not apply to measures affecting natural persons seeking access to the employment market of a Party, nor shall it apply to measures regarding nationality, residence or employment on a permanent basis.
3. Natural persons covered by a specific commitment shall be allowed to supply the service in accordance with the terms of that commitment.
4. This Chapter shall not prevent a Party from applying measures to regulate the entry of natural persons of another Party into, or their temporary stay in, its territory, including those measures necessary to protect the integrity of, and to ensure the orderly movement of natural persons across, its borders, provided that such measures are not applied in such a manner as to nullify or impair the benefits accruing to any Party under the terms of a specific commitment.⁸

⁸ The sole fact of requiring a visa for natural persons shall not be regarded as nullifying or impairing benefits under a specific commitment.

ordning, enten den allerede er trådt i kraft eller den skal tre i kraft på et senere tidspunkt, eller til å forhandle seg fram til en tilsvarende avtale eller ordning med vedkommende part. Når en part gir slik godkjenning på frittstående grunnlag, skal den gi en annen part tilstrekkelig mulighet til å godtgjøre at også gjennomgått utdanning eller oppnådd erfaring, oppfylte vilkår eller lisenser eller attester som er gitt på territoriet til denne andre parten, bør godkjennes.

3. En part skal ikke gi godkjenning på en måte som ville utgjøre et middel til å diskriminere mellom land, når det anvender sine standarder eller kriterier for autorisasjon og lisensiering av eller attestutstedelse til tjenesteytere, eller som ville utgjøre en fordekt restriksjon på handel med tjenester.

Artikkel 4.9

Bevegelighet for fysiske personer

1. Denne artikkel får anvendelse på tiltak som berører fysiske personer som er tjenesteytere fra en part, og fysiske personer som er ansatt hos en parts tjenesteyter, med hensyn til yting av en tjeneste.
2. Dette kapittel får ikke anvendelse på tiltak som berører fysiske personer som søker adgang til en parts arbeidsmarked, og heller ikke anvendelse på tiltak med hensyn til statsborgerskap, opphold eller arbeid på permanent basis.
3. Fysiske personer som omfattes av en spesifikk forpliktelse, skal ha lov til å yte tjenesten i samsvar med vilkårene for denne forplikelsen.
4. Bestemmelsene i dette kapittel skal ikke hindre en part i å anvende tiltak for å regulere tilflytting av fysiske personer fra en annen part, ellers deres midlertidige opphold, på sitt territorium, herunder tiltak som er nødvendige for å beskytte partens grenser og sikre en ordnet grensepassering for fysiske personer, forutsatt at slike tiltak ikke anvendes på en måte som tilsidesetter eller svekker fordelene som tilkommer en part i henhold til vilkårene for en spesifikk forpliktelse⁸.

⁸ Krav om visum for fysiske personer skal ikke anses for å tilsidesette eller svekke fordeler i henhold til en spesifikk forpliktelse.

*Article 4.10***Transparency**

1. Each Party shall publish promptly and, except in emergency situations, at the latest by the time of their entry into force, all relevant measures of general application which pertain to or affect the operation of this Chapter. International agreements pertaining to or affecting trade in services to which a Party is a signatory shall also be published.
2. Where publication as referred to in paragraph 1 is not practicable, such information shall be made otherwise publicly available.
3. Nothing in this Chapter shall require any Party to provide confidential information, the disclosure of which would impede law enforcement, or otherwise be contrary to the public interest, or which would prejudice legitimate commercial interests of particular enterprises, public or private.

*Article 4.11***Monopolies and Exclusive Service Suppliers**

1. Each Party shall ensure that any monopoly supplier of a service in its territory does not, in the supply of the monopoly service in the relevant market, act in a manner inconsistent with that Party's obligations under Article 4.3 (Most-Favoured-Nation Treatment) and specific commitments.
2. Where a Party's monopoly supplier competes, either directly or through an affiliated company, in the supply of a service outside the scope of its monopoly rights and which is subject to that Party's specific commitments, the Party shall ensure that such a supplier does not abuse its monopoly position to act in its territory in a manner inconsistent with such commitments.
3. The provisions of this Article shall also apply to cases of exclusive service suppliers, where a Party, formally or in effect:
 - (a) authorises or establishes a small number of service suppliers; and
 - (b) substantially prevents competition among those suppliers in its territory.

*Artikkel 4.10***Innsyn**

1. Hver part skal omgående, unntatt i krisesituasjoner, senest ved tidspunktet for tiltakets ikrafttredelse, kunngjøre alle relevante tiltak som får generell anvendelse, og som vedrører eller har betydning for dette kapittels virkemåte. Internasjonale avtaler som en part har inngått, og som vedrører eller har betydning for handel med tjenester, skal også kunngjøres.
2. Når det ikke er praktisk mulig å foreta kunngjøring som nevnt i nr. 1, skal slik informasjon gjøres offentlig tilgjengelig på annen måte.
3. En part skal ikke etter noen bestemmelse i dette kapittel pålegges å gi videre fortrolige opplysninger dersom utlevering av opplysningene ville hindre rettshåndhevelsen eller på annen måte være i strid med offentlighetens interesser eller være til skade for bestemte offentlige eller private foretaks legitime kommersielle interesser.

*Artikkel 4.11***Monopoler og tjenesteytere med enerett**

1. Hver part skal sørge for at en tjenesteyter med monopol på partens territorium ved yting av monopol tjenesten på vedkommende marked ikke opptrer på en måte som er i strid med partens forpliktelser i henhold til artikkel 4.3 (Bestevilkårsbehandling) og spesifikke forpliktelser.
2. Når en parts tjenesteyter med monopol konkurrerer, enten direkte eller gjennom et tilknyttet selskap, om å yte en tjeneste som ikke omfattes av dens monopol, og som hører inn under partens spesifikke forpliktelser, skal parten sørge for at en slik tjenesteyter ikke misbruker sin monopolstilling til å opptre på partens territorium på en måte som er uforenlig med slike forpliktelser.
3. Bestemmelsene i denne artikkel skal også få anvendelse på tilfeller av tjenesteytere med enerett når en part formelt eller reelt:
 - a) godkjenner eller oppretter et lite antall tjenesteytere, og
 - b) i det vesentlige forhindrer konkurranse mellom disse tjenesteyterne på sitt territorium.

*Article 4.12***Business Practices**

1. Parties recognise that certain business practices of service suppliers, other than those falling under Article 4.11 (Monopolies and Exclusive Service Suppliers), may restrain competition and thereby restrict trade in services.
2. Each Party shall, at the request of any other Party, enter into consultations with a view to eliminating practices referred to in paragraph 1. The Party addressed shall accord full and sympathetic consideration to such a request and shall co-operate through the supply of publicly available non-confidential information of relevance to the matter in question. The Party addressed shall also provide other information available to the requesting Party, subject to its domestic law and to the conclusion of satisfactory agreement concerning the safeguarding of its confidentiality by the requesting Party.

*Article 4.13***Payments and Transfers**

1. Except under the circumstances envisaged in Article 4.14 (Restrictions to Safeguard the Balance-of-Payments) and Annex XIV (Payments and Capital Movement) a Party shall not apply restrictions on international transfers and payments for current transactions with another Party.
2. Nothing in this Chapter shall affect the rights and obligations of the Parties under the Articles of the Agreement of the International Monetary Fund (hereinafter referred to as "IMF"), including the use of exchange actions which are in conformity with the Articles of the Agreement of the IMF, provided that a Party shall not impose restrictions on capital transactions inconsistently with its specific commitments regarding such transactions, except under Article 4.14 (Restrictions to Safeguard the Balance of Payments) or at the request of the IMF.

*Artikkel 4.12***Forretningsmetoder**

1. Partene erkjenner at visse andre typer forretningsmetoder enn dem som hører inn under artikkel 4.11 (Monopoler og tjenesteytere med enerett), kan begrense konkurransen og derved innskrenke handel med tjenester.
2. Hver part skal på anmodning fra enhver annen part innlede konsultasjoner med sikte på å avskaffe metoder som nevnt i nr. 1. Parten som anmodningen er rettet til, skal gi en slik anmodning grundig og velvillig behandling, og skal samarbeide ved å gi offentlig tilgjengelige ikke-fortrolige opplysninger som er relevante i vedkommende sak. Parten som anmodningen er rettet til, skal dessuten fremskaffe annen tilgjengelig informasjon til den part som fremsetter anmodningen, med forbehold for dens nasjonale lovgivning og med forbehold om at det blir inngått en tilfredsstillende avtale om at den part som fremsetter anmodningen, skal sikre opplysningenes fortrolige karakter.

*Artikkel 4.13***Betalinger og overføringer**

1. Med unntak for de omstendigheter som er nevnt i artikkel 4.14 (Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen) og vedlegg XIV (Betalinger og kapitalbevegelser), skal en part ikke legge restriksjoner på internasjonale overføringer og betalinger for løpende transaksjoner med en annen part.
2. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal ha virkning for partenes rettigheter og forpliktelser i henhold til artiklene i avtalen om Det internasjonale valutafondet (heretter kalt «IMF»), herunder bruk av valutamessige tiltak som er i samsvar med avtalens artikler, forutsatt at en part ikke skal innføre restriksjoner på kapitaltransaksjoner som er uforenlige med dens spesifikke forpliktelser med hensyn til slike transaksjoner, med unntak for artikkel 4.14 (Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen) eller på anmodning fra IMF.

*Article 4.14***Restrictions to Safeguard the Balance-of-Payments**

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictions to safeguard the balance of payments.
2. The rights and obligations of the Parties in respect of such restrictions shall be governed by paragraphs 1 to 3 of Article XII of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.
3. A Party adopting or maintaining such restrictions shall promptly notify the Joint Committee thereof.

*Article 4.15***General Exceptions**

Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between countries where like conditions prevail, or a disguised restriction on trade in services, nothing in this Chapter shall be construed to prevent the adoption or enforcement by any Party of measures:

- (a) necessary to protect public morals or to maintain public order;⁹
- (b) necessary to protect human, animal or plant life or health;
- (c) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with the provisions of this Chapter including those relating to:
 - (i) the prevention of deceptive and fraudulent practices or to deal with the effects of a default on services contracts;
 - (ii) the protection of the privacy of individuals in relation to the processing and dissemination of personal data and the protection of confidentiality of individual records and accounts;
 - (iii) safety;
- (d) inconsistent with Article 4.5 (National Treatment), provided that the difference in treatment is aimed at ensuring the equitable or effective imposition or collection of direct taxes in respect of services or service suppliers of other Parties;¹⁰

*Artikkel 4.14***Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen**

1. Partene skal bestrebe seg på å unngå å innføre restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen.
2. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til slike restriksjoner skal reguleres av artikkel XII nr. 1 til 3 i GATS, som herved innlemmes i dette kapittel og gjøres til en del av det.
3. En part som innfører eller opprettholder restriksjoner som nevnt, skal omgående underrette Den blandede komité om dette.

*Artikkel 4.15***Generelle unntak**

Med forbehold for kravet om at slike tiltak ikke skal anvendes på en måte som ville utgjøre et middel til vilkårlig eller utilbørlig diskriminering mellom stater med like forhold eller en fordekt restriksjon på handel med tjenester, skal ingen bestemmelse i dette kapittel fortolkes slik at det hindrer en part i å treffe eller håndheve tiltak som er:

- a) nødvendige for å verne offentlig moral eller opprettholde offentlig orden⁹,
- b) nødvendige for å verne menneskers, dyrs eller planters liv og helse,
- c) nødvendige for å sikre samsvar med lover eller forskrifter som ikke er uforenlige med bestemmelsene i dette kapittel, herunder de som gjelder:
 - i) forhindring av villedende og uredelig praksis eller behandlingen av følgene av misligholdte kontrakter om tjenester,
 - ii) enkeltpersoners personvern i forbindelse med behandling og spredning av personopplysninger og vernet av fortrolighet for enkeltdokumenter og regnskaper,
 - iii) sikkerhet,
- d) uforenlige med artikkel 4.5 (Nasjonal behandling), forutsatt at forskjellsbehandlingen tar sikte på å sikre rettferdig eller effektiv utskriving eller inndrivelse av direkte skatter med hensyn til tjenester eller tjenesteytere fra andre parter¹⁰,

⁹ The public order exception may be invoked only where a genuine and sufficiently serious threat is posed to one of the fundamental interests of society.

⁹ Unntaket vedrørende den offentlige orden kan gjøres gjeldende bare når grunnleggende samfunnsinteresser er alvorlig truet.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

(e) inconsistent with Article 4.3 (Most-Favoured-Nation Treatment), provided that the difference in treatment is the result of an agreement on the avoidance of double taxation or provisions on the avoidance of double taxation in any other international agreement or arrangement by which the Party is bound.

Article 4.16

Security Exceptions

1. Nothing in this Chapter shall be construed:

- (a) to require any Party to furnish any information, the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests;
- (b) to prevent any Party from taking any action which it considers necessary for the protection of its essential security interests:
 - (i) relating to the supply of services as carried out directly or indirectly for the purpose of provisioning a military establishment;
 - (ii) relating to fissionable and fusionable materials or the materials from which they are derived;
 - (iii) taken in time of war or other emergency in international relations; or

¹⁰ Measures that are aimed at ensuring the equitable or effective imposition or collection of direct taxes include measures taken by a Party under its taxation system which:

- (i) apply to non-resident service suppliers in recognition of the fact that the tax obligation of non-residents is determined with respect to taxable items sourced or located in the Party's territory; or
- (ii) apply to non-residents in order to ensure the imposition or collection of taxes in the Party's territory; or
- (iii) apply to non-residents or residents in order to prevent the avoidance or evasion of taxes, including compliance measures; or
- (iv) apply to consumers of services supplied in or from the territory of another Party in order to ensure the imposition or collection of taxes on such consumers derived from sources in the Party's territory; or
- (v) distinguish service suppliers subject to tax on worldwide taxable items from other service suppliers, in recognition of the difference in the nature of the tax base between them; or
- (vi) determine, allocate or apportion income, profit, gain, loss, deduction or credit of resident persons or branches, or between related persons or branches of the same person, in order to safeguard the Party's tax base.

Tax terms or concepts in subparagraph (d) of Article 4.15 (General Exceptions) and in this footnote are determined according to tax definitions and concepts, or equivalent or similar definitions and concepts, under the domestic law of the Party taking the measure.

e) uforenlige med artikkel 4.3 (Bestevilkårsbehandling), forutsatt at forskjellsbehandlingen er en følge av en avtale om å unngå dobbeltbeskatning eller bestemmelser om å unngå dobbeltbeskatning i en annen internasjonal avtale eller ordning som parten er bundet av.

Artikkel 4.16

Sikkerhetsunntak

1. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal fortolkes slik at den:

- a) pålegger en part å gi opplysninger når den anser at det vil være i strid med dens grunnleggende sikkerhetsinteresser,
- b) forhindrer en part i å treffe tiltak som den anser for å være nødvendig for å trygge dens grunnleggende sikkerhetsinteresser:
 - i) i forbindelse med yting av tjenester som finner sted direkte eller indirekte med det formål å skaffe forsyninger til en militær styrke,
 - ii) i forbindelse med spaltbare eller fusjonerbare stoffer eller de stoffene som de fremstilles av,
 - iii) som treffes i krigstid eller annen krisesituasjon i internasjonale forhold, eller

¹⁰ Tiltak som tar sikte på å sikre rettferdig eller effektiv utskrivning eller inndrivelse av direkte skatter, omfatter tiltak en part treffer i henhold til sin skatteordning som:

- i) får anvendelse for ikke-bosatte tjenesteytere i erkjennelse av at ikke-bosattes skatteplikt blir bestemt av skatteobjekter som har sin kilde i eller befinner seg på partens territorium,
- ii) får anvendelse for ikke-bosatte for å sikre utskrivning eller inndrivelse av skatter på partens territorium,
- iii) får anvendelse for ikke-bosatte og bosatte for å forhindre skatteunndragelse eller skatteomgåelse, herunder tiltak for å sikre at skattereglene overholdes,
- iv) får anvendelse for brukere av tjenester som ytes på eller fra en annen parts territorium, for å sikre utskrivning eller inndrivelse av skatter fra slike brukere avledet fra kilder på partens territorium,
- v) atskiller tjenesteytere som er globalskattepliktige fra andre skatteytere, i erkjennelse av den forskjell i skattegrunnlaget som eksisterer mellom dem, eller
- vi) fastsetter, henfører eller fordeler inntekt, utbytte, fortjeneste, tap, fradrag eller gjeld for bosatte personer eller filialer, eller mellom beslektede personer eller filialer tilhørende samme person, for å sikre partens skattegrunnlag.

Skatteuttrykk eller skattebegreper nevnt i artikkel 4.15 (Generelle unntak) bokstav d) og i denne fotnoten skal bestemmes i samsvar med skattedefinisjoner og skattebegreper, eller tilsvarende eller lignende definisjoner og begreper, i henhold til den interne lovgivning hos den part som treffer tiltaket.

- (c) to prevent any Party from taking any action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.
- 2. The Joint Committee shall be informed to the fullest extent possible of measures taken under paragraphs 1(b) and (c) and of their termination.

Article 4.17

Schedules of Specific Commitments

1. Each Party shall set out in a schedule the specific commitments it undertakes under Articles 4.4 (Market Access), 4.5 (National Treatment), and 4.6 (Additional Commitments). With respect to sectors where such commitments are undertaken, each Schedule shall specify:
 - (a) terms, limitations and conditions on market access;
 - (b) conditions and qualifications on national treatment;
 - (c) undertakings relating to additional commitments referred to in Article 4.6 (Additional Commitments); and
 - (d) where appropriate, the time-frame for implementation of such commitments and the date of entry into force of such commitments.
2. Measures inconsistent with both Articles 4.4 (Market Access) and 4.5 (National Treatment) are inscribed in the column relating to Article 4.4 (Market Access). In this case, the inscription is considered to provide a condition or qualification to Article 4.5 (National Treatment) as well.

Article 4.18

Review

1. With the objective of further liberalising trade in services between them, the Parties shall review their schedules of specific commitments and their Lists of MFN Exemptions at least every three years to provide for a reduction or elimination of substantially all remaining discrimination between the Parties with regard to trade in services covered in this Chapter on a mutually advantageous basis and ensuring an overall balance of rights and obligations. The first such review shall take place not later than two years after the entry into force of this Agreement.

- c) hindrer en part i treffe tiltak den er forpliktet til i henhold til De forente nasjoners pakt for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet.
- 2. Den blandede komité skal i størst mulig utstrekning underrettes om tiltak som treffes i henhold til nr. 1 bokstav b) og c), og om deres opphør.

Artikkel 4.17

Bindingslister over spesifikke forpliktelser

1. Hver part skal i en bindingsliste oppgi de spesifikke forpliktelser den påtar seg i henhold til artikkel 4.4 (Markedsadgang), artikkel 4.5 (Nasjonal behandling) og artikkel 4.6 (Tilleggsforpliktelser). For sektorer der slike forpliktelser er inngått, skal hver bindingsliste nærmere angi:
 - a) vilkår, begrensninger og betingelser for markedsadgang,
 - b) vilkår og kvalifikasjonskrav med hensyn til nasjonal behandling,
 - c) tilsagn i forbindelse med tilleggsforpliktelser nevnt i artikkel 4.6 (Tilleggsforpliktelser) og
 - d) når det er hensiktsmessig, tidsrammen for gjennomføring av slike forpliktelser og datoen for deres ikrafttredelse.
2. Tiltak som er uforenlige med både artikkel 4.4 (Markedsadgang) og artikkel 4.5 (Nasjonal behandling), skal føres opp i kolonnen for artikkel 4.4 (Markedsadgang). I dette tilfellet skal oppføringen anses for å utgjøre et vilkår eller kvalifikasjonskrav også i forhold til artikkel 4.5 (Nasjonal behandling).

Artikkel 4.18

Gjennomgang

1. Med sikte på ytterligere liberalisering av handelen med tjenester mellom dem skal partene gjennomgå sine bindingslister over spesifikke forpliktelser og lister over MFN-unntak minst hvert tredje år med sikte på å redusere eller avskaffe i hovedsak all gjenværende diskriminering mellom partene i handelen med tjenester dekket av dette kapittel på en måte som gir partene gjensidige fordeler og sikrer at det samlet sett er balanse mellom rettigheter og forpliktelser. Den første gjennomgangen skal foretas senest to år etter at denne avtale er trådt i kraft.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

2. The Parties shall jointly review the negotiations provided for in paragraph 4 of Article VI and paragraph 1 of Article XV of the GATS and incorporate any results of such negotiations, as appropriate, into this Chapter.

Article 4.19

Annexes

The following Annexes attached to this Agreement form an integral part of this Chapter:

(a)	Annex XI	(Lists of MFN Exemptions);
(b)	Annex XII	(Recognition of Qualifications of Service Suppliers);
(c)	Annex XIII	(Movement of Natural Persons Supplying Services);
(d)	Annex XIV	(Payments and Capital Movement)
(e)	Annex XV	(Schedules of Specific Commitments);
(f)	Annex XVI	(Financial Services); and
(g)	Annex XVII	(Telecommunications Services).

Chapter 5

Investment

Article 5.1

Coverage

This Chapter shall apply to commercial presence in all sectors, with the exception of services sectors as set out in Article 4.1 (Scope and Coverage) in Chapter 4 (Trade in Services) of this Agreement.

Article 5.2

Definitions

1. For the purpose of this Chapter,
 - (a) “juridical person“ means any legal entity duly constituted or otherwise organised under applicable law, whether for profit or otherwise, and whether privately-owned or governmentally-owned, including any corporation, trust, partnership, joint venture, sole proprietorship or association;
 - (b) “juridical person of a Party“ means a juridical person constituted or otherwise organ-

2. Partene skal i fellesskap gjennomgå forhandlingene som følger av bestemmelsene i artikkel VI nr. 4 og XV nr. 1 i GATS og, når det er hensiktsmessig, innarbeide eventuelle resultater av slike forhandlinger i dette kapittel.

Artikkel 4.19

Vedlegg

Følgende vedlegg til denne avtale utgjør en integrerende del av dette kapittel:

a)	vedlegg XI	(Liste over MFN-unntak)
b)	vedlegg XII	(Godkjenning av tjenesteyteres kvalifikasjoner)
c)	vedlegg XIII	(Bevegelse for fysiske personer som yter tjenester)
d)	vedlegg XIV	(Betaling og kapitalbeve-
gelser)
e)	vedlegg XV	(Bindingslister over spesi-
fikke forpliktelser)
f)	vedlegg XVI	(Finansielle tjenester) og
g)	vedlegg XVII	(Teletjenester)

Kapittel 5

Investeringer

Artikkel 5.1

Omfang

Dette kapittel får anvendelse på kommersielt nær-
vær i alle sektorer, med unntak av tjenestesekto-
ren som fastsatt i artikkel 4.1 (Virkeområde og
omfang) i kapittel 4 (Handel med tjenester) i
denne avtale.

Artikkel 5.2

Definisjoner

1. I dette kapittel menes med:
 - a) «juridisk person», ethvert rettssubjekt som er behørig opprettet eller på annen måte organisert i henhold til gjeldende lovgivning, uansett om det har et økonomisk formål eller ikke, og uansett om det er privat eller offentlig eid, herunder enhver form for selskap, forvaltningsselskap (trust), kompaniskap, foretakssammenslutning, enkeltpersonforetak eller forening,
 - b) «juridisk person fra en part», en juridisk person som er opprettet eller på annen

ised under the law of Colombia or of an EFTA State and engaged in substantive business operations in Colombia or in the EFTA State concerned;

- (c) “natural person” means a national of Colombia or of an EFTA State according to its respective legislation;
- (d) “national” means a natural person who has the nationality of a Party or is a permanent resident of a Party in accordance with its domestic law;
- (e) “commercial presence” means any type of business establishment, including through:
 - (i) the constitution, acquisition or maintenance of a juridical person, or
 - (ii) the creation or maintenance of a branch or a representative office,
 within the territory of another Party for the purpose of performing an economic activity.

2. As regards natural persons, this Chapter shall not extend to seeking or taking employment in the labor market or confer a right of access to the labor market of another Party.

Article 5.3

National Treatment

With respect to commercial presence, and subject to the reservations/non-conforming measures set out in Annex XVIII (Reservations/Non-conforming Measures) to this, each Party shall grant to juridical and natural persons of another Party, and to the commercial presence of such persons, treatment no less favorable than that it accords, in like situations to its own juridical and natural persons.

Article 5.4

Reservations/Non-conforming Measures

1. National Treatment as provided for under Article 5.3 (National Treatment) shall not apply to:
 - (a) any reservation/non-conforming measure that is listed by a Party in Annex XVIII (Reservations/Non-conforming Measures);
 - (b) an amendment to a reservation/non-conforming measure covered by paragraph (a) to the extent that the amendment does not increase the non-conformity of the reservation with Article 5.3 (National Treatment);
 - (c) any new reservation/non-conforming measure adopted by a Party in accordance with

måte organisert i henhold til lovgivningen i Colombia eller en EFTA-stat og driver en vesentlig forretningsvirksomhet i Colombia eller i vedkommende EFTA-stat,

- c) «fysisk person», en borger av Colombia eller av en EFTA-stat i samsvar med deres respektive lovgivning,
- d) «borger», en fysisk person som har en parts nasjonalitet eller har fast opphold hos en part i samsvar med partens nasjonale lovgivning,
- e) «kommersielt nærvær», forretningsvirksomhet av enhver art, herunder:
 - i) opprettelse, erverv eller opprettholdelse av en juridisk person, eller
 - ii) etablering eller opprettholdelse av en filial eller et representasjonskontor, innenfor en annen parts territorium, med det formål å drive økonomisk virksomhet.

2. Med hensyn til fysiske personer skal bestemmelsene i dette kapittel ikke utvides til å omfatte personer som søker eller tar arbeid, eller gi rett til adgang til arbeidsmarkedet hos en annen part.

Artikkel 5.3

Nasjonal behandling

Med hensyn til kommersielt nærvær, og med forbehold for forbehold/avvikende tiltak fastsatt i vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak) til denne avtale, skal hver part gi juridiske og fysiske personer fra en annen part og slike personers kommersielle nærvær en behandling som ikke er mindre gunstig enn den som den gir sine egne juridiske og fysiske personer i tilsvarende situasjoner.

Artikkel 5.4

Forbehold/Avvikende tiltak

1. Nasjonal behandling som fastsatt i artikkel 5.3 (Nasjonal behandling) får ikke anvendelse på:
 - a) ethvert forbehold/avvikende tiltak som en part har ført opp på listen i vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak),
 - b) en endring av et forbehold/avvikende tiltak nevnt under bokstav a) i den utstrekning endringen ikke øker forbeholdets manglende samsvar med forbeholdet i artikkel 5.3 (Nasjonal behandling),
 - c) ethvert nytt forbehold/avvikende tiltak fra en parts side i samsvar med denne artik-

paragraph 4 of this Article and incorporated into Annex XVIII (Reservations/Non-conforming Measures);

- (d) any measure that a Party adopts or maintains with respect to sectors, subsectors, or activities, as set out in Annex XVIII (Reservations/Non-conforming Measures) ;
to the extent that such reservation/non-conforming measure is inconsistent with Article 5.3 (National Treatment).
2. As part of the review provided for in Article 5.9 (Review) of this Chapter the Parties undertake to review at least every three years the status of the reservations/non-conforming measure set out in Annex XVIII (Reservations/Non-conforming Measures) with a view to reducing or removing such reservations/non-conforming measures.
3. A Party may, at any time, either upon the request of another Party or unilaterally, remove in whole or in part reservations/non-conforming measure set out in Annex XVIII (Reservations/Non-conforming Measures) by written notification to the other Parties.
4. In case of the adoption of a new reservation, based on a law adopted by the legislature, as referred to in subparagraph 1(c), the Party concerned shall ensure that the overall level of its commitments under this Agreement is not affected. It shall promptly notify the other Parties of the reservation and set out, where applicable, the measures aimed at maintaining the overall level of its commitments. On receiving such notification, any other Party may request consultations regarding the reservation and related issues. Such consultations shall be entered into without delay.

Article 5.5

Key Personnel

1. Each Party shall, subject to its laws and regulations, grant natural persons of another Party, and key personnel, which is employed by natural or juridical persons of another Party, temporary entry and stay in its territory in order to engage in activities connected with commercial presence, including the provision of advice or key technical services.
2. Each Party shall, subject to its laws and regulations, permit natural or juridical persons of another Party, and their commercial presence, to employ, in connection with commer-

kels nr. 4 og innlemmet i vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak),

- d) ethvert tiltak som en part treffer eller opprettholder med hensyn til sektorer, undersektorer eller virksomhet, som fastsatt i vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak), i den utstrekning slikt forbehold/avvikende tiltak ikke er i samsvar med artikkel 5.3 (Nasjonal behandling).
2. Som ledd i gjennomgangen av dette kapittel nevnt i artikkel 5.9 (Gjennomgang) påtar partene seg minst hvert tredje år å gjennomgå status for forbehold/avvikende tiltak oppført i vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak) med sikte på å redusere eller avskaffe slike forbehold/avvikende tiltak.
3. En part kan når som helst, enten på anmodning fra en annen part eller ensidig, helt eller delvis avskaffe forbehold/avvikende tiltak oppført i vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak) ved skriftlig underretning til de øvrige parter.
4. I det tilfellet at en part innfører en nytt forbehold, på bakgrunn av en lov som er vedtatt av dens lovgivende forsamling, som nevnt i nr. 1 bokstav c), skal vedkommende part sørge for at det samlede nivå for dens forpliktelser etter denne avtale ikke berøres. Parten skal omgående underrette de øvrige parter om forbeholdet og, dersom det er aktuelt, angi tiltakene som treffes med sikte å opprettholde nivået for dens forpliktelser. Når slik underretning mottas, kan enhver part anmode om konsultasjoner med hensyn til forbeholdet og tilknyttede saker. Slike konsultasjoner skal innledes uten opphold.

Artikkel 5.5

Nøkkelpersoner

1. Hver part skal, med forbehold for dens lover og forskrifter, tillate at fysiske personer fra en annen part, og nøkkelpersoner som er ansatt hos en annen parts fysiske eller juridiske personer, får midlertidig adgang til og opphold på dens territorium med sikte på å delta i virksomhet forbundet med kommersielt nærvær, herunder rådgivning og yting av viktige tekniske tjenester.
2. Hver part skal, med forbehold for dens lover og forskrifter, gi en annen parts fysiske eller juridiske personer og deres kommersielle nærvær adgang til å ansette, i forbindelse

cial presence, any key personnel of the natural or juridical person's choice provided that such key personnel has been permitted to enter, stay and work in its territory and that the employment concerned conforms to the terms, conditions and time limits of the permission granted to such key personnel.

3. The Parties shall, subject to their laws and regulations, grant temporary entry and stay and provide any necessary confirming documentation to the spouse and minor children of key personnel who has been granted temporary entry, stay and authorisation to work in accordance with paragraphs 1 and 2. The spouse and minor children shall be admitted for the period of the stay of that person.
4. Subject to paragraphs 1 to 3 of this Article, Annex XIII (Movement of Natural Persons Supplying Services) shall apply to this Article *mutatis mutandis*.

Article 5.6

Right to Regulate

Subject to the provisions of this Chapter and Annexes XIV (Payments and Capital Movements) and XVIII (Reservations/Non-conforming Measures), a Party is not prevented from regulating the commercial presence as set out in subparagraph 1(d) of Article 5.2 (Definitions).

Article 5.7

Relation to other International Agreements

The provisions of this Chapter shall be without prejudice to the rights and obligations of the Parties under other international agreements, to which Colombia and one or several EFTA States are parties. It is understood that any dispute settlement mechanism in an investment protection agreement to which Colombia and one EFTA State are parties is not applicable to alleged breaches of this Chapter.

Article 5.8

Exceptions

The rights and obligations of the Parties in respect of general exceptions, including measures necessary to maintain public order¹¹, shall be governed by Article XIV of the GATS, which is

med kommersielt nærvær, nøkkelpersoner utvalgt av vedkommende fysiske eller juridiske person, forutsatt at slike nøkkelpersoner har fått tillatelse til å reise inn og oppholde seg og arbeide på partens territorium, og at den aktuelle ansettelsen er i samsvar med de vilkår, bestemmelser og tidsbegrensninger som gjelder for tillatelsen som er gitt slike nøkkelpersoner.

3. Partene skal, med forbehold for deres lover og forskrifter, tillate midlertidig innreise og opphold og sørge for all nødvendig bekrefte dokumentasjon for ektefelle og mindreårige barn til nøkkelpersoner som har fått midlertidig innreise, opphold og arbeidstillatelse i samsvar med nr. 1 og 2. Ektefelles og mindreårige barns tillatelse skal gis for samme oppholdsperiode som for vedkommende nøkkelperson.
4. Med forbehold for bestemmelsene i denne artikkels nr. 1 til 3 skal vedlegg XIII (Bevegelse for fysiske personer som yter tjenester) få tilsvarende anvendelse på denne artikkel.

Artikkel 5.6

Rett til regulering

Med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel og vedlegg XIV (Betalinger og kapitalbevegelser) og vedlegg XVIII (Forbehold/Avvikende tiltak), skal en part ikke hindres i å regulere kommersielt nærvær som fastsatt i artikkel 5.2 (Definisjoner) nr. 1 bokstav d).

Artikkel 5.7

Forholdet til andre internasjonale avtaler

Bestemmelsene i dette kapittel skal ikke ha noen virkning for partenes rettigheter og forpliktelser etter andre internasjonale avtaler som Colombia og en eller flere EFTA-stater er part i. Partene er innforstått med at enhver tvisteløsningsmekanisme i en av avtale om investeringsbeskyttelse som Colombia og en EFTA-stat er part i, ikke får anvendelse på angivelige brudd på bestemmelsene i dette kapittel.

Artikkel 5.8

Unntak

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til generelle unntak, herunder tiltak som er nødvendige for å opprettholde den offentlige orden¹¹, skal reguleres av artikkel XIV i GATS, som her-

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

hereby incorporated into and made part of this Chapter, *mutatis mutandis*.

Article 5.9

Review

This Chapter shall be subject to periodic review within the framework of the Joint Committee regarding the possibility to further develop the Parties' commitments.

Article 5.10

Payments and Transfers

1. Except under the circumstances envisaged in Article 5.11 (Restrictions to Safeguard the Balance-of-Payments) and Annex XIV (Payments and Capital Movements), a Party shall not apply restrictions on current payments and capital movements relating to activities with regard to "commercial presence" in non-services sectors.
2. Nothing in this Chapter shall affect the rights and obligations of the Parties under the Articles of the Agreement of the IMF, including the use of exchange actions which are in conformity with the said Articles, provided that a Party does not impose restrictions on capital transactions inconsistent with its obligations under this Chapter.

Article 5.11

Restrictions to Safeguard the Balance-of-Payments

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictions to safeguard the balance of payments.
2. The rights and obligations of the Parties in respect of such restrictions shall be governed by paragraphs 1 to 3 of Article XII of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter, *mutatis mutandis*.

¹¹ Colombia reserves the right to adopt measures for reasons of public order pursuant to Article 100 of the Constitución Política de Colombia (1991), provided that Colombia promptly provides written notice to the Joint Committee that it has adopted a measure and that the measure is applied in accordance with the procedural requirements set out in the Constitución Política de Colombia (1991), such as the requirements set out in Articles 213, 214 and 215 of the Constitución Política de Colombia (1991).

ved innlemmes i dette kapittel og gjøres til en tilsvarende del av det.

Artikkel 5.9

Gjennomgang

Bestemmelsene i dette kapittel skal være gjenstand for jevnlig gjennomgang innen rammen av Den blandede komité med hensyn til muligheten for ytterligere utvikling av partenes forpliktelser.

Artikkel 5.10

Betalinger og overføringer

1. Med unntak for de omstendigheter som er nevnt i artikkel 5.11 (Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen) og vedlegg XIV (Betalinger og kapitalbevegelser), skal en part ikke legge restriksjoner på løpende betalinger og kapitalbevegelser i forbindelse med virksomhet med hensyn til «kommersielt nærvær» i andre sektorer enn tjenestesektoren.
2. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal ha virkning for partenes rettigheter og forpliktelser i henhold til artiklene i avtalen om Det internasjonale valutafond (IMF), herunder bruk av valutamessige tiltak som er i samsvar med avtalens artikler, forutsatt at en part ikke skal innføre restriksjoner på kapitaltransaksjoner som er uforenlige med dens forpliktelser etter dette kapittel.

Artikkel 5.11

Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen

1. Partene skal bestrebe seg på å unngå å innføre restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen.
2. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til slike restriksjoner skal reguleres av artikkel XII nr. 1 til 3 i GATS, som herved innlemmes i dette kapittel og gjøres til en tilsvarende del av det.

¹¹ Colombia forbeholder seg rett til å treffe tiltak av hensyn til offentlig orden etter artikkel 100 i Constitución Política de Colombia (1991), forutsatt at Colombia omgående sørger for å gi Den blandede komité skriftlig underretning om at det er truffet et tiltak, og at tiltaket får anvendelse i samsvar med prosedyrekravene fastsatt i Constitución Política de Colombia (1991), som kravene fastsatt i artikkel 213, 214 og 215 i Constitución Política de Colombia (1991).

3. A Party adopting or maintaining such restrictions shall promptly notify the Joint Committee.

3. En part som innfører eller opprettholder restriksjoner som nevnt, skal omgående underrette Den blandede komité.

Chapter 6

Protection of Intellectual Property

Article 6.1

General Provisions

1. The Parties shall grant and ensure adequate, effective and non-discriminatory protection of intellectual property rights, and provide for measures for the enforcement of such rights against infringement thereof, counterfeiting and piracy, in accordance with the provisions of this Chapter and the international agreements referred to therein.
2. Each Party shall give effect to the provisions of this Chapter and may, but shall not be obliged to, implement in the national legislation more extensive protection than is required by this Chapter, provided that such protection does not contravene the provisions of this Chapter.
3. The Parties shall accord to the nationals of other Party treatment no less favourable than that it accords to its own nationals with regard to the protection¹² of intellectual property, subject to the exceptions already provided in Articles 3 and 5 of the *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights* (hereinafter referred to as “the TRIPS Agreement”).
4. With regard to the protection of intellectual property, any advantage, favour, privilege or immunity granted by a Party to the nationals of any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the nationals of the other Parties, subject to the exceptions already provided in Articles 4 and 5 of the of the TRIPS Agreement.
5. In accordance with paragraph 2 of Article 8 of the TRIPS Agreement, Parties may take appropriate measures, provided that they are consistent with the provisions of this Agreement, if needed to prevent the abuse of intellectual property rights by right holders or the resort to practices which unreasonably

Kapittel 6

Vern av immaterielle rettigheter

Artikkel 6.1

Generelle bestemmelser

1. Partene skal gi og sikre et tilstrekkelig, effektivt og likebehandlende vern av immaterielle rettigheter, og fastsette tiltak for å sikre disse rettighetene mot inngrep, ettergjøring og piratkopiering, i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel og de internasjonale avtaler det der vises til.
2. Hvert medlem skal sørge for at bestemmelsene i dette kapittel får anvendelse, og kan i sin lovgivning fastsette, selv om de ikke er forpliktet til det, et mer omfattende vern enn det som kreves etter dette kapittel, forutsatt at et slikt vern ikke er i strid med bestemmelsene i dette kapittel.
3. Partene skal gi borgere fra en annen part en behandling som ikke er mindre gunstig enn den de gir egne borgere med hensyn til vern¹² av immaterielle rettigheter, med forbehold for unntak som allerede er fastsatt i artikkel 3 og 5 i *Avtalen om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter* (heretter kalt «TRIPS-avtalen»).
4. Med hensyn til vern av immaterielle rettigheter skal enhver fordel eller begunstigelse, ethvert privilegium eller enhver immunitet som en part gir borgere av en hvilken som helst annen stat, umiddelbart og uten betingelser gis de øvrige parter borgere, med forbehold for unntakene som allerede er fastsatt i TRIPS-avtalens artikkel 4 og 5.
5. I samsvar med TRIPS-avtalens artikkel 8 nr. 2 kan partene treffe passende tiltak, forutsatt at de er forenlige med bestemmelsene i denne avtale, dersom det er nødvendig for å hindre at rettighetshavere misbruker sine immaterielle rettigheter eller for å forhindre en praksis som begrenser handelen i urime-

¹² For the purposes of paragraphs 3 and 4 “protection” shall include matters affecting the availability, acquisition, scope, maintenance and enforcement of intellectual property rights as well as those matters affecting the use of intellectual property rights specifically addressed in this Chapter.

¹² For formålene i nr. 3 og 4 skal «vern» omfatte spørsmål som har betydning for immaterielle rettigheters eksistens, erverv, omfang, opprettholdelse og håndheving samt spørsmål som har betydning for utøvelsen av immaterielle rettigheter som er særskilt behandlet i dette kapittel.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

restrain trade or adversely affect the international transfer of technology.

lig grad, eller som er til skade for internasjonal teknologioverføring.

Article 6.2

Basic Principles

1. In accordance with Article 7 of the TRIPS Agreement, the Parties recognise that the protection and enforcement of intellectual property rights should contribute to the promotion of technological innovation and to the transfer and dissemination of technology, to the mutual advantage of producers and users of technological knowledge and in a manner conducive to social and economic welfare, and to a balance of rights and obligations.
2. The Parties recognise that technology transfer contributes to strengthen national capabilities with the aim to establish a sound and viable technological base.
3. The Parties recognise the impact of information and communication technologies on the creation and usage of literary and artistic works.
4. In accordance with paragraph 1 Article 8 of the TRIPS Agreement, the Parties may, in formulating or amending their laws and regulations, adopt measures necessary to protect public health and nutrition, and to promote the public interest in sectors of vital importance to their socio-economic and technological development, provided that such measures are consistent with the provisions of this Chapter.
5. The Parties recognise the principles established in the *Declaration on the TRIPS Agreement and Public Health*, adopted on 14 November 2001 by the WTO at its Fourth Ministerial Meeting, held in Doha, Qatar, and the *Decision of WTO's General Council on the Implementation of Paragraph 6 of the Doha Declaration*, adopted on 30 August 2003 and the *Amendment of the TRIPS Agreement* adopted on 6 December 2005.

Article 6.3

Definition of Intellectual Property

For the purposes of this Agreement, the term "intellectual property" refers to all categories of intellectual property that are the subject of Articles 6.6 (Trademarks) to 6.11 (Undisclosed Information / Measures Related to Certain Regulated Products).

Artikkel 6.2

Grunnleggende prinsipper

1. I samsvar med TRIPS-avtalens artikkel 7 erkjenner partene at vern og håndheving av immaterielle rettigheter bør bidra til å fremme teknologiske nyvinninger og til økt overføring og spredning av teknologi, til gjensidig nytte for dem som skaper den teknologiske kunnskapen og dem som gjør bruk av den, og slik at det leder til sosial og økonomisk velferd og til balanse mellom rettigheter og forpliktelser.
2. Partene erkjenner at teknologioverføring bidrar til å styrke nasjonal evne til å etablere et solid og levedyktig teknologisk grunnlag.
3. Partene erkjenner betydningen av informasjons- og kommunikasjonsteknologi for frembringelsen og utnyttningen av litterære og kunstneriske verk.
4. I samsvar med TRIPS-avtalens artikkel 8 nr. 1 kan partene ved utarbeidelse eller endring av sine lover og forskrifter vedta de tiltak som er nødvendige for å verne folkehelsen og befolkningens ernæring, eller for å fremme offentlig interesse i sektorer av avgjørende betydning for sosio-økonomisk og teknologisk utvikling, forutsatt at tiltakene er forenlige med bestemmelsene i dette kapittel.
5. Partene erkjenner prinsippene nedfelt i *Erklæring om TRIPS-avtalen og folkehelse* vedtatt 14. november 2001 av WTO på den fjerde ministerkonferansen i Doha i Qatar, og *WTOs generalråds beslutning om gjennomføringen av Doha-erklæringens paragraf 8* av 30. august 2003 samt *Endring av TRIPS-avtalen* vedtatt 6. desember 2005.

Artikkel 6.3

Definisjon av immaterielle rettigheter

For formålene i denne avtale omfatter begrepet «immaterielle rettigheter» alle kategorier immaterielle rettigheter omhandlet i artikkel 6.6 (Varemerker) til artikkel 6.11 (Fortrolige opplysninger)/tiltak med hensyn til visse regulerte produkter).

Article 6.4

International Conventions

1. Without prejudice of the rights and obligations contained in this Chapter, the Parties reaffirm their existing rights and obligations, including the right to apply the exceptions and to make use of the flexibilities, under the TRIPS Agreement, and any other multilateral agreement related to intellectual property and agreements administered under the auspices of the World Intellectual Property Organization (hereinafter referred to as "WIPO") to which they are party, in particular the following:
 - (a) *Paris Convention of 20 March 1883 for the Protection of Industrial Property* (Stockholm Act, 1967) hereinafter referred to as the "Paris Convention";
 - (b) *Berne Convention of 9 September 1886 for the Protection of Literary and Artistic Works* (Paris Act, 1971); and
 - (c) *International Convention of 26 October 1961 for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations* (Rome Convention).
2. The Parties to this Agreement which are not parties to one or more of the agreements listed below shall ratify or accede to the following multilateral agreements at the entry into force of this Agreement:
 - (a) *Budapest Treaty of 28 April 1977 on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purposes of Patent Procedure*;
 - (b) *International Convention for the Protection of New Varieties of Plants 1978* (1978 UPOV Convention), or the *International Convention for the Protection of New Varieties of Plants 1991* (1991 UPOV Convention); and
 - (c) *Patent Cooperation Treaty of 19 June 1970* (Washington Act, amended in 1979 and modified in 1984).
3. The Parties to this Agreement which are not parties to one or more of the agreements listed below shall ratify or accede to the following multilateral agreements within one year from the date of entry into force of this Agreement:
 - (a) *WIPO Performances and Phonograms Treaty* of 20 December 1996 (WPPT); and
 - (b) *WIPO Copyright Treaty* of 20 December 1996 (WCT).

Artikkel 6.4

Internasjonale konvensjoner

1. Med forbehold for rettighetene og forpliktelsene som følger av dette kapittel, bekrefter partene på nytt sine rettigheter og forpliktelser, herunder retten til å anvende unntak og utnytte smidighet, etter TRIPS-avtalen og enhver annen multilateral avtale om immaterielle rettigheter og avtaler forvaltet under overoppsyn av Verdensorganisasjonen for immaterialrett (heretter kalt «WIPO») som de er part i, særlig:
 - a) *Paris-konvensjonen av 20. mars 1883 angående beskyttelse av den industrielle eiendomsrett* (Stockholm-dokumentet, 1967), heretter kalt «Pariskonvensjonen»,
 - b) *Bern-konvensjonen av 9. september 1886 til beskyttelse av litterære og kunstneriske verk* (Paris-dokumentet, 1971), og
 - c) *Internasjonal konvensjon av 26. oktober 1961 om rettsvern for de rettigheter som tilkommer utøvende kunstnere, fremstillere av fonogrammer samt kringkastingsinstitusjoner* (Roma-konvensjonen).
2. Avtaleparter som ikke er part i en eller flere av avtalene angitt nedenfor, skal ratifisere eller tiltre følgende multilaterale avtaler når denne avtale trer i kraft:
 - a) *Budapest-konvensjonen av 28. april 1977 om internasjonal anerkjennelse av deponeering av mikroorganismer i forbindelse med behandling av patentsaker*,
 - b) *Internasjonal konvensjon om vern av nye plantesorter 1978* (UPOV-konvensjonen av 1978), eller *Internasjonal konvensjon om vern av nye plantesorter 1991* (UPOV-konvensjonen av 1991), og
 - c) *Konvensjon om patentsamarbeid av 19. juni 1970* (Washington-dokumentet, endret i 1979 og modifisert i 1984).
3. Avtaleparter som ikke er part i en eller flere av avtalene angitt nedenfor, skal ratifisere eller tiltre følgende multilaterale avtaler innen ett år etter at denne avtale er trådt i kraft:
 - a) *WIPO-traktaten om kunstneriske framføringer og fonogrammer* av 20. desember 1996 (WPPT), og
 - b) *WIPO-traktaten om opphavsrett* av 20. desember 1996 (WCT).

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

4. The Parties which are not parties to the *Protocol of 27 June 1989 Relating to the Madrid Agreement concerning the International Registration of Marks* shall ratify or accede to this agreement before 1 January 2011.
5. The Parties will carry out the necessary actions to submit as soon as possible for the consideration of the Parties' competent national authorities the adherence to the *Geneva Act (1999) of the Hague Agreement concerning the International Registration of Industrial Designs*.
6. The Parties to this Agreement may agree, upon mutual consent, to have an exchange of views of experts on activities relating to existing or future international conventions on Intellectual Property Rights and on any other matter related to Intellectual Property Rights as the Parties may agree upon.
4. Parter som ikke er part i *Protokoll av 27. juni 1989 til Madrid-avtalen om den internasjonale registrering av varemerker*, skal ratifisere eller tiltre nevnte avtale før 1. januar 2011.
5. Partene skal snarest mulig treffe nødvendige tiltak slik at vedkommende nasjonale myndigheter hos partene kan vurdere tilslutning til *Genève-dokumentet (1999) til Haag-avtalen om internasjonal registrering av industridesign*.
6. Avtalepartene kan etter innbyrdes samtykke bli enige om å utveksle ekspertuttalelser om aktiviteter i tilknytning til eksisterende eller fremtidige internasjonale konvensjoner om immaterielle rettigheter, eller om ethvert annet spørsmål knyttet til immaterielle rettigheter partene eventuelt blir enige om.

Article 6.5

Measures Related to Biodiversity

1. The Parties reaffirm their sovereign rights over their natural resources and recognise their rights and obligations as established by the *Convention on Biological Diversity* with respect to access to genetic resources, and to the fair and equitable sharing of benefits arising out of the utilisation of these genetic resources.
2. The Parties recognise the importance and the value of their biological diversity and of the associated traditional knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities. Each Party shall determine the access conditions to its genetic resources in accordance with the principles and provisions contained in applicable national and international law.
3. The Parties recognise past, present and future contributions of indigenous and local communities and their knowledge, innovations and practices to the conservation and sustainable use of biological and genetic resources and in general the contribution of the traditional knowledge of their indigenous and local communities to the culture and economic and social development of nations.
4. The Parties shall consider collaborating in cases regarding non compliance with applicable legal provisions on access to genetic resources and traditional knowledge, innovations and practices.

Artikkel 6.5

Tiltak med hensyn til biologisk mangfold

1. Partene bekrefter på nytt sine suverene rettigheter over sine naturressurser og erkjenner sine rettigheter og forpliktelser etter *Konvensjonen om biologisk mangfold (Biodiversitetskonvensjonen)* med hensyn til tilgang til genressurser og en rimelig og likeverdig fordeling av fordelene som følger av utnyttningen av disse genressursene.
2. Partene erkjenner betydningen og verdien av sitt biologiske mangfold og av tilhørende tradisjonell kunnskap, nyskapning og praksis blant urfolk- og lokalsamfunn. Hver part skal fastsette vilkårene for tilgang til sine genressurser i samsvar med prinsipper og bestemmelser nedfelt i gjeldende nasjonal lovgivning og internasjonalt regelverk.
3. Partene erkjenner verdien av tidligere, nåværende og fremtidige bidrag som urfolk- og lokalsamfunn og disses kunnskap, nyskapning og praksis yter til bevaring og bærekraftig utnyttning av bio- og genressurser og generelt betydningen av de bidrag som tradisjonell kunnskap blant deres urfolk- og lokalsamfunn yter til nasjonenes kulturelle, økonomiske og sosiale utvikling.
4. Partene skal vurdere å samarbeide i saker som gjelder manglende overholdelse av lovbestemmelser som får anvendelse på tilgang til genressurser og tradisjonell kunnskap, nyskapning og praksis.

5. According to their national law, the Parties shall require that patent applications contain a declaration of the origin or source of a genetic resource, to which the inventor or the patent applicant has had access. As far as provided for in their national legislation, the Parties will also require the fulfilment of prior informed consent (PIC) and they will apply the provisions set out in this Article to traditional knowledge as applicable.
6. The Parties, in accordance with their national laws, shall provide for administrative, civil or criminal sanctions if the inventor or the patent applicant wilfully make a wrongful or misleading declaration of the origin or source. The judge may order the publication of the ruling.
7. If the law of a Party so provides:
 - (a) access to genetic resources shall be subject to the prior informed consent of the Party that is the Party providing the genetic resources; and
 - (b) access to traditional knowledge of indigenous and local communities associated to these resources shall be subject to the approval and involvement of these communities.
8. Each Party shall take policy, legal and administrative measures, with the aim of facilitating the fulfillment of terms and conditions for access established by the Parties for such genetic resources.
9. The Parties shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim of ensuring the fair and equitable sharing of the benefits arising from the use of genetic resources or associated traditional knowledge. Such sharing shall be based on mutually agreed terms.
5. I samsvar med sin nasjonale lovgivning skal partene kreve at patentsøknader inneholder en erklæring om opprinnelsen eller kilden til en genressurs som oppfinneren eller patent-søkeren har hatt tilgang til. I den utstrekning deres nasjonale lovgivning tillater det, skal partene også kreve at et informert forhåndssamtykke innfris, og, når det er hensiktsmessig, anvende bestemmelsene i denne artikkel på tradisjonell kunnskap.
6. Partene skal i samsvar med sin nasjonale lovgivning sørge for administrative eller sivil- eller strafferettslige sanksjoner dersom oppfinneren eller patentsøkeren bevisst avgir en uriktig eller misvisende erklæring om opprinnelse eller kilde. Retten kan bestemme at dens avgjørelse skal offentliggjøres.
7. Dersom en parts lovgivning inneholder bestemmelser om det, skal:
 - a) tilgang til genressurser være betinget av forhåndssamtykke fra den part som frem-skaffer genressursene, og
 - b) tilgang til urfolk- eller lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap forbundet med slike ressurser, være betinget av godkjenning og medvirkning fra de nevnte samfunnenes side.
8. Hver part skal treffe policy-, retts- og forvaltningstiltak med sikte på å gjøre det lettere å oppfylle de vilkår og betingelser som partene har fastsatt for tilgang til genressurser.
9. Partene skal treffe lovgivnings-, forvaltnings- eller policytiltak, avhengig av hva som passer best, med sikte på å sikre rimelig og likeverdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelse av genressurser eller tilhørende tradisjonell kunnskap. Slik fordeling skal være basert på omforente vilkår.

Article 6.6

Trademarks

1. The Parties shall grant adequate and effective protection to trademark right holders of goods and services. Any sign, or any combination of signs, capable of distinguishing the goods or services of one undertaking from those of other undertakings, shall be capable of constituting a trademark. Such signs, in particular words including combinations of words, personal names, letters, numerals, figurative elements, sounds and combinations of colours as well as any combination of

Artikkel 6.6

Varemerker

1. Partene skal gi innehavere av rettigheter til varemerker for varer eller tjenester et tilstrekkelig og effektivt vern. Ethvert kjennetegn eller enhver kombinasjon av kjennetegn som er egnet til å skille et foretaks varer eller tjenester fra et annet foretaks varer eller tjenester, kan utgjøre et varemerke. Slike kjennetegn, særlig ord, herunder kombinasjoner av ord, personnavn, bokstaver, sifre, figurer, lyder og fargekombinasjoner samt enhver kombinasjon av slike kjennetegn, skal kunne

such signs, shall be eligible for registration as trademarks. Where signs are not inherently capable of distinguishing the relevant goods or services, the Parties may make registrability depend on distinctiveness acquired through use. Parties may require, as a condition of registration, that signs be visually perceptible.

2. Parties shall use the International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Trademarks established by the *Nice Agreement of 15 June 1957* and its effective amendments to classify the goods and services to which the trademarks shall be applied.
3. The classes of goods and services of the International Classification referred to in paragraph 2 shall not be used to determine whether the goods or services listed for a specific trademark are similar or different to those of another trademark.
4. The Parties recognise the importance of the Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks (1999), and the Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet (2001), adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of WIPO, and shall be guided by the principles contained in these Recommendations.

Article 6.7

Geographical Indications, Including Appellations of Origin and Indications of Source

1. The Parties to this Agreement shall ensure in their national laws adequate and effective means to protect geographical indications, including appellations of origin¹³, and indications of source.
2. For the purposes of this Agreement
 - (a) “geographical indications” are indications which identify a good as originating in the territory of a Party, or a region or locality in that territory, where a given quality, reputation or other characteristic of the good is essentially attributable to its geographical origin; and

¹³ If any Party has provided for the protection of appellations of origin in its national legislation, nothing in this Agreement shall require to amend it.

registreres som varemerker. Når kjennetegnene i seg selv ikke er egnet til å skille ut de aktuelle varer eller tjenester, kan partene gjøre registrering betinget av at kjennetegnene er blitt distinktive ved bruk. Partene kan kreve som vilkår for registrering at kjennetegnene er synlige.

2. Partene skal ved klassifisering av varer og tjenester varemerkene får anvendelse på, benytte den internasjonale klassifikasjon av varer og tjenester som ble opprettet ved *Nice-avtalen av 15. juni 1957* med gjeldende endringer.
3. Vare- og tjenesteklassene i den internasjonale klassifikasjonen nevnt i nr. 2 skal ikke benyttes for å fastsette om varer eller tjenester angitt for et bestemt varemerke har likhet med eller er forskjellige fra varer og tjenester angitt for et annet varemerke.
4. Partene erkjenner betydningen av *Felles anbefaling med hensyn til bestemmelser om vern av velkjente merker* (1999) og *Felles anbefaling med hensyn til bestemmelser om vern av merker og andre industrielle eiendomsretter til kjennemerker, på Internett* (2001), vedtatt av forsamlingen for Parisunionen angående vern av den industrielle eiendomsrett og WIPOs generalforsamling, og skal rette seg etter prinsippene nedfelt i disse anbefalingene.

Artikkel 6.7

Geografiske betegnelser, herunder opprinnelsesbetegnelser og kildeangivelser

1. Avtalepartene skal i sin nasjonale lovgivning sørge for tilstrekkelige og effektive muligheter for vern av geografiske betegnelser, herunder opprinnelsesbetegnelser¹³, og kildeangivelser.
2. I denne avtale menes med:
 - a) «geografiske betegnelser», betegnelser som viser at en vare har sin opprinnelse på en parts territorium, eller i en region eller på et sted innenfor dette territorium, når en bestemt kvalitet, et bestemt omdømme eller andre egenskaper ved varen i det vesentlige tilskrives dens geografiske opprinnelse, og

¹³ Dersom en part i sin nasjonale lovgivning her fastsatt bestemmelser om vern av opprinnelsesbetegnelser, skal den ikke etter noen bestemmelse i denne avtale pålegges å endre det.

- (b) “indications of source”, whether names, expressions, images, flags or signs constitute direct or indirect references to a particular country, region, locality or place as the geographical origin of goods or services. Nothing in this Agreement shall require a Party to amend its legislation if, at the date of entry into force of this Agreement, its national law limits the protection of indications of source to cases where a given quality, reputation or other characteristic of the good or the service is essentially attributable to its geographical origin.
3. An indication of source may not be used in the course of trade for a good or service where that indication is false or misleading or where its use is likely to cause confusion to the public as to the geographical origin, of the good or service in question, or which constitutes an act of unfair competition within the meaning of Article 10*bis* of the Paris Convention.
4. Without prejudice to Article 23 of the TRIPS Agreement, the Parties shall provide the legal means to interested parties to prevent the use of a geographical indication for identical or comparable goods not originating in the place indicated by the designation in question in a manner which misleads or confuses the public as to the geographical origin of the good, or which constitutes an act of unfair competition within the meaning of Article 10*bis* of the Paris Convention.
- b) «kildeangivelse», navn, uttrykk, bilder, flagg eller kjennetegn som direkte eller indirekte viser til et bestemt land, en bestemt region eller et bestemt område eller sted som varers eller tjenesters geografiske opprinnelse. En part skal ikke etter noen bestemmelse i denne avtale pålegges å endre sin lovgivning dersom dens nasjonale lovgivning, på det tidspunkt denne avtale trer i kraft, begrenser vernet av kildeangivelser til tilfeller der en bestemt kvalitet, et bestemt omdømme eller andre egenskaper ved varen eller tjenesten i det vesentlige tilskrives dens geografiske opprinnelse.
3. En kildeangivelse kan ikke brukes i handel med en vare eller tjeneste når angivelsen er uriktig eller villedende, eller når bruk av den trolig vil skape forvirring hos offentligheten med hensyn til den aktuelle varens eller tjenestens geografiske opprinnelse eller innebærer illojal konkurranse i henhold til artikkel 10a i Paris-konvensjonen.
4. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 23 i TRIPS-avtalen skal partene sørge for at berørte parter har rettslige muligheter til å forhindre at en geografisk betegnelse for identiske eller sammenlignbare varer som ikke har sin opprinnelse på det sted som angis i den aktuelle betegnelsen, brukes på en måte som villeder eller forvirrer offentligheten med hensyn til varens geografiske opprinnelse, eller som innebærer illojal konkurranse i henhold til artikkel 10a i Paris-konvensjonen.

Article 6.8

Copyright and Related Rights

1. The Parties shall grant and assure to the authors of literary and artistic works and to performers, producers of phonograms and broadcasting organisations, an adequate and effective protection of their works, performances, phonograms and broadcasts, respectively.
2. Independently of the author's economic rights, and even after the transfer of the said rights, the author shall have the right to claim, at least, authorship of the work and to object to any distortion, mutilation or other modification of, or other derogatory action in relation to, the said work, which would be prejudicial to his honour or reputation.

Artikkel 6.8

Opphavsrett og nærstående rettigheter

1. Partene skal gi og sikre opphavsmenn til litterære og kunstneriske verk samt utøvende kunstnere, fremstillere av fonogrammer og kringkastingsinstitusjoner tilstrekkelig og effektivt vern av deres respektive verker, fremføringer, fonogrammer og kringkastingsprogrammer.
2. Uavhengig av opphavsmannens økonomiske rettigheter, og selv etter overdragelse av disse, skal opphavsmannen ha rett til å kreve minst å bli navngitt som opphavsmann til verket og til å motsette seg enhver forvrengning, skamfering eller annen endring av verk som nevnt, eller annet inngrep med hensyn til verket, når dette ville skade hans ære eller anseelse.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

3. The rights granted to the author in accordance with paragraph 2 shall, after his death, be maintained, at least until the expiry of the economic rights, and shall be exercisable by the persons or institutions authorised by the legislation of the country where protection is claimed.
4. Rights under paragraphs 2 and 3 shall be granted, *mutatis mutandis*, to performers as regards their live performances or fixed performances.
3. Rettigheter som tilstås opphavsmannen i samsvar med nr. 2, skal etter hans død opprettholdes minst inntil de økonomiske rettighetene opphører, og skal kunne utøves av personer eller institusjoner som har fullmakt til det etter lovgivningen i det land der det gjøres krav på vern.
4. Rettigheter i henhold til nr. 2 og 3 skal i tilsvarende omfang tilstås utøvende kunstnere med hensyn til levende fremføringer eller opptak av fremføringer.

Article 6.9

Patents

1. Patents shall be available for any inventions, whether products or processes, in all fields of technology, provided that they are new, involve an inventive step and are capable of industrial application. Subject to paragraph 3, patents shall be available and patent rights enjoyable without discrimination as to the place of invention, the field of technology and whether products are imported or locally produced.
2. Each Party may exclude from patentability inventions, the prevention within their territory of the commercial exploitation of which is necessary to protect *ordre public* or morality, including to protect human, animal or plant life or health or to avoid serious prejudice to the environment, provided that such exclusion is not made merely because the exploitation is prohibited by its law.
3. Each Party may also exclude from patentability:
 - (a) diagnostic, therapeutic and surgical methods for the treatment of humans or animals;
 - (b) plants and animals other than micro-organisms, and essentially biological processes for the production of plants or animals other than non-biological and microbiological processes. However, the Parties shall provide for the protection of plant varieties either by patents or by an effective *sui generis* system or by any combination thereof. Notwithstanding the foregoing, a Party that does not provide for patent protection for plants, shall undertake reasonable efforts to make such patent protection available consistent with paragraph 1.

Artikkel 6.9

Patenter

1. Det skal kunne gis patent for alle oppfinnelser, enten det dreier seg om produkter eller fremgangsmåter, på alle teknologiske områder, forutsatt at de er nye, at de har oppfinnelseshøyde, og at de kan anvendes industrielt. Med forbehold for bestemmelsene i nr. 3 skal patenter meddeles og patentrettigheter nytes uten diskriminering med hensyn til hvor oppfinnelsen ble gjort, hvilket teknologisk område det dreier seg om, og hvorvidt produktene er importert eller produsert innenlands.
2. Hver part kan utelukke fra patenterbarhet oppfinnelser hvis kommersielle utnyttning på deres territorium må forhindres for å verne om offentlig orden og moral, herunder for å verne menneskers, dyrs og planters liv eller helse, eller for å unngå alvorlig skade på miljøet, forutsatt at en slik utelukkelse ikke skjer utelukkende fordi utnyttningen er forbudt etter dens lovgivning.
3. Hver part kan også utelukke fra patenterbarhet:
 - a) diagnostiske, terapeutiske og kirurgiske metoder for behandling av mennesker eller dyr,
 - b) planter og dyr bortsett fra mikroorganismer, samt hovedsakelig biologiske fremgangsmåter for produksjon av planter eller dyr, bortsett fra ikke-biologiske og mikrobiologiske fremgangsmåter. Partene skal imidlertid verne plantesorter ved hjelp av patenter eller ved et effektivt system *sui generis* eller ved en kombinasjon. Uten hensyn til det som er nevnt foran, skal en part som ikke har bestemmelser om patentvern for planter, i rimelig grad bestrebe seg på å gjøre slikt patentvern tilgjengelig i samsvar med nr. 1.

4. Each Party shall make best efforts to process patent applications and marketing approval applications expeditiously with a view to avoiding unreasonable delays. The Parties shall co-operate and provide assistance to one another to achieve this objective.
5. With respect to any pharmaceutical product that is covered by a patent, each Party may make available a restoration/compensation of the patent term or patent rights to compensate the patent owner for unreasonable curtailment of the effective patent term resulting from the marketing approval process related to the first commercial marketing of the product in the territory of that Party. Any restoration under this paragraph shall confer all exclusive rights of a patent subject to the same limitations and exceptions applicable to the original patent.
4. Hver part skal gjøre sitt beste for å gi patent-søknader og søknader om markedsføringstillatelse rask behandling med sikte på å unngå urimelige forsinkelser. Partene skal samarbeide og yte hverandre bistand for å nå dette målet.
5. Med hensyn til ethvert legemiddel som omfattes av et patent, skal hver part gi mulighet for en forlengelse/utjevning av patentets vernetid eller patentrettighetene for å yte patenthaveren kompensasjon for urimelig avkortning av den faktiske vernetiden som følge av prosessen fram mot markedsførings-tillatelse med hensyn til den første kommersielle markedsføringen av produktet på vedkommende parts territorium. Enhver forlengelse etter dette nummer skal omfatte alle eneretter for et patent, med forbehold for de begrensninger og unntak som gjelder for det opprinnelige patentet.

Article 6.10

Designs

The Parties shall ensure in their national laws adequate and effective protection of industrial designs by providing in particular, an adequate term of protection in accordance with internationally prevailing standards. The Parties shall seek to harmonise their respective term of protection.

Article 6.11

Undisclosed Information/Measures Related to Certain Regulated Products

1. The Parties shall protect undisclosed information as set out by and in accordance with Article 39 of the TRIPS Agreement.
2. Where a Party requires as a condition for marketing approval of pharmaceutical products or agricultural chemical products which utilise new chemical entities¹⁴, the submission of undisclosed test data related to safety and efficacy, the origination of which involves a considerable effort, the Party shall not allow the marketing of a product which contains the same new chemical entity,

¹⁴ For the purposes of this paragraph, a “new chemical entity” means an active principle that has not been previously approved in the territory of the Party for an agricultural chemical or pharmaceutical product. The Parties need not apply this provision with respect to a pharmaceutical product that contains a chemical entity that has been previously approved in the territory of the Party for a pharmaceutical product.

Artikkel 6.10

Mønstre

Partene skal i sin nasjonale lovgivning sikre tilstrekkelig og effektivt vern for industrielle mønstre, særlig ved å sørge for tilstrekkelig vernetid i samsvar med internasjonalt gjeldende standarder. Partene skal gå inn for å harmonisere sine respektive vernetider.

Artikkel 6.11

Fortrolige opplysninger/tiltak med hensyn til visse regulerte produkter

1. Partene skal beskytte fortrolige opplysninger som fastsatt i og i samsvar med artikkel 39 i TRIPS-avtalen.
2. Dersom en part som vilkår for å tillate markedsføring av legemidler eller landbrukskjemiske produkter som inneholder nye kjemiske enheter¹⁴, krever at det fremlegges fortrolige prøvingsdata med hensyn til sikkerhet eller virkning og det er svært arbeidskrevende å fremskaffe slike data, skal parten ikke tillate markedsføring av et produkt som inneholder den samme nye kjemiske enhe-

¹⁴ For formålene i dette nummer menes med «ny kjemisk enhet», et aktivt stoff som tidligere ikke er blitt godkjent på vedkommende parts territorium for et landbrukskjemisk produkt eller et legemiddel. Partene behøver ikke å anvende denne bestemmelsen med hensyn til et legemiddel når legemidlet inneholder en kjemisk enhet som tidligere er blitt godkjent på partens territorium for et legemiddel.

based on the information provided by the first applicant without his consent, for a reasonable period, which, in the case of pharmaceutical products means normally¹⁵ five years and, in the case of agricultural chemicals products, ten years from the date of the marketing approval in the territory of the Party. Subject to this provision, there shall be no limitation on any Party to implement abbreviated approval procedures for such products on the basis of bioequivalence or bioavailability studies.

3. Reliance on or reference to data referred to in paragraph 2 may be permitted,
 - (a) where approval is sought for reimported products that have already been approved before exportation, and
 - (b) in order to avoid unnecessary duplication of tests of agricultural chemicals products involving vertebrate animals where the first applicant is adequately compensated.
4. A Party may take measures to protect public health in accordance with:
 - (a) implementation of the *Declaration of the TRIPS Agreement and Public Health* (WT/MIN(01)/DEC/2) (hereinafter referred to in this Article as the "Declaration");
 - (b) any waiver of any provision of the TRIPS Agreement adopted by WTO members in order to implement the Declaration; and
 - (c) any amendment to the TRIPS Agreement to implement the Declaration.
5. Where a Party relies on a marketing approval granted by another Party, and grants approval within six months of the filing of a complete application for marketing approval filed in the Party, the reasonable period of exclusive use of the data submitted in connection with obtaining the approval relied on shall begin on the date of the first marketing approval.

Article 6.12

Acquisition and Maintenance of Intellectual Property Rights

Where the acquisition of an intellectual property right is subject to the right being granted or registered, the Parties shall ensure that the procedures for grant or registration are of the same level as

ten, basert på opplysninger fremskaffet av den første søkeren uten hans samtykke, i et rimelig tidsrom, som for legemidler normalt¹⁵ betyr fem år og for landbrukskjemiske produkter normalt ti år, regnet fra den dagen det ble gitt markedsføringstillatelse på partens territorium. Med forbehold for denne bestemmelsen skal en part ikke pålegges begrensninger med hensyn til å gjennomføre forkortede godkjenningssprosedyrer for slike produkter på grunnlag av bioekvivalens- eller biotilgjengelighetsstudier.

3. Det kan gis adgang til å basere seg på data nevnt i nr. 2 eller til å henvise til slike data
 - a) når det søkes om tillatelse for gjeninnførte produkter som allerede var godkjent før de ble eksportert, og
 - b) for å unngå unødige dobbeltforsøk med landbrukskjemiske produkter som involverer virveldyr, og den første søkeren har mottatt tilstrekkelig kompensasjon.
4. En part kan treffe tiltak for å beskytte folkehelsen i samsvar med:
 - a) gjennomføringen av *Spesialerklæringen om TRIPS-avtalen og folkehelse* (WT/MIN(01)/DEC/2) (heretter i denne artikkel kalt «spesialerklæringen»),
 - b) ethvert unntak fra en bestemmelse i TRIPS-avtalen vedtatt av WTO- medlemmer for å gjennomføre spesialerklæringen, og
 - c) enhver endring i TRIPS-avtalen for å gjennomføre spesialerklæringen.
5. Når en part baserer seg på en markedsføringstillatelse gitt av en annen part og gir tillatelse innen seks måneder etter at fullstendig søknad om markedsføringstillatelse ble inngitt hos vedkommende part, skal den rimelige perioden for eksklusiv utnytting av data fremlagt i forbindelse med at det ble gitt tillatelse, begynne å løpe den dagen den første markedsføringstillatelsen ble gitt.

Artikkel 6.12

Erverv og opprettholdelse av immaterielle rettigheter

Når erverv av en immateriell rettighet er betinget av at rettigheten meddeles eller registreres, skal partene sørge for at prosedyrene for meddelelse

¹⁵ "Normally" means that the protection shall extend to five years, unless there is an exceptional case, where the public health interests would need to take precedence over the rights provided for in this paragraph.

¹⁵ Med «normalt» menes at vernet skal utvides til fem år, med mindre det foreligger et unntakstilfelle der hensynet til folkehelsen må gå foran rettighetene som følger av bestemmelsene i dette nummer.

that provided under the TRIPS Agreement, in particular Article 62.

Article 6.13

Enforcement of Intellectual Property Rights

The Parties shall establish provisions for enforcement of intellectual property rights in their national laws that are of the same level as that provided under the TRIPS Agreement, in particular Articles 41 to 61.

Article 6.14

Right of Information in Civil and Administrative Procedures

The Parties may provide that, in civil and administrative procedures, the judicial authorities shall have the authority, unless this would be out of proportion to the seriousness of the infringement, to order the infringer to inform the right holder of the identity of third persons involved in the production and distribution of the infringing goods or services and of their channels of distribution.¹⁶

Article 6.15

Suspension of Release by Competent Authorities

1. The Parties shall adopt procedures to enable a right holder, who has valid grounds for suspecting that the importation of goods infringing copyright or trademark may take place, to lodge in writing an application with the competent authorities, administrative or judicial, for the suspension of the release into free circulation of such goods by the customs authorities. The Parties shall consider the application of such measures to other intellectual property rights.
2. It is understood that there shall be no obligation to apply procedures set forth in paragraph 1 to the suspension of the release into free circulation of goods put on the market in another country by or with the consent of the right holder.

eller registrering er på samme nivå som det som er fastsatt i TRIPS-avtalen, særlig artikkel 62.

Artikkel 6.13

Håndheving av immaterielle rettigheter

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette bestemmelser om håndheving av immaterielle rettigheter som er på samme nivå som det som er fastsatt i TRIPS-avtalen, særlig artikkel 41 til 61.

Artikkel 6.14

Rett til opplysninger ved sivilrettslig og administrativ behandling

Partene kan, med mindre det ikke står i forhold til inngrepets art, fastsette at rettsmyndighetene ved sivilrettslig og administrativ behandling skal kunne pålegge den som krenker en rett, å opplyse rettighetshaveren om identiteten til tredjeparter som har deltatt i produksjon og distribusjon av varene eller tjenestene som innebærer et inngrep, og om deres distribusjonskanaler¹⁶.

Artikkel 6.15

Vedkommende myndigheters suspensjon av frigivelse for fri omsetning

1. Partene skal vedta prosedyrer som gjør det mulig for en rettighetshaver som har god grunn til mistanke om at det kan komme til å bli importert varer som innebærer et inngrep i en opphavsrett eller et varemerke, å legge fram en skriftlig anmodning for vedkommende administrative eller rettslige myndigheter om at tollmyndighetene må suspendere slike varers frigivelse for fri omsetning. Partene skal vurdere å gi slike tiltak anvendelse på andre immaterielle rettigheter.
2. Det skal ikke foreligge noen forpliktelse til å anvende prosedyrene omhandlet i nr. 1 ved suspensjon av frigivelse for fri omsetning med hensyn til varer som av rettighetshaveren eller med hans samtykke er brakt på markedet i et annet land.

¹⁶ For greater certainty, this provision does not apply when it conflicts with constitutional or statutory guarantees.

¹⁶ Det presiseres at denne bestemmelsen ikke får anvendelse når den er i strid med konstitusjonelle eller lovfestede garantier.

*Article 6.16***Right of Inspection**

1. The competent authorities shall give the applicant for the suspension of goods and other persons involved in the suspension the opportunity to inspect goods whose release has been suspended or which have been detained.
2. When examining goods, the competent authorities may take samples and, according to the rules in force in the Party concerned, at the express request of the right holder, hand over or send such samples to the right holder, strictly for the purposes of analysis and to facilitate the subsequent procedure. Where circumstances allow, samples must be returned on completion of the technical analysis and, where applicable, before goods are released or their detention is lifted. Any analysis of these samples shall be carried out under the sole responsibility of the right holder.

*Article 6.17***Liability Declaration, Security or Equivalent Assurance**

1. The competent authorities shall have the authority to require an applicant to provide a security or equivalent assurance sufficient to protect the defendant and the competent authorities and to prevent abuse, or in the cases provided in their domestic legislation to declare to accept liability for damages resulting from the suspension of release.
2. The security or equivalent assurance under paragraph 1 shall not unreasonably deter recourse to these procedures.

*Article 6.18***Promotion of Research, Technological Development and Innovation**

1. The Parties acknowledge the importance of promoting research, technological development and innovation, of disseminating technological information, and of building and strengthening their technological capacities, and they will seek to co-operate in such areas, taking into account their resources.
2. Between Colombia and the Swiss Confederation co-operation in the fields mentioned in

*Artikkel 6.16***Rett til inspeksjon**

1. Vedkommende myndigheter skal gi den som anmoder om suspensjon av varene, og andre personer som er involvert i suspensjonen, mulighet til å inspisere varene hvis frigivelse for fri omsetning er blitt suspendert, eller som holdes tilbake.
2. Når vedkommende myndigheter undersøker varer, kan de ta stikkprøver og i samsvar med gjeldende regler hos den berørte part og på uttrykkelig anmodning fra rettighetshaveren overlevere eller sende slike stikkprøver til rettighetshaveren, men bare i den hensikt å analysere dem og for å underlette den påfølgende behandlingen. Når omstendighetene tillater det, må stikkprøver returneres etter at den tekniske analysen er avsluttet og, avhengig av hva som får anvendelse, før varene frigis eller tilbakeholdelsen av dem oppheves. Enhver analyse av stikkprøvene skal utføres ene og alene på rettighetshaverens ansvar.

*Artikkel 6.17***Ansvarserklæring, garanti eller tilsvarende sikkerhet**

1. Vedkommende myndigheter skal kunne gi den som fremmer en anmodning, pålegg om å stille garanti eller tilsvarende sikkerhet som er tilstrekkelig til å beskytte den som anklages og vedkommende myndigheter, samt til å unngå misbruk eller, i tilfeller som fastsatt i deres internrett, om å erklære at han aksepterer erstatningsansvar som følge av suspensjonen av frigivelsen.
2. Garantien eller den tilsvarende sikkerheten etter nr. 1 skal ikke i urimelig grad hindre noen i å benytte disse prosedyrer.

*Artikkel 6.18***Fremming av forskning, teknologisk utvikling og nyskaping**

1. Partene erkjenner betydningen av å fremme forskning, teknologisk utvikling og nyskaping, spre teknologisk informasjon og bygge og styrke sin teknologiske kapasitet, og de vil søke å samarbeide på områder som nevnt, idet de tar hensyn til sine ressurser.
2. Mellom Colombia og Det sveitsiske edsforbund kan samarbeid på områdene nevnt i nr.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

paragraph 1, may be based, in particular, on the respective Letters of Intent between the State Secretariat for Education and Research of the Federal Department of Home Affairs of the Swiss Confederation and the *Instituto Colombiano para el Desarrollo de la Ciencia y la Tecnología «Francisco José de Caldas» (COLCIENCIAS)* of 26 April 2005.

3. Accordingly, Colombia and the Swiss Confederation may seek and encourage opportunities for co-operation according to this Article and, as appropriate, engage in collaborative scientific research projects. The offices mentioned in paragraph 2 shall act as contact points to facilitate the development of collaborative projects and periodically review the status of such collaboration through mutually agreed means.
4. Colombia on one side and the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein and the Kingdom of Norway on the other side will seek opportunities for co-operation according to this Article. Such co-operation shall be based on mutually agreed terms and will be formalised through appropriate means.
5. Any proposal or inquiry regarding scientific collaboration between the Parties shall be directed to the Parties through the following entities:
 - Colombia: *Instituto Colombiano para el Desarrollo de la Ciencia y la Tecnología «Francisco José de Caldas» (COLCIENCIAS)*;
 - the Republic of Iceland: Icelandic Center for Research (RANNÍS), Ministry of Education, Science and Culture;
 - the Kingdom of Norway: The Research Council of Norway (Forskningsrådet); and
 - the Swiss Confederation: State Secretariat for Education and Research of the Federal Department of Home Affairs.

1 bygge særlig på de respektive intensjonserklæringene mellom State Secretariat for Education and Research of the Federal Department of Home Affairs (*Secrétariat d'État à l'éducation et à la recherche du Département fédéral de l'intérieur de la Confédération suisse*) og *Instituto Colombiano para el Desarrollo de la Ciencia y la Tecnología «Francisco José de Caldas» (COLCIENCIAS)* av 26. april 2005.

3. Følgelig kan Colombia og Det sveitsiske edsforbund finne fram til og fremme muligheter for samarbeid etter denne artikkel og, i den grad det passer, engasjere seg i vitenskapelige forskningsprosjekter basert på samarbeid. Avdelingene nevnt i nr. 2 skal fungere som kontaktpunkter for å legge til rette for utvikling av samarbeidsprosjekter og jevnlig gjennomgå samarbeidets status på en slik måte som partene er blitt enige om.
4. Colombia på den ene side og Republikken Island, Storhertugdømmet Liechtenstein og Kongeriket Norge på den annen side vil finne fram til muligheter for samarbeid etter denne artikkel. Slikt samarbeid skal være basert på omforente vilkår og skal formaliseres på en passende måte
5. Forslag eller henvendelser med hensyn til vitenskapelig samarbeid mellom partene skal rettes til partene gjennom følgende enheter:
 - Colombia: *Instituto Colombiano para el Desarrollo de la Ciencia y la Tecnología «Francisco José de Caldas» (COLCIENCIAS)*,
 - Republikken Island: Icelandic Center for Research (RANNÍS), Ministry of Education, Science and Culture,
 - Kongeriket Norge: Norges forskningsråd, og
 - Det sveitsiske edsforbund: State Secretariat for Education and Research of the Federal Department of Home Affairs.

Chapter 7

Government Procurement

Article 7.1

Scope and Coverage

Application of Chapter

1. This Chapter applies to any measure of a Party regarding covered procurement.
2. For the purpose of this Chapter, “covered procurement” means a procurement for governmental purposes of goods, services, or any combination thereof:
 - (a) by any contractual means, including purchase, lease, rental or hire purchase, with or without an option to buy;
 - (b) for which the value, as estimated in accordance with paragraphs 4 and 5 as appropriate, equals or exceeds the relevant threshold specified in Appendices 1 through 3 to Annex XIX (Covered Entities);
 - (c) that is conducted by a procuring entity; and
 - (d) subject to the conditions specified in Annexes XIX (Covered Entities) and XX (General Notes).
3. This Chapter does not apply to:
 - (a) non-contractual agreements or any form of assistance that a Party, including a government enterprise, provides, including co-operative agreements, grants, loans, subsidies, equity infusions, guarantees, and fiscal incentives;
 - (b) the procurement or acquisition of fiscal agency or depository services, liquidation and management services for regulated financial institutions, or services related to the sale, redemption and distribution of public debt¹⁷, including loans and government bonds, notes and other securities;
 - (c) procurement funded by international grants, loans, or other assistance where the applicable procedure or condition would be inconsistent with this Chapter;
 - (d) contracts awarded pursuant to:
 - (i) an international agreement and intended for the joint implementation or exploitation of a project by the contracting parties;

¹⁷ For greater certainty, this Chapter does not apply to procurement of banking, financial, or specialised services related to the following activities: (a) the incurring of public indebtedness; or (b) public debt management.

Kapittel 7

Offentlige anskaffelser

Artikkel 7.1

Virkeområde og dekningsomfang

Anvendelse av dette kapittel

1. Dette kapittel får anvendelse på ethvert tiltak som en part treffer med hensyn til en dekket anskaffelse.
2. For formålene i dette kapittel menes med «dekket anskaffelse», en anskaffelse for offentlige formål av varer, tjenester eller en kombinasjon av varer og tjenester:
 - a) ved ethvert kontraktsmiddel, herunder kjøp, leasing, leie eller kjøp på avbetaling, med eller uten kjøpsopsjon,
 - b) som har en verdi, fastsatt i samsvar med nr. 4 og 5 dersom det er hensiktsmessig, som tilsvarende eller overstiger den relevante terskelverdi som er fastsatt i bilag 1 til 3 til vedlegg XIX (Oppdragsgivere som dekkes),
 - c) som foretas av en oppdragsgiver, og
 - d) med forbehold for vilkårene fastsatt i vedlegg XIX (Oppdragsgivere som dekkes) og vedlegg XX (Generelle merknader).
3. Dette kapittel får ikke anvendelse på:
 - a) avtaler utenfor kontraktsforhold eller enhver form for bistand som en part, herunder et offentlig foretak, sørger for, herunder samarbeidsavtaler, tilskudd, lån, subsidier, tilførsler av egenkapital, garantier og skattemessige oppmuntringer,
 - b) innkjøp eller erverv av fiskalagentur eller depositartjenester, avviklings- og forvaltningstjenester for regulerte finansinstitusjoner, eller tjenester knyttet til salg, innløsning og distribusjon av offentlig gjeld¹⁷, herunder lån og statsobligasjoner, sedler og andre verdipapirer,
 - c) anskaffelser finansiert ved internasjonale tilskudd, lån eller annen bistand når prosedyren eller vilkårene som anvendes, ville være i strid med bestemmelser i dette kapittel,
 - d) kontrakter tildelt i henhold til
 - i) en internasjonal avtale og med sikte på kontraktspartenes felles gjennomføring eller utnyttelse av et prosjekt,

¹⁷ Det presiseres at bestemmelsene i dette kapittel ikke får anvendelse på anskaffelser av bank- eller finanstjenester eller spesialiserte tjenester knyttet til følgende aktiviteter: a) opptak av offentlig gjeld eller b) forvaltning av offentlig gjeld.

- (ii) an international agreement relating to the stationing of troops;
- (e) public employment contracts and related employment measures; and
- (f) the acquisition or rental of land, existing buildings, or other immovable property or the rights thereon

- ii) en internasjonal avtale om stasjonering av militære styrker,
- e) offentlige arbeidsavtaler og tilhørende selselsettingstiltak, og
- f) erverv eller leie av tomt, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom eller rettigheter til slik eiendom.

Valuation

4. In estimating the value of a procurement for the purpose of ascertaining whether it is a covered procurement, a procuring entity shall:
 - (a) neither divide a procurement into separate procurements nor use a particular method for estimating the value of a procurement for the purpose of avoiding the application of this Chapter;
 - (b) take into account all forms of remuneration, including any premiums, fees, commissions, interest, other revenue streams that may be provided for under the contract and, where the procurement provides for the possibility of option clauses, the total maximum value of the procurement, inclusive of optional purchases; and
 - (c) where the procurement is to be conducted in multiple parts, with contracts to be awarded at the same time or over a given period to one or more suppliers, base its calculation on the total maximum value of the procurement over its entire duration.
5. Where the total estimated maximum value of a procurement over its entire duration is not known, the procurement shall be covered by this Chapter.
6. Nothing in this Chapter shall prevent a Party from developing new procurement policies, procedures or contractual means, provided that they are consistent with this Chapter.

Article 7.2

Definitions

For purposes of this Chapter:

- (a) “conditions for participation” means any registration, qualification or other pre-requisites for participation in a procurement;
- (b) “construction service” means a service that has as its objective the realisation by whatever means of civil or building works, based on Division 51 of the United Nations Provisional Central Product Classification (CPC);

Verdifastsettelse

4. Ved beregning av verdien av en anskaffelse med sikte på å fastslå om det er en anskaffelse som dekkes, skal en oppdragsgiver:
 - a) verken dele en anskaffelse opp i separate anskaffelser eller bruke en bestemt metode for beregning av verdien av en anskaffelse med sikte på å unngå at dette kapittel kommer til anvendelse,
 - b) ta i betraktning alle former for vederlag, herunder premier, gebyrer, provisjoner, renter eller andre inntektsstrømmer som kontrakten kan gi grunnlag for, og, når anskaffelsen gir mulighet for opsjonsklausuler, den samlede maksimale verdien av anskaffelsen, herunder kjøp med opsjonsrett, og
 - c) når anskaffelsen vil bli foretatt i flere deler, med kontrakter som vil bli tildelt én eller flere leverandører samtidig eller i løpet av en gitt periode, basere beregningen av den samlede maksimale verdien av anskaffelsen i løpet av hele dens varighet.
5. Når den samlede beregnede maksimale verdien av en anskaffelse i løpet av hele dens varighet ikke er kjent, skal anskaffelsen dekkes av bestemmelsene i dette kapittel.
6. Ingen bestemmelser i dette kapittel skal hindre en part i å utvikle nye retningslinjer, prosedyrer eller kontraktsmidler, forutsatt at de er i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel.

Artikkel 7.2

Definisjoner

For formålene i dette kapittel menes med:

- a) «vilkår for deltakelse», enhver registrering, kvalifisering eller annen forutsetning for deltakelse i en anskaffelse,
- b) «byggetjeneste», en tjeneste som har som formål å oppføre byggverk uansett hvilke midler som benyttes, basert på Hovedgruppe 51 i De forente nasjoners sentrale produktgruppering (CPC),

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (c) «days» means calendar days;
- (d) «electronic auction» means an iterative process that involves the use of electronic means for the presentation by suppliers of either new prices, or new values for quantifiable non-price elements of the tender related to the evaluation criteria, or both, resulting in a ranking or re-ranking of tenders;
- (e) «in writing» or «written» means any worded, numbered expression, or other symbols that can be read, reproduced and later communicated. It may include electronically transmitted and stored information;
- (f) «limited tendering» means a procurement method whereby the procuring entity contacts a supplier or suppliers of its choice;
- (g) «measure» means any law, regulation, procedure, administrative guidance or practice, or any action of a procuring entity relating to a covered procurement;
- (h) «multi-use list» means a list of suppliers that a procuring entity has determined satisfy the conditions for participation in that list, and that the procuring entity intends to use more than once;
- (i) «notice of intended procurement» means a notice published by a procuring entity inviting interested suppliers to submit a request for participation, a tender, or both;
- (j) «offsets» means any condition or undertaking that encourages local development or improves a Party's balance-of-payments accounts, such as the use of domestic content, the licensing of technology, investment, counter-trade and similar actions or requirements;
- (k) «open tendering» means a procurement method where all interested suppliers may submit a tender;
- (l) «procurement» means the process by which a government obtains the use of or acquires goods or services, or any combination thereof, for governmental purposes and not with a view to commercial sale or resale or with a view to use in the production or supply of goods or services for commercial sale or resale;
- (m) «procuring entity» means an entity covered under Appendices 1 through 3 to Annex XIX (Covered Entities);
- (n) «public works concessions» means a contract of the same type as construction services
- c) «dager», kalenderdager,
- d) «elektronisk auksjon», en gjentatt prosess som omfatter bruk av elektroniske hjelpemidler slik at leverandører kan legge fram enten nye priser eller nye verdier for kvantifiserbare, ikke-prissatte elementer i anbudet knyttet til evalueringskriterier, eller begge, og som resulterer i en rangering eller en ny rangering av anbud,
- e) «skriftlig» eller «i skriftlig form», ethvert uttrykk i form av ord eller tall eller andre symboler som kan leses, gjengis og senere formidles videre. Det kan omfatte elektronisk overført og lagret informasjon,
- f) «begrenset anbudsinnbydelse», en anskaffelsesmetode der oppdragsgiveren kontakter én eller flere leverandører etter eget valg,
- g) «tiltak», enhver lov, forskrift, prosedyre, forvaltningsmessig veiledning eller praksis, eller enhver handling en oppdragsgiver foretar med hensyn til en anskaffelse som dekkes,
- h) «fast liste», en liste over leverandører som en oppdragsgiver har besluttet tilfredsstiller vilkårene for å stå på denne listen, og som oppdragsgiveren har til hensikt å bruke mer enn én gang,
- i) «kunngjøring av planlagt anskaffelse», en kunngjøring offentliggjort av en oppdragsgiver med oppfordring til interesserte leverandører om å sende inn en anmodning om å få delta, et anbud eller begge deler,
- j) «gjenkjøpsavtaler», et vilkår eller en forpliktelse som stimulerer lokal utvikling eller bedrer en parts betalingsbalansekonti, som bruk av innenlandsk innhold, lisensiering av teknologi, investering, mothandel og tilsvarende tiltak eller krav,
- k) «åpen anbudsinnbydelse», en anskaffelsesmetode der alle interesserte leverandører kan innge anbud,
- l) «anskaffelse», prosessen som fører til at en myndighet oppnår adgang til bruk av eller erverver varer eller tjenester, eller en kombinasjon av disse, for offentlige formål og ikke for kommersielt salg eller videresalg eller for bruk i fremstillingen eller leveringen av varer eller tjenester for kommersielt salg eller videresalg,
- m) «oppdragsgiver», en enhet som dekkes av tillegg 1 til 3 i vedlegg XIX (Oppdragsgivere som dekkes),
- n) «offentlige bygge- og anleggskonsesjoner», en kontrakt av samme type som offentlige

contracts, except for the fact that the remuneration for the works to be carried out consists either solely in the right to exploit the construction or in this right together with a payment;

- (o) “qualified supplier” means a supplier that a procuring entity recognises as having satisfied the conditions for participation;
- (p) “selective tendering” means a procurement method whereby only qualified suppliers are invited by the procuring entity to submit a tender;
- (q) “services” includes construction services, unless otherwise specified;
- (r) “standard” means a document approved by a recognised body, that provides, for common and repeated use, rules, guidelines, or characteristics for goods or services, or related processes and production methods, with which compliance is not mandatory. It may also include or deal exclusively with terminology, symbols, packaging, marking, or labelling requirements as they apply to a good, service, process, or production method;
- (s) “supplier” means a person or group of persons that provides or could provide goods or services to a procuring entity; and
- (t) “technical specification” means a tendering requirement that:
 - (i) lays down the characteristics of goods or services to be procured, including quality, performance, safety, and dimensions, or the processes and methods for their production or provision; or
 - (ii) addresses terminology, symbols, packaging, marking, or labelling requirements, as they apply to a good or service.

bygge- og anleggskontrakter, bortsett fra at vederlaget for arbeidet som skal utføres, består enten i sin helhet av retten til å utnytte det som er bygd eller anlagt, eller i denne retten i tillegg til betaling,

- o) «kvalifisert leverandør», en leverandør som en oppdragsgiver erkjenner har tilfredsstilt vilkårene for deltakelse,
- p) «selektiv anbudskonkurranse», en anskaffelsesmetode der bare kvalifiserte leverandører blir innbudt av oppdragsgiveren til å inngi anbud,
- q) «tjenester», også byggetjenester, med mindre annet er oppgitt,
- r) «standard», et dokument som er godkjent av et anerkjent organ, og som for felles eller gjentatt bruk fastsetter ikke-ufravikelige regler, veiledninger eller egenskaper for varer eller tjenester eller tilhørende prosesser og fremstillingsmetoder. Det kan også omfatte eller utelukkende gjelde terminologi, symboler, emballasje, merking eller etiketteringskrav for en vare, tjeneste eller fremstillingsmetode,
- s) «leverandør», en person eller gruppe av personer som leverer eller kan levere varer eller tjenester til en oppdragsgiver, og
- t) «teknisk spesifisering», et anbudskrav som:
 - i) fastsetter egenskapene ved varer eller tjenester som skal kjøpes inn, herunder kvalitet, yteevne, sikkerhet og mål, eller prosesser og metoder brukt ved fremstillingen eller fremskaffelsen,
 - ii) gjelder terminologi, symboler, emballasje, merking eller etiketteringskrav for en vare eller tjeneste.

Article 7.3

Exceptions to the Chapter

1. Nothing in this Chapter shall be construed to prevent a Party from taking any action or not disclosing any information that it considers necessary for the protection of its essential security interests relating to the procurement of arms, ammunition, or war materials, or to procurement indispensable for national security or for national defense purposes.
2. Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner that would constitute a means of arbitrary or unjustifi-

Artikkel 7.3

Unntak fra kapitlet

1. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal fortolkes slik at det hindrer en part i å treffe tiltak eller unnlate å røpe opplysninger den betrakter som nødvendige for å verne sine sentrale sikkerhetsinteresser knyttet til anskaffelse av våpen, ammunisjon eller krigsmateriell, eller slik at det hindrer anskaffelser som er uunnværlige for den nasjonale sikkerhet eller for nasjonale forsvarsformål.
2. Forutsatt at slike tiltak ikke får anvendelse på en måte som ville innebære vilkårlig eller urettmessig diskriminering mellom partene

able discrimination between the Parties or a disguised restriction to trade between the Parties, nothing in this Chapter shall be construed to prevent a Party from adopting or maintaining measures:

- (a) necessary to protect public morals, order or safety;
- (b) necessary to protect human, animal or plant life or health;
- (c) necessary to protect intellectual property; or
- (d) relating to goods or services of persons with disabilities, philanthropic institutions, or prison labour.

3. The Parties understand that subparagraph 2 (b) includes environmental measures necessary to protect human, animal or plant life or health.

Article 7.4

General Principles

National Treatment and Non-Discrimination

1. With respect to any measure regarding covered procurement, each Party including its procuring entities shall accord immediately and unconditionally to the goods and services of another Party and to the suppliers of another Party offering such goods or services, treatment no less favourable than the treatment accorded to domestic goods, services and suppliers.
2. With respect to any measure regarding covered procurement, a Party, including its procuring entities, shall not:
 - (a) treat a locally established supplier less favourably than another locally established supplier on the basis of the degree of foreign affiliation or ownership; or
 - (b) discriminate against a locally established supplier on the basis that the goods or services offered by that supplier for a particular procurement are goods or services of another Party.

Use of Electronic Means

3. When conducting covered procurement by electronic means, a procuring entity shall:
 - (a) ensure that the procurement is conducted using information technology systems and software, including those related to authentication and encryption of information, that are generally available and interoperable

eller en skjult begrensning av handelen mellom partene, skal ingen bestemmelse i dette kapittel fortolkes slik at det hindrer en part i å treffe eller opprettholde tiltak som:

- a) er nødvendige for å verne den offentlige moral, orden eller sikkerhet,
- b) er nødvendige for å verne menneskers, dyrs eller planters liv eller helse,
- c) er nødvendig for å verne immaterielle rettigheter, eller
- d) er tilknyttet varer eller tjenester fra funksjonshemmede personer, humanitære institusjoner eller fengselsarbeid.

3. Partene er innforstått med at bestemmelsene i nr. 2 bokstav b) omfatter miljøtiltak som er nødvendige for å verne menneskers, dyrs eller planters liv eller helse.

Artikkel 7.4

Generelle prinsipper

Nasjonal behandling og likebehandling

1. Med hensyn til ethvert tiltak knyttet til en dekket anskaffelse, skal hver part, herunder dens oppdragsgivere, umiddelbart og uten vilkår gi en annen parts varer og tjenester, og en annen parts leverandører som tilbyr slike varer eller tjenester, en behandling som ikke er mindre gunstig enn den som innrømmes innenlandske varer, tjenester og leverandører.
2. Med hensyn til ethvert tiltak knyttet til en dekket anskaffelse, skal en part, herunder dens oppdragsgivere, unnlate:
 - a) å behandle en lokalt etablert leverandør mindre gunstig enn en annen lokalt etablert leverandør på grunnlag av graden av utenlandsk tilknytning eller eierskap, eller
 - b) å forskjellsbehandle en lokalt etablert leverandør på grunnlag av at varene eller tjenestene denne leverandøren tilbyr for en bestemt anskaffelse, er varer eller tjenester fra en annen part.

Bruk av elektroniske hjelpemidler

3. Når en dekket anskaffelse foretas ved bruk av elektroniske hjelpemidler, skal en oppdragsgiver:
 - a) sørge for at anskaffelsen foretas ved bruk av IT-systemer og tilhørende programvare, herunder systemer og programvare forbundet med verifisering og kryptering av informasjon, som er allment tilgjengelige

with other generally available information technology systems and software; and

- (b) maintain mechanisms that ensure the integrity of requests for participation and tenders, including establishment of the time of receipt and the prevention of inappropriate access.

Conduct of Procurement

4. A procuring entity shall conduct covered procurement in a transparent and impartial manner that:
- (a) is consistent with this Chapter, using methods such as open tendering, selective tendering, and limited tendering as specified in Article 7.10 (Tendering Procedures);
 - (b) avoids conflicts of interest; and
 - (c) prevents corrupt practices.

Rules of Origin

5. Each Party shall apply to covered procurement of goods the rules of origin that it applies in the normal course of trade to those goods.

Offsets

6. With regard to covered procurement, a Party, including its procuring entities, shall not seek, take account of, impose, or enforce offsets at any stage of a procurement.

Measures Not Specific to Procurement

7. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply to customs duties and charges of any kind imposed on, or in connection with, importation, the method of levying such duties and charges, other import regulations or formalities, and measures affecting trade in services other than measures governing covered procurement.

Article 7.5

Publication of Procurement Information

1. Each Party shall promptly publish any measure of general application regarding cov-

og samvirker med andre allment tilgjengelige IT-systemer og tilhørende programvare, og

- b) håndheve ordninger som sørger for at anmodninger om å få delta og anbud er sikret integritet, herunder fastsettelse av mottakstidspunkt og forhindring av tilgang for uvedkommende.

Gjennomføring av anskaffelser

4. En oppdragsgiver skal foreta en dekket anskaffelse på en måte som sikrer innsyn og er upartisk, og som:
- a) er i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel, og bruke metoder som åpen anbudskonkurranse, selektiv anbudskonkurranse og begrenset anbudskonkurranse som fastsatt i artikkel 7.10 (Anbudsprosedyrer),
 - b) hindrer interessekonflikter, og
 - c) forebygger korrupsjon.

Opprinnelsesregler

5. Hver part skal ved en dekket anskaffelse av varer anvende opprinnelsesreglene som den anvender ved normal handel med de samme varene.

Gjenkjøpsavtaler

6. Med hensyn til en dekket anskaffelse, skal en part, herunder dens oppdragsgivere, ikke på noe trinn i anskaffelsesprosessen be om, ta hensyn til, pålegge eller fremtvinge gjenkjøpsavtaler.

Tiltak som ikke gjelder særskilt for anskaffelser

7. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 får ikke anvendelse på toll og avgifter av noen art som ilegges ved eller i forbindelse med import, metoden for illeggelse av toll og avgifter som nevnt, andre reguleringer eller formaliteter ved import eller tiltak som har betydning for handel med tjenester, bortsett fra tiltak som regulerer en dekket anskaffelse.

Artikkel 7.5

Kunngjøring av opplysninger om en anskaffelse

1. Hver part skal omgående kunngjøre ethvert tiltak som får generell anvendelse med hen-

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

ered procurement and any modification to this information, in the appropriate publications referred to in Appendix 2 of Annex XX (General Notes), including officially designated electronic media.

- Each Party shall, on request, provide to another Party an explanation relating to such information.

Article 7.6

Publication of Notices

Notice of Intended Procurement

- For each covered procurement, a procuring entity shall publish a notice inviting suppliers to submit tenders, or where appropriate, applications for participation for that procurement, except in the circumstances described in paragraph 8 of Article 7.10 (Tendering Procedures). The notice shall be published in the electronic or paper media listed in Appendix 2 to Annex XX (General Notes), and each such notice shall be accessible during the entire period established for tendering for the relevant procurement.
- Except as otherwise provided for in this Chapter, each notice of intended procurement shall include:
 - a description of the intended procurement;
 - the procurement method;
 - any conditions that suppliers must fulfill to participate in the procurement;
 - the name of the entity issuing the notice;
 - the address and contact where suppliers may obtain all documents relating to the procurement;
 - where applicable, the address and any final date for the submission of requests for participation in the procurement;
 - the address and the final date for the submission of tenders;
 - the dates for delivery of the goods or services to be procured or the duration of the contract; and
 - an indication that the procurement is covered by this Chapter.
- Entities shall publish the notices in a timely manner through means which offer the widest possible and non-discriminatory access to the interested suppliers of the Parties. These means shall be accessible free of charge through a single point of access specified in Appendix 2 to Annex XX (General Notes)

syn til en dekket anskaffelse, og enhver endring av disse opplysningene, i hensiktsmessige publikasjoner nevnt i tillegg 2 til vedlegg XX (Generelle merknader), herunder offisielt utpekte elektroniske medier.

- Hver part skal på anmodning gi en annen part en forklaring med hensyn til slike opplysninger.

Artikkel 7.6

Offentliggjøring av kunngjøringer

Kunngjøring av planlagt anskaffelse

- For hver dekket anskaffelse skal en oppdragsgiver offentliggjøre en kunngjøring som innbyr leverandører til å inngi anbud, eller når det er aktuelt, søke om å få delta i anskaffelsen, unntatt ved omstendigheter som beskrevet i artikkel 7.10 (Anbudsprosedyrer) nr. 8. Kunngjøringen skal offentliggjøres i elektroniske eller papirbaserte medier oppført i tillegg 2 til vedlegg XX (Generelle merknader), og hver kunngjøring skal være tilgjengelig så lenge det er mulig å gi anbud for den aktuelle anskaffelsen.
- Med mindre noe annet er fastsatt i dette kapittel, skal hver kunngjøring av planlagt anskaffelse inneholde følgende opplysninger:
 - beskrivelse av den planlagte anskaffelsen,
 - anskaffelsesmetode,
 - eventuelle vilkår som leverandører må oppfylle for å delta i anskaffelsen,
 - navnet på oppdragsgiveren som utsteder kunngjøringen,
 - adresse og kontaktopplysninger med hensyn til hvor leverandører kan innhente alle dokumenter knyttet til anskaffelsen,
 - når det er aktuelt, adresse og siste frist for å anmode om å få delta i anskaffelsen,
 - adresse og siste frist for å inngi anbud,
 - datoer for levering av varene eller tjenestene som skal anskaffes, eller kontraktens varighet, og
 - opplysning om at en dekket anskaffelse omfattes av bestemmelsene i dette kapittel.
- Oppdragsgivere skal offentliggjøre kunngjøringene i god tid og ved bruk av midler som på en måte som sikrer likebehandling, gir bredest mulig tilgang til interesserte leverandører hos partene. Disse midlene skal være tilgjengelige kostnadsfritt via en enkelt kanal angitt i tillegg 2 til vedlegg XX (Generelle merknader).

Notice of Planned Procurement

4. Each Party shall encourage its procuring entities to publish in an electronic medium, listed in Appendix 2 to Annex XX (General Notes), as early as possible in the fiscal year, information regarding the entity's future procurement plans. Such notices should include the subject matter of the procurement and the planned date of the publication of the notice of intended procurement.

*Article 7.7***Conditions for Participation**

1. In assessing whether a supplier satisfies the conditions for participation, a Party, including its procuring entities:
 - (a) shall limit such conditions to those that are essential to ensure that a supplier has the legal and financial capacities and the commercial and technical abilities to undertake the relevant procurement and evaluate those capacities and abilities on the basis of that supplier's business activities both inside and outside the territory of the Party of the procuring entity;
 - (b) shall base its determination solely on the conditions that the procuring entity has specified in advance in notices or tender documentation;
 - (c) may not impose the condition that, in order for a supplier to participate in a procurement, the supplier has previously been awarded one or more contracts by a procuring entity of the given Party;
 - (d) may require relevant prior experience where essential to meet the requirements of the procurement; and
 - (e) allow all domestic suppliers and suppliers of another Party that satisfy the conditions for participation to be recognised as qualified suppliers and to participate in the procurement.
2. Where there is supporting evidence, a Party, including its procuring entities, may exclude a supplier on grounds such as:
 - (a) bankruptcy
 - (b) false declarations
 - (c) significant or persistent deficiencies in performance of any substantive requirement

Melding om planlagt anskaffelse

4. Hver part skal oppfordre sine oppdragsgivere til så tidlig som mulig i regnskapsåret å kunngjøre, i et elektronisk medium nevnt i tillegg 2 til vedlegg XX (Generelle merknader), opplysninger om oppdragsgiverens fremtidige anskaffelsesplaner. Slike meldinger bør inneholde opplysninger om kontraktgjensstanden og om den påtenkte datoen for kunngjøringen av den planlagte anskaffelsen.

*Artikkel 7.7***Vilkår for deltakelse**

1. Når en part, herunder dens oppdragsgivere, vurderer om en leverandør oppfyller vilkårene for å delta:
 - a) skal den begrense vilkårene til det som er strengt nødvendig for å sikre at en leverandør har rettslig og finansiell kapasitet og kommersiell og teknisk evne til å påta seg den aktuelle anskaffelsen, og evaluere hans kapasitet og evne på grunnlag av hans forretningsvirksomhet både innenfor og utenfor territoriet til oppdragsgiverens part,
 - b) skal den treffe beslutning ene og alene på grunnlag av vilkårene som oppdragsgiveren på forhånd har angitt i kunngjøringer eller anbudsdokumenter,
 - c) kan den ikke sette som vilkår for at en leverandør skal få delta i en anskaffelse, at leverandøren tidligere er blitt tildelt en eller flere kontrakter av en oppdragsgiver hos vedkommende part,
 - d) kan den kreve relevant tidligere erfaring når dette er uomgjengelig nødvendig for å oppfylle kravene forbundet med anskaffelsen, og
 - e) kan den la alle innenlandske leverandører og leverandører fra en annen part som oppfyller vilkårene for å delta i anskaffelsen, bli godkjent som kvalifiserte leverandører og la dem delta i anskaffelsen.
2. Når det foreligger bevis til støtte for det, kan en part, herunder dens oppdragsgivere, utelukke en leverandør på grunn av forhold som:
 - a) konkurs,
 - b) falske erklæringer,
 - c) betydelige eller vedvarende mangler ved oppfyllelsen av vesentlige krav eller forplik-

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- or obligation under a prior contract or contracts;
- (d) final judgments in respect of serious crimes or other serious offences;
- (e) professional misconduct or acts or omissions that adversely reflect upon the commercial integrity of the supplier; or
- (f) failure to pay taxes.

- telser i forbindelse med en eller flere tidligere kontrakter,
- d) endelig dom for alvorlig forbrytelse eller annet alvorlig lovbrudd,
- e) tjenestefeil, handlinger eller forsømmelser som har negativ virkning for leverandørens forretningsmessige integritet, eller
- f) manglende innbetaling av skatt.

Registration Systems and Qualification Procedures

3. A Party, including its procuring entities, may maintain a supplier registration system under which interested suppliers are required to register and provide certain information.
4. Procuring entities shall not adopt or apply any registration system or qualification procedure with the purpose or the effect of creating unnecessary obstacles to the participation of suppliers of another Party in its procurement.
5. A procuring entity shall promptly communicate to any supplier that has applied for qualification its decision on whether that supplier is qualified. Where an entity rejects an application for qualification or ceases to recognise a supplier as qualified, that entity shall, on request of the supplier, promptly provide it a written explanation.

Registreringssystemer og kvalifiseringsprosedyrer

3. En part, herunder dens oppdragsgivere, kan håndheve et system for registrering av leverandører der det kreves at interesserte leverandører registrerer seg og fremlegger bestemte opplysninger.
4. Oppdragsgivere skal ikke opprette eller anvende et registreringssystem eller en kvalifiseringsprosedyre som har som formål eller virkning unødig å hindre leverandører fra en annen part i å delta i oppdragsgiverens anskaffelser.
5. En oppdragsgiver skal omgående underrette en leverandør som har søkt om å bli kvalifisert, om sin beslutning om hvorvidt leverandøren er kvalifisert. Når en oppdragsgiver avslår en søknad om å bli kvalifisert eller ikke lenger anser at en leverandør er kvalifisert, skal oppdragsgiveren på anmodning fra leverandøren omgående gi vedkommende en skriftlig forklaring.

Multi-Use Lists

6. A procuring entity may establish or maintain a multi-use list of suppliers, provided that a notice inviting interested suppliers to apply for inclusion on the list is published in the appropriate medium listed in Appendix 2 of Annex XX (General Notes).
7. The notice provided for in paragraph 6 shall include:
 - (a) a description of the goods or services, or categories thereof, for which the list may be used;
 - (b) any deadlines for submission of applications for inclusion on the list;
 - (c) the conditions for participation to be satisfied by suppliers and the methods that the procuring entity will use to verify a supplier's satisfaction of the conditions;
 - (d) the name and address of the procuring entity and other information necessary to contact the entity and obtain all relevant documents relating to the list;

Faste lister

6. En oppdragsgiver kan opprette eller føre en fast liste over leverandører forutsatt at en kunngjøring som innbyr interesserte leverandører til å søke om å bli oppført på listen, offentliggjøres i det aktuelle mediet oppført i tillegg 2 til vedlegg XX (Generelle merknader).
7. Kunngjøringen omhandlet i nr. 6 skal inneholde følgende opplysninger:
 - a) beskrivelse av varer eller tjenester, eller kategorier av varer eller tjenester, som listen kan bli brukt for,
 - b) eventuelle frister for å inngi søknad om å bli oppført på listen,
 - c) vilkårene som leverandørene må oppfylle for å kunne delta, og metodene som oppdragsgiveren vil benytte for å avgjøre om en leverandør oppfyller vilkårene,
 - d) oppdragsgiverens navn og adresse og andre opplysninger som er nødvendige for å kontakte oppdragsgiveren og innhente alle relevante dokumenter i tilknytning til listen,

- (e) the period of validity of the list and the means for its renewal or termination, or where the period of validity is not provided, an indication of the method by which notice will be given of the termination of use of the list; and
 - (f) an indication that the list may be used for procurement covered by this Chapter.
8. A procuring entity shall allow suppliers to apply at any time for inclusion on a multi-use list and shall include on the list all qualified suppliers within a reasonably short time.

Article 7.8

Tender Documentation and Technical Specification

Tender Documentation

1. A procuring entity shall provide to suppliers tender documentation that includes all information necessary to permit suppliers to prepare and submit responsive tenders. Unless already provided in the notice of intended procurement, such documentation shall include a complete description of:
- (a) the procurement, including the nature and the quantity of the goods or services to be procured or, where the quantity is not known, the estimated quantity and any requirements to be fulfilled, including any technical specifications, conformity assessment certification, plans, drawings, or instructional materials;
 - (b) any conditions for participation of suppliers, including a list of information and documents that suppliers are required to submit in connection therewith;
 - (c) all evaluation criteria to be considered in the awarding of the contract, and, except where price is the sole criterion, the relative importance of such criteria;
 - (d) where the procuring entity will conduct the procurement by electronic means, any authentication and encryption requirements or other requirements related to the receipt of information by electronic means;
 - (e) where the procuring entity will hold an electronic auction, the rules, including identification of the elements of the tender related to the evaluation criteria, on which the auction will be conducted;

- e) listens gyldighetsperiode og måten den skal fornyes eller bringes til opphør på, eller, dersom gyldighetsperioden ikke er fastsatt, angivelse av hvilken metode som vil bli benyttet for å kunngjøre at listen ikke lenger skal brukes, og
 - f) opplysning om at listen kan bli brukt for en anskaffelse dekket av dette kapittel.
8. En oppdragsgiver skal gi leverandører mulighet til når som helst å søke om å bli oppført på en fast liste og skal oppføre alle kvalifiserte leverandører på listen innen rimelig kort tid.

Artikkel 7.8

Anbudsdokumentasjon og tekniske spesifikasjoner

Anbudsdokumentasjon

1. En oppdragsgiver skal sørge for at leverandører får tilgang til anbudsdokumentasjon som inneholder alle opplysninger som er nødvendige for at leverandører skal kunne utarbeide og inngi anbud. Med mindre den allerede er inntatt i kunngjøringen om planlagt anskaffelse, skal slik dokumentasjon inneholde en fullstendig beskrivelse av følgende:
- a) anskaffelsen, herunder arten og mengden av varene eller tjenestene som skal anskaffes, eller dersom mengden ikke er kjent, forventet mengde og alle krav som skal oppfylles, herunder tekniske spesifikasjoner, samsvarssertifisering, planer, tegninger eller instruksjonsmateriale,
 - b) ethvert vilkår for leverandørers deltakelse, herunder en liste over opplysninger og dokumenter som leverandører skal fremlegge i denne forbindelse,
 - c) alle evalueringskriterier som vil bli vurdert ved tildeling av kontrakten, og, med unntak av tilfeller der pris er eneste kriterium, den relative vekten av slike kriterier,
 - d) når oppdragsgiveren vil foreta anskaffelsen ved bruk av elektroniske midler, ethvert krav til verifisering og kryptering eller andre krav knyttet til mottakelse av opplysninger ved bruk av elektroniske midler,
 - e) når oppdragsgiveren vil holde en elektronisk auksjon, reglene, herunder angivelse av elementer i anbudet knyttet til evalueringskriteriene, som vil gjelde for auksjonen,

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (f) where there will be a public opening of tenders, the date, time, and place for the opening and, where appropriate, the persons authorised to be present;
 - (g) any other terms or conditions, including terms of payment and any limitation on the means by which tenders may be submitted, e.g., paper or electronic means; and
 - (h) any dates for the delivery of goods or the supply of services or the duration of the contract.
2. Where contracting entities do not offer free direct access to the entire tender documents and any supporting documents by electronic means, entities shall make promptly available the tender documentation at the request of any interested supplier of the Parties.
- f) når det skal være offentlig anbudsåpning, dato, tid og sted for åpningen, og dersom det er hensiktsmessig, hvem som kan være til stede,
 - g) alle andre vilkår eller betingelser, herunder betalingsbetingelser og enhver begrensning av måter anbud kan inngis på, for eksempel på papir eller ved elektroniske midler, og
 - h) alle datoer for levering av varer eller yting av tjenester eller kontraktens varighet.
2. Når oppdragsgivere ikke tilbyr kostnadsfri direkte tilgang til fullstendig anbudsdokumentasjon og eventuelle underlag ved hjelp av elektroniske midler, skal oppdragsgivere omgående gjøre anbudsdokumentene tilgjengelige på anmodning fra en interessert leverandør hos en av partene.

Technical Specifications

3. A procuring entity shall not prepare, adopt, or apply any technical specification or prescribe any conformity assessment procedure with the purpose or the effect of creating unnecessary obstacles to international trade between the Parties.
4. In prescribing the technical specifications for the goods or services being procured, a procuring entity shall, where appropriate:
 - (a) specify the technical specification in terms of performance and functional requirements, rather than design or descriptive characteristics; and
 - (b) base the technical specification on international standards, where such exist or otherwise, on national technical regulations, recognised national standards or building codes.
5. A procuring entity may not prescribe any technical specifications that require or refer to a particular trademark or trade name, patent, copyright, design or type, specific origin, producer, or supplier, unless there is no other sufficiently precise or intelligible way of describing the procurement requirements and provided that, in such cases, words such as “or equivalent” are also included in the tender documentation.
6. A procuring entity shall not seek or accept, in a manner that would have the effect of precluding competition, advice that may be used in the preparation or adoption of any technical specification for a specific procurement

Tekniske spesifikasjoner

3. En oppdragsgiver skal ikke utarbeide, fastsette eller anvende en teknisk spesifikasjon eller fastsette en prosedyre for samsvarsvurdering som har som formål eller virkning unødig å hindre internasjonal handel mellom partene.
4. Ved fastsettelse av tekniske spesifikasjoner for varer eller tjenester som skal anskaffes, skal en oppdragsgiver, dersom det er hensiktsmessig:
 - a) uttrykke den tekniske spesifikasjonen i yttelse eller funksjonelle krav snarere enn i utforming eller beskrivende egenskaper, og
 - b) basere den tekniske spesifikasjonen på internasjonale standarder når slike finnes, og for øvrig på nasjonale tekniske forskrifter, anerkjente nasjonale standarder eller byggeforskrifter.
5. En oppdragsgiver kan ikke fastsette tekniske spesifikasjoner som krever eller henviser til et bestemt varemerke eller handelsnavn, patent, enerett, utforming eller type, særskilt opprinnelse, produsent eller leverandør, med mindre det ikke finnes noen annen tilstrekkelig presis eller forståelig måte å beskrive kravene til varen på, og forutsatt at det i slike tilfeller også er tatt med ord som «eller tilsvarende» i anbudsdokumentasjonen.
6. En oppdragsgiver skal ikke på en slik måte at det ville få en konkurransebegrensende virkning, søke eller motta råd som kan bli brukt ved utarbeidelse eller fastsettelse av en teknisk spesifikasjon, fra en person som

from a person that may have a commercial interest in the procurement.

7. For greater certainty, a Party, including its procuring entities, may, in accordance with this Article, prepare, adopt, or apply technical specifications to promote the conservation of natural resources or protect the environment.

Modifications

8. Where, prior to the award of a contract, a procuring entity modifies the criteria or technical requirements set out in a notice or tender documentation provided to participating suppliers, or amends or reissues a notice or tender documentation, it shall transmit in writing all such modifications or amended or re-issued notice or tender documentation:

- (a) to all suppliers that are participating at the time the information is amended, if known, and in all other cases, in the same manner as the original information; and
- (b) in adequate time to allow such suppliers to modify and re-submit amended tenders, as appropriate.

Article 7.9

Time Limits

A procuring entity shall provide suppliers sufficient time to submit applications to participate in a procurement and prepare and submit responsive tenders, taking into account the nature and complexity of the procurement. Each Party shall apply time limits according to the conditions specified in Appendix 3 of Annex XX (General Notes).

Article 7.10

Tendering Procedures

1. Entities shall award their public contracts by open, selective or limited tendering procedures according to their national legislation in compliance with this Chapter and in a non-discriminatory manner.

Selective Tendering

2. “Selective tendering” means a procurement method whereby only qualified suppliers are

kan ha kommersiell interesse i anskaffelsen.

7. Det presiseres at en part, herunder dens oppdragsgivere, i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel kan utarbeide, fastsette eller anvende tekniske spesifikasjoner for å fremme bevaring av naturressurser eller verne miljøet.

Endringer

8. Når en oppdragsgiver før tildelingen av en kontrakt endrer kriterier eller tekniske spesifikasjoner fastsatt i en kunngjøring eller anbudsdokumentasjon som deltakende leverandører har mottatt, eller endrer eller offentliggjør på nytt en kunngjøring eller anbudsdokumentasjon, skal den i skriftlig form sende alle slike endringer eller kunngjøringer eller anbudsdokumentasjon som er offentliggjort på nytt:

- a) til alle leverandører som deltar på det tidspunkt opplysningene er endret, dersom disse leverandørene er kjent, og i alle andre tilfeller gi opplysningene på samme måte som de opprinnelige opplysningene ble gitt på, og
- b) i tilstrekkelig god tid til at slike leverandører kan foreta tilpasninger og inngi endrede anbud, dersom det er formålstjenlig.

Artikkel 7.9

Tidsfrister

En oppdragsgiver skal gi leverandører tilstrekkelig tid til å sende inn søknader om å få delta i en anskaffelse eller til å utarbeide og inngi anbud, idet det skal tas hensyn til anskaffelsens art og kompleksitet. Hver part skal fastsette tidsfrister i samsvar med vilkårene i tillegg 3 til vedlegg XX (Generelle merknader).

Artikkel 7.10

Anbudsprosedyrer

1. Oppdragsgivere skal tildele offentlige kontrakter ved åpne, selektive eller begrensede anbudsprosedyrer i henhold til sin nasjonale lovgivning og i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel og på en måte som sikrer likebehandling.

Selektiv anbudskonkurranse

2. Med «selektivt anbud» menes en anskaffelsesmetode der bare kvalifiserte leverandører

- invited by the procuring entity to submit a tender;
3. Where a procuring entity intends to use selective tendering, the entity shall:
 - (a) include in the notice of intended procurement at least the information specified in subparagraphs 2 (a), (b), (c), (d), (e), (f) and (i) of Article 7.6 (Publication of Notices) and invite suppliers to submit a request for participation; and
 - (b) provide, by the commencement of the time-period for tendering, at least the information foreseen in subparagraphs 2 (g) and (h) of Article 7.6 (Publication of Notices) to the qualified suppliers that it notifies as specified in paragraph 2 of Appendix 3 to Annex XX (General Notes).
 4. A procuring entity shall recognise as qualified suppliers such domestic suppliers and suppliers of another Party that meet the conditions for participation in a particular procurement, unless the procuring entity states in the notice of intended procurement or, where publicly available, in the tender documentation, any limitation on the number of suppliers that will be permitted to tender and the criteria for selecting the limited number of suppliers.
 5. Where the tender documentation is not made publicly available from the date of publication of the notice referred to in paragraph 4, procuring entities shall ensure that those documents are made available at the same time to all the qualified suppliers selected in accordance with paragraph 5.
 6. Entities maintaining permanent lists of qualified suppliers may select suppliers to be invited to tender from among those listed, under the conditions foreseen in Article 7.6 (Publication of Notices)
- blir innbudt av oppdragsgiveren til å inngi anbud,
3. Når en oppdragsgiver planlegger å bruke selektiv anbudskonkurranse, skal han:
 - a) i kunngjøringen av en planlagt anskaffelse ta med minst opplysningene fastsatt i artikkel 7.6 (Offentliggjøring av kunngjøringer) nr. 2 bokstav a), b), c), d), e), f) og i) og innby leverandører til å sende inn en anmodning om å få delta, og
 - b) innen begynnelsen av tidsperioden for anbudsprosessen gi de kvalifiserte leverandører som den underretter som angitt i tillegg 3 nr. 2 i vedlegg XX (Generelle merknader), minst de opplysninger som er forutsatt i artikkel 7.6 (Offentliggjøring av kunngjøringer) nr. 2 bokstav g) og h).
 4. En oppdragsgiver skal som kvalifiserte leverandører anse innenlandske leverandører og leverandører fra en annen part som oppfyller vilkårene for å delta i en bestemt anskaffelse, med mindre oppdragsgiver i kunngjøringen av den planlagte anskaffelsen, eller, dersom den er offentlig tilgjengelig, i anbudsdokumentasjonen, fastsetter en begrensning av antallet leverandører som skal ha adgang til å inngi anbud, og kriteriene for utvelgelse av det begrensede antallet leverandører.
 5. Når anbudsdokumentene ikke er gjort offentlig tilgjengelige fra datoen for offentliggjøringen av kunngjøringen nevnt i nr. 4, skal oppdragsgivere sørge for at dokumentene gjøres tilgjengelige samtidig for alle kvalifiserte leverandører utvalgt i samsvar med bestemmelsene i nr. 5.
 6. Oppdragsgivere som fører faste lister over kvalifiserte leverandører, kan velge å innby leverandører blant dem som er oppført på listen, til å inngi anbud i henhold til vilkårene fastsatt i artikkel 7.6 (Offentliggjøring av kunngjøringer).

Limited Tendering

7. Provided that it does not use this provision for the purpose of avoiding competition among suppliers or in a manner that discriminates against suppliers of another Party or protects domestic suppliers, a procuring entity may use limited tendering and may choose not to apply Articles 7.6 (Publication of Notices), 7.7 (Conditions for Participations), 7.8 (Tender Documentation and Technical Specification), 7.9 (Time Limits), 7.12 (Electronic Auctions), 7.13 (Negotiations)

Begrenset anbudskonkurranse

7. Forutsatt at en oppdragsgiver ikke bruker denne bestemmelsen for å unngå konkurranse mellom leverandører eller på en måte som diskriminerer leverandører fra en annen part eller beskytter innenlandske leverandører, kan han anvende begrenset anbudskonkurranse og velge ikke å anvende artikkel 7.6 (Offentliggjøring av kunngjøringer), 7.7 (Vilkår for deltakelse), 7.8 (Anbudsdokumentasjon og tekniske spesifikasjoner), 7.9 (Tidsfrister), 7.12 (Elektroniske auksjoner),

and 7.14 (Opening of Tenders and Contract Awards) only under the following circumstances:

- (a) provided that the requirements of the tender documentation are not substantially modified where:
 - (i) no tenders were submitted, or no supplier requested participation;
 - (ii) no tenders that conform to the essential requirements of the tender documentation were submitted;
 - (iii) no suppliers satisfied the conditions for participation; or
 - (iv) the tenders submitted have been collusive;
- (b) where the goods or services can be supplied only by a particular supplier and no reasonable alternative or substitute goods or services exist for any of the following reasons:
 - (i) the requirement is for a work of art;
 - (ii) the protection of patents, copyrights or other exclusive rights; or
 - (iii) due to an absence of competition for technical reasons;
- (c) for additional deliveries by the original supplier of goods or services that were not included in the initial procurement where a change of supplier for such additional goods or services:
 - (i) cannot be made for economic or technical reasons such as requirements of interchangeability or interoperability with existing equipment, software, services or installations procured under the initial procurement; and
 - (ii) would cause significant inconvenience or substantial duplication of costs for the procuring entity;
- (d) insofar as is strictly necessary where, for reasons of extreme urgency brought about by events unforeseeable by the procuring entity, the goods or services cannot be obtained in time using an open or selective tendering procedure, and the use of such procedures would result in serious injury to the procuring entity;
- (e) for purchases made on a commodity market;
- (f) where a procuring entity procures prototypes or a first product or service which are developed at its request in the course of, and for, a particular contract for research, experiment, study or original development;

7.13 (Forhandlinger) og 7.14 (Åpning av anbud og tildeling av kontrakter) bare under følgende omstendigheter:

- a) forutsatt at kravene i anbudsdokumentasjonen ikke endres vesentlig, dersom
 - i) ingen anbud innkom, eller ingen leverandør forespurte om å delta,
 - ii) ingen anbud oppfylte de vesentlige kravene i anbudsdokumentasjonen,
 - iii) ingen leverandører oppfylte kravene for å delta, eller
 - iv) anbudene som innkom, var hemmelig avtalt,
- b) dersom varene eller tjenestene kan leveres bare av en bestemt leverandør og det ikke finnes noe rimelig alternativ eller noen rimelige erstatningsvarer eller -tjenester av en av følgende grunner:
 - i) behovet gjelder et kunstverk,
 - ii) vern av patenter, opphavsretter eller andre eksklusive rettigheter, eller
 - iii) mangel på konkurranse av tekniske grunner,
- c) for tilleggsleveranser fra den opprinnelige leverandøren av varer eller tjenester som ikke var inkludert i den opprinnelige anskaffelsen, dersom et skifte av leverandør av ytterligere varer eller tjenester som nevnt
 - i) ikke kan la seg gjøre av økonomiske eller tekniske årsaker som krav til ombyttbarhet eller samvirke med eksisterende utstyr, programvare, tjenester eller installasjoner innkjøpt innenfor rammen av den opprinnelige anskaffelsen, og
 - ii) ville forårsake betydelig ulempe eller påføre oppdragsgiver betydelige merkostnader,
- d) for så vidt som det er tvingende nødvendig, dersom varene eller tjenestene på grunn av stor tidsnød forårsaket av hendelser oppdragsgiver ikke kunne forutse, ikke kan skaffes i tide ved bruk av åpen eller selektiv anbudsprosedyre og bruk av slike prosedyrer ville påføre oppdragsgiver alvorlig skade,
- e) for varer kjøpt på et råvaremarked,
- f) dersom oppdragsgiver anskaffer prototyper eller en første vare eller tjeneste som er utviklet på oppdragsgivers anmodning i løpet av og for en bestemt kontrakt om forskning, forsøksvirksomhet, undersøkelser eller nyutvikling,

- (g) for purchases made under exceptionally advantageous conditions that only arise in the very short term in the case of unusual disposals such as those arising from liquidation, receivership, public auction or bankruptcy, but not for routine purchases from regular suppliers; or
 - (h) where a contract is awarded to a winner of a design contest provided that:
 - (i) the contest has been organised in a manner that is consistent with the principles of this Chapter, in particular relating to the publication of a notice of intended procurement; and
 - (ii) the participants are judged by an independent jury with a view to a design contract being awarded to a winner.
8. A procuring entity shall prepare a report in writing on each contract awarded under paragraph 7 of this Article. Each such report shall include the name of the procuring entity, the value and kind of goods or services procured, and a statement indicating the circumstances and conditions described in paragraph 7 of this Article that justified the use of limited tendering.
- g) for anskaffelser gjort på særskilt fordelaktige vilkår som bare opptrer på svært kort sikt ved uvanlige avhendelser som avhendelser i forbindelse med opphør, i regi av bostyrer, ved offentlig auksjon eller konkurser, men ikke for rutineanskaffelser fra ordinære leverandører, eller
 - h) når en kontrakt tildeles en vinner av en designkonkurranse, forutsatt at
 - i) konkurransen har vært organisert på en måte som er i samsvar med prinsippene i dette kapittel, særlig offentliggjøring av en kunngjøring av planlagt anskaffelse, og
 - ii) deltakerne vurderes av en uavhengig jury med sikte på tildeling av en designkontrakt til en vinner.
8. En oppdragsgiver skal utarbeide en skriftlig rapport om hver kontrakt som er blitt tildelt etter nr. 7 i denne artikkel. Hver rapport som nevnt skal inneholde oppdragsgivers navn, verdi og type av varer eller tjenester som anskaffes, samt en erklæring om omstendigheter og vilkår nevnt i nr. 7 i denne artikkel som rettfærdiggjorde bruk av begrenset anbudskonkurranse.

*Article 7.11***Information Technology**

The Parties shall, to the extent possible, endeavour to use electronic means of communication to permit efficient dissemination of information on government procurement, particularly as regards tender opportunities offered by entities, while respecting the principles of transparency and non-discrimination.

*Article 7.12***Electronic Auctions**

Where a procuring entity intends to conduct a covered procurement using an electronic auction, the entity shall provide each participant, before commencing the electronic auction, with:

- (a) the automatic evaluation method, including the mathematical formula, that is based on the evaluation criteria set out in the tender documentation and that will be used in the automatic ranking or re-ranking during the auction;
- (b) the results of any initial evaluation of the elements of its tender where the contract is to

*Artikkel 7.11***Informasjonsteknologi**

Partene skal så vidt mulig bestrebe seg på å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler for å muliggjøre effektiv spredning av informasjon om offentlige anskaffelser, særlig med hensyn til muligheter oppdragsgivere gir til å inngi anbud, samtidig som prinsippene om innsyn og likebehandling overholdes.

*Artikkel 7.12***Elektroniske auksjoner**

Dersom en oppdragsgiver har til hensikt å foreta en dekket anskaffelse ved å avholde elektronisk auksjon, skal oppdragsgiver, før den elektroniske auksjonen begynner, gi hver deltaker

- a) opplysninger om metoden for automatisk vurdering, inkludert den matematiske formelen, som skal være basert på vurderingskriteriene som ble gjort kjent i anbudsdokumentasjonen, og som skal anvendes til å bestemme automatisk rangering eller omrangering i løpet av auksjonen,
- b) opplysninger om utfallet av den innledende vurderingen av elementene i deltakerens

- be awarded on the basis of the most advantageous tender; and
- (c) any other relevant information relating to the conduct of the auction.

*Article 7.13***Negotiations**

1. A Party may provide for its entities to conduct negotiations:
 - (a) in the context of procurements in which they have indicated such intent in the notice of intended procurement; or
 - (b) where it appears from the evaluation that no one tender is obviously the most advantageous in terms of the specific evaluation criteria set forth in the notices or tender documentation.
2. Procuring entities shall not, in the course of negotiations, discriminate between participating suppliers.
3. An entity shall:
 - (a) ensure that any elimination of suppliers participating in negotiations is carried out in accordance with the evaluation criteria set out in the notices or tender documentation; and
 - (b) where negotiations are concluded, provide a common deadline for the remaining participating suppliers to submit any new or revised tenders.

*Article 7.14***Opening of Tenders and Contract Awards***Treatment of Tenders*

1. A procuring entity shall receive and open all tenders under procedures that guarantee the fairness and impartiality of the procurement process and the confidentiality of tenders. It also shall treat tenders in confidence until at least the opening of the tenders.
2. Where a procuring entity provides suppliers with an opportunity to correct unintentional errors of form between the opening of tenders and the awarding of the contract, the entity shall provide the same opportunity to all participating suppliers.

Awarding of Contracts

3. A procuring entity shall require that, in order to be considered for an award, a tender shall be submitted:

- anbud dersom kontrakten skal tildeles på grunnlag av det mest fordelaktige anbudet.
- c) eventuelle andre relevante opplysninger i forbindelse med avholdelsen av auksjonen.

*Artikkel 7.13***Forhandlinger**

1. En part kan fastsette at dens oppdragsgivere skal ha adgang til å forhandle
 - a) i forbindelse med anskaffelser der de har tilkjennegjort en slik hensikt i kunn-
gjøringen av den planlagte anskaffelsen, eller
 - b) når det av vurderingen blir klart at ingen anbud åpenbart er det mest fordelaktige vurdert i lys av de særlige vurderingskriteriene som ble gjort kjent i kunn-
gjøringene eller anbudsdokumentasjonen.
2. Oppdragsgivere skal i løpet av forhandlingene ikke diskriminere mellom forskjellige leverandører.
3. En oppdragsgiver skal
 - a) sikre at enhver utelukkelse av leverandører som deltar i forhandlingene, skjer i samsvar med kriteriene som ble gjort kjent i kunn-
gjøringene og anbudsdokumentasjonen,
 - b) når forhandlingene er ferdig, angi en felles frist for gjenværende, deltagende leverandører til å inngi nye eller reviderte anbud.

*Artikkel 7.14***Åpning av anbud og tildeling av kontrakter***Behandling av anbud*

1. En oppdragsgiver skal motta og åpne alle anbud i henhold til prosedyrer som garanterer at anskaffelsesprosessen er rettferdig og upartisk, og at anbudene undergis fortrolig behandling. Anbudene skal også behandles fortrolig minst fram til de åpnes.
2. Dersom en oppdragsgiver mellom anbudsåpningen og kontraktstildelingen gir leverandører en mulighet til å rette utilsiktede formfeil, skal oppdragsgiveren gi alle deltagende leverandører samme mulighet.

Tildeling av kontrakter

3. En oppdragsgiver skal kreve at anbudet for å komme i betraktning ved tildelingen skal

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (a) in writing and shall, at the time of opening, comply with the essential requirements specified in the notices and tender documentation; and
 - (b) by a supplier that satisfies any conditions for participation.
 4. Unless a procuring entity determines that it is not in the public interest to award a contract, the entity shall award the contract to the supplier that the entity has determined satisfies the conditions for participation and is fully capable of undertaking the contract and whose tender is determined to be the most advantageous solely on the basis of the requirements and evaluation criteria specified in the notices and tender documentation, or where price is the sole criterion, the lowest price.
 5. Where a procuring entity receives a tender with a price that is abnormally lower than the prices in other tenders submitted, it may verify with the supplier that it can comply with the conditions of participation and is capable of fulfilling the terms of the contract.
 6. A procuring entity may not cancel a procurement or terminate or modify awarded contracts in a manner that circumvents the obligations under this Chapter.
- a) være skriftlig og ved åpningen oppfylle de vesentlige krav som er fastsatt i kunngjøringene og anbudsdokumentasjonen,
 - b) komme fra en leverandør som oppfyller ethvert vilkår for å delta.
 4. Med mindre en oppdragsgiver beslutter at det ikke er i det offentliges interesse å tildele en kontrakt, skal oppdragsgiveren tildele kontrakten til den leverandør som oppdragsgiveren har funnet oppfyller vilkårene for deltakelse og er fullt ut i stand til å påta seg kontrakten og hvis anbud er funnet å være det mest fordelaktige utelukkende ut fra de krav og vurderingskriterier som er fastsatt i kunngjøringene og anbudsdokumentasjonen eller, dersom pris er det eneste kriteriet, ut fra laveste pris.
 5. Dersom en oppdragsgiver mottar et anbud med en pris som er påfallende lavere enn prisene i de øvrige anbudene som er innkommet, kan oppdragsgiveren undersøke med leverandøren om han kan oppfylle vilkårene for å delta og er i stand til å oppfylle vilkårene i kontrakten.
 6. En oppdragsgiver kan ikke avlyse en anskaffelse eller heve eller endre tildelte kontrakter på en måte som omgår forpliktelsene etter dette kapittel.

Article 7.15

Transparency in Procurement Information

Information Provided to Suppliers

1. A procuring entity shall promptly inform suppliers that have submitted tenders of its contract award decisions and, on request, shall do so in writing. Subject to Article 7.16 (Disclosure of Information) a procuring entity shall, on request, provide an unsuccessful supplier with an explanation of the entity's reasons for not selecting that supplier's tender and the relative advantages of the successful supplier's tender.

Publication of Award Information

2. Not later than 72 days after an award, a procuring entity shall publish in a paper or electronic medium listed in Appendix 2 to Annex XX (General Notes), a notice that includes at least the following information about the contract:

Artikkel 7.15

Innsyn i opplysninger om anskaffelser

Opplysninger gitt til leverandører

1. En oppdragsgiver skal omgående underrette leverandører som har gitt anbud, om sine avgjørelser om kontraktstildelingen, og skal på anmodning gjøre dette i skriftlig form. Med forbehold for artikkel 7.16 (Utlevering av opplysninger) skal oppdragsgiveren på anmodning gi en ikke foretrukket leverandør en redegjørelse om hvorfor oppdragsgiveren ikke valgte den leverandørens anbud, og om de relative fordelene ved anbudet til den foretrukne tilbyderen.

Kunngjøring av opplysninger om tildeling av kontrakt

2. En oppdragsgiver skal senest 72 dager etter at kontrakt er tildelt i en avis eller et elektronisk medium angitt i listen i tillegg 2 til vedlegg XX (Generelle merknader) offentliggjøre en kunngjøring, som minst inneholder følgende opplysninger om kontrakten:

- (a) the name and address of the procuring entity;
- (b) a description of the goods or services procured;
- (c) the date of award;
- (d) the name and address of the successful supplier;
- (e) the contract value; and
- (f) the procurement method used and, in cases where a procedure has been used pursuant to paragraph 8 of Article 7.10 (Tendering Procedures), a description of the circumstances justifying the use of such procedure.

- a) oppdragsgivers navn og adresse,
- b) beskrivelse av vare- eller tjenesteanskaffelsen,
- c) dato for tildeling av kontrakten,
- d) navn og adresse til den leverandør som har fått kontrakten,
- e) kontraktens verdi,
- f) anskaffelsesmetoden som er anvendt og, i tilfeller der en prosedyre er blitt anvendt i henhold til artikkel 7.10 (Anbudsprosedyrer) nr. 8, en beskrivelse av omstendighetene som rettferdiggjør anvendelsen av en slik prosedyre.

Maintenance of Records

3. A procuring entity shall maintain reports and records of tendering procedures relating to covered procurement, including the reports provided for in paragraph 9 of Article 7.10 (Tendering Procedures), and shall retain such reports and records for a period of at least three years after the award of a contract.

Føring av protokoller og registre

3. En oppdragsgiver skal utarbeide rapporter og føre protokoller og registre med hensyn til anbudsprosedyrer for en dekket anskaffelse, herunder rapportene omhandlet i artikkel 7.10 (Anbudsprosedyrer) nr. 9, og skal oppbevare rapporter, protokoller og registre som nevnt i minst tre år etter at kontrakten ble tildelt.

Article 7.16

Disclosure of Information

Provision of Information to a Party

1. On request of any Party, a Party shall provide promptly any information necessary to determine whether a procurement was conducted fairly, impartially and in accordance with this Chapter. The information shall include information on the characteristics and relative advantages of the successful tender.

Artikkel 7.16

Utlevering av opplysninger

Angivelse av opplysninger til en part

1. En part skal på anmodning fra en annen part omgående gi de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om en anskaffelse ble foretatt på en rettferdig og upartisk måte og i samsvar med dette kapittel. Opplysningene skal inkludere opplysninger om markante egenskaper og relative fordeler ved den foretrukne tilbyder.

Non-Disclosure of Information

2. No Party, procuring entity or review authority may disclose information that the person providing it has designated as confidential in accordance with domestic law, except with the authorisation of such person.
3. Notwithstanding any other provision of this Chapter, a Party, including its procuring entities, may not provide information to a particular supplier that might prejudice fair competition between suppliers.
4. Nothing in this Chapter shall be construed to require a Party, including its procuring entities, authorities, and review bodies, to

Tilbakeholdelse av opplysninger

2. Ingen part, oppdragsgiver eller klageinstans kan gi videre opplysninger som den som gir dem, har betegnet som fortrolige i samsvar med nasjonal rett, med mindre vedkommende gir samtykke til det.
3. Uten hensyn til andre bestemmelser i dette kapittel, kan en part, herunder dens oppdragsgivere, ikke gi en bestemt leverandør opplysninger som vil kunne være til skade for lik konkurranse mellom partene.
4. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal fortolkes slik at en part, herunder dens oppdragsgivere, myndigheter og klageinstanser,

release confidential information under this Chapter where release:

- (a) would impede law enforcement;
- (b) might prejudice fair competition between suppliers;
- (c) would prejudice the legitimate commercial interests of particular persons, including the protection of intellectual property; or
- (d) would otherwise be contrary to the public interest.

Article 7.17

Domestic Review Procedures for Supplier Challenges

1. In the event of a complaint by a supplier of a Party regarding an alleged breach of this Chapter in the context of covered procurement, each Party shall encourage suppliers to seek clarification from its entities through consultations with a view to facilitating the resolution of any such complaints.
2. Each Party shall provide a timely, effective, transparent and non-discriminatory administrative or judicial review procedure according to the due process principle through which a supplier may challenge alleged breaches of this Chapter arising in the context of covered procurements in which the supplier has, or has had, an interest.
3. Each supplier shall be allowed a sufficient period of time to prepare and submit a challenge, which in no case shall be less than ten days from the time when the basis of the challenge became known or reasonably should have become known to the supplier.
4. Each Party shall establish or designate at least one impartial administrative or judicial authority that is independent of its procuring entities to receive and review a challenge by a supplier arising in the context of a covered procurement, and to make appropriate findings and recommendations.
5. Where a body other than an authority referred to in paragraph 4 initially reviews a challenge, the Party shall ensure that the supplier may appeal the initial decision to an impartial administrative or judicial authority that is independent of the procuring entity whose procurement is the subject of the challenge.
6. A review body that is not a court shall either be subject to judicial review or have procedures that provide that:

pålegges å gi videre fortrolige opplysninger etter dette kapittel dersom utlevering vil

- a) hindre rettshåndhevelsen,
- b) kunne være til skade for lik konkurranse mellom leverandører,
- c) skade bestemte virksomheters legitime forretningsmessige interesser, herunder vern av immaterielle rettigheter, eller
- d) på annen måte stride mot offentlige interesser.

Artikkel 7.17

Nasjonale prosedyrer for prøving av klager fra leverandører

1. Dersom en leverandør hos en part klager på et angivelig brudd på dette kapittel i forbindelse med en anskaffelse, skal hver part oppfordre leverandørene til å søke avklaring fra sine enheter ved konsultasjoner med sikte på å gjøre det lettere å få klagen avgjort.
2. Hver part skal i henhold til prinsippet om rettssikkerhet innføre en rask og effektiv administrativ eller rettslig prosedyre som sikrer likebehandling og innsyn, og gjør det mulig for en leverandør å klage på angivelige brudd på dette kapittel i forbindelse med en dekket anskaffelse som leverandøren har eller har hatt interesse i.
3. Hver leverandør skal gis tilstrekkelig tid til å forberede og inngi klage, idet dette tidsrommet ikke under noen omstendigheter skal være mindre enn ti dager fra det tidspunkt da grunnlaget for klagen ble kjent, eller rimeligvis burde være blitt kjent, for leverandøren.
4. Hver part skal etablere eller utpeke minst én upartisk forvaltningsmyndighet eller rettslig myndighet som er uavhengig i forhold til dens oppdragsgivere, og som skal motta og prøve en klage fra en leverandør i forbindelse med en dekket anskaffelse, og utarbeide hensiktsmessige vurderinger, konklusjoner og anbefalinger.
5. Dersom en annen instans enn en myndighet nevnt i nr. 4 behandler en klage i første instans, skal vedkommende part sikre at avgjørelsen i første instans kan overprøves av en upartisk forvaltningsmyndighet eller rettslig myndighet som er uavhengig i forhold til den oppdragsgiver hvis anskaffelse er gjenstand for klagen.
6. En klageinstans som ikke er en domstol, skal enten være underkastet en overprøving eller ha prosedyrer som sørger for

- (a) the procuring entity shall respond in writing to the challenge and disclose all relevant documents to the review body;
 - (b) the participants to the proceedings ("participants") shall have the right to be heard prior to a decision of the review body being made on the challenge;
 - (c) the participants shall have the right to be represented and accompanied;
 - (d) the participants shall have access to all proceedings;
 - (e) the participants shall have the right to request that the proceedings take place in public and that witnesses may be presented; and
 - (f) decisions or recommendations relating to supplier challenges shall be provided, in a timely fashion, in writing, with an explanation of the basis for each decision or recommendation.
7. Each Party shall adopt or maintain procedures that:
- (a) provide for rapid interim measures to preserve the supplier's opportunity to participate in the procurement. Such interim measures may result in suspension of the procurement process. The procedures may provide that overriding adverse consequences for the interests concerned, including the public interest, may be taken into account when deciding whether such measures should be applied. Just cause for not acting shall be provided in writing; and
 - (b) provide for, where a review body has determined that there has been a breach of this Chapter or, where the supplier does not have a right to challenge directly a breach of this Chapter under the domestic law of a Party, a failure by a procuring entity to comply with a Party's measures implementing this Chapter, corrective action or compensation for the loss or damages suffered, which may be limited to either the costs for the preparation of the tender or the costs relating to the challenge, or both.
- a) at oppdragsgiveren skal besvare klagen skriftlig og gi klageinstansen innsyn i alle relevante dokumenter,
 - b) at deltakerne i forhandlingene («deltakerne») skal ha rett til å fremme sine synspunkter før klageinstansen treffer avgjørelse om klagen,
 - c) at deltakerne skal ha rett til å være representert og ledsaget,
 - d) at deltakerne skal ha adgang til alle forhandlinger,
 - e) at deltakerne skal ha rett til å kreve at forhandlingene er offentlige,
 - f) at avgjørelser eller anbefalinger i forbindelse med klager fra leverandører skal foreligge skriftlig så snart som mulig, med en forklaring av grunnlaget for hver avgjørelse eller anbefaling.
7. Hver part skal vedta eller ha prosedyrer
- a) som sørger for raske midlertidige tiltak for å ivareta leverandørens mulighet til å delta i anskaffelsen. Midlertidige tiltak som nevnt kan føre til at anskaffelsesprosessen utsettes. Prosedyrene kan fastsette at det kan tas hensyn til overordnede negative konsekvenser for de berørte interesser, herunder det offentliges interesser, når det besluttes om slike tiltak bør få anvendelse. Det skal skriftlig gis en viktig grunn for ikke å gripe inn,
 - b) som, dersom en klageinstans har avgjort at det har forekommet et brudd på dette kapittel eller leverandøren etter en parts internrett ikke har rett til å klage direkte på et brudd på dette kapittel eller oppdragsgiver har unnlatt å etterkomme en parts tiltak for å gjennomføre dette kapittel, sørger for avhjelpende tiltak eller kompensasjon for tap eller skade, som kan begrenses til kostnadene ved å utarbeide anbudet eller ved å klage, eller begge.

*Article 7.18***Modifications and Rectifications to Coverage**

1. A Party may make rectifications of a purely formal nature to its coverage under this Chapter, or minor amendments to its schedules in Annex XIX (Covered Entities), provided that it notifies the other Parties in

*Artikkel 7.18***Endringer eller beriktigelser av dekningsomfang**

1. En part kan foreta rent formelle beriktigelser av sitt dekningsomfang etter dette kapittel eller mindre endringer av sine lister i vedlegg XIX (Oppdragsgivere som dekkes), forutsatt at den gir de øvrige parter skriftlig

writing and no Party objects in writing within 30 days of the notification. A Party that makes such a rectification or minor amendment need not provide compensatory adjustments to the other Parties.

2. A Party may otherwise modify its coverage under this Chapter provided that:
 - (a) it notifies the other Parties in writing and offers at the same time acceptable compensatory adjustments to maintain a level of coverage comparable to that existing prior to the modification, except where provided for in paragraph 3; and
 - (b) no Party objects in writing within 30 days of the notification.
3. A Party need not provide compensatory adjustments in those circumstances where the Parties agree that the proposed modification covers a procuring entity over which a Party has effectively eliminated its control or influence. Where a Party objects to the assertion that such government control or influence has been effectively eliminated, the objecting Party may request further information or consultations with a view to clarifying the nature of any government control or influence and reaching agreement on the procuring entity's continued coverage under this Chapter.

Article 7.19

Small and Medium Sized Enterprises Participation

1. The Parties agree on the importance of the participation of small and medium sized enterprises (hereinafter referred to as "SMEs") in government procurement. The Parties also recognise the importance of business alliances between suppliers of each Party, and in particular of SMEs.
2. The Parties agree to work jointly towards exchanging information and facilitating SMEs access to government procurement procedures, methods and contracting requirements, focused on SMEs special needs.

underretning og det ikke foreligger skriftlig innsigelse fra noen part innen 30 dager etter underretningen. En part som foretar en beriktigelse eller mindre endring som nevnt, behøver ikke å yte kompensasjon til de øvrige parter.

2. En part kan for øvrig endre sitt dekningsomfang etter dette kapittel forutsatt at
 - a) den gir de øvrige parter skriftlig underretning og samtidig tilbyr akseptabel kompensasjon for å opprettholde dekningsomfanget på et nivå tilsvarende det som fantes forut for endringen, med unntak av hva som er fastsatt i nr. 3, og
 - b) det ikke foreligger skriftlig innsigelse fra noen part innen 30 dager etter underretningen.
3. En part behøver ikke å yte kompensasjon i situasjoner der partene blir enige om at den foreslåtte endringen skal omfatte en oppdragsgiver som en part ikke lenger har kontroll eller innflytelse over. Dersom en part fremmer innsigelse mot en forsikring om at offentlig kontroll eller innflytelse som nevnt fullstendig har opphørt, skal den part som fremmer innsigelse, anmode om ytterligere opplysninger eller konsultasjoner med sikte på å klarlegge formen for offentlig kontroll eller innflytelse og oppnå enighet om det fortsatte dekningsomfanget etter dette kapittel.

Artikkel 7.19

Deltakelse av små og mellomstore foretak

1. Partene er enige om betydningen av at små og mellomstore foretak (heretter kalt «SMB») deltar i offentlige anskaffelser. Partene erkjenner også betydningen av forretningsallianser mellom hver parts leverandører, særlig små og mellomstore foretak.
2. Partene er enige om å arbeide i fellesskap med sikte på å utveksle opplysninger og gjøre det lettere for små og mellomstore foretak å oppnå tilgang til prosedyrer, metoder og krav ved kontraktsinngåelse i forbindelse med offentlige anskaffelser, med fokus på små og mellomstore foretaks særlige behov.

Article 7.20

Co-operation

1. The Parties recognise the importance of co-operation with a view to achieving a better understanding of their respective government procurement systems, as well as a better access to their respective markets, in particular for small business suppliers.
2. According to Chapter 10 (Co-operation) the Parties shall endeavour to co-operate in matters such as:
 - (a) development and use of electronic communications in government procurement systems;
 - (b) exchange of experiences and information, such as regulatory frameworks, best practices and statistics.

Article 7.21

Further Negotiations

In case Colombia or any EFTA State offers in the future, a non-party, additional advantages with regard to its respective government procurement market access coverage agreed under this Chapter, it shall agree, upon request of any Party, to enter into negotiations with a view to extending coverage under this Chapter on a reciprocal basis.

Chapter 8

Competition Policy

Article 8.1

Objectives

1. The Parties recognise that anti-competitive practices have the potential to undermine the benefits of liberalisation arising from this Agreement. These practices are incompatible with the proper functioning of this Agreement, insofar as they may affect trade between Colombia and an EFTA State.
2. The Parties undertake to apply their respective competition laws with a view to proscribing such practices and to co-operate in matters covered by this Chapter. This co-operation includes notification, exchange of information, technical assistance and consultation.

Artikkel 7.20

Samarbeid

1. Partene erkjenner betydningen av samarbeid for å oppnå bedre forståelse av hverandres ordninger for offentlige anskaffelser og bedre adgang til deres respektive markeder, særlig for små leverandører.
2. I samsvar med kapittel 10 (Samarbeid) skal partene bestrebe seg på å samarbeide i saker som
 - a) utvikling og bruk av elektronisk kommunikasjon i ordninger for offentlige anskaffelser,
 - b) utveksling av erfaringer og opplysninger, som regelverk, beste praksis og statistikk.

Artikkel 7.21

Videre forhandlinger

I tilfellet Colombia eller en EFTA-stat i fremtiden tilbyr en ikke-part ytterligere fordeler med hensyn til omfanget av adgangen til deres respektive markeder for offentlige anskaffelser som avtalt etter dette kapittel, skal de på anmodning fra en hvilken som helst annen part samtykke i å innlede forhandlinger med sikte på å utvide dekningsområdet etter dette kapittel på gjensidig grunnlag.

Kapittel 8

Konkurransopolitikk

Artikkel 8.1

Målsetting

1. Partene erkjenner at konkurransebegrensende metoder kan undergrave fordelene ved liberaliseringen som følger av denne avtale. Slike metoder er uforenlige med en tilfredsstillende anvendelse av denne avtale for så vidt som de kan ha betydning for handelen mellom Colombia og en EFTA-stat.
2. Partene påtar seg å anvende sin konkurranselovgivning med sikte på å forby slike metoder og samarbeide i saker som hører under dette kapittel. Samarbeidet skal omfatte underretning, utveksling av opplysninger, faglig bistand og konsultasjon.

Article 8.2

Anti-competitive Practices

1. For the purposes of this Chapter, “anti-competitive practices” refer to:
 - (a) horizontal or vertical agreements, concerted practices or arrangements between enterprises, which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition; and
 - (b) the abuse by one or more enterprises of a dominant position in a market.
2. The enforcement policy of the Parties’ national authorities shall be consistent with the principles of transparency, non-discrimination and procedural fairness.
3. When applicable, Colombia may implement its obligations under this Article through the Andean Community competition laws and the Andean enforcement authority. Rights and obligations under this Chapter will only apply between Colombia and the EFTA States.

Article 8.3

Co-operation

1. The Parties shall make best efforts to co-operate, subject to their national laws and through their competent authorities, on issues concerning competition law enforcement.
2. Each Party shall notify another Party of competition enforcement activities that may affect important interests of the other Party. Notifications shall be sufficiently detailed to enable the notified Party to make an initial evaluation of the effect of the enforcement activity within its territory.
3. Each Party should, in accordance with its laws, take into consideration the important interests of the other Parties in the course of its enforcement activities on anticompetitive practices. If a Party considers that an anti-competitive practice may adversely affect another Party’s important interests, it may transmit its views on the matter to such other Party through its competent authority. Without prejudice to any action under its competition laws and to its full freedom of ultimate decision, the Party so addressed should give appropriate consideration to the views expressed by the requesting Party.

Artikkel 8.2

Konkurransebegrensende metoder

1. For formålene i dette kapittel viser «konkurransebegrensende metoder» til:
 - a) horisontale eller vertikale avtaler, samordnet opptreden eller avtaler mellom foretak som har som mål eller virkning å hindre, begrense eller vri konkurransen,
 - b) et eller flere foretaks misbruk av en dominerende stilling i et marked.
2. Håndhevingspolitikken som praktiseres av partenes nasjonale myndigheter, skal være forenlig med prinsippene om innsyn, likebehandling og rettferdig og upartisk saksbehandling.
3. Når det er hensiktsmessig, kan Colombia iverksette sine forpliktelser etter denne avtale gjennom Det andiske fellesskaps konkurranselovgivning og den andiske håndhevingsmyndighet. Rettigheter og forpliktelser etter dette kapittel vil få anvendelse bare mellom Colombia og EFTA-statene.

Artikkel 8.3

Samarbeid

1. Forutsatt at det ikke strider mot deres nasjonale lovgivning, skal partene gjøre sitt beste for å samarbeide, gjennom vedkommende myndighet hos hver av dem, om spørsmål som gjelder håndheving av konkurranselovgivning.
2. Hver part skal underrette en annen part om konkurransehåndhevende tiltak som kan ha betydning for interesser som er viktige for den annen part. Underretningen skal være tilstrekkelig opplyst til at den part som har mottatt den, kan foreta en innledende vurdering av hvordan håndhevingstiltaket virker på dens territorium.
3. Hver part bør i samsvar med sin egen lovgivning ta hensyn til de øvrige parter viktige interesser når den gjennomfører håndhevingstiltak med hensyn til konkurransebegrensende metoder. Dersom en part anser at en konkurransebegrensende metode kan ha negativ virkning for en annen parts viktige interesser, kan den oversende sine synspunkter på saken til den annen part gjennom vedkommende myndighet. Uten at tiltak truffet etter dens egen konkurranselovgivning og dens egen fulle frihet til å fatte endelig beslutning berøres, bør den part som har mottatt henvendelsen, foreta en hensikts-

4. If a Party considers that an anticompetitive practice carried out within the territory of another Party has a substantially adverse effect within its territory or on trade relations between the Parties, it may request that the other Party initiate appropriate enforcement activities. The request shall be as specific as possible about the nature and the effect of the anticompetitive practice. The requested Party shall consider whether to initiate an enforcement activity with respect to the anticompetitive practice identified in the request, and shall advise the requesting Party of its decision and of the outcome of such activity.
5. The Parties are encouraged to exchange information, including information that is not publicly available, provided that this does not affect any ongoing investigation. Any exchange of information shall be subject to the rules and standards of confidentiality applicable in the territory of each Party. No Party shall be required to provide information when this is contrary to its laws regarding disclosure of information. Each Party shall maintain the confidentiality of any information provided to it subject to the limitations that the submitting Party requests for the use of such information.
6. To further strengthen co-operation, the Parties may sign co-operation agreements.

Article 8.4

Consultations

To foster understanding between the Parties, or to address any matter arising under this Chapter, and without prejudice to the autonomy of each Party to develop, maintain and enforce its competition policy and legislation, a Party may request consultations within the Joint Committee. This request shall indicate the reasons for the consultations. Consultations shall be held promptly with a view to reaching a conclusion consistent with the objectives set forth in this Chapter. The Parties concerned shall give to the Joint Committee all the support and information needed, subject to the criteria and standards set out in paragraph 5 of Article 8.3 (Co-operation).

messig vurdering av synspunktene den anmodende part uttrykker.

4. Dersom en part anser at konkurransebegrensende metoder på en annen parts territorium har betydelig negativ virkning på dens eget territorium eller på handelssamkvemmet mellom partene, kan den anmode om at den annen part iverksetter hensiktsmessige håndhevingstiltak. Anmodningen skal være så nøyaktig som mulig med hensyn til hva de konkurransebegrensende metodene består i, og hvilken virkning de har. Den anmodende part skal vurdere om den skal iverksette et håndhevingstiltak med hensyn til de konkurransebegrensende metodene beskrevet i anmodningen, og skal underrette den anmodende part om sin beslutning og om utfallet av tiltak som nevnt.
5. Partene oppfordres til å utveksle opplysninger, herunder opplysninger som ikke er offentlig tilgjengelige, forutsatt at dette ikke har betydning for igangsatte undersøkelser. Utveksling av opplysninger skal være underlagt de regler og standarder for fortrolighet som gjelder på hver parts territorium. Ingen part skal pålegges å gi opplysninger videre når dette er i strid med dens egen lovgivning om fortrolig behandling av opplysninger. Hver part skal behandle mottatte opplysninger fortrolig i henhold til de begrensninger den part som gir opplysningene, pålegger bruken av disse.
6. For å styrke samarbeidet ytterligere kan partene inngå samarbeidsavtaler.

Artikkel 8.4

Konsultasjoner

For å fremme forståelse mellom partene eller behandle en sak som oppstår innen rammen av dette kapittel, og med forbehold for hvert parts frie adgang til å utvikle, opprettholde og håndheve sin konkurransepolitikk og -lovgivning, kan en part anmode om konsultasjoner i Den blandede komité. Anmodningen skal angi grunnene for konsultasjonene. Konsultasjoner skal holdes omgående med sikte på å komme til en konklusjon som er forenlig med målsettingen nedfelt i dette kapittel. De berørte parter skal yte Den blandede komité all støtte og informasjon den har behov for, med forbehold for kriteriene og standardene angitt i artikkel 8.3 nr. 5.

*Article 8.5***State Enterprises and Designated Monopolies**

1. Nothing in this Chapter shall be construed to prevent a Party from establishing or maintaining a state enterprise and/or designated monopolies.
2. The Parties shall ensure that state enterprises and designated monopolies do not adopt or maintain anti-competitive practices affecting trade between the Parties, insofar as the application of this provision does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular public tasks assigned to them.
3. This Article does not apply to government procurement.

*Article 8.6***Dispute Settlement**

No Party may have recourse to dispute settlement under this Agreement for any matter arising under this Chapter.

*Chapter 9***Transparency***Article 9.1***Publication and Disclosure of Information**

1. Each Party shall ensure that its laws, regulations, administrative rulings of general application and their respective international agreements, which may affect the operation of this Agreement, are published or otherwise made publicly available in such a manner as to enable persons and other interested parties to become acquainted with them.
2. To the extent possible, the Parties shall publish or otherwise make available judicial decisions that may affect the operation of this Agreement.
3. The Parties shall promptly respond to specific questions and provide, upon request, information to each other on matters referred to in paragraph 1 and 2.
4. Nothing in this Agreement shall require any Party to disclose confidential information, which would impede law enforcement, or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of any economic operator.

*Artikkel 8.5***Offentlige foretak og utpekte monopoler**

1. Ingen bestemmelse i dette kapittel skal fortolkes slik at en part hindres i å etablere eller opprettholde et offentlig foretak og/eller utpekte monopoler.
2. Partene skal sikre at offentlige foretak og utpekte monopoler ikke vedtar eller opprettholder konkurransebegrensende metoder som har betydning for handelen dem imellom, så langt anvendelsen av denne bestemmelse verken faktisk eller juridisk hindrer utøvelse av de særlige offentlige oppgavene som er tillagt dem.
3. Denne artikkel får ikke anvendelse på offentlige anskaffelser.

*Artikkel 8.6***Tvisteløsning**

Ingen part kan benytte tvisteløsning etter denne avtale for noen sak som oppstår innen rammen av dette kapittel.

*Kapittel 9***Innsyn***Artikkel 9.1***Kunngjøring og utlevering av opplysninger**

1. Partene skal sikre at de av deres lover, forskrifter og forvaltningsvedtak som er gitt generell anvendelse, og deres respektive internasjonale avtaler, dersom de kan ha betydning for den måten denne avtale virker på, blir kunngjort eller på annen måte gjort allment tilgjengelige slik at personer og andre interesserte parter kan gjøre seg kjent med dem.
2. Partene skal så vidt mulig kunngjøre rettsavgjørelser som kan ha betydning for den måten denne avtale virker på, eller på annen måte gjøre dem allment tilgjengelige.
3. Partene skal omgående besvare spesifikke spørsmål og på anmodning gi hverandre opplysninger om saker nevnt i nr. 1 og 2.
4. En part skal ikke etter noen bestemmelse i denne avtale pålegges å gi videre fortrolige opplysninger som vil hindre rettshåndhevelsen eller på annen måte stride mot offentlige interesser eller skade en markedsdeltakers legitime forretningsmessige interesser.

5. Where a Party providing information to another Party in accordance with this Agreement designates the information as confidential, the other Party shall maintain the confidentiality of the information.
6. In case of any inconsistency between the provisions of this Article and provisions relating to transparency in other Chapters, the latter shall prevail to the extent of the inconsistency.
5. Dersom en part som gir opplysninger til en annen part i samsvar med denne avtale, betegner opplysningene som fortrolige, skal den annen part også gi opplysningene fortrolig behandling.
6. I tilfelle uoverensstemmelse mellom bestemmelsene i denne artikkel og bestemmelser om innsyn i andre kapitler, skal de sistnevnte gå foran i den utstrekning det foreligger uoverensstemmelse.

Article 9.2

Notifications

1. Unless otherwise provided for, a notification to a Party shall be deemed received when it has been delivered to and receipt has been confirmed by the responsible authority of that Party.
2. Each Party shall designate an authority responsible for receiving notifications and shall communicate such designation to the other Parties within 90 days following the entry into force of this Agreement.

Chapter 10

Co-operation

Article 10.1

Scope and Objectives

1. The Parties shall decide to foster co-operation that allows support of trade capacity building (hereinafter referred to as “TCB”) initiatives in order to expand and improve the benefits of this Agreement, on mutually agreed terms, in accordance with national strategies and policy objectives
2. The co-operation under this Chapter shall pursue the following objectives:
 - (a) strengthening and developing the existing relations with regard to TCB between the Parties;
 - (b) enhancing and creating new trade and investment opportunities, fostering competitiveness and innovation; and
 - (c) implementing this Agreement and optimising its results, in order to provide an impulse for economic growth and development and to contribute to the reduction of poverty.

Artikkel 9.2

Underretninger

1. Med mindre noe annet er fastsatt, skal en underretning til en part anses for å være mottatt når den er blitt levert til vedkommende myndighet hos parten og myndigheten har bekreftet mottakelsen.
2. Hver part skal utpeke en myndighet som skal være tillagt ansvaret for å motta underretninger, og innen 90 dager etter at denne avtale er trådt i kraft, underrette de øvrige parter om hvilken myndighet som er utpekt.

Kapittel 10

Samarbeid

Artikkel 10.1

Virkeområde og målsetting

1. Partene skal beslutte å fremme samarbeid som gjør det mulig å støtte initiativ for å bygge opp handelskapasitet (heretter kalt «oppbygging av handelskapasitet») med sikte på å utvide og bedre fordelene i henhold til denne avtale på vilkår det er gjensidig enighet om, i samsvar med nasjonale strategier og politiske målsettinger.
2. Samarbeidet etter dette kapittel skal søke å oppfylle følgende målsettinger:
 - a) å styrke og utvikle det eksisterende samkvemmet med hensyn til oppbygging av handelskapasitet mellom partene,
 - b) å styrke og skape nye handels- og investeringsmuligheter, fremme konkurransedyktighet og nyskapning,
 - c) å gjennomføre denne avtale og optimalisere resultatene av den med sikte på å tilføre impulser til økonomisk vekst og utvikling og bidra til å redusere fattigdom.

*Article 10.2***Methods and Means**

1. The Parties shall co-operate with the objective of identifying and employing the most effective methods and means for the implementation of this Chapter. To this end they shall coordinate efforts with relevant international organisations and develop, where applicable, synergies with other forms of bilateral co-operation between the Parties.
2. Co-operation under this Chapter shall be carried out either through EFTA activities, bilaterally or through a combination of the two.
3. The Parties will use, among others, the following instruments for the implementation of this Chapter:
 - (a) exchange of information and experience;
 - (b) joint identification, development and implementation of projects and innovative activities of co-operation, including seminars and workshops; and
 - (c) technical and administrative co-operation.
4. The Parties may initiate and implement projects and activities related to TCB with the participation of national and international experts and institutions.

*Article 10.3***Joint Committee and Contact Points**

1. For the implementation of this Chapter, the following contact points are designated:
 - (a) for the EFTA-States: the EFTA Secretariat; and
 - (b) for Colombia: the Ministry of Trade, Industry and Tourism
2. The contact points shall be responsible for the channelling of the project proposals. In addition they are responsible for managing and developing of EFTA co-operation projects and are the links to the Joint Committee. For this purpose they shall establish rules and procedures in order to facilitate this work.
3. For co-operation on a bilateral basis taking place under the present Chapter, EFTA States providing such co-operation shall designate a Contact point.
4. The Joint Committee shall periodically review the implementation of this Chapter and act as a co-ordinating body as appropriate.

*Artikkel 10.2***Metoder og midler**

1. Partene skal samarbeide med sikte på å kartlegge og bruke de mest effektive metodene og midlene for å gjennomføre dette kapittel. For dette formål skal de samordne innsatsen med relevante internasjonale organisasjoner og, dersom det er aktuelt, utvikle synergier med andre former for bilateralt samarbeid mellom partene.
2. Samarbeidet etter dette kapittel skal skje enten gjennom EFTAs aktiviteter, bilateralt eller ved en kombinasjon av disse.
3. Partene skal blant annet benytte følgende midler for å gjennomføre dette kapittel:
 - a) utveksling av informasjon og erfaring,
 - b) felles kartlegging, utvikling og gjennomføring av prosjekter og nyskapende samarbeidsaktiviteter, herunder seminarer og arbeidsgrupper/verksteder, og
 - c) teknisk og administrativt samarbeid.
4. Partene kan igangsette og gjennomføre prosjekter og aktiviteter forbundet med oppbygging av handelskapasitet med deltakelse av nasjonale og internasjonale eksperter og institusjoner.

*Artikkel 10.3***Den blandede komité og kontaktpunkter**

1. For å gjennomføre dette kapittel er følgende kontaktpunkter utpekt:
 - a) for EFTA-statene: EFTA-sekretariatet, og
 - b) for Colombia: Handels-, industri- og turistministeriet.
2. Kontaktpunktene skal være ansvarlige for formidlingen av prosjektforslagene. De skal dessuten være ansvarlige for forvaltningen og utviklingen av EFTA-samarbeidsprosjekter og er kanaler inn til Den blandede komité. For dette formål skal de fastsette regler og prosedyrer for å lette dette arbeidet.
3. Med hensyn til samarbeid på bilateral basis etter dette kapittel skal EFTA-stater som tilbyr slikt samarbeid, utpeke et kontaktpunkt.
4. Den blandede komité skal jevnlig gjennomgå gjennomføringen av dette kapittel og fungere som koordineringsorgan, avhengig av hva som får anvendelse.

Chapter 11

Administration of the Agreement

Article 11.1

Joint Committee

1. The Parties hereby establish the Joint Committee Colombia-EFTA comprising representatives of each Party. The Parties shall be represented by cabinet-level representatives or senior officials delegated by them for this purpose.
2. The Joint Committee shall:
 - (a) supervise the fulfillment and correct application of the provisions of this Agreement;
 - (b) evaluate the achieved results in the application of this Agreement;
 - (c) oversee the further elaboration of this Agreement including the possibility of removing remaining barriers to trade and other restrictive measures concerning commerce between Colombia and the EFTA States;
 - (d) supervise the work of all sub-committees and working groups established pursuant to this Agreement and recommend appropriate actions to them;
 - (e) establish its own rules of procedure;
 - (f) upon request of any Party, provide its opinion regarding the interpretation or application of this Agreement;
 - (g) establish the amount of remuneration and expenses that will be paid to panelists;
 - (h) prepare and adopt the Model Rules of Procedure for panels which shall include the standards of conduct for panelists; and
 - (i) consider any other matter that may affect the operation of this Agreement or is entrusted to it by the Parties.
3. The Joint Committee may:
 - (a) set up sub-committees and working groups as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks and delegate responsibilities to them. Except where specifically provided for in this Agreement, sub-committees and working groups shall work under a mandate established by the Joint Committee;
 - (b) decide to amend the tariff-elimination schedules in Annex II (Excluded Products), IV (Fish and Other Marine Products), VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Products), specific rules of

Kapittel 11

Forvaltning av avtalen

Artikkel 11.1

Den blandede komité

1. Partene oppretter med dette Den blandede komité Colombia-EFTA, som skal bestå av representanter for hver part. Partene skal representeres av representanter på regjeringsnivå eller av embetsmenn de har utpekt for dette formål.
2. Den blandede komité skal:
 - a) overvåke oppfyllelsen og den korrekte gjennomføringen av bestemmelsene i denne avtale,
 - b) evaluere resultatene som oppnås ved anvendelsen av denne avtale,
 - c) føre tilsyn med den videre utviklingen av denne avtale, herunder muligheten for å fjerne gjenstående handelshindringer og andre restriktive tiltak i handelen mellom Colombia og EFTA-statene,
 - d) overvåke arbeidet i alle underkomiteer og arbeidsgrupper som er nedsatt i henhold til denne avtale, og gi dem anbefalinger om hensiktsmessige tiltak,
 - e) fastsette sin egen forretningsorden,
 - f) på anmodning fra en part, avgi uttalelse om fortolkningen eller anvendelsen av denne avtale,
 - g) fastsette beløpet som skal utbetales til panelmedlemmene til dekning av deres vederlag og utgifter,
 - h) utarbeide og vedta panelenes standardregler og -prosedyrer, som skal inkludere atferdsregler for paneldeltakerne, og
 - i) vurdere enhver annen sak som kan ha betydning for den måten denne avtale virker på, eller som partene overlater til dem.
3. Den blandede komité kan
 - a) beslutte å nedsette de underkomiteer og arbeidsgrupper den anser er nødvendige for å bistå den når den skal utføre sine oppgaver, og delegere oppgaver til dem. Med mindre noe annet er uttrykkelig fastsatt i denne avtale, skal underkomiteene og arbeidsgruppene arbeide på grunnlag av et mandat fastsatt av Den blandede komité.
 - b) beslutte å endre tidsplanene for avskaffelse av toll i vedlegg II (Unntak), IV (Fisk og andre marine produkter), vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer), særlige opprinnelsesregler i vedlegg V

origin in Annex V (Rules of Origin and Mutual Administrative Co-operation in Customs Matters) and the list of entities in Appendices 1 through 3 to Annex XX (General Notes);

- (c) except as otherwise provided for in this Article, consider and propose any amendments to the rights and obligations under this Agreement, subject to the fulfillment of the internal legal requirements of each Party; and
 - (d) convene the Parties for future negotiations to examine deepening the already reached liberalisation in the different sectors covered by this Agreement.
4. The Joint Committee shall meet whenever necessary but normally every two years in regular session and in special session by written request of any Party to the other Parties. Special sessions shall take place within 30 days of receipt of the last request, unless the Parties agree otherwise.
 5. Unless otherwise agreed by the Parties, sessions of the Joint Committee shall be held alternately in Bogota and Geneva or by any technological means available. Such sessions shall be chaired jointly by Colombia and one of the EFTA States.
 6. The Joint Committee may take decisions as provided for in this Agreement and on all other matters it may make recommendations.
 7. The Joint Committee shall take decisions and make recommendations by consensus.

Article 11.2

Agreement Coordinators and Contact Points

1. Each Party shall designate an Agreement Coordinator and communicate such designation to the other Parties within 90 days following the entry into force of this Agreement.
2. Unless otherwise specified in this Agreement, the Agreement Coordinators shall:
 - (a) work jointly to develop agendas, make other preparations for Joint Committee meetings and follow up on Joint Committee decisions as appropriate;
 - (b) act as a contact point to facilitate communications between the Parties on any matter covered by this Agreement;

(Opprinnelsesregler og gjensidig administrativt samarbeid i tollsaker) og listen over oppdragsgivere i tillegg 1 til 3 til vedlegg XX (Generelle merknader),

- c) med mindre noe annet er fastsatt i denne avtale, vurdere og foreslå endringer av retighetene og forpliktelsene etter denne avtale, forutsatt at det ikke strider mot hver parts internrettslige krav, og
 - d) innkalle partene til fremtidige forhandlinger for å vurdere ytterligere utvidelse av den liberaliseringen som allerede er oppnådd i de ulike sektorene som dekkes av denne avtale.
4. Den blandede komité skal komme sammen til ordinært møte når det er nødvendig, vanligvis hvert annet år, og til ekstra møte på skriftlig anmodning fra en part til de øvrige parter. Ekstra møter skal finne sted innen 30 dager etter at den siste anmodningen er mottatt, med mindre partene blir enige om noe annet.
 5. Med mindre partene blir enige om noe annet, skal Den blandede komités møter avholdes vekselvis i Bogota og Genève eller ved bruk av teknologiske hjelpemidler som er tilgjengelige. Slike møter skal ledes i fellesskap av Colombia og én av EFTA-statene.
 6. Den blandede komité kan treffe beslutning som fastsatt i denne avtale, og gi anbefalinger i alle andre saker.
 7. Den blandede komité skal treffe beslutninger og gi anbefalinger ved samstemmighet.

Artikkel 11.2

Avtalekoordinatorer og kontaktpunkter

1. Hver part skal utpeke en avtalekoordinator og, innen 90 dager etter at denne avtale er trådt i kraft, underrette de øvrige parter om hvem som er utpekt.
2. Med mindre noe annet er fastsatt i denne avtale, skal avtalekoordinatorene
 - a) arbeide i fellesskap for å utarbeide sakslister, gjøre andre forberedelser for Den blandede komités møter og følge opp Den blandede komités beslutninger i den grad det er nødvendig,
 - b) opptre som kontaktpunkt for å lette kommunikasjonen mellom partene i enhver sak som dekkes av denne avtale,

- (c) on the request of a Party, identify the office or official responsible for a given matter and assist in facilitating communication as necessary; and
 - (d) address any other matter entrusted to it by the Joint Committee.
3. Each Party shall be responsible for the operation and expenses of its designated Agreement Coordinator.

- c) på anmodning fra en part, finne fram til det kontoret eller den tjenestemannen som offisielt er ansvarlig for en bestemt sak og bistå til å lette kommunikasjonen i den grad det er nødvendig,
 - d) behandle enhver annen sak Den blandede komité har overlatt til dem å behandle.
3. Hver part skal være ansvarlig for den måten den utpekte avtalekoordinatoren virker på, og for utgiftene den har.

Chapter 12

Dispute Settlement

Article 12.1

Co-operation

The Parties shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this Agreement, and shall make every attempt through co-operation, consultations or other means to reach a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect its operation.

Article 12.2

Scope of Application

Except as otherwise provided in this Agreement, the dispute settlement provisions of this Chapter shall apply with respect to the settlement of all disputes between the Parties regarding the interpretation or application of this Agreement, in particular when a Party considers that a measure of another Party is inconsistent with the obligations of this Agreement.

Article 12.3

Choice of Forum

1. Disputes regarding the same matter arising under this Agreement and the WTO Agreement may be settled in either forum at the discretion of the complaining Party.
2. Unless otherwise agreed by the disputing Parties, once the complaining Party has requested a WTO panel under Article 6 of the WTO *Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes* (hereinafter referred to as the “DSU”) or a panel under this Agreement pursuant to paragraph 1 of Article 12.6 (Request for a Panel), the forum selected shall be used to the exclusion of the other in respect of that matter.

Kapittel 12

Tvisteløsning

Artikkel 12.1

Samarbeid

Partene skal til enhver tid gjøre sitt beste for å bli enige om hvordan denne avtale skal fortolkes og anvendes, og skal gjennom samarbeid og konsultasjoner eller på annen måte gjøre alt de kan for å komme fram til en gjensidig tilfredsstillende løsning på ethvert spørsmål som kan ha betydning for avtalens virkemåte.

Artikkel 12.2

Virkeområde

Med mindre noe annet er fastsatt i denne avtalen, skal bestemmelsene om tvisteløsning i dette kapitlet få anvendelse ved løsning av alle tvister mellom partene med hensyn til fortolkningen eller anvendelsen av denne avtalen, særlig når en part anser at et tiltak truffet av en annen part er uforenlig med forpliktelsene som er nedfelt i denne avtalen.

Artikkel 12.3

Valg av forum

1. Tvister i tilknytning til samme sak som oppstår innen rammen av både denne avtale og WTO-avtalen, kan avgjøres i det forum som foretrekkes av den part som har inngitt klage.
2. Med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet, og så snart den part som har inngitt klage, har anmodet om et WTO-panel etter artikkel 6 i WTO-avtalen om regler og prosedyrer ved tvisteløsning eller et panel etter denne avtalen i henhold til artikkel 12.6 nr. 1 (Anmodning om opprettelse av et panel), skal valget av det ene forumet utelukke bruk av det andre med hensyn til den aktuelle saken.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

3. Before a Party initiates a dispute settlement procedure against another Party under the WTO Agreement, that Party shall notify the other Parties of its intention.

Article 12.4

Good Offices, Conciliation or Mediation

1. Good offices, conciliation and mediation are procedures that are undertaken voluntarily if the Parties so agree. They may begin and be terminated at any time. They may continue while procedures of a panel established in accordance with this Chapter are in progress.
2. Proceedings involving good offices, conciliation and mediation shall be confidential and without prejudice to the Parties' rights in any other proceedings.

Article 12.5

Consultations

1. A Party may request in writing consultations with any other Party with respect to any matter referred to in Article 12.2 (Scope of Application). The requesting Party shall notify the other Parties in writing thereof.
2. Consultations shall take place in the Joint Committee if the Parties making and receiving the request for consultations so agree.
3. The request for consultations shall set out the reasons for the complaint, including an identification of the measure concerned and an indication of the legal basis of the complaint.
4. Consultations shall be held within:
 - (a) 30 days following the date of receipt of the request for consultations regarding urgent matters¹⁸;
 - (b) 45 days following the date of receipt of the request for consultations for all other matters; or
 - (c) such other period as the consulting Parties may agree.
5. Consultations may be held in person or by any technological means available to the con-

3. Før en part innleder en tvisteløsningsprosedyre mot en annen part etter WTO-avtalen, skal den underrette de øvrige parter om hva den har til hensikt å gjøre.

Artikkel 12.4

Velvillig mellomkomst, forlik eller megling

1. Velvillig mellomkomst, forlik og megling er frivillige prosedyrer som anvendes dersom partene er enige om det. De kan innledes og avsluttes på et hvilket som helst tidspunkt. De kan gå sin gang mens prosedyrene innen rammen av et panel opprettet i samsvar med dette kapittel pågår.
2. Forhandlinger som omfatter velvillig mellomkomst, forlik og megling skal være fortrolige og skal ikke berøre partenes rettigheter i en eventuell behandling av en annen sak.

Artikkel 12.5

Konsultasjoner

1. En part kan skriftlig anmode om konsultasjoner med en annen part med hensyn til et hvilket som helst spørsmål omhandlet i artikkel 12.2 (Virkeområde). Den part som anmoder om konsultasjoner, skal samtidig gi de øvrige parter skriftlig underretning om dette.
2. Konsultasjoner skal finne sted i Den blandede komité dersom de parter som anmodningen om konsultasjoner er fremsatt av eller rettet til, er enige om det.
3. Anmodningen om konsultasjoner skal begrunne klagen, med angivelse av det tiltak det gjelder, og det rettslige grunnlaget for klagen.
4. Konsultasjoner skal holdes innen
 - a) 30 dager etter at en anmodning om konsultasjoner i hastesaker¹⁸ er mottatt,
 - b) 45 dager etter at en anmodning om konsultasjoner om alle andre spørsmål er mottatt, eller
 - c) ethvert annet tidsrom partene i konsultasjonene kan bli enige om.
5. Konsultasjoner kan holdes ved personlig fremmøte eller ved bruk av et hvilket som

¹⁸ Urgent matters include those concerning perishable goods, or otherwise involving goods or services that rapidly lose their trade value, such as certain seasonal goods and services.

¹⁸ Hastesaker omfatter saker som omhandler lett bedervelige landbruksvarer, eller på annen måte berører varer eller tjenester som raskt mister sin handelsverdi, som sesongbetonte varer og tjenester.

sulting Parties. If in person, consultations shall be held in the place agreed by the consulting Parties. If no agreement has been reached by the consulting Parties the consultations shall be held in the territory of the requested Party.

6. In a consultation, the consulting Parties shall provide sufficient information to enable a full examination of how the measure in force might affect the operation and application of this Agreement. The consulting Parties shall treat any confidential or proprietary information exchanged in the course of consultations in the same manner as the Party providing the information.
7. The consultations shall be confidential and without prejudice to the rights of the consulting Parties in any further proceedings.
8. The consulting Parties shall inform the other Parties of any mutually agreed resolution of the matter.

Article 12.6

Request for a Panel

1. A consulting Party may request in writing the establishment of a panel:
 - (a) if the requested Party has not responded to the request for consultations within 15 days of the date of receipt of such request;
 - (b) if consultations are not held within the periods established in Article 12.5 (Consultations) or within any other periods as the requested and requesting Parties may have agreed; or
 - (c) in the event that the consulting Parties fail to resolve a matter within 60 days of the date of the receipt of the request for consultations or as regards urgent matters within 45 days, or within any other period as they may agree.
2. The complaining Party shall deliver the request for the establishment of a panel to the Party complained against. The request shall contain the reason for the request, the identification of the specific measures, and a brief summary of the legal basis of the complaint sufficient to present the problem clearly.

helst teknologisk hjelpemiddel de parter som deltar i konsultasjonene, har tilgang til. Dersom de holdes ved personlig fremmøte, skal de holdes på et sted partene som deltar i konsultasjonene, er enige om. Dersom partene som deltar i konsultasjonene, ikke er kommet til enighet, skal konsultasjonen holdes på territoriet til den anmodede part.

6. I en konsultasjon skal partene som deltar i konsultasjonen, legge fram tilstrekkelige opplysninger til at det kan gjennomføres en fullstendig granskning av hvordan det iverksatte tiltaket kan ha betydning for anvendelsen av denne avtalen. Partene som deltar i konsultasjonen, skal behandle fortrolige eller beskyttede opplysninger som utveksles i løpet av konsultasjonen, på samme måte som den part som legger fram opplysningene.
7. Konsultasjonene skal være fortrolige og skal ikke berøre rettighetene til de parter som deltar i konsultasjonen, i en eventuell videre behandling av saken.
8. Partene som deltar i konsultasjonen, skal underrette de øvrige parter om en eventuell omforent løsning av saken.

Artikkel 12.6

Anmodning om opprettelse av et panel

1. En part som deltar i en konsultasjon, kan anmode skriftlig om at det opprettes et panel
 - a) dersom den anmodede part ikke har besvart anmodningen om konsultasjon innen 15 dager etter at anmodningen er mottatt,
 - b) dersom konsultasjonene ikke holdes innen tidsrommene angitt i artikkel 12.5 (Konsultasjoner) eller innen eventuelle andre tidsrom som den anmodede og den anmodende part er blitt enige om, eller
 - c) i de tilfeller der partene som deltar i konsultasjonen, ikke løser et spørsmål innen 60 dager etter at anmodningen om konsultasjon er mottatt, eller innen 45 dager i hastesaker, eller innen ethvert annet tidsrom de blir enige om.
2. Den part som har inngitt klage, skal sende anmodningen om opprettelse av et panel til den innklagede part. Anmodningen skal begrunne klagen, med angivelse av de konkrete tiltakene som ønskes vurdert, og inneholde et kort sammendrag av det rettslige grunnlaget for klagen, tilstrekkelig til å gi en klar presentasjon av problemet.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

3. A copy of the request shall be communicated to the other Parties.
4. Unless otherwise agreed by the disputing Parties, the panel shall be selected and perform its functions in a manner consistent with the provisions of this Chapter and the Model Rules of Procedure.
3. En kopi av anmodningen skal sendes til de øvrige parter.
4. Med mindre de parter som deltar i tvisten, blir enige om noe annet, skal panelet settes sammen og utføre sine oppgaver på en måte som er forenlig med bestemmelsene i dette kapittel og standardreglene og -prosedyrene.

Article 12.7

Third Party Participation

1. A Party which is not a party to the dispute shall be entitled, on delivery of a written notice to the disputing Parties and the panel, to make written submissions to the panel, receive written submissions including annexes of the disputing Parties, attend hearings and make oral statements.
2. When delivering a written notice pursuant to paragraph 1, a third party to the dispute shall include an explanation of its particular interest in the dispute.
3. When making oral statements or written submissions, a third party shall respect the equal rights of the disputing Parties and not introduce new matters that go beyond the terms of reference. The oral statements or written submissions of the third party shall assist the panel in the resolution of the dispute, in particular by providing an additional perspective or a particular knowledge or insight.
4. The panel shall not consider oral statements or written submissions that do not meet the requirements set forth in paragraph 3. The panel is not required to address in its report the arguments made by the third party in its written submissions or oral statements.

Article 12.8

Qualifications of Panelists

1. Panelists shall:
 - (a) have expertise or experience in law, international trade, other matters covered by this Agreement, or in the resolution of disputes arising under international trade agreements;
 - (b) be chosen strictly on the basis of objectivity, impartiality, reliability, and sound judgment;
 - (c) be independent of and not be affiliated with or take instructions from, any Party; and
 - (d) comply with the standards of conduct established by the Model Rules of Procedure.

Artikkel 12.7

Tredjeparters deltakelse

1. En part som ikke er part i tvisten, skal ved å gi skriftlig varsel til partene i tvisten og panelet, ha rett til å legge fram skriftlige innlegg for panelet, motta skriftlige innlegg, herunder vedlegg fra partene i tvisten, møte i alle forhandlinger og avgi muntlige innlegg.
2. Når en tredjepart gir skriftlig varsel etter nr. 1, skal parten inkludere en forklaring om hvorfor den har en særlig interesse i tvisten.
3. Når en tredjepart avgir muntlige eller skriftlige innlegg, skal parten respektere at partene i tvisten har like rettigheter, og ikke trekke inn nye spørsmål som går utover mandatet. En tredjeparts muntlige eller skriftlige innlegg skal bistå panelet ved tvisteløsningen, særlig ved å bringe inn en ny synsvinkel eller særlig kunnskap eller innsikt.
4. Panelet skal ikke vurdere muntlige eller skriftlige innlegg som ikke er i samsvar med kravene i nr. 3. Det kreves ikke at panelet i sin rapport vurderer argumentene en tredjepart har fremsatt i sine skriftlige eller muntlige innlegg.

Artikkel 12.8

Panelmedlemmers kvalifikasjoner

1. Panelmedlemmer skal
 - a) ha sakkunnskap eller erfaring innen jus, internasjonal handel og andre områder dekket av denne avtalen eller fra løsning av tvister som oppstår innenfor rammen av internasjonale handelsavtaler,
 - b) velges utelukkende på grunnlag av objektivitet, upartiskhet, pålitelighet og sunn dømmekraft,
 - c) ikke være avhengig av eller tilsluttet noen av partene eller motta instruksjoner fra dem,
 - d) følge atferdsreglene fastsatt i standardreglene og -prosedyrene.

2. If a disputing Party has justifiable doubts as to the panelist's compliance with the standards of conduct established in the Model Rules of Procedure, it may propose to the other disputing Party the removal of the panelist. If the other disputing Party does not agree, or the panelist does not withdraw, the decision shall be made by the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration (hereinafter referred to as "the PCA").

Article 12.9

Panel Selection

1. The panel shall comprise three members. The date of establishment of the panel shall be the date on which the chair is appointed.
2. Each disputing Party shall, within 20 days after the date of receipt by the Party complained against of the request for the establishment of the panel, appoint a panelist, who may be a national of said Party, propose up to four candidates to serve as the chair of the panel, and notify the other disputing Party in writing of the name of the panelist and its proposed candidates to serve as chair, including their relevant background information.
3. Within an additional ten days from the receipt by the Party complained against of the request for the establishment of the panel, the disputing Parties shall endeavour to agree on and appoint the chair from among the candidates proposed by both Parties. If the disputing Parties do not agree, the two panelists already appointed shall within an additional ten days, endeavour to agree on the chair from among the candidates proposed by the disputing Parties. If the panelists do not find it appropriate to appoint any of the proposed candidates they may appoint a different individual.
4. If all three members have not been designated or appointed within 40 days from the receipt by the Party complained against of the request for the establishment of the panel, the necessary designations shall be made, at the request of any of the disputing Parties, in the following manner:
 - (a) if a panelist has not been designated in accordance with paragraph 2, the Secretary-General of the PCA shall name a member from among the list of candidates for the chair proposed by the disputing Parties; or

2. Dersom en part i en tvist har rimelig grunn til å tvile på at et panelmedlem følger atferdsreglene fastsatt i standardreglene og -prosedurene, kan den foreslå for den annen part i tvisten at panelmedlemmet blir fjernet. Dersom den annen part i tvisten ikke er enig eller panelmedlemmet ikke trekker seg, skal beslutningen treffes av generalsekretæren ved Den permanente voldgiftsdomstolen (heretter kalt «PCA»).

Artikkel 12.9

Utvelgelse av panelet

1. Panelet skal ha av tre medlemmer.
2. Hver part i tvisten skal, innen 20 dager etter at den innklagede part har mottatt anmodningen om opprettelse av panelet, oppnevne et panelmedlem, som kan være borger av nevnte part, foreslå inntil fire kandidater til vervet som panelets formann, og gi den annen part i tvisten skriftlig underretning om panelmedlemmets navn og kandidatene den foreslår til vervet som formann, herunder relevante bakgrunnsopplysninger om dem.
3. Innen ytterligere ti dager etter at den innklagede part har mottatt anmodningen om opprettelse av panelet, skal partene i tvisten gjøre sitt beste for å bli enige om formannen og oppnevne vedkommende blant kandidatene begge parter har foreslått. Dersom partene i tvisten ikke blir enige, skal de to panelmedlemmene som allerede er oppnevnt, i løpet av ytterligere ti dager gjøre sitt beste for å bli enige om formannen blant kandidatene partene i tvisten har foreslått. Dersom panelmedlemmene ikke finner det hensiktsmessig å oppnevne noen av de foreslåtte kandidatene, kan de utpeke en annen person.
4. Dersom de tre medlemmene ikke er blitt utpekt eller oppnevnt innen 40 dager etter at den innklagede part har mottatt anmodningen om opprettelse av panelet, skal de nødvendige oppnevningene foretas på anmodning fra en hvilken som helst part i tvisten på følgende måte:
 - a) Dersom et panelmedlem ikke er blitt utpekt i samsvar med nr. 2, skal PCAs generalsekretær oppnevne et medlem fra listen over kandidater som partene i tvisten har foreslått til formannsvervet,

- (b) if the chair has not been designated in accordance with paragraph 3, the Secretary-General of the PCA, shall appoint the chair from among the candidates for the chair proposed by the disputing Parties.
5. If an appointed panelist withdraws, is removed, or becomes unable to serve, a replacement shall be appointed in the following manner:
 - (a) in the case of a panelist appointed by a Party, that Party shall designate a new panelist within 15 days, failing which the replacement shall be appointed in accordance with subparagraph 4(a);
 - (b) in the case of the chair of the panel, the Parties shall agree on the appointment of a replacement within 30 days, failing which the replacement shall be appointed in accordance with subparagraph 4(b);
 - (c) if there are no remaining candidates proposed by the Parties, each Party shall propose up to three additional candidates within the same 30 days as referred to in subparagraph (b), and the panelist or chair shall be appointed by the Secretary-General of the PCA within seven days thereafter from among the candidates proposed.
 6. Any time period applicable to the proceedings shall be suspended for a period beginning on the date the panelist or chair withdraws, is removed, or becomes unable to serve and ending on the date the replacement is appointed.
 7. If the Secretary-General of the PCA is unable to perform his obligations as set forth by this Article or is a national of a Party to the dispute, the designations shall be made by the Deputy Secretary-General of the PCA.
- b) Dersom formannen ikke er blitt oppnevnt i samsvar med nr. 3, skal PCAs generalsekretær oppnevne formannen blant kandidatene som partene i tvisten har foreslått til formannsvervet.
 5. Dersom et oppnevnt panelmedlem trekker seg, blir fjernet eller blir ute av stand til å tjenestegjøre, skal det velges en erstatte på følgende måte:
 - a) med hensyn til et panelmedlem oppnevnt av en part, skal vedkommende part utpeke et nytt medlem innen 15 dager; i motsatt fall skal erstatteren oppnevnes i samsvar med nr. 4 bokstav a),
 - b) med hensyn til panelets formann, skal partene bli enige om oppnevningen av en erstatte innen 30 dager; i motsatt fall skal erstatteren oppnevnes i samsvar med nr. 4 bokstav b),
 - c) dersom det ikke er noen igjen av kandidatene partene har foreslått, skal hver part foreslå inntil tre kandidater til innen de samme 30 dagene nevnt i bokstav b), og panelmedlemmet eller formannen skal oppnevnes blant de foreslåtte kandidatene av PCAs generalsekretær innen sju dager.
 6. Enhver frist som gjelder for saksbehandlingen, skal oppheves for et tidsrom som begynner den dagen panelmedlemmet eller formannen trekker seg, blir fjernet eller blir ute av stand til å tjenestegjøre, og opphører den dagen erstatteren blir oppnevnt.
 7. Dersom PCAs generalsekretær er ute av stand til å utføre sin plikter som angitt i denne artikkel eller er borger av en part i tvisten, skal oppnevningene foretas av PCAs visegeneralsekretær.

Article 12.10

Role of the Panel

1. The panel shall make an objective assessment of the matter under its consideration, in light of the relevant provisions of this Agreement interpreted in accordance with rules of interpretation of public international law and in light of the submissions and arguments of the disputing Parties as well as other information received during the proceedings, and formulate the necessary findings for settling the dispute in accordance with the request for the establishment of the panel and the terms of reference.

Artikkel 12.10

Panelets rolle

1. Panelet skal foreta en objektiv vurdering av saken det har fått seg forelagt, i lys av relevante bestemmelser i denne avtale fortolket i samsvar med folkerettens fortolkningsregler og i lys av innlegg og argumenter partene i tvisten har gjort gjeldende samt andre opplysninger som er fremkommet under forhandlingene, og skal formulere de nødvendige konklusjoner for å løse tvisten i samsvar med anmodningen om opprettelse av panelet og mandatet.

2. Unless otherwise agreed by the disputing Parties, within 20 days from the date of the receipt of the request for the establishment of the panel, its terms of reference shall be:

“To examine, in light of the relevant provisions of this Agreement, the matter referred to it in the panel request and to make findings, determinations and recommendations as referred to in paragraph 3 of Article 12.13 (Reports of the Panel).“

3. The decisions of the panel including the adoption of the report shall normally be taken by consensus. If the panel is not able to reach a consensus, it may adopt its decisions by majority. No panel may disclose which panelists are associated with majority or minority opinions.
4. The reports, as well as any other decision of the panel, shall be communicated to the Parties. The reports shall be made public, unless the disputing Parties decide otherwise.

2. Med mindre partene i tvistene er blitt enige om noe annet innen 20 dager etter at anmodningen om opprettelse av panelet er mottatt, skal panelets mandat være:

«Å prøve saken som henvises til panelet i panelanmodningen, i lys av relevante bestemmelser i denne avtale, og vurdere relevante forhold, treffe avgjørelser og gi anbefalinger som nevnt i artikkel 12.13 nr. 3 (Panelets rapporter).»

3. Panelet skal normalt treffe avgjørelse, herunder vedta rapporten, ved samstemmighet. Dersom panelet ikke er i stand til å bli samstemmig, kan det treffe avgjørelser ved stemmeflertall. Ikke noe panel kan offentliggjøre hvilke panelmedlemmer som står bak flertalls- eller mindretallsuttalelser.
4. Rapporter samt enhver annen avgjørelse truffet av panelet skal meddeles partene. Rapportene skal offentliggjøres, med mindre partene i tvisten bestemmer noe annet.

Article 12.11

Model Rules of Procedure

1. The procedure before the panel shall be conducted in accordance with the Model Rules of Procedure unless otherwise provided for in this Agreement. The disputing Parties may agree on different rules to be applied by the panel.
2. Within six months following the date of entry into force of this Agreement, the Joint Committee shall adopt the Model Rules of Procedure which shall ensure at least the following:
 - (a) each disputing Party shall have the right to at least one hearing before the Panel, as well as the opportunity to provide initial and rebuttal written submissions;
 - (b) the hearings before the panel shall be open to the public unless otherwise agreed by the disputing Parties;
 - (c) the protection of information designated as confidential by any of the Parties;
 - (d) at the request of a disputing Party, or on its own initiative, the panel may seek information and technical advice from experts it deems appropriate;
 - (e) unless otherwise agreed by the disputing Parties, the hearings of the panel shall take place in Washington D.C. USA;

Artikkel 12.11

Standardregler og -prosedyrer

1. Saksbehandlingen i panelet skal gjennomføres i samsvar med standardreglene og -prosedyrene med mindre noe annet er fastsatt i denne avtale. Partene i tvisten kan avtale at panelet skal anvende andre regler.
2. Innen seks måneder etter at denne avtale er trådt i kraft, skal Den blandede komité vedta standardreglene og -prosedyrene, som minst skal sikre følgende:
 - a) hver part i tvisten skal ha rett til minst ett møte for panelet samt mulighet til å legge fram skriftlige innlegg når saken starter, og skriftlige motinnlegg på et senere tidspunkt,
 - b) møtene for panelet skal være åpne for allmennheten med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet,
 - c) beskyttelse av opplysninger som en part betegner som fortrolige,
 - d) på anmodning fra en part i tvisten eller på eget initiativ kan panelet innhente opplysninger og faglige råd fra eksperter det finner egnet,
 - e) med mindre partene blir enige om noe annet, skal panelets møter finne sted i Washington D.C., USA,

- (f) in presenting oral arguments the disputing Parties have the right to use either their own language or English. Written submissions must be submitted in Spanish with an English translation or in English with a Spanish translation;
 - (g) each disputing Party's individual costs, including the costs for the translation of the written submissions as well as other costs related to the preparation and the carrying out of the proceedings, including the disputing Parties' administration costs, shall be borne by each disputing Party; and
 - (h) costs for the panelists and the administrative costs for the oral hearings, including interpretation, shall be borne by the disputing Parties in equal parts. The panel may however decide that the costs be distributed differently taking into account, *inter alia*, the particulars of the case and other circumstances that may be deemed relevant.
- f) når de holder sine muntlige innlegg, skal partene i tvisten ha rett til å bruke enten sitt eget språk eller engelsk. Skriftlige innlegg må være avgitt på spansk og vedlagt en engelsk oversettelse eller på engelsk og vedlagt en spansk oversettelse,
 - g) de individuelle kostnadene hver part i tvisten har pådratt seg, herunder kostnader for oversettelse av skriftlige innlegg samt andre kostnader forbundet med forberedelse og gjennomføring av saksbehandlingen, skal bæres av hver part i tvisten, og
 - h) kostnader for panelmedlemmene og administrative kostnader for de muntlige møtene, herunder tolking, skal fordeles likt mellom partene i tvisten. Panelet kan likevel beslutte at kostnadene skal fordeles annerledes og blant annet ta hensyn til sakens særlige omstendigheter og andre forhold det anser er relevante.

Article 12.12

Consolidation of Proceedings

Where more than one Party requests the establishment of a panel relating to the same matter or measure, and whenever feasible, a single panel should be established to examine complaints relating to the same matter.

Article 12.13

Reports of the Panel

1. Unless the disputing Parties otherwise agree, the panel shall submit an initial report within 90 days, and 50 days in the event of urgent matters, after the date of its establishment.
2. A disputing Party may submit written comments to the panel on its initial report within 14 days of its presentation. The panel shall present to the disputing Parties a final report within 30 days of presentation of the initial report.
3. The reports shall contain:
 - (a) the findings of fact and law together with the reasons therefor, including the determination as to whether a disputing Party has not conformed with its obligations under this Agreement or any other determination requested in the terms of reference;

Artikkel 12.12

Forente saker

Dersom flere enn én part anmoder om at det opprettes et panel i tilknytning til samme sak eller tiltak, bør det, når det kan la seg gjøre, opprettes ett enkelt panel for å behandle klager som gjelder samme sak.

Artikkel 12.13

Panelets rapporter

1. Med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet, skal panelet legge fram en innledende rapport innen 90 dager – 50 dager i hastesaker – etter at det ble opprettet.
2. En part i tvisten kan forelegge panelet skriftlige merknader til den innledende rapporten innen 14 dager etter at den er lagt fram. Panelet skal legge fram en sluttrapport for partene i tvisten senest 30 dager etter at den innledende rapporten er fremlagt.
3. Rapportene skal inneholde:
 - a) juridiske og faktiske vurderinger samt begrunnelsen for disse, herunder avgjørelser om hvorvidt en part i tvisten ikke har overholdt sine forpliktelser etter denne avtale, eller eventuelle andre avgjørelser det anmodes om i mandatet,

- (b) the recommendations for the resolution of the dispute and the implementation of the report;
- (c) if requested, the findings about the level of adverse trade effects caused to a disputing Party by the other disputing Party's failure to conform with the obligations of this Agreement; and
- (d) if requested, a reasonable period to comply with the final report.

- b) anbefalinger med hensyn til løsningen av tvisten og gjennomføringen av rapporten,
- c) dersom det anmodes om det, vurderinger av omfanget av negative virkninger for handelen en part i tvisten blir påført av den annen part i tvisten ved at denne unnlater å overholde sine forpliktelser etter denne avtale,
- d) dersom det anmodes om det, en rimelig frist for å etterkomme sluttrapporten.

*Article 12.14***Request for Clarification of the Report**

1. Within 10 days of the presentation of the final report, a disputing Party may submit a written request to the panel for clarification of any determination or recommendation in the report that the Party considers ambiguous. The panel shall respond to the request within 10 days following its submission.
2. The submission of a request pursuant to paragraph 1 shall not affect the time periods referred to in Article 12.16 (Implementation of the Report and Compensation) and Article 12.17 (Non-Implementation and Suspension of Benefits) unless the panel decides otherwise.

*Article 12.15***Suspension and Termination of Procedure**

1. The disputing Parties may agree to suspend the work of the panel at any time for a period not exceeding 12 months following the date of such agreement. If the work of the panel has been suspended for more than 12 months, the authority of the panel to consider the dispute shall lapse, unless the disputing Parties agree otherwise.
2. If the authority of the panel lapses and the disputing Parties have not reached an agreement on the settlement of the dispute, nothing in this provision shall prevent a disputing Party from introducing a new complaint regarding the same matter.
3. The disputing Parties may agree to terminate the proceedings before a panel at any time by jointly notifying the chairperson of the panel.
4. A complaining party may withdraw its complaint at any time before the final report has been issued. Such withdrawal is without prejudice to its right to introduce a new com-

*Artikkel 12.14***Anmodning om avklaring av rapporten**

1. Innen ti dager etter at den endelige rapporten er lagt fram, kan en part i tvisten skriftlig anmode panelet om å avklare en avgjørelse eller anbefaling i rapporten vedkommende part finner tvetydig. Panelet skal besvare anmodningen innen ti dager etter at den ble fremsatt.
2. Fremsettelse av en anmodning etter nr. 1 skal ikke ha betydning for fristene nevnt i artikkel 12.16 (Gjennomføring av rapporten og kompensasjon) og artikkel 12.17 (Manglende gjennomføring og oppheving av fordeler) med mindre panelet beslutter noe annet.

*Artikkel 12.15***Utsettelse og avslutning av sakens behandling**

1. Partene i tvisten kan på et hvilket som helst tidspunkt avtale å utsette panelets arbeid for et tidsrom som ikke overstiger 12 måneder regnet fra den dagen avtalen ble gjort. Dersom panelets arbeid utsettes i mer enn 12 måneder, blir beslutningen om å la panelet behandle tvisten uten virkning, med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet.
2. Dersom beslutningen om å la panelet behandle tvisten blir uten virkning og partene i tvisten ikke er blitt enige om hvordan tvisten skal løses, skal ingenting i denne bestemmelsen hindre en part i tvisten fra å inngi ny klage om samme sak.
3. Partene i tvisten kan på et hvilket som helst tidspunkt bli enige om å avslutte en sak som verserer for et panel ved å underrette panelets formann i fellesskap.
4. En part som har inngitt klage, kan trekke klagen når som helst før den endelige rapporten er fremlagt. En slik tilbaketrekking berører ikke partens rett til å inngi ny klage

plaint regarding the same issue at a later point in time.

5. A panel may, at any stage of the proceedings prior to release of the final report, propose that the disputing Parties seek to settle the dispute amicably.

Article 12.16

Implementation of the Report and Compensation

1. The rulings of the panel on the matters referred to in sub-paragraphs (a) and (d) of Article 12.13 (Reports of the Panel) shall be final and binding for the disputing Parties.
2. The Party complained against shall within 30 days after the issuance of the report notify the other Party as to when and how it will comply with the ruling. The Party complained against shall comply with the ruling promptly, unless the panel report sets a period of time for the implementation of the ruling pursuant to subparagraph 3(d) of Article 12.13 (Reports of the Panel) or the disputing Parties agree on a different period of time. The Party complained against shall take into account any recommendations of the panel for the resolution of the dispute and the implementation of the ruling.
3. The Party complained against may also notify the complaining Party within 30 days after the issuance of the report that it considers it impracticable to comply with the ruling, and offer compensation. If the complaining Party considers the proposed compensation to be unacceptable or not sufficiently detailed to assess properly, it may request consultation with the aim of reaching an agreement on compensation. If there is no agreement on compensation, the Party complained against must comply with the ruling of the original panel pursuant to paragraph 2.

Article 12.17

Non-Implementation and Suspension of Benefits

1. If the Party complained against:
 - (a) fails to comply with the ruling in the report promptly or within any other time decided by the original panel or agreed by the disputing Parties; or
 - (b) fails to comply with an agreement on compensation pursuant to paragraph 3 of Arti-

med hensyn til den samme saken på et senere tidspunkt.

5. Et panel kan på et hvilket som helst tidspunkt før den endelige rapporten offentliggjøres, foreslå at partene i tvisten prøver å løse tvisten på minnelig vis.

Artikkel 12.16

Gjennomføring av rapporten og kompensasjon

1. Panelets avgjørelser i sakene nevnt i artikkel 12.13 bokstav a) og d) (Panelets rapporter) skal være endelige og bindende for partene i tvisten.
2. Den innklagede part skal innen 30 dager etter at rapporten er offentliggjort, underrette den annen part om når og hvordan den vil etterkomme avgjørelsen. Den innklagede part skal etterkomme avgjørelsen omgående, med mindre panelets rapport setter en frist for gjennomføringen av avgjørelsen i henhold til artikkel 12.13 nr. 3 bokstav d) (Panelets rapporter) eller partene i tvisten blir enige om en annen frist. Den innklagede part skal ta hensyn til eventuelle anbefalinger fra panelet med hensyn til løsning av tvisten og gjennomføring av avgjørelsen.
3. Den innklagede part kan også innen 30 dager etter at rapporten er lagt fram, underrette den part som klager, om at den finner det ugjørlig å etterkomme avgjørelsen og tilby kompensasjon. Dersom den part som klager, anser at den foreslåtte kompensasjonen er uakseptabel eller ikke tilstrekkelig opplyst til at den kan vurderes riktig, kan den anmode om konsultasjon med sikte på å oppnå enighet om kompensasjon. Dersom det ikke foreligger enighet om kompensasjon, må den innklagede part etterkomme avgjørelsen i henhold til nr. 2.

Artikkel 12.17

Manglende gjennomføring og oppheving av fordeler

1. Dersom den innklagede part
 - a) unnlater å etterkomme avgjørelsen i rapporten omgående eller innen et annet tidspunkt det første panelet har bestemt eller partene i tvisten er blitt enige om, eller
 - b) unnlater å overholde avtalen om kompensasjon i henhold til artikkel 12.16 nr. 3 (Gjen-

cle 12.16 (Implementation of the Report and Compensation) within the time period agreed by the disputing Parties,

the complaining Party may suspend benefits granted under this Agreement equivalent to those affected by the measure that the panel has found to violate this Agreement.

2. In considering which benefits to suspend pursuant to paragraph 1, the complaining Party should first seek to suspend the application of benefits in the same sector or sectors as that affected by the measure that the panel has found to be inconsistent with the obligations of this Agreement. If the complaining Party considers that it is not practicable or effective to suspend benefits in the same sector or sectors, it may suspend benefits in other sectors.
3. The suspension of benefits shall be temporary and shall only be applied by the complaining Party until the measure found to violate this Agreement has been brought into conformity with the rulings of the panel or until the disputing Parties have otherwise settled the dispute.
4. The complaining Party shall notify the Party complained against of the benefits which it intends to suspend, the grounds for such suspension and when suspension will commence, no later than 30 days before the date on which the suspension is due to take effect. Within 15 days from that notification, the Party complained against may request the original panel to rule on any disagreement regarding the notified suspension, including whether the suspension of benefits is justified and whether the benefits which the complaining Party intends to suspend are excessive. The ruling of the panel shall be given within 45 days from that request. Benefits shall not be suspended until the panel has issued its ruling.
5. In case of disagreement as to whether the Party complained against has complied with the report promptly or within any other time period decided by the original panel or agreed by the disputing Parties, either of these Parties may refer the dispute to the original panel. The report of the panel shall normally be rendered within 45 days from the request. Benefits shall not be suspended until the panel has issued its ruling.
6. At the request of a disputing Party, the original panel shall determine the conformity

nomføring av rapporten og kompensasjon) innen det tidsrommet partene er blitt enige om,

kan den part som har inngitt klage, oppheve fordeler den har innrømmet etter denne avtale i samme omfang som den berøres av tiltaket panelet anser utgjør et brudd på denne avtalen.

2. Ved vurdering av de fordeler som skal oppheves etter nr. 1, bør den part som har inngitt klage først søke å oppheve anvendelsen av fordeler i den sektor eller de sektorer som berøres av tiltaket panelet anser er i strid med forpliktelsene i denne avtale. Dersom den part som har inngitt klage, mener at det ikke lar seg gjøre eller ikke er effektivt å oppheve fordeler i samme sektor eller sektorer, kan den oppheve fordeler i andre sektorer.
3. Opphevingen av fordeler skal være midlertidig og skal håndheves av den part som har inngitt klage, bare inntil tiltaket som er funnet å utgjøre et brudd på denne avtale, er blitt brakt i samsvar med denne avtale, eller partene i tvisten er blitt enige om en løsning av tvisten.
4. Den part som har inngitt klage, skal senest 30 dager før den dagen opphevingen vil få virkning, underrette den innklagede part om hvilke fordeler den har til hensikt å oppheve, om grunnene for opphevingen og om når opphevingen skal begynne. Den innklagede part kan innen 15 dager etter en underretning som nevnt anmode det første panelet om å avgjøre en eventuell uenighet om den varslede opphevingen, herunder om hvorvidt opphevingen av fordeler er berettiget, og om fordelene den part som har inngitt klage, har til hensikt å oppheve, er urimelige. Panelet skal treffe avgjørelse senest 45 dager etter at anmodningen er fremsatt. Fordelene skal ikke oppheves før panelet har fremlagt sin avgjørelse.
5. Dersom det er uenighet om hvorvidt den part det er inngitt klage mot, har etterkommet rapporten omgående eller innen et annet tidsrom det opprinnelige panelet har fastsatt eller partene i tvisten er blitt enige om, kan begge parter henvise tvisten til det første panelet. Panelet skal normalt avgi sin rapport innen 45 dager etter at anmodningen er fremsatt. Fordelene skal ikke oppheves før panelet har fremlagt sin avgjørelse.
6. På anmodning fra en part i tvisten skal det første panelet avgjøre om eventuelle gjen-

with the rulings of the panel in this Chapter of any implementing measures adopted after the suspension of benefits by the complaining Party and whether the suspension of benefits should be terminated or modified. In this case the ruling of the panel shall be given within 30 days from the date of that request.

7. A panel under this Article shall whenever possible be composed of members of the original panel. If any of the panelists dies, withdraws, is removed or is otherwise unavailable, that panelist shall be replaced by a panelist appointed pursuant to paragraph 5 of Article 12.9 (Panel Selection).

Chapter 13

Final provisions

Article 13.1

Annexes, Appendices, and Footnotes

The Annexes including their Appendices and the footnotes to this Agreement constitute an integral part of this Agreement.

Article 13.2

Entry into Force

1. This Agreement is subject to ratification, acceptance or approval in accordance with the respective legal and constitutional requirements of the Parties. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.
2. This Agreement shall enter into force in relation to Colombia and an EFTA State, on the first day of the third month following the date on which Colombia and that EFTA State deposited their instrument of ratification, acceptance or approval.
3. In relation to an EFTA State depositing its instrument of ratification, acceptance, or approval after this Agreement has entered into force, it shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument.

Article 13.3

Amendments

1. Except as provided for in subparagraph 3 (b) of Article 11.1 (Joint Committee), amendments to this Agreement shall, after consid-

nomføringstiltak vedtatt etter at fordelene ble opphevet av den part som har inngitt klage, er i samsvar med avgjørelsene truffet av panelet i dette kapittel, og om opphevingen av fordelene bør bringes til opphør eller endres. I dette tilfellet skal voldgiftspanelet treffe avgjørelse senest 30 dager etter at anmodningen er fremsatt.

7. Et panel etter denne artikkel skal så vidt mulig bestå av medlemmer av det første panelet. Dersom noen av panelmedlemmene dør, trekker seg, blir fjernet eller på annen måte blir ute av stand til å tjenestegjøre, skal vedkommende panelmedlem erstattes av et panelmedlem oppnevnt i henhold til artikkel 12.9 (Utselgelse av panelet) nr. 5.

Kapittel 13

Sluttbestemmelser

Artikkel 13.1

Vedlegg, tillegg og fotnoter

Vedleggene inkludert deres tillegg og fotnotene til denne avtale utgjør en integrerende del av avtalen.

Artikkel 13.2

Ikrafttredelse

1. Denne avtalen skal ratifiseres, godtas eller godkjennes i samsvar med partenes respektive rettslige og konstitusjonelle krev. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningssdokumentene skal deponeres hos depositaren.
2. Denne avtalen skal tre i kraft i forhold til Colombia og en EFTA-stat den første dagen i den tredje måneden etter at Colombia og EFTA-staten har deponert sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningssdokument.
3. I forhold til en EFTA-stat som deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningssdokument etter at denne avtalen er trådt i kraft, skal den tre i kraft den første dagen i den tredje måneden etter at den har deponert sitt dokument.

Artikkel 13.3

Endringer

1. Unntatt som fastsatt i nr. 3 bokstav b) i artikkel 11.1 (Den blandede komité) skal endringer til denne avtalen, etter at de er

eration by the Joint Committee, be submitted to the Parties for ratification, acceptance or approval in accordance with their respective legal and constitutional requirements.

2. Amendments shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval, unless the Parties agree otherwise.
3. The Parties may agree that an amendment shall enter into force for those Parties that have fulfilled their internal legal requirements, provided that Colombia and at least one EFTA State are among those Parties.
4. The text of the amendments and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

Article 13.4

Accession

1. Any State becoming a member of the European Free Trade Association (EFTA), may accede to this Agreement, provided that the Joint Committee decides to approve its accession, on such terms and conditions as may be agreed between such State and the Parties.
2. In relation to an acceding State, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the last deposit of the instrument of approval of the Parties and of the instrument of accession of the acceding State.

Article 13.5

Withdrawal

1. Any Party may withdraw from this Agreement after it provides written notification to the other Parties: such withdrawal shall be effective six months after the date on which the notification is received by the Depositary, except as otherwise agreed by the Parties.
2. If Colombia withdraws, this Agreement shall expire when its withdrawal becomes effective.
3. In case any EFTA State withdraws from the Convention establishing the European Free Trade Association, it shall withdraw at the same time from this Agreement in accordance with paragraph 1.

behandlet av Den blandede komité, legges fram for partene med sikte på ratifisering, godtakelse eller godkjenning i samsvar med deres respektive rettslige og konstitusjonelle krav.

2. Endringer skal tre i kraft den første dagen i den tredje måneden etter at det siste ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentet er deponert, med mindre partene blir enige om noe annet.
3. Partene kan bli enige om at en endring skal tre i kraft for de parter som har oppfylt sine internrettslige krav, forutsatt at Colombia og minst én EFTA-stat er blant de nevnte parter.
4. Både teksten til endringene og ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentene skal deponeres hos depositaren.

Artikkel 13.4

Tiltredelse

1. Enhver stat som blir medlem av Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) kan tiltre denne avtalen, forutsatt at Den blandede komité beslutter å godkjenne tiltredelsen, på vilkår og betingelser som den aktuelle staten og partene måtte bli enige om.
2. I forhold til en tiltredende stat skal denne avtalen tre i kraft den første dagen i den tredje måneden etter den siste deponeringen av partenes godkjenningsdokument og den tiltredende statens tiltredelsesinstrument.

Artikkel 13.5

Oppsigelse og opphør

1. Enhver part kan si opp denne avtalen ved skriftlig underretning til de øvrige parter. Oppsigelsen skal tre i kraft seks måneder etter at depositaren mottok underretningen, med mindre partene blir enige om noe annet.
2. Dersom Colombia sier opp avtalen, vil avtalen opphøre å gjelde når oppsigelsen trer i kraft.
3. En EFTA-stat som trer ut av konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund, skal samtidig opphøre å være part i denne avtale i samsvar med nr. 1.

*Article 13.6***Relation to the Complementary Agreements**

1. This Agreement shall not enter into force between Colombia and an EFTA State unless the complementary Agreement on Agriculture between Colombia and that EFTA State referred to in Article 1.1 (Establishment of a Free Trade Area) enters into force simultaneously. It shall remain in force as long as the complementary agreement remains in force between those Parties.
2. If an individual EFTA State or Colombia withdraws from the complementary Agreement on Agriculture between that EFTA State and Colombia, it shall be understood that it is also withdrawing from this Agreement. Both withdrawals shall become effective on the date the first withdrawal becomes effective pursuant to Article 13.5 (Withdrawal).

*Article 13.7***Reservations**

The present Agreement does not allow reservations within the meaning of Article 2(d) and Articles 19 to 23 of the Vienna Convention on the Law of Treaties.

*Article 13.8***Authentic Texts**

1. Except as provided in paragraph 2, the English and Spanish texts of this Agreement are equally valid and authentic. In case of divergence, the English text shall prevail.
2. The following texts are only valid and authentic in English or Spanish respectively:
 - (a) in English:
 - (i) Table 1 in Annex II (Excluded Products);
 - (ii) Table 1 in Annex III (Processed Agricultural Products);
 - (iii) Tables 1 and 2 in Annex IV (Fish and Other Marine Products); and
 - (iv) Appendices 2, 3, 4 and 5 to Annex XV (Lists of Specific Commitments).
 - (b) in Spanish:
 - (i) Table 2 in Annex II (Excluded Products);
 - (ii) Tables 2 and 3 in Annex III (Processed Agricultural Products);
 - (iii) Table 3 in Annex IV (Fish and Other Marine Products);

*Artikkel 13.6***Forholdet til andre internasjonale avtaler**

1. Denne avtalen skal ikke tre i kraft mellom Colombia og en EFTA-stat med mindre en tilleggsavtale om landbruk mellom Colombia og EFTA-staten nevnt i artikkel 1.1 (Opprettelse av et frihandelsområde) trer i kraft samtidig. Den skal være i kraft så lenge som tilleggsavtalen er i kraft mellom partene.
2. Dersom en EFTA-stat eller Colombia sier opp tilleggsavtalen om landbruk mellom EFTA-statene og Colombia, er dette slik å forstå at den også sier opp denne avtalen. Begge oppsigelsene skal tre i kraft den dagen den første oppsigelsen trer i kraft i samsvar med artikkel 13.5 (Oppsigelse og opphør).

*Artikkel 13.7***Forbehold**

Denne avtalen tillater ikke at det tas forbehold som definert i artikkel 2 bokstav d) og artikkel 19 til 13 i Wienkonvensjonen om traktattrett.

*Artikkel 13.8***Autentiske tekster**

1. Unntatt som fastsatt i nr. 2 skal den engelske og den spanske teksten til denne avtalen ha samme gyldighet og være autentiske. Ved motstrid skal den engelske teksten gå foran.
2. Følgende tekster er bare gyldige og autentiske på henholdsvis engelsk eller spansk:
 - a) på engelsk:
 - i) tabell 1 i vedlegg II
 - ii) tabell 1 i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer)
 - iii) tabell 1 og 2 i vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter) og
 - iv) tillegg 2, 3, 4 og 5 til vedlegg XV (Bindingslister over spesifikke forpliktelser)
 - b) på spansk:
 - i) tabell 2 i vedlegg II (Unntak)
 - ii) tabell 2 og 3 i vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer)
 - iii) tabell 3 i vedlegg IV (Fisk og andre marine produkter)

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

- (iv) the Appendix to Annex VIII (Dismantling of Import Duties for Industrial Products); and
(v) Appendix 1 to Annex XV (Lists of Specific Commitments).

- iv) tillegget til vedlegg VIII (Avvikling av importavgifter for industrivarer) og
v) tillegg 1 til vedlegg XV (Bindingslister over spesifikke forpliktelser)

Article 13.9

Depositary

The Government of Norway shall act as Depositary.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised by their respective Governments have signed this Agreement.

Done at Geneva, this 25th day of November 2008, in two originals in the English and Spanish languages. One original shall be deposited by the EFTA States with the Depositary and Colombia shall have the other original.

Artikkel 13.9

Depositär

Den norske regjering skal være depositär.

SOM BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det av sine respektive regjeringer, undertegnet denne avtale.

Utferdiget i Genève 25. november 2008 i to originaleksemplarer på engelsk og spansk. Det ene originaleksemplaret skal deponeres hos depositären av EFTA-statene, og det andre originaleksemplaret skal beholdes av Colombia.

For the Republic of
Iceland

For the Republic of
Colombia

For Republikken
Island

For Republikken
Colombia

.....

.....

.....

.....

For the Principality of
Liechtenstein

For Fyrstedømmet
Liechtenstein

.....

.....

For the Kingdom of
Norway

For Kongeriket
Norge

.....

.....

For the Swiss
Confederation

For Det sveitsiske
edsforbund

.....

.....

Vedlegg 2

Agreement on Agriculture between the Republic of Colombia and the Kingdom of Norway

Landbruksavtale mellom Republikken Colombia og Kongeriket Norge

Article 1

Scope and Coverage

This complementary Agreement on trade in basic agricultural products (hereinafter referred to as “this Agreement”) between the Republic of Colombia (hereinafter referred to as “Colombia”) and the Kingdom of Norway (hereinafter referred to as “Norway”) referred to as a “Party” or collectively as “the Parties” is concluded further to the Free-Trade Agreement between Colombia and the EFTA States (hereinafter referred to as “the Free-Trade Agreement”), which is signed simultaneously on 25th November 2008, in particular pursuant to Article 1.1 (Establishment of a Free Trade Area) of the Free Trade Agreement.

Article 2

General Rules

This Agreement applies to the measures adopted or maintained by the Parties related to agricultural products:

- (a) classified in Chapters 1 through 24 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (hereinafter referred to as “the HS”) and not included in Annexes III (Processed Agricultural Products) and IV (Fish and Other Marine Products) to the Free-Trade Agreement; and
- (b) covered by Annex II (Excluded Products) referred to in subparagraph (a) of Article 2.2 (Scope) of the Free-Trade Agreement.

Article 3

Tariff Concessions

1. Colombia shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Norway as specified in Annex I to this Agreement. Norway shall grant tariff concessions to agri-

Artikkel 1

Omfang

Denne avtalen om handel med ubearbeidede landbruksvarer (heretter kalt denne avtalen) mellom Republikken Colombia (heretter kalt Colombia) og Kongeriket Norge (heretter kalt Norge) referert til som «parten» eller kollektivt som «partene» utgjør en del av frihandelsavtalen mellom Colombia og EFTA-statene (heretter kalt frihandelsavtalen), som ble signert samtidig 25. november 2008, i samsvar med artikkel 1.1 (etableringen av et frihandelsområde) i frihandelsavtalen.

Artikkel 2

Generelle regler

Denne avtalen er bestemmende for handelen med følgende landbruksprodukter mellom avtalepartene:

- (a) som hører under kapitlene 1 til og med 24 i Det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer (heretter kalt HS) og ikke er omfattet av vedleggene III (Bearbeidede landbruksvarer) og IV (Fisk og andre marine produkter) til frihandelsavtalen; og
- (b) dekket av vedlegg II (Varer unntatt fra avtalen) omtalt i underpunkt (a) til artikkel 2.2 (Omfang) i frihandelsavtalen.

Artikkel 3

Tollkonsesjoner

1. Colombia skal tilstå tollkonsesjoner på landbruksvarer med opprinnelse i Norge som spesifisert i vedlegg 1 til denne avtalen. Norge skal tilstå konsesjoner på land-

cultural products originating in Colombia as specified in Annex II to this Agreement.

2. Notwithstanding paragraph 1, a Party may condition any waiver of custom duties applied to soybeans and corn to the fulfillment of a performance requirement.

Article 4

Base Rate

1. Unless otherwise provided for in Annexes I and II to this Agreement, for each product the base rate of customs duty, to which the successive reductions set out in Annexes I and II are to be applied, shall be the most-favoured nation rate of duty applied on 1 April 2007.
2. Without prejudice to paragraph 1, if at any moment after the date of entry into force of this Agreement a Party reduces its applied most favoured nation customs duty, that customs duty shall apply only if it is lower than the customs duty calculated in accordance with the relevant Annexes.

Article 5

Rules of Origin and Customs Procedures

1. The rules of origin and the provisions on co-operation in customs matters in Annex V (Rules of Origin) to the Free-Trade Agreement shall apply to this Agreement, except as provided for in paragraph 2. Any reference to "EFTA States" in that Annex shall be taken to refer to Norway.
2. For the purpose of this Agreement, Article 3 of Annex V (Rules of Origin) to the Free-Trade Agreement shall not apply to products covered by this Agreement, which are exported from one EFTA State to another.

Article 6

Provisions of the Free-Trade Agreement

Except as otherwise provided for in this Agreement, the following provisions as well as Chapters 9 (Transparency) and 12 (Dispute Settlement) of the Free-Trade Agreement shall apply, *mutatis mutandis*, to this Agreement: 1.3 (Geographical Scope), 1.4 (Relation to Other International Agreements), 1.6 (Central, Regional and Local Governments), 1.7 (Taxation), 2.3 (Rules of Origin and Mutual Administrative Assistance in Customs Matters), 2.8 (Export Duties), 2.9 (Import and Export Restrictions), 2.10 (Administrative

bruksvarer med opprinnelse i Colombia som spesifisert i vedlegg 2 til denne avtalen.

2. Uten hensyn til punkt 1, kan en part utsette fritaket for tollene på soyabønner og mais inn-til kravet om bearbeiding er oppfylt.

Artikkel 4

Utgangspunkt for tollpreferanser

1. Dersom ikke annet er nevnt i vedleggene 1 og 2 til denne avtalen, skal utgangspunktet for tollpreferanser, slik disse fremgår av vedleggene 1 og 2, være anvendt MFN-tollsats per 1. april 2007.
2. Med forbehold for nr. 1, dersom en avtalepart på noe tidspunkt etter iverksettelsen av denne avtalen reduserer sin anvendte MFN-tollsats, skal denne tollsatsen bare komme til anvendelse dersom den er lavere enn tollsatsene som fremgår av de aktuelle vedlegg.

Artikkel 5

Opprinnelsesregler og tollprosedyrer

1. Opprinnelsesreglene og bestemmelser om samarbeid i tollsaker i vedlegg V (Opprinnelsesregler) til frihandelsavtalen skal gjelde for denne avtalen, unntatt som bestemt i paragraf 2. Enhver henvisning til «EFTA-statene» i det vedlegget skal anses å henvise til Norge.
2. I denne avtalen, skal ikke artikkel 3 i vedlegg V (Opprinnelsesregler) til frihandelsavtalen gjelde for produkter som omfattes av denne avtalen og som er eksportert fra en EFTA-stat til en annen.

Artikkel 6

Bestemmelsene i frihandelsavtalen

Med mindre annet er fastsatt i denne avtalen, gjelder følgende bestemmelser, i tillegg til kapitlene 9 (Åpenhet) og 12 (Tvisteløsning) i frihandelsavtalen, *mutatis mutandis*, i denne avtalen: 1.3 (Geografisk virkeområde), 1.4 (Forhold til andre internasjonale avtaler), 1.6 (Sentrale, regionale og lokale myndigheter), 1.7 (Skatteloven), 2.3 (Opprinnelsesregler og gjensidig administrativ bistand i tollsaker), 2.8 (Eksportavgifter), 2.9 (Import- og eksportrestriksjoner), 2.10 (Administrative avgifter og formaliteter), 2.11 (Nasjonal behandling),

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

Fees and Formalities), 2.11 (National Treatment), 2.12 (State trading Enterprises), 2.13 (Sanitary and Phytosanitary Measures), 2.14 (Technical Regulations), 2.15 (Subsidies and Countervailing Measures) 2.16 (Anti-Dumping), 2.17 (Global Safeguard Measures), 2.18 (Bilateral Safeguard Measures), 2.19 (General Exceptions), 2.20 (National Security), 2.21 (Balance of payments), 8.3 (Co-operation), 13.1 (Annexes, Appendices and Footnotes), 13.3 (Amendments), 13.5 (Withdrawal) and 13.7 (Reservations).

Article 7

Bilateral Committee

1. A bilateral Committee on trade in agricultural products is hereby established. It shall meet when requested by one of the Parties. In order to permit the efficient use of resources, the Parties shall, endeavour to use technological means of communication, such as electronic communication, video or phone conferences, and meet whenever necessary, preferably taking advantage of meetings of the Joint Committee of the Free-Trade Agreement.
2. The Committee shall:
 - (a) monitor the implementation and administration of the commitments under this Agreement;
 - (b) evaluate developments of trade in agricultural products under this Agreement and its impact on the agricultural sector of the Parties;
 - (c) continue the efforts to further liberalise trade in agricultural products within the framework of the Parties' respective agricultural policies;
 - (d) endeavour to resolve disputes that may arise regarding the interpretation or application of this Agreement; and
 - (e) consider any other matter that may affect the operation of this Agreement.

Article 8

Further Liberalisation

The Parties undertake to continue their efforts with a view to achieving further liberalisation of their trade in agricultural products, taking account of the pattern of such trade between them, the particular sensitivities of such products, and the development of agricultural policy on either side. At the request of either Party, the Parties shall consult to achieve this objective, includ-

2,12 (Statsforetak), 2,13 (Veterinære og plantesa-nitære tiltak), 2,14 (Teknisk regelverk), 2,15 (Subsidier og utjevningsavgifter) 2,16 (Anti-dumping), 2,17 (Globale sikkerhetstiltak), 2,18 (Bilaterale beskyttelsestiltak), 2,19 (Generelle unntak), 2,20 (Nasjonal sikkerhet), 2,21 (Utenriksregnskap), 8,3 (Samarbeid), 13.1 (Vedlegg, tillegg og fot-noter), 13.3 (Endringer), 13.5 (Tilbaketrekning) og 13,7 (Reservasjoner).

Artikkel 7

Bilateral komité

1. En bilateral komité om handel med landbruksvarer er herved etablert. Den skal møtes etter forespørsel fra en av partene. For å muliggjøre effektiv bruk av ressursene, skal partene, bestrebe seg på å bruke teknologiske kommunikasjonsmidler, som for eksempel elektronisk kommunikasjon, video eller telefonkonferanser, og møtes når det er nødvendig, gjerne dra fordel av møter i Den blandete komité til frihandelsavtalen.
2. Komiteen skal:
 - (a) overvåke gjennomføring og administrasjon av forpliktelser under denne avtalen;
 - (b) vurdere utviklingen av handelen med landbruksvarer i henhold til denne avtalen og dens innvirkning på partenes landbrukssektor;
 - (c) fortsette arbeidet med å ytterligere liberalisere handelen med landbruksvarer innenfor rammen av partenes respektive landbrukspolitikk;
 - (d) søke å løse tvister som måtte oppstå om forståelsen eller anvendelsen av denne avtalen; og
 - (e) vurdere andre forhold som kan påvirke hvordan denne avtalen fungerer.

Artikkel 8

Ytterligere liberalisering

Partene forplikter seg til å fortsette sine bestrebelser med sikte på å oppnå ytterligere liberalisering av handelen med landbruksvarer, med hensyn til utviklingen av handelen, sensitiviteten for slike produkter, og utviklingen av landbrukspolitikken på begge sider. På anmodning, skal partene konsultere for å nå dette målet, blant annet gjennom forbedringer i markedsadgang ved reduksjon

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

ing through improvements in market access by reduction or elimination of customs duties on agricultural products and through extending the scope of agricultural products covered by this Agreement.

Article 9

WTO Agreement on Agriculture

The Parties reaffirm their rights and obligations under the *WTO Agreement on Agriculture*, unless otherwise specified in this Agreement.

Article 10

Agricultural Export Subsidies

1. The Parties shall not adopt, maintain, introduce or re-introduce export subsidies, as defined in the *WTO Agreement on Agriculture*, in their trade in products subject to tariff concessions in accordance with this Agreement.
2. Should a Party adopt, maintain, introduce or re-introduce export subsidies on a product subject to a tariff concession in accordance with Article 3, the other Party may increase the rate of duty on such imports up to the applied most-favoured nation tariff in effect at that time. If a Party increases the rate of duty, it shall notify the other Party within 30 days.

Article 11

Price Band System

Colombia may maintain its Price Stabilization Mechanism for the agricultural products as set out in Table 3 to Annex III (Processed Agricultural Products) to the Free Trade Agreement.

Article 12

Entry into Force and Relationship between this Agreement and the Free-Trade Agreement

1. This Agreement shall enter into force as of the same date as the Free-Trade Agreement enters into force between Colombia and Norway. This Agreement shall remain in force as long as the Parties to it remain Parties to the Free-Trade Agreement.
2. In case Colombia or Norway withdraws from the Free Trade Agreement, it shall be understood that it is also withdrawing from this Agreement. Both withdrawals shall become effective on the date the first withdrawal becomes effective pursuant to Article 13.5 of the Free-Trade Agreement.

eller eliminering av toll på landbruksvarer og gjennom å utvide omfanget av landbruksprodukter som omfattes av denne avtalen.

Artikkel 9

WTO-avtalen om landbruk

Partene stadfester rettigheter og plikter under WTO-avtalen om landbruk, med mindre annet er spesifisert i denne avtalen.

Artikkel 10

Eksportsubsidier på landbruksområdet

1. Partene skal ikke vedta, opprettholde, innføre eller gjeninnføre eksportsubsidier, som definert i WTO-avtalen om landbruk, i handelen med produkter som er gjenstand for toll-konsesjoner i samsvar med denne avtalen.
2. Dersom en part vedtar, opprettholder, innfører eller gjeninnfører eksportsubsidier på et produkt som er gitt tollkonsesjon i samsvar med artikkel 3, kan den annen part øke tollsatsen på slik import opp til anvendt MFN-tollsats. Dersom en part øker tollsatsen, skal den underrette den annen part innen 30 dager.

Artikkel 11

Prisstabiliseringsmekanisme

Colombia, kan opprettholde sin prisstabiliseringsmekanisme for landbruksprodukter som angitt i tabell 3 til vedlegg III (Bearbeidede landbruksvarer) til frihandelsavtalen.

Artikkel 12

Ikrafttredelse og forholdet mellom denne avtalen og frihandelsavtalen

1. Denne avtalen trer i kraft samme dato som frihandelsavtalen trer i kraft mellom Colombia og Norge. Avtalen skal være i kraft så lenge partene til den er parter til frihandelsavtalen.
2. Dersom Colombia eller Norge trekker seg fra frihandelsavtalen, skal det bli forstått at dette også innebærer å trekke seg fra denne avtalen. Begge tilbaketrekkingene gjøres gjeldene fra den datoen den første avtalen opphører å gjelde i henhold til artikkel 13.5 i frihandelsavtalen.

Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Colombia og en bilateral landbruksavtale mellom Norge og Colombia, begge av 25. november 2008

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done at Geneva, this 25th day of November, in two originals in the English and Spanish languages, both being equally valid and authentic. In case of any divergence in the interpretation of this Agreement, the English text shall prevail.

SOM BEKREFTELSE PÅ DETTE, har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtalen.

Utfærdiget i Genève, den 25. november, på engelsk og spansk, basert på at begge er likeverdige og autentiske. I tilfelle av uoverensstemmelse i fortolkningen av denne avtalen, skal den engelske teksten være avgjørende.

For the Kingdom
of Norway

For the Republic
of Colombia

For Kongeriket
Norge

For Republikken
Colombia

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS – 04/2014

